

**ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ**

**Α Π Α Ν Τ Α
ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ**

Έκδοση
ΠΑΝ. Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ — ΣΤΕΡ. Ν. ΣΑΚΚΟΥ
Καθηγητῶν Πανεπιστημίου

Έπιμέλεια
ΒΑΣ. Σ. ΨΕΥΤΟΓΚΑ — ΘΕΟΔ. Ν. ΖΗΕΒ
Διδασκόντων τῆς Θεολογίας

**ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΕΡΓΑ**

ΤΟΜΟΣ 8

1. ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΧΟΝΤΑΣ ΠΑΡΘΕΝΟΥΣ
ΣΥΝΕΙΣΑΚΤΟΥΣ
2. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΑΣ ΚΑΝΟΝΙΚΑΣ
ΜΗ ΣΥΝΟΙΚΕΙΝ ΑΝΔΡΑΣΙΝ
3. ΕΙΣ ΝΕΩΤΕΡΑΝ ΧΗΡΕΥΣΑΣΑΝ
4. ΠΕΡΙ ΜΟΝΑΧΙΑΣ

Εισαγωγή — Μετάφρασις — Σχόλια
Ι. Μ. ΣΑΚΑΛΗ

Φιλολόγου Έπιθεωρητοῦ
Κείμενον: B. Monks

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εἰς τὸν τόμον αὐτὸν περιέχονται αἱ ἑξῆς τίτλους πραγματείας Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου: 1) Πρὸς τοὺς ἔχοντας παρθένας συνεισάτους, 2) Περὶ τοῦ τὰς κληρικῶν μὴ συνοικεῖν ἀνδρῶν, 3) Εἰς ταυτέρῃν χηρεύουσαν, καὶ 4) Περὶ μοναχίας.

Αἱ πραγματεαὶ αὗται ἀρχοῦνται μὲ τὰ θέματα τοῦ μοναχισμοῦ, τοῦ γάμου καὶ τῆς χηρείας, προβάλλουν δὲ τὴν ἑνότητα ἀγάπης καὶ προτίμου τοῦ ἱεροῦ συγγραφέως πρὸς τὴν μοναχικὴν ζωὴν. Ἀνὰ ζεύγη αὗται παρουσιάζουν μεταξὺ των στενωπῶν οὐρανῶν, ἢτοι ἡ πρώτη μὲ τὴν δευτέραν καὶ ἡ τρίτη μὲ τὴν τετάρτην.

Αἱ δύο κρῖνται ἀπὸ τῆς πραγματικῆς ἀναφέρονται εἰς ἀγάμους κληρικὸς, μοναχὸς, μοναχίαν καὶ ἀπεριποίητος παρθένας, οἱ ὅποιοι ἀπέχον ἀπὸ τὸν γάμον καὶ ἀπέχουσιν τὸν λαὸν τὸν ἐν εἰς τὸν Θεόν. Τὸ γεγονός διμὲς εἰς πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἀνέχον μετὰ μοναχικῶν ἢ ἐκείνων εἰς τὴν οὐρανὸν τῶν ἀπεριποίητων παρθένων ἢ καὶ τὸ ἀντίθετον πολλοὶ παρθένοι ἰσχυροῦν εἰς τὴν οὐρανὸν τῶν ἀγαμῶν εἰς αὐτοὺς ἢ μοναχῶν, ἀπὸ τὸ πρόσχημα πνευματικῆς συμβίωσης, διέβαλε τὸν θεσμόν τῆς ἀγάμιας, ἀνὸς ὁπάρχει δικαιοσύνη, ἡ ὅποια γὰρ δικαιοσύνη τὴν ἀπαρρέδεται αὐτὴν συμπεριφορᾶν. Ἡ ἀδυναμία, ἡ ἀπειρία, ἡ ἀνικανότης ἀποσυντηρητικῆς, καὶ ἐπιβαλλομένη ἐν προσημένιῳ, εἰς αὐτὰ προσήματα καὶ προφάνεις, διὰ τὰ διακοῦν ὅτι ἐξ ἀρχῆς εἶχε ἀποδοκιμασθῇ. Μὲ πολλὸ καλὸν τρόπον καὶ ἀποειλημῶς κότερον ὅς ἐξυμνεῖται, λέγει ὁ Χρυσόστομος, ἔαν προσλάβαντο δοῦναι τοῦ αὐτοῦ φύλου. Καὶ ποῖα εἶναι αἱ τίσεις πολλὰ ἀνέγκαι, τὰς ὅποιας δὲ ἀντιμετωπίσῃς ὁ πιστός, ὁ ὅποιος ἐξήλασε τὴν ζωὴν τῆς ἀπεριποίητος; Αἱ εὐδοκίαι, αἱ ὅποια δὲ προσέχου ἀπὸ τὴν ἀμείνων αὐτῶν, τὴν ὅποια μὲ πῖνον ψυχῆς καὶ πρὸς συνεταίρων τῶν πολλῶν περιγράφει ζωτῆς ὁ Ι. Χρυσόστομος, εἶναι πολυμεθεῖς: ἐπηρεάζονται κακῶς καὶ οὐλοστικῶς ἐπηρεάζονται τοῦ σπασοῦ τῶν οἱ συνεταίρων, σκανδαλίζονται: οἱ πιστοὶ ποὺ παρακαλοῦνται τὴν ἀποστολὴν οὐχίαν, κατασκευαστικῶς ἢ ἑκκαλῶν. Ἐπάρχει ἡ ἀληθὴς αἰτία, ἡ ὅποια διακροτοῦνται κατὰ τὸ φύλον οἱ μὲν ἄνδρες λαμβάνουν τὰς παρθένας διὰ τὰ ἀπολαύσασθαι μίαν ἡδονὴν ψυχρὴν καὶ κακὴν, αἱ δὲ γυναῖκες

Γραμματεὺς Συντάξεις
 Ἰεροδὸς ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΔΙΩΤΗΣ
 Ἐργημέριος Ἰ. Ν. Ἀγ. Παντελεήμονος Ἀχαρνῶν

λαμβάνουν τους άνδρας από καθαρήν ματαιοδοξίαν. Ὁ ἱ. συγγραφεὺς κληροῖται τοὺς χριστιανούς αὐτοὺς ὡς ἱεροὺς, χρησιμοποιεῖ ἑμῶς τὴν μάχαιραν καὶ τὸν καυτήρα τῆς ἀληθείας. Ἡ τακτικὴ αἵμα ἐπιβεβαιωμένη ἀπὸ λόγους ἀγάπης ἀπὸ τὸν κρητὸν πρόεισι ὁποσδήποτε νὰ ἀπαρθεῖν τὰ παραπλανητικὰ ἄνθη.

Αἱ δύο ἄλλαι πραγματεῖαι ἔχουν ὡς ἐντεταμένον τὸν ἐκείνου τῆς γραφίας, ἀπευθύνονται δὲ εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον. Ὁ ἄγνωστος ἀπὸ φίλος θρόνος, ἴσως ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς τῆς ἐποχῆς μὲ πολλὰς ἐλπίδας ἀνδρὸς εἰς τὰ ἀνύστατα ἔξωματα, ἀποθνήσκων ἀσπρὶ χήραν τὴν νεαρὴν σύζυγόν του, ἡ ὅποια ὡς εἶναι φυσικὸν θυσιάζει εἰς θυμὸν πένθος. Ὁ Κρυστόμος ἀναμῖνει νὰ κοπῇ αὐτὸς ἡ τρικυμία τῆς λύπης, διὰ νὰ εἶναι εἰς θέαν ἡ χαρὰ αὐτοῦ νὰ ἐπιφαινόσθαι ἀπὸ λόγους παρηγορίας. Διακρίνεται ἐξ ἀρχῆς ἀπεριφρότης τὴν μεγάλῃν λύπην ἀπὸ τὴν ἀσπίδαν πόσον λαμπροῦ σκύρου, ὁ ὅποιος τὴν περιέβαλλε μὲ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν προστασίαν του, ἵνα δὲ εἰς αὐτὴν πρόβλεψος πολλῆς τιμῆς, ἡ ὅποια δὲ ὑδῆνε δοκίμῃ παρυστότερον μὲ τὴν θεδαίαν ἀνδρὸν του. Μὲ πολλὴν προσοχὴν καὶ λεπτότητα ἐπιχειρεῖ τὸ παρηγορητικὸν ἔργον του. Τονίζει πόσον ἔγνηται εἶναι ἡ χρεῖα, ἀρκεῖ νὰ ἀντιμεταστώσῃ ὁρθῶς, ἀναφέρεται εἰς τὴν διασφορὰν ποὺ προκαλεῖται ἀπὸ τὰς πολλὰς τιμὰς, εἰς τοὺς κινδύνους τοῦ κρότου εἰς τὸ ἀξιοῦμαι, εἰς τὴν ἀντάθειαν τοῦ κόσμου. Ἐνθα εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς νὰ μείνῃ πιστὴ εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ σκύρου τῆς, ἡ δεξιὰ δὲ συνεχισθῇ καθαυτὴ εἰς τὴν ἑλληνικὴν ζωὴν. Ἀς παραδοθῇ εἰς τὸν θεόν, ὁ ὅποιος δὲ εἶναι εἰς τὸ ἔξῃς ὁ λογιωδὴς προστάτης τῆς. Εἰς τὴν πραγματείαν ἑπὶ μοναχίας τονίζεται ἡ ἀξία τοῦ ἐνὸς γάμου εἶναι τοῦ δευτέρου. Ὁ Κρυστόμος ἀναφέρει ἀμύμονος ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τὴν γνώμην τοῦ ἀπ. Παύλου. Ὁ δεῦτερος γάμος δὲν ἀπαγορεύεται, καλὺτερον ὅμως εἶναι νὰ μὴ ἐπαναληφθῇ. Ἐκφυρίζονται θεδαίως πολλὰ διαιολογία — τὸ νεαρὸν τῆς ηλικίας, ἡ ἀνέγκλη συντροφία, ἡ διαχείρισις τῆς οικονομίας — ἀλλὰ καὶ δυσκολίαι ποὺ καθιστοῦν θερμότερον τὸν δεῦτερον γάμον ἀπὸ τὸν πρῶτον. Ἐν δὲν ὑπάρχει ὁ μόνος ὁσίως λόγος, ἡ ἐξουσία, ἢ μὴ ἐπιχειρηθῇ, διὰ τοιαύτας σχέσεις ὑπάρχει μεταξύ παρθένου καὶ ἑγγάμου γυναικός, ἡ αὐτὴ ὑπάρχει καὶ μεταξύ γυναικὸς περιορισμένης εἰς ἓνα γάμον πρὸς τὴν συντροφίαν καὶ δεῦτερον. Τεχνικῶς τονίζεται ὁ προαιρετικὸς χαρακτὴρ τοῦ πράγματος. Ἰδιαιτέρως λεπτότητα, ποὺ εἴδεται εἰς τὸ ὅρον συγκινητικῆς τρυφερότητος ἐπιθεωρεῖται ὁ ἱ. συγγραφεὺς εἰς τὸν λόγον ἑπὶ νεωτέρων χρητύσεων. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις ὑπάρχει ἀπέρριπτος κατανόησις, διὰ τοιαύτας ἀπὸ ἀνθρώπων, ποὺ δὲν ἀπεριόριστον ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸν μοναχικὸν βίον, ἀλλὰ ἡραγιάσθησαν νὰ τὸν ἀκολουθήσουν ἀπὸ τὰ ἀδυνατήματα πλήτη γὰρ τῆς ζωῆς.

Εἰς τὰς πραγματείας προβάλλει ἐνὸς πύκτον στιγμὴ ἡγεμονίας ἢ ἀγάπης τοῦ μοναχισμοῦ.

Αἱ δύο πρῶται κατὰ σειράν πραγματεῖαι εἶναι κομνηνογενεῖς ἱστορίαι καὶ ἀνατύχοντες τὸ 898 ἐν Κομνηνογενεῖς, εἰδὼς μετὰ τὴν ἀνάστην τοῦ Κρυστόμου εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν θρόνον, ἐνθα αἱ δύο ἄλλαι περὶ τὸ 880, ὅτε ἦτο διπλὸς δακρυ.

Ἡ δυνατὴ σκέψις, ἡ τοιαύτη ἑκφρασις, τὸ πᾶν ἀνασῶμα μὴ μὲ τὸ γνήσιον λογιωτικὸν τέλειον καὶ τὴν θερμὴν πίστιν προσβλεπὸν δύνανται καὶ χεῖραν εἰς τὰ καίματα, τὰ ὅποια γρηγοροῦν καὶ ἀναμύμονος, δοκίμῃ τῆς ψυχῆς νὰ σταθῇ τὸν κροσσὸν τὸν καὶ νὰ ἐπιζητήσουν τὴν σωτηρίαν τὴν.

ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΣΑΚΑΛΗΣ
Φιλολόγος — Ἐκθεωρητής

ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΧΟΝΤΑΣ ΠΑΡΘΕΝΟΥΣ ΣΥΝΕΙΣΤΑΚΤΟΥΣ

224 Α Πρὸς αὐτοὺς ποὺ συνοικεῖν μὲ ἀρμε-
ρμένους παρθένας.

Ι. Εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν προγόνων ἡμεῖς ὑπῆρχαν δύο αἰ-
τίαι, ποὺ ἀδραγοῦσαν τὰς γυναῖκες νὰ συνευνοήσῃσιν μὲ
τοὺς ἄνδρας· ὁ νόμος ἦτο ἡ μία, αἰτία πολλὰ καὶ δίκαια καὶ
εὐλογος, διότι εἶχε νομοθέτην τὸν Θεόν. Ἐντὶ τοῦτου, μὲς
λέγει, κατατελείφει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μη-
τέρα καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ὡ-
σονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν (Γεν. 2, 24). Ἡ πορνεία εἶναι
ἡ δευτέρα αἰτία, νευτέρα ἀπὸ τὴν πρώτην, ἥδικοι καὶ παρὰ-
νομος, διότι εἰσέμειθε ὑπὸ τῶν πονηρῶν διακόνων. Εἰς τὴν ἰ-
δίαν ἡμᾶς γενεὴν ἐπεινοήθη καὶ τρίτος τρόπος παρόδοτος καὶ
ἀσυνήθης, ὅ ποὺ προξενεῖ πολλὴν ἀπορίαν εἰς τοὺς ἐπιθυ-
μούντας νὰ εὗρουν τὴν ἐξήγησίν του. Ὑπάρχουν μαρκαί, οἱ
ὅποιοι χωρὶς πρόθεσιν γάμου λαμβάνουν παρθένας νέας, τὰς
ἐγκατανοοῦν διὰ παντός εἰς τὸ σπῆν των καὶ τὰς κρατοῦν
κλεισμένους εἰς αὐτὸ μέγα θαυμάσιον γήρατος, οἱ δὲ νὰ κά-
μουν παιδιά, διότι λέγουσιν ὅτι δὲν συνευνοήσονται μὲ αὐτάς,
οὔτε διὰ λόγους ἡδονῆς, διότι ἰσχυρίζονται ὅτι τὰς κρατοῦν
ἀδυσπρόδιους. Ἐὰν ὅμως ἐρωτήσῃ κάποιος τὴν αἰτίαν, πολ-
λὰς προβάλλουσιν καὶ πολλὰς ἔχουσιν ἀπερθεῖ καμάρη ὅμως,
κατὰ τὴν γνώμην μου, δὲν εἶναι λογικὴ οὕτε σεβαστὴ. Ἀε-
μὴ ὁμιλοῦμεν ὅμως ἀκόμη διὰ τὰς δικαιολογίας αὐτάς, ὁ
ἀλλὰ ὡς προβάλλουσιν αὐτήν, ποὺ ὑποπτεύομεθα δεῖ εἶναι ἡ
σπουδαιότης. Ποίαι λοιπὸν εἶναι αὐτὴ; Ἐὰν ἀπαύτως εἰς τὴν
εὐρεσίαν τῆς ἔκτου τὸ δικάσιμον νὰ μὲ κατηγορήσουν ὅσοι ἀπὸ
οὗς ἐπιθυμοῦν. Ποία εἶναι ἡ δικαιολογία; Νομίζω, προξενεῖ
κάποιαν ἡδονὴν ἢ συννοήσας μὲ γυναῖκα οἱ μόνον κατὰ
τὸν νόμον τοῦ γάμου ἀλλὰ ἀκόμη καὶ χωρὶς γάμου καὶ συνεύ-
μεσιν. Ἄν ἡ γνώμην μου δὲν εἶναι ὀρθή, δὲν ἔχω τί νὰ εἰπῶ.
Ἐκθέτω εἰς σὰς τὴν γνώμην μου καὶ ἰσχυρὸν οἱ μόνον τὴν ἰδι-
άν μου ἀλλὰ καὶ τὴν ἰδίαν των, ἐπίσης, ὅτι καὶ ἐκεῖνοι
ἔχουσιν τὴν αὐτὴν γνώμην εἶναι φανερόν ἀπὸ τοῦτο· δὲν θὰ
ἀδιαφοροῦσιν δηλαδὴ διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ τὴν οὐκ

δαίμα, ἃν δὲν ἦτο ἀκατανίκητος καὶ τυραννικὴ ἡ ἡδονὴ αὐ-
τῆς τῆς συγκομιζόμενης. Ἰ. Ἐάν τις ὁμοῦ ἐργάζεται μορμακί, ἐ-
πειδὴ ὁμῶς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δι' αὐτὰ θεὸ παρακαλε-
σθαι νὰ μὴ συγκαταστήσῃ καὶ νὰ μὴ ἀγανακτοῦν. Δὲν ἐπιθυ-
μοῦσα οὔτε ἐδέσθην χωρὶς λόγον νὰ γίνω μοιητὸς δι' αὐτὰ.
Δὲν εἶμαι τόσον θύμιας οὔτε τόσον ἐλαεινός, ὥστε νὰ ἐπιθυ-
μῶ χωρὶς λόγον νὰ προσκρούω εἰς ἄλλους. Ἀλλὰ δοκιμάζω
μεγίστην ἐδύννην καὶ ὑποφέρειν, καὶ ὅσον βλέπω νὰ περισφο-
νῇται ἡ δοξά τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνεπισημῆται νὰ χάνεται ὀλίγον
κατ' ὀλίγον ἡ αὐστηρία τῶν πολλῶν ἐξ αἰτίας τῆς ἡδονῆς αὐ-
τῆς. Ὅτι τοῦτο εἶναι ἡδονικὸν καὶ ὅτι παρέχει ἐντομιωτέρων
ἐπιθυμιῶν ἀπὸ ὧν ἡ συνείδησις κατόπιν γάμου, ἰσως νὰ οἷε
προκαλεῖ καὶ κάποιον ἀνυστάσιον νὰ τὸ ἀσπάζετο. Ἐ μετὰ
τὴν ἀπόδειξιν ὅμως θὰ συμφωνήσετε καὶ οἱ. Εἰς τὴν περι-
πτωσιν δηλαδὴ τῆς νομικοῦ συζύγου, ἐπειδὴ ἡ συνείδησις
εἶναι ἀνεμπόδιστος, καὶ τὴν πᾶσαν καταπολεῖ καὶ κόρον εἰς
τὴν ἀνδρὰ συνεχὲς προξενεῖ καὶ καταλύει ἐπίσης τὴν αφορρὴν
ἐπιθυμίας. Ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς τούτων αἱ ὀδίνες, αἱ τικτετοί, αἱ
γεννήσεις καὶ ἀνατροφαὶ καὶ τὸ συνεχὲς νοσήματα, ποῦ ἐπα-
κολουθοῦν, 229 Α. μὲ τὸ νὰ πολιορκεῖ τὸ σῶμα καὶ νὰ μα-
ραίνουσαν τὴν ἀραιότητα τοῦ καθιστοῦν ἀσθενέστερον τὸ χέν-
τρασμα τῆς ἡδονῆς. Μὲ τὴν πορθέον δὲν συμβαίνει τίποτε
ἀπὸ αὐτὰ. Διότι δὲν πραγματοποιεῖται συνείρσις, ποῦ δύ-
ναται νὰ καλυφθῇ τὸ φυσικὸν κέντημα καὶ νὰ τὸ καποθά-
λῃ, οὔτε ὀδίνες καὶ ἀνατροφὰ παιδῶν μαραινοῦν τὴν σάρ-
κα. Ἀλλὰ διατηρεῖ τὴν ἀσκήν τῆς ἐπὶ πολὺν χρόνον, διατεθεῖ
μένει ἀντίπαρος ἀπὸ αὐτὰ. Τὰ σῶματα τῶν ἐγγράμων γυναι-
κῶν μετὰ τοὺς τικτετοὺς καὶ τὴν ἀνατροφήν τῶν παιδῶν ἐλα-
σθενοῦν, ἐνῶ αἱ ἀγαθαὶ καὶ εἰς τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος διατη-
ροῦν τὴν ἀσκήν τὴν καὶ συναγωνίζονται τὰς παρθένους, ποῦ
δὲν τὰς ἔλκεται ὁ ἥλιος. Διὰ τοῦτο δοοὶ συγκομιζοῦν μετὰ
τὰς αἰσθάνονται νὰ δουλεύεται ἡ ὁρμὴ τῆς ἐπιθυμίας τῶν,
ὥρ' ἑνὸς μὲν ἐπειδὴ δὲν δίδεται ἡ δυνατότης νὰ ἱκανοποιη-
ται μετὰ τὴν συνείρσιν ὁ πόθος καὶ ὥρ' ἑτέρου ἐπειδὴ διατη-
ρεῖται ἐπὶ πολὺ καὶ γίνεται ἰσχυρότερος. Β. Αὕτη νομίζω δι
εἶναι ἡ ἐξήγησις τῆς συγκομιζόμενης αὐτῆς. Ἄς μὴ ἀγανακτοῦ-
μεν ὅμως καὶ διὰ μὴ ἐργάζεσθαι ἐναντίον τῶν. Οὐδεὶς ἐκτελεῖ
τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ἀνορθώσῃ τοὺς ἀσθενεῖς μετὰ θυμὸς καὶ
ἐπιπληξιν προσφέρει τὰ φάρμακα μετὰ ὑπομονὴν καὶ παρακλητι-
κὸν τρόπον. Ἄν ἀπρόσωπο δοθῶς νὰ τιμωροῦμεν καὶ εἰ-
κομεν θέσαν δικαστῶν, θὰ ἔπρεπε καὶ νὰ ἀγανακτοῦμεν ἀν-
τὶς ἡ θέσις μας εἶναι ἱατρῶν καὶ ἀνθρώπων, ποῦ θέλουν νὰ
θεραπεύουσιν, πρέπει νὰ προτρέψωμεν καὶ νὰ παρακαλοῦμεν,
ἀσκήν καὶ εἰς τὸ πᾶσα νὰ πέσωμεν, ἃν χρειασθῇ, ὥστε νὰ

ἐπιτόκωμεν διὰ ἐπιδοσκόπων. Γ. Οἱ ἱατροὶ ἐμποδίζουν τοὺς ἀ-
σθενεῖς ἀπὸ αὐτῶ, ποῦ ἐνῶ ἀλλοῦται εἶναι εὐχάριστον εἶπε εἶ-
ναι προση εἶπε ποτὶς, καὶ εἰς τοῦτο κυρίως προσπαθεῖν νὰ
πεῖσιν τοὺς ἀσθενεῖς, ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ τὴν βλάβην προκαλεῖ
καὶ πάλιν ὀδίναν. Τὸ αὐτὸ διὰ πρόξενον καὶ ἡμεῖς ἀποδε-
κνόμενοι εἰς αὐτοὺς διὰ ἡ ἴσαν εὐεχέρειας αὐτῆς συνείρσις
προκαλεῖ πολὺν βλάβην καὶ δὲν εἶται παρασκευασθῇ ἰσχυ-
ρότερον πλημμελῶν ἀπὸ αὐτῆς. Καὶ φαίνεται μὲν ὅτι πορθεῖται
κάποιον εὐχαρίστησιν, πράγματι ὅμως πλημμελῶς μετὰ πολ-
λὴν λανθάνουσαν ὁρμητικότητα καὶ πικρίαν τὴν ψυχὴν, ποῦ εὐ-
χαριστεῖται. Διότι ἡφαλασμένη εἶναι ἡ ἀποχώρησις ποῦ προ-
καλεῖται ἀπὸ πειθῶ. Ὅποιος δηλαδὴ κυριεύεται ἀπὸ τὴν ἀγα-
πημένην τοῦ ἀπὸ φόβου καὶ ἀνάγκης γίνεται ὁρμητικότερος
ἀρσότης καὶ παθάνει θὰ ἐπιστρέψῃ. Ἰ. Ἐκεῖνος ὅμως ποῦ κα-
τεκίδωκε τὸ πρῶγμα καὶ τὸ ἀπέφυγεν ὡς βλαβερὸν καὶ πι-
κρὸν, δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν θεωρῶν τὴν ἰδίαν
τοῦ ἀπόφασιν ἰσχυρότερον ἀπὸ κάθε ἀνάγκην. Πῶς λοιπὸν
θὰ πείσωμεν αὐτοὺς ὅτι τὸ πρῶγμα δὲν εἶναι μόνον βλαβερὸν
ἀλλὰ καὶ δυσώρεστον; Πῶς ἄλλωθις ἂν δια ἀπὸ αὐτῆς τὴν
φύσιν τοῦ πράγματος; Ἄς τοὺς ἐρωτήσωμεν λοιπὸν, Ἄν κά-
ποιος πορθεθῇ τρέψαν πληθὺν ἀπὸ πολλὰ καὶ νοσημώματα
φαγητῶ, ἀπαγορεύσῃ διὰ μὲ ἐντονον ἀπελθὴν νὰ ἐγγίσωμεν
κατὰ ἀπὸ αὐτῶ, θὰ ἤθελε ἀρὰ γε κανεὶς νὰ παρακαθήσῃ εἰς
ταύτην τρέψαν καὶ νὰ βασανίσῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ; Δὲν τὸ
ποτεῖται. Διότι δὲν θὰ ἐδεσμοζοῦν ἀπὸ τὴν θέαν τῶν φαγητῶν
τόσην εὐχαρίστησιν. Ἐ δοῦν λύπην θὰ τοῦ ἐπρκαλοῦσε ἡ
ἀπαγόρευσις. Καὶ δὲν κάποιος εἰς αὐτὸν ποῦ φλέγεται ἀπὸ
τὴν ὀδὴν ἐπιδέξῃ πληθὺν κρυσταλλίνην καὶ διαγῆ καὶ ὁ-
παγορεύσῃ συγχρόνως διὰ μόνον νὰ δροσοθῇ ἀπὸ αὐτῆς ὡ-
λὸ καὶ νὰ ἐγγίσῃ ἀσκήν μετὰ τὴν ἀσκήν τῶν δικτύων τοῦ, θὰ
ὀπῆκεν ἀρὰ γε ἐδυννητοτέρα δοκιμασία ἀπὸ αὐτῆς;

2. Καὶ ἐδῶ νομίζω δὲν θὰ φέρῃ ἀντίρρησην κανεὶς. Τὸ
σὸν μέγα εἶναι τὸ κοκὸν τοῦτο, ὥστε καὶ ἀπὸ τοῦς εὐδαιμό-
νους δοοὶ εἶναι δεῖναι εἰς τὴν ἐρευνᾶν αὐτῶν τῶν πραγμά-
των, 230 Α. τῆς ἡδονῆς δηλαδὴ καὶ τῆς λύπης, θὶαν ἡθέλη-
σαν νὰ παρουσιάσων κάποιους νὰ βασανίσωμεν ὀκλήρως, ἐ-
νήρησον κατ' αὐτὸν καὶ μόνον τὸν τρόπον. Ἀφοῦ ἐπῆσαν
εἶναι μύθον καὶ παρουσίασαν εἰς αὐτὸν κάποιον ποῦ ἔπρεπε
νὰ τιμωρηθῇ μετὰ τὴν βαρυτάτην τὴν πονῶν, τίποτε ἄλλο δὲν
ἐκαμεν παρὰ ἀποῦ ἀπέρθεσαν παιδαίσιαν εἰς αὐτὸν καὶ τοῖ

1. Πρόκειται περὶ τοῦ γνωστοῦ δικαστοῦ τῆς Θουρίας Ταντίου, ὁ
ἀπὸ τοῦ ἔστιν καὶ δοκιμασίαν τὴν ἀποφασίαν τὸν θεῶν καὶ διὰ τοῦτο
ἐπιμαρτυρεῖ μετὰ ὁμοῦν ἐπ' αὐτῶν κατὰ τὸν γνωστὸν παραμυθικὸν τρόπον.

ἔδειξεν νερό πού ἐκπλοῖσε ἐκεῖ πλησίον, δὲν τὸν ἄφρονι νὰ ἀπολαύσῃ οὔτε τὸ ἕνα οὔτε τὸ ἄλλο. Ἀλλὰ μόλις ἤρπανε τὸ κῆρι τοῦ ἐκείνου, ὅλα αὐτὰ ἀπεμακρύνοντο. Καὶ τοῦτο ἐγένετο πάντοτε. Αὐτὸς ἦτο ὁ τρόπος τῆς τιμωρίας κατὰ τὸν εἰδωλοποιικὸν μῦθον. Καὶ κάποιος φιλόσοφος, διὰν εἶδε αὐτοὺς ἐπὶ τοῖς ποταμοῖς τοῦ νὰ καταφαλῇ ἕνα ὄργανον νέον, ἢ ἐκείνους καὶ εἶπεν διὰ καὶ εἰς τὸ πῦρ θὰ περῇσι εὐκόλως αὐτοὶ ποὺ ἐτόλμησε νὰ ἀνέβῃ μέσα τοῦ αὐτοῦ τὴν καμένην μὲ τὸ φάσμα. Ἐγὼ δεδιὰς δὲν θὰ ἔλεγα διὰ φιλοῦν ἢ διὰ ἐγγίσειν τὰς νέας πού συνοικεῖται μαζί των. Ἐάν ὅμως μερικαὶ διατυπώσουν τὰς κατηγορίας αὐτάς, θὰ προσπαθῶν νὰ δεῖξω διὰ, ἂν πραγματῶν εἰς τὸ σημείον τοῦτο, ἐπιφέρουν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τῶν ἀσάφη μεγαλύτερον μαρτύριον. Ἐάν δηλαδὴ ἡ θεὰ μόνον προκαλεῖ τὴν ἀγωνίαν, ὅταν προστεθῇ καὶ ἡ ἀρῆ, αἰσθητικὴ περισσότερο ὀλκτικὴ ἀπὸ δ,ε,ι ἢ ὅπως ἀνίσταται μεγαλύτερον φλόγα, κἀμινε τὸν πόνον θριμώτερον καὶ ἀγριώτερον τὸ θηρίον. Ὁ δὲ τοῦ δυνάστεως περισσότερον δυναμώσαν τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τῆς προσφέρωμεν ἰσχυρότερον τροσὴν, τὸν περισσότερον κεραυνοῦται ἡ ἀγωνία μας. Καὶ ὅπως ὁ παροικημένος εἰς τὴν τράπεζαν καὶ εἰς τὸ νερό, ὅταν ἄλλω μόνον, δὲν ὑποφέρει τόσο, ὅσον ὅταν ἐμπαθείῃ νὰ δοκιμάσῃ, ἀπὸ τοῦ ὁδοῦ ἡ θέα νὰ ἐγγίσῃ μὲ τὸ κῆρι, αὐτοὺς καὶ ὅσα λάβουν ὅσων γὰ ἐγγίσουν ἐν πειθεγνικῶν οἷον, ἀπογίνονται ἀπὸ τὴν ἑστὴν περισσότερο ἀπὸ δ,ε,ι ἀπὸ τὴν θέαν, ἀναμείζοντες ἐντονωτέρων δδύνῃ λόγῳ τῆς ἀποτυχίας. Διατί ὅπως νὰ κομπορησοῦμεν εἰδωλοποιικὰ παραδείγματα; Ἡ ἀπάρασις τοῦ Θεοῦ, ἰσχυρότερα ἀπὸ ὅλα αὐτὰ, ἀποδεικνύει ὅτι τὸ πρόβλημα εἶναι ὅπως τὸ ἐκθέτομεν. Ἐπιθυμῶν δηλαδὴ νὰ τιμωρήσῃ τὸν Ἀδάμ δὲν τὸν ἐγκατέστησε μακρὸν τοῦ Παραδείσου, ἀλλὰ ἐκεῖ πλησίον. Ὁ δὲ νὰ ὑφίσταται συνεχὲς μαρτύριον, τὴν θῶν τοῦ μέρους, πού ἐπὶθεῖ, βλέπων μὲν αὐτὸ πάντοτε ἀλλὰ μὴ ἔχων τὴν θέαν νὰ τὸ ἀπολαύσῃ. Θὰ ἐρωτοῦσαν ἱσὺς κάποιος. Ἀρκεῖ αὐτὸ εἶναι ἡ φύσις τοῦ δυνάστεως, πῶς τὸ ἀποδείκνυν οἱ πολλοὶ μὲ τὴν πρῶτην; Ἰδοὺ ἡ ἀπάντησις μου εἰς τὴν ἐρώτησιν ὅτι αὐτὴ ἀκριβὴς εἶναι ἡ μέγιστος ἀποδείξις τῆς θαυμάτης ἀσθενείας των. Αὐτὴ ἀκριβὴς εἶναι ἡ συνθήκη ὅσον εἶναι ἀσθενεῖς νὰ ἀπολαύσωνται ἄκαριν καὶ σύντηγον ἀπόλαυσαν προφενοῦντες διὰ τοῦτο εἰς τὸν αὐτὸν πον μακρὸν παλαιόριον. Ἐ τὸ ἱεῖον παρατηροῦμεν καὶ εἰς τοὺς πυρρῶντας; ἐπειδὴ δὲν θέλουν νὰ κάμουν ὀλίγην ὑπομονήν, δοκιμάζοντες διὰ μίαν σύντηγον ἱκανοποίησιν ποτὶ καὶ φανερὰ ἀπαρηκειμένην διδόνον ὀφρομήν νὰ τοὺς εἶβῃ ἐν ἀντικεῖν μακρὸ καὶ θαυμάτη νόσας. Δὲν πρέπει ὅμως αἱ ὕψεις νὰ ρυθμίζων τὰς ἀπο-

φάσεις των ἀποβλέποντες εἰς τοὺς ἀσθενεῖς, διὰ τὸν ἀκαταβήταμεν αὐτοὺς θὰ δεσποῦμεν τὴν κατηγορίαν καὶ τῆς ἰατρικῆς καὶ τῆς φιλοσοφίας διὰ τὸν δὲν ἀποβλέποντες τὸ πῶς τοῦτο δοκᾷ τὸ ἔκουν εἰς τὸν πυρρῶν πόνον καὶ τὰς γυναῖκας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ κρήματα καὶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα. Ὅσοι λόγου χάριν ἔκουν τὸ πῶς τὸν χρημάτων, ²⁹¹ Ἀ μολονότι γνωρίζουν διὰ, ἂν διαθεσῶν εἰς τοὺς πτωχοὺς αὐτὰ τὰ ὀλίγα ἑαῖ, θὰ ἀποκτήσουν ἐκεῖ ἀπαιρᾷ ἀγαθὰ, τὰ κρησθῶν ὅπως καὶ τὸ θάπτουν καὶ προσπαθοῦν νὰ γίνων ἐκπαιστω ἀπὸ ὅλα τὰ ἀγαθὰ διὰ τὴν ἄκαριν καὶ θρακτεῖαν αὐτὴν εὐχαρίστησιν παρὰ νὰ ἀπαλλαγῶν ἀπὸ τὴν αἰσθίαν καταδίκην καὶ νὰ ἀπολαύσων τὴν πῶνταιν ζῶν χάρις εἰς τὴν περικρῶνται τῶν προσπαθῶν αὐτὴν ἀγαθῶν. Τοῦτο ἀκριβὴς εἶναι καὶ τοῦτον τὸ πῶς; ἐπειδὴ δὲν ἀντέκουν νὰ σπαρῶνται ἐπὶ ὀλίγον τὸν αὐτὸν πον ἀπὸ τὴν μακρὴν αὐτὴν ἐπιθυμίαν τῆς ὀφείσεως, ἐτοιμάζουν δι' αὐτὸν τὸ ἀντιπρόσπον πῦρ. Καὶ ὅσον περισσότερον νηκίζων διὰ εὐχαριστοῦνται, τόσον περισσότερον ἐμπλέκονται εἰς τὸ κακόν; εἶναι τέκνομα τοῦ διαβόλου, διὰ νὰ δεσποῦνται καὶ νὰ δυναμώσων αἱ φάσεις. Ἡ δὲ τοῦτο, ἐνθ' αἰώνων, εὐχαριστοῦνται συγχρόνως καὶ ὑποφέρουν, ὁμοσυνγόντες μέσα εἰς τὴν ψυχὴν των ἐν παρόδοσιν κρόμα.

3. Ἐάν δὲ κάποιος καταλογίῃ εἰς ἡμᾶς ὑπερβολὴν ἐξ αἰτίας τῶν λόγων πῶς — ἐπειδὴ οἱ ἰσχυροὶ ἄνδρες δὲν πῶσκουν καὶ ἐν κακῶν ἀκαμῇ καὶ διὰν τόσα συνοικεῖται μὲ τὰς γυναῖκας — ἐγὼ αὐτοὺς τοὺς καλοτυχίως καὶ θὰ ἐπιθυμοῦσα νὰ ἔκουν καὶ ἐγὼ τόσην δύναμιν. Καὶ ἱσὺς πιστεύει καὶ ὁ ἱσὺς διὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρκουν μερικαὶ ἰσχυροὶ, ἔθελον ὅμως καὶ ὅσοι μὲ κατηγοροῦν νὰ ἀποδείξουν τοῦτο, διὰ δηλαδὴ εἰς ἀφαιρητικὸν νέας, πού συγκρατοῦν μὲ νέαν παρῶν καὶ καθῆται πλησίον τῆς καὶ συντρίγει καὶ συναρπάζει μετ' αὐτῆς καὶ ἄλλην τὴν ἡμέραν — δὲν προσθέτει τίποτε ἀπὸ τὸ ἄλλο. Ὁ τοῦ ἀντι λόγου γέλωτος, τὰς διακρίσεις, τὰ γλυκύλογα καὶ τὰ ἄλλα, πού μήτε νὰ τὰ ἀναφέρῃ κανεὶς ἱσὺς δὲν εἶναι καλὸν κερτορίζομαι εἰς ταῦτα, διὰ δηλαδὴ — ἐνθ' ἔχει τὴν αὐτὴν οἰκίαν, τὴν αὐτὴν τράπεζαν καὶ ἀνταλλάσσει λόγους μὲ πολὺ ὄραρος, πολλὰ δέχεται ἀπὸ αὐτὴν καὶ τῆς δίδει. ἐν τῇ τοῦ δὲν συλλαμβάνεται ἀπὸ κανὲν ἄνθρωπον πῶς ἀλλὰ πῶς καθαρὸς ἀπὸ ἐπιθυμίας κρησθῶν καὶ ἀπὸ ἡδονῆς. Ἦθελον νὰ ἔκουν οἱ κατηγοροῦντες ἡμᾶς τὴν δύναμιν νὰ ἀποδείξουν τοῦτο. Δὲν θέλουν ὅμως νὰ παρῶν ἀλλὰ κατηγοροῦν καὶ ἡμᾶς, ἐπειδὴ προβάλλομεν αὐτὰ πρὸς ὑπεράσπισιν μας, ὡς ἀναισθητοῦν καὶ ὡς πῶσκοντες ἀπὸ τὴν αὐτὴν νόσον καὶ διὰ προσπαθοῦμεν νὰ περιορίσωμεν τὴν ἰσχύϊν μας κακίαν. Τὴν αἰσθὴν ἔκουν αὐτὰ μὲ ἡμᾶς; λέγουν. Ὁ Δὲν εἴμεθα ἡμεῖς

ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἀνοσίαν τῶν ἄλλων, οὔτε ἐὰν κάποιος σκανδαλίζεται ὅπου λόγου εἴμαι ἄξιος, νὰ τιμωρηθῶ ἐγὼ διὰ τὴν ἀνοσίαν ἐκείνου. Ὁ Παῦλος ὅμως δὲν εἶπε τοῦτο ἀλλὰ εἶπε σκανδαλίζεται κάποιος ὁδίκως εἴτε ἐπειδὴ εἶναι ἀσθενής, διέταξε νὰ προσφέρωμεν βοήθειαν.

Διότι τότε μόνον ἀπαλλασσόμεθα ἀπὸ τὴν προβλεπόμενῃ διὰ τοὺς προκαλοῦντας σκανδαλίζοντες τιμωρίαν, όταν ἀπὸ τὸ σκανδαλὸν γεννᾶται κέρδος μεγαλύτερον ἀπὸ τὴν ζημίαν τοῦ σκανδαλίου. Ἄν δὲν γίνετο τοῦτο ἀλλὰ συμβαίη ἕν μόνον, νὰ σκανδαλίζονται διηλασθῇ οἱ ἄλλοι εἴτε εὐλόγως σκανδαλίζονται εἴτε παραλόγως εἴτε ὡς ἀσθενεῖς, τὸ αἶμα τῶν ἐκείνων εἰς τὰς ἰδικὰς μας κερμάδες καὶ ἀπὸ τῆς ἰδικῆς μας κείρας ὁ Θεὸς θὰ ζητήσῃ τὰς ψυχὰς τῶν. Εἰ δὲ αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον, διὰ νὰ μὴ φροντίζωμεν καὶ νὰ μὴ περιφρονῶμεν γεννικῶς τοὺς σκανδαλιζομένους, ἔθεσεν ὁ Χριστὸς μερακοῦς ὄρους καὶ κινήτων καὶ τὰ ἐν καὶ τὰ ἄλλα ἀναλόγως πρὸς τὴν περίστασιν. Όταν λόγου χάριν ὁμιλεῖ περὶ τῆς φύσεως τῶν φαγητῶν καὶ δεδεικνυνεν διὰ αὐτὰ ἵσαν καθαρά καὶ τὰ ἀσπύλλωσεν ἀπὸ τὴν ἰουδαϊκὴν ἀπειρόλογον, εἰς τὴν εἰσόδον καὶ τὴν εἰβαν τὸ Πέτρον ὅτι «σκανδαλίσθησαν», εἶπεν· «Ἄκουε οὗτοι» (Ματθ. 15, 12-14). 212 Α Καὶ ὅτι μόνον τοὺς περιφρονῶντες ἄλλοι καὶ τοὺς κατηγοροῦσας προσθέσας· ἐπὶ οὐ φανερά, ἦν οὐκ ἐξέπεισεν ὁ πατὴρ μου ὁ οὐράνιος ἐκτιζομένης (Αὐτῶν, 13). «Εἶτα κατηγορήσας τὸν νόμον τῶν φαγητῶν. Όταν ὅμως ἐκείνοι, ποῦ ἐζήτησαν νὰ διδρασκῇ προσελθόντες εἰς τὸν Πέτρον καὶ τοῦ ἔλεγον· «Ὁ διδάσκαλός σου οὐ τελεῖ τὰ διδρασκῆς, δὲν ἔσμεν πλέον εἰ τι μὲ ἐκείνους. Τώρα ἐνδιαφέρεται διὰ τὸ σκανδαλὸν καὶ λέγει· «Ἰνα δὲ μὴ σκανδαλισθῶμεν αὐτοὺς, πορευθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν βάλε τὸ ἄγκιστρον καὶ τὸν ἀναβάντα πρώτον ἔλθον ἄρον καὶ εὐρήσεις ἐν τῇ στήματι αὐτοῦ στατήρας· τοῦτον λαβὼν δὲς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ» (Ματθ. 17, 23-27). Βλέπεις ὅτι ἔλασε φροντίζει καὶ ἄλλως δὲν φροντίζει. Ἐδὼ δὲν ἦτο ἀνεγκαιρὸν νὰ ἀπακαλυφθῇ ἡ δόξα τοῦ Μονογενοῦς. Πῶς ἦτο δυνατόν νὰ συμβῇ ἄλλως ἐκεῖ, ὅπου ἐνδιαφέρεται νὰ τὴν αὐτοστέση καὶ εἶδεν εἰς πολλὰς ἐντολὰς νὰ μὴ λέγουν ὅτι ἦτο αὐτὸς ὁ Χριστός; Καὶ διὰ τοῦτο ἀπὸ τὴν καταβολὴν τῶν διδρασκῶν οὐδεμία προέκυψε ζημία, ἐνθ' ὅπου τὴν μὴ καταβολὴν προήρχοντο μεγάλα κακά. Θὰ τὸν ἀπεριόριστον διηλασθῇ ὡς τῶραν καὶ ὡς ἀνάρτην καὶ ὡς ἐκθῶν διὰ τὸν πόλεμον. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς καὶ όταν ἤθελον αὐτοὶ νὰ τὸν ἀρπάσωσιν καὶ νὰ τὸν καταστήσωσιν βασιλεῖα, διέφυγε μακρὰν ἀπεκροῦσαν αὐτὴν τὴν ἰδέαν μὲ πολλὰν δόνησιν. Ὁ δὲ ὅμως ἦτο ἀπαράτητος αὐτὸ ποῦ ἐγινε. Ἐπειδὴ ἡ περιφρόνησις τοῦ σκα-

δάλου ἦτο ἀφέλιμος καὶ ἐπιεικής καὶ ἀπέβλεπεν εἰς μεγαλύτερον κατόρθωμα. Ἦτο λοιπὸν εὐκαρπία νὰ μὴ ἐπιδοῖται αὐτοῖς, ποῦ ἐπράκειαν νὰ ἀνέλθουν εἰς τὸ ἀνάπατον ἐπίπεδον τῆς πνευματικότητος, μὲ τὸν σεβασμὸν τῶν ἰουδαϊκῶν ἐθίμων ἀλλὰ νὰ τοὺς ὁμῶς, ἐν' ὅσον ὁ κερὰς ἐκκολοῦσε, νὰ κατευθυνθῶν πρὸς τὴν ψυχικὴν καθαρότητα καὶ νὰ μὴ τοὺς περιορίσῃ εἰς τὴν σωματικὴν φοβίαν, ἀλλὰ νὰ προκηρύξῃ εἰς τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν ἀπὸ τὴν μαρτύρια αὐτῇ. Ὁμοίως καὶ ὁ Παῦλος ἄλλοτε περιφρονεῖ τοὺς σκανδαλιζομένους καὶ ἄλλοτε δὲν τοὺς περιφρονεῖ, ἀπαλοῦσθαι τὸν διδάσκαλον καὶ λέγει· «Πάντα πῶσιν ἄρεσκαι, μὴ (ζητῶν τὸ ἑαυτοῦ) ὁ συμφέρον ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν» (Α' Κορ. 10, 33). Ἐάν τώρα ὁ Παῦλος παροβλέπῃ τὸ ἰδικόν του συμφέρον, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸ συμφέρον τῶν ἄλλων, πῶσον μεγάλην τιμωρίαν θὰ εἴμεθα ἡμεῖς ἔξω, ἀπὸ δὲν δεχόμεθα μῆτε ἀπὸ τὴν ἐλπίαν μας νὰ ἀπαλλαγῶμεν χάριν τοῦ συμφερόντος τῶν ἄλλων ἀλλὰ εὐκαρίστως παρυσώμεθα καὶ ἑλλοῦς εἰς τὴν κατατρεφὴν μας, ἐνθ' εἶναι εὐκαλόν νὰ δυσκόσωμεν καὶ τὸν ἑαυτὸν μας καὶ τοὺς ἄλλους; Διὰ τοῦτο λοιπόν, όταν διαπιστώσῃ ὅτι τὸ κέρδος εἶναι πολὺ καὶ μεγαλύτερον ἀπὸ τὴν βλάβην τοῦ σκανδαλίου, προτιμᾷ νὰ πῶθῃ καὶ νὰ κώμῃ τὰ πάντα, ὥστε νὰ πραγματοποιηθῇ τοῦτο. Εἰ δὲν κἀμνεῖ τὰς ἰδικὰς μας σκέψεις καὶ δὲν λέγει· Διὰ τί ὑπάρχουν οἱ ἀσθενεῖς; Διὰ τί παραλόγως ὑποφέρουν; Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς τοὺς λυπεῖται καθ' ὑπερβολὴν, ἐπειδὴ παραλόγως ὑποφέρουν, ἐπειδὴ εἶναι ἀσθενεῖς.

4. Εἰπέ μου λοιπόν. Ποίαν δικαιολογίαν ἐβλογον ἔχεις νὰ προβάλῃς ὁ σκανδαλιζόμενος εἰς ἐκείνον, ποῦ πράγματι κέρδης καὶ λύνει σίνον; Τὸν νόμον τοῦτον ἔθεσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸν οὐρανόν. Ἐν τούτοις καὶ ἐξ αἰτίας τοῦτου, ὅν σκανδαλίζεται κάποιος, ὁ Παῦλος ἀπέχει καὶ ἀπὸ αὐτοῦ. «Ὁ γὰρ μὴ φράγῃ κέρδης, λέγει, οὐδὲ μὴ πῶς σίνον. Ἰνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω» (Α' Κορ. 8, 13). Δὲν προβάλει τὰς ἰδικὰς μας προφάσεις; 233 Α ὅτι ἐγὼ πρᾶκειαι νὰ εἴμαι ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἀνοσίαν τῶν ἄλλων; Καὶ ὅτι ἂν φανῇ καλὸν εἰς κάποιον νὰ σκανδαλισθῇ, θὰ θεωρηθῇ ἔξω καὶ τιμωρηθῇ ἐγὼ; Μολοντά θὰ εἴκε πολὺ περισσότερον δίκαιον ἀπὸ ἡμᾶς, ὅταν τὸ ἔλεγον. Διότι ὁ σκανδαλιζόμενος εἰς τὰς περιπτώσεις ἐκείνας εἶναι πολὺ ἀπερίσκεπτος καὶ ἀνόητος· ἐνθ' ὁ σκανδαλιζόμενος εἰς αὐτὰ ἐδῶ ἡμπορεῖ νὰ ἔσῃ πολλὰς, διαίτας καὶ εὐλόγως αἰτίας, διὰ νὰ διαμαρτυρηθῇ. Παρ' ὅλα αὐτὰ, ἐνθ' ὁ Παῦλος εἶκε περισσότερον δίκαιον ἀπὸ ἡμᾶς νὰ ὁμιλήσῃ, δὲν ὁμιλήσεν ἀλλὰ εἶδεν ἕν μόνον, τὴν σιτηρίαν τοῦ πλῆθους. Πράσσει τὸ ἐκτελέσκει τῆς ἀγάπης· δὲν εἶπε μὴν ἢ δύο φο-

ρός ή επί τόνον και τόνον, αλλά: «Είς τόν αιώνα, λέγει, ού μή φράγω», ένν ό άλλος σκανδαλίζεται. Και διό νά μή ναρίστες ότι στόματι μέγας έβώ προσέθετο και κάτι άκόμη περισσό- τερον από αυτό! Άφού είπε: Β «Καλόν τό μή φαγεΐν κρέας μηδέ πινέιν αίνον» (Ρωμ. 14, 21), συνήνωσε με αυτό και εκεί- νον «ήτις έν ώ ό αδελφός σου προσκόπτει ή σκανδαλίζεται ή άσθενεί». Πρόσεξε διά μίαν άκόμη φοράν την σοφίαν του διδασκάλου. Άφήνει τόν άσθενούντα και διορθώνει πλν από τούτον τόν Ισχυρόν, διότι αυτός είναι ό αίστος της άσθενείας εκείνου, ό άρρώστος νά διορθώσει την αδυναμίαν και μή διορ- θώνων αΐτην. Άλλά διατί άναφέρει τούς άσθενείς αδελφούς; Έπ' όσον προσήκουσι νά παρακαλούν την πρόνοιαν αΐτην και εις τούδε 'Ιουδαίους και εις τούς Έλληνας. Έ'Απερώκωται γάρ, λέγει, γίνεσθε και 'Ιουδαίους και Έλληνας και τή 'Εκκλησίαν του Θεού» (Α' Κορ. 10, 32). «Ωστε όσον Ισχυρότερον θεω- ρείς τόν εαυτόν σου και λέγεις ότι καθόλου δέν βλάπτουν από την ανομίαν αΐτην, τόσον περισσότερο υπεύθυνον καθιστάς τόν εαυτόν σου νά επιστρέφει αυτόν τόν δευρόν. C Διότι όσον Ισχυρότερος είσαι, τόσον δικαιοτέρον είναι νά συμ- ρίξεις τόν άσθενή. Άν λαλούν είσαι άσθενής, νά απομα- κρυνής χάριν του εαυτού σου, άν είσαι Ισχυρός, χάριν του αδυνάτου. Διότι ό Ισχυρός πρέπει νά είναι Ισχυρός και διά τούς άλλους, όχι μόνον διά τόν εαυτόν του. Έάν όμως, ένν λέγεις ότι έσκες δύναμιν, δέν προσέχεις την άσθενείαν εκεί- νου, θα τιμαρτέλης διπλά: και διότι δέν έλαβες τίς όμν και διότι έδειξες άδικοφρίαν, ένν είπες πολλήν δύναμιν διά τό αντίθετον. Καθείς από ήμάς είναι υπεύθυνος διά την σωτη- ρίαν του πληρόν του. Διά τούτο έλάθονεν έντολήν νά προ- σέχωμεν όχι τούς εαυτούς μας D αλλά τόν πληρόν. Διότι ή σωτηρία μας έγγεγραφέη με ήμνην μέσα και εκείνος που μάς έξηγόρασε μάς έβουσε αυτήν την διαταγήν διά την κοινήν ιψ- φέλειαν όλων. Δέν επαυγλάνεται δε τούτο τό κέρδος μόνον, ότι δηλαδή σώζομεν τό Ισχύος μας μέλη αλλά ότι και εις άλλους παρέχομεν άσφαλείαν μεγαλυτέραν. Διότι και άν άκά- μι προσάλλης μέσα έπιχειρήματα, έλέγχεται από τό Ιδια τό πράγματι ότι δέν είναι πικρία ή βλάβη που δέχασαι από την ανομίαν αΐτην. Έ'σχεν διαπιστώνει δηλαδή ότι εύρίσκεισαι εις αδυναμίαν νά θωσώης τόν δευρόν, ότι άδιαφορείς διά μυρίους ελαττωμένους αδελφούς, ότι ένν πολλοί σέ κατηγο- ρούν όχι μόνον δέν συνέρχεται αλλά και την υπόληψίν σου ποδοπατείς, ότι τά βάζεις με την Έκκλησίαν όλων, E ότι έπι- τρέπεις τά σόματα των άπίστων νά όμολογν δι' εσά, ότι απο- δίδεις εις όλους κοινήν πρόεσιν, όταν άλλως τόσα θεινά νά προδράκωνται από την ανομίαν και κανέν άγαθόν νά μή

προσκόπη, από δε τών κακιστών διαπιστώνει την εξαφάνισιν όλων των κακών και την άπόκτησιν πολλών άλλων αγαθών και παρ' όλα ταύτα βλέπω ότι δέν έσκες τό σθένος νά ελευθε- ρωθείς, πώς θή είπες την δύναμιν νά πείσω τούς κατηγορούς σου ότι είσαι άπηλλαγμένος από τό πάθος και είσαι καθαρός από πονηράν επιθυμίαν; 214 A «Η μάλλον καθόλου δέν τά άμαρτηώται αυτά. Έστω ότι είσαι παρ' όλην την ανομίαν καθαρός. Μολονότι ό μικρός 'Ισάδ δέν έτόλμησε νά απο- δώσει εις τόν εαυτόν του τόσην δύναμιν και πνευματικότητα, άλλ' αυτός ό άπίστος έπραγματοποίησε κάθε όρετήν και πού άπέφυγεν όλα τά δίκτυα του διαβόλου και πού πρώτος και μοναδικός έδειξε τόσην ύπομονήν και πού υπερέβη με την άνταγήν της υμνείας του κάθε οίδηρον και κάθε έδάμοντα και κατασυνέτριψε την δύναμιν του διαβόλου, (αυτός λαλήν) έπαρείτω έν τούτοις τόσον πολύ την πάλην του είδους αυτού και ένόμειεν ότι είναι αδύνατον, ένν συνομαεί κοινώς με παρ- θένον, νά παραβήν έδολογή και καθαρός, ώστε όχι μόνον από την συνομαίαν αΐτην πέραν και μικρόν νά παρμεΐνη, αλλά και διά τό αντίκρισμα, B πού αιτιμάται εις άλλην αν- νόμησιν, έθεσεν νόμον εις τούς άσθελημούς του, μήτε άπλούν θέλημα νά μή ρίψουν εις παρθένον. Διότι άγνώριζε σαφώς, άγνώριζεν ότι όχι μόνον ό σνγκατομαΐν έλλεί και ό παρτη- ρών με ένδιαφέρον παρθενικών πρόσωπων είναι δύσκολον και έσκε και αδύνατον νά άπαύξη την βλάβην από αυτό. Από τούτο έλεγε: «Και ού σνήσω επί παρθένω» (Ίωβ 31, 1).

3. Έάν όμως τυχαΐν διά σέ ό 'Ισάδ άσθενήσας νά τόν συνομαίνωθης, μολονότι δέν εμεΐει είσαι μήτε διά την κό- πον, όπου έκατο, εάν ναρίξης ότι τό ύπόδειγμα είναι κατω- τερον της μεγαλοφυΐας σου, τότε εις τόν νοΐν σου τόν μεγαλόστομον κήρυκα της άληθείας Παύλου, ό άπίστος άλ- λωρον την οικομένην C περπάδονσε και ήθύνθη νά διατυ- πώσει τούς λόγους εκείνους, πού είναι γεμίσαι από σωρίαν πάλιν, ότι λόγον χάριν δέν έβούσε πύλον ό 'Ισος αλλά ό Χριστός μέσα του (Γαλ. 2, 20): ότι έσκε σταιρωθή διά τόν κό- σμον και ό κόσμος έσκε σταιρωθή δι' αυτόν (Αΐνός 8, 14) ή ότι καθημερινώς άποθνήσκει (Α' Κορ. 15, 51). Και όμως, έ- πείτα από την τόσην δωρεάν τοσ πνεύματος και την τόσην έπιδείξιν των κατορθωμάτων, έπειτα από τούς άπεργασμούς κυνόνους, έπειτα από την άποδοδενημένη φιλοπονίαν, δέδω- σκαν και ύποδεκνών εις ήμάς ότι, έως όπου άναστήσωμεν και εμεΐς ένδεδυμένοι την σάρκα, είναι άνάγκη νά παλαίω- μεν και νά αγωνίζωμεθα και δέν είναι ποτέ δυνατόν χωρίς κόπους νά έπιτύχωμεν την παρρησίαν, αλλά ήτι χρειαζό- μεθα πολλούς κόπους και πολλήν άπομώσιν διά τό τρόπον

ον τούτοις, έπειτα από όλα αυτά έλεγε να έξελθῃ. D «Υπακούετε μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγᾶτε αὐτὸς ἑλθετε κερδοῦς αὐτὸς ἀδελφοί μου γέννηται (A' Κορ. 9, 27). "Έλεγε δὲ ταῦτα παρουσάζων τὴν ἐπακοήσαν τῆς σαρκὸς, τὴν λύσαν τῆς ἐπιθυμίας, τὸν ἀδελφόν του πόλεμον καὶ τὴν ἀγωνιστὴ ζωὴν του. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς θέλων νὰ δηλώσῃ τὴν δυσκολίαν τοῦ προύγκριστος δὲν ἐπέτρεπεν οὐτε ἀδελφὸς νὰ ἀνενέγκῃ κανεὶς τὰ πρόσκαιρα γυναικῶν ἀλλὰ τοὺς ἀνεκρίνοντας ἠπειλάρε ὅτι θὰ τοὺς τιμωρήσῃ μετὰ τὴν τιμωρίαν αὐτῶν μουσῶν. "Όταν δὲ παρετήρησεν ὁ Πέτρος ὅτι αὐτὸ συμφύρει γαμήσιον (Ματθ. 19, 10), δὲν ἐνομοθέτησεν τὴν ἀγαμίαν ἀλλὰ θέλων νὰ δηλώσῃ τὸ μέγεθος τοῦ πράγματος ἔλεγεν· «Ὁ δυνάμενος καρτεῖν καρτεῖται» (Λουκά 19, 12). "Ακούσαντες ἐπίσης καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν μας γενεάν ὅτι πολλοὶ, μολοντάς περιέδεσαν διδασκῶν τὸ σῶμα των μετὰ σφοδρὸν καὶ τὸ ἐνέδυσαν μετὰ τριάντον σκληρὸν ἐνδύμα, ἀνῆλθον εἰς τὰς καρτερὰς τῶν ὁρέων, ἔτιρουσαν νηστείας συνεχεῖς, ταυτὶν δλονικτίους ἀγρυπνίας, ἐπαθίδοντα εἰς πᾶν εἶδος σκληραγωγίας, ἀπαγγέλλοντα εἰς ὅλας τὰς γυναῖκας νὰ εἰσέρχονται εἰς τὸ δωμάτιον καὶ τὴν καλύβην των, μολοντάς θασανίζουσιν τὸν ἑαυτῶν των μετὰ τὸν τρόπον αὐτόν, μόλις εἶναι εἰς θέσιν νὰ καταβάλουν τὴν μονίαν τῆς ἐπιθυμίας. Καὶ οὐτοὶ ἰσχυρίζονται ὅτι καὶ ἂν εὖρως κέποιον νὰ συγκαταστή μετὰ παρθένον, νὰ εἶναι προσκεκολλημένοι εἰς αὐτήν, νὰ μὴ νηστεύῃ ἀλλὰ νὰ τρώγῃ ἀδελφεινῶς, νὰ θυσιάζῃ προθυμότερον τὴν ψυχὴν του παρὰ τὴν σόνοικον, νὰ προσπαθῇ τὰ πάντα νὰ πάθῃ καὶ νὰ πρόδῃ παρὰ νὰ κυριεύῃ. 225 A ἀπὸ τὴν ποθητὴν του, ἰσχυρίζονται ὅτι δὲν θὰ ὑποταχθῇ καὶ πονηρόν, ὅτε θὰ νομίμῃς ὅτι πράττειται περὶ ἐπιθυμίας ἀλλὰ περὶ εὐλασθείας;

"Αλλὰ, ἀφιστάμεστε φίλε μου, τὰς σκέψεις αὐτὰς πρέπει νὰ τὰς κέρωμεν διὰ δὲ ἔκτακτος αἰσῶματα ἀλλὰ διὰ συγκατοικούντας μετὰ αἰῶνας. Καὶ οὐ μὲν δυνατοὶ εἶσθε ἐξ αἰτίας τῆς πολλῆς ἐγκρατείας σου. Ἐγὼ δὲ οὐκ ἤκουσα νὰ διηγοῦνται μερικὸι ὅτι πολλοὶ ἐκρυβεῖσθαι ὑπὸ πύθος ἀκάρη καὶ πρὸς ἀγάματα καὶ λίθους. Ἐάν ἦναι ἔκει ὅπου ὑπῆρχεν ἡ σκληρότης καὶ ἡ τραχύτης, ἔλαθε τὴν δύναμιν ἡ ἀνθρωπινὴ διάπλασις μόνον, ὅταν μαζὶ μετὰ τὴν διδασίαν συνδεθῇ καὶ αὐτῶν αἶμα, πῶς μανίαν θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ δημαυργήσῃ; Καὶ πῶς δὲν θὰ φανῇ ὅτι ἀμλοῦν εὐλόγως αἱ κατῆγοροι πολλὸν παρὰ αἰς ποὺ ἀπολογεῖσθε; B Ἐπεὶ μου, εἴ εἶναι φυσικῶν; νὰ ἐπιθυμῇ ἢ νὰ μὴ ἐπιθυμῇ ὁ ἄνδρας τὴν

9. Ὁ λόγος εἶναι διὰ τὸν ἐσθλὸν τῆς ἑκέρου Παρθένου καὶ τῆς Παύλου.

γυναῖκα; Νὰ τὴν ἐπιθυμῇ, δυνάμεθα ἀποκαθίστατε νὰ ἰσχυρισθῶμεν. Καὶ πάλιν, ἐνῷ ἀμέτρητοι σοφοὶ δακρυολογοῦσι τὸν ὄφθιν ἔξω, τὸ νὰ μὴ θέλῃ νὰ ἐξέλθῃ, ἀλλὰ νὰ αἰσθῇ τὸν ἑαυτοῦ του μέσῳ, διὰ θεοῦ διὰ καὶ σπουδαῖον ἀλλὰ δι' ἀπείρους κατηγορίας καὶ ζημίας ἰδεῖν καὶ ἔνουν, εἴ εἶναι φυσικόν; νὰ συμπεριφέρεται ὅτι ἀπὸ ἀγαθὴν προαίρεσιν ἢ ἀπὸ πονηρίαν; Ἀπὸ πονηρίαν μᾶλλον, δύνανται νὰ ἀπαντήσῃ κανεὶς. Ἐν πόσῃ περιπτώσει ἂς μὴ λεπτολογούμεν δι' αὐτὰ, ἀλλ' ὅς δεσφόμεν ὅτι οἱ σκανδαλισκόμενοι δὲν σκανδαλίζονται συμπερινοῦς πρὸς κάποιον λογικὴν αἰτίαν ἀλλὰ τυχαίως καὶ ἄνευ λόγου. C Ἐπεὶ μου, διὰ ποῖον λόγον συναινεῖς μετὰ τὴν παρθένον; Διὰ τίποτε ἔλας δὲν ἔχει συνθηκὴ ἢ συνθήκη αὐτὴ παρὰ ἐξ αἰτίας τοῦ ἔρωτος καὶ τοῦ πόθου. Ἀφάρεσε τοῦτον καὶ θὰ ἐκλείψῃ καὶ ἡ ἀνάγκη τοῦ πράγματος. Ποῖος ἄνδρας ποὺ δὲν αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην αὐτὴν θὰ ἐπισημασθῇ νὰ ὑποστῇ τὴν τρυφιλότητα καὶ τὰς ἀνάγκας καὶ τὰ ἄλλα ἐλαττώματα τοῦ γυναικείου φύλου; Διὰ τοῦτο καὶ ὁ θεὸς ἐξέπαισε τὴν γυναῖκα μετὰ τὴν δύναμιν αὐτὴν ἐξ ἀρχῆς, ἐπειδὴ ἐγκρίσεν ὅτι ἐάν δὲν εἶκεν αὐτὴν τὴν δύναμιν, θὰ ἦτο ἐντελὲς εὐκαταφρόνητος καὶ οὐ κατὰ ἐπιθυμίαν κανεὶς δὲν θὰ ἤθελε νὰ συνωστῇ μετὰ αὐτήν. Ἄν ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἀσθενεῖα τὴν ἀνάγκην καὶ ἔπειτα ἀπὸ πολλὴν ἄλλην χρησιμότητα — ὡς θεοῦ διὰ καὶ παιδαγωγίαν, φροντίσαν διὰ τὸν σῶμα, προσφέρουν πλείους ἄλλας ὑπηρεσίας — ἂν ἔπειτα ἀπὸ τέτοιου αἵματος καὶ τόσων πολλὰς πρὸς τοὺς ἄνδρας προσφοράς ἀντιμετώπισαν οὐκ νὰ τὴν ἐσθλὸν περιφρόνησιν του καὶ ἐξεδυσθῶσιν ἀπὸ τὰς αἰτίας, πῶς κατὰ ἐπιθυμίαν θὰ ἦσαν ποθητὰ εἰς ἡμᾶς καὶ μάστιγα ἔπειτα ἀπὸ τόσους ἀνεπισημασθῇ, ποὺ μὲς προσενοῦν; "Η ἀναφύρατε τὴν μοναδικὴν αἰτίαν τῆς συγκατοικήσεως ἢ εἶναι ἀνάγκη νὰ μὴ ὑποταχθῶμεν καμμίαν ἄλλην παρὰ τὴν πονηρίαν ἐπιθυμίαν καὶ τὴν ἐπινοεῖσθαι ἡδονήν.

B. Αὐτῶν ἐρωτῇ; Ἄν ἡμπορούμεν νὰ ὀνομάσωμεν μίαν αἰτίαν καὶ εὐλογον καὶ ὀρθήν, θὰ ἀποδῇ μάστιγος ὁ λόγος σου δι' ἡμᾶς; Βεβαίως, B. Ἄλλ' οὐδὲ μίαν τέτοιον εἶδους αἰτίαν θὰ ἀναφύρατε. Παρ' ὅλα ταῦτα, θὰ ἤθελον ὅμως νὰ μάθω ἂν ἔχετε τούλάχιστον νὰ προβάλτε κάποιαν οὐκ εὐλόγον δικαιολογίαν. Εἶναι, λέγει, ἀποστατήριος ἡ παρθένος, δὲν ἔχει ἄνδρα, δὲν ἔχει κηδεμόνα, οὐκ ὅτε πατέρα, δὲν ἔχει ἀδελφόν καὶ ἔχει ἀνάγκην ἐκείνου, ποὺ θὰ τῆς ἀπλώσῃ χεῖρα βοηθείας, θὰ παρεμύρησιν τὴν ἀρμίαν τῆς θὰ τὴν προστατεύσῃ εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις καὶ θὰ τὴν ὀδηγήσῃ εἰς εὐσεβὴ ἡμέραν. Εἰς ποῖον ἀσφαλῆ λιμένα; Ἐλέγεις ὅτι ὁ κυριαρχοῦντος δὲν ἐμποδίζει νὰ κύρῃται ἀλλὰ ὅτι νὰ δι-

μουργεί και ὅτι ὁ λαὸς δὲν καταπαύει τὴν κακοκορψίαν ἀλλὰ προκαλεῖ τοικυμίας, ποῦ δὲν ὑπάρχον. ²³⁶ Α' Ἀλλὰ δὲν ἐντρέπεσθε, δὲν αἰετίζετε τὰ πρόσκαιρά σας, ἀλλὰ τὴν αὐτογόραν ποῦ ἀνελάθετε; Ἄν δηλαδὴ ἀπὸ τὴν διακονίαν αὐτὴν δὲν ἐδημιουργεῖται καὶ κατὰ κατηγορίαν, μῆτε θλάθῃ, μῆτε σκάνδαλον, ἀλλὰ ἦτο δυνατόν νὰ πράττετε εἰσι μὲ ἀγαθὴν φήμην, ἀπὸ πάλιν δὲν θὰ εἰσθε ἀθλιώτεροι, αὐξάνοντες τὸν πλοῦτον αὐτῆς καὶ ἀκούοντες αὐτὴν εἰς τὴν φιλαρχηματίαν καὶ ἐμυλόμεντες εἰς ζητήματα, καὶ γυμνάζοντες κάριν κοσμικῶν φροντίδων, λαμβάνοντες θέσιν οἰκονόμων ἢ ἐπιτρόπων ἢ ἀνθρώπων τῆς αγοράς; Ἀπὸ ὅλους βεβαίως. Δόξα δὲν θὰ ἤμπορέσετε νὰ ὁμιλήσετε περὶ δικαιοσύνης καὶ νὰ τὰς πείσετε νὰ περριπνέουσιν τὴν περισουσίαν των, αἰεὶ ποῦ κέρμετε τὸ πᾶν διὰ νὰ διατηρηθῇ καὶ νὰ αὐξήθῃ καὶ νὰ προστεθῶν εἰσοδήματα εἰς τὰ εἰσοδήματα, ποῦ γίνεσθε δύο φορές κτήνη, πρὸς χάριν των, δορυρεῖσθε θέβαια. Β' Δὲν ἔχετε ἑκατομνάντους ἐλπίδας αἰεὶ, ποῦ παρὰ τὴν διαταγὴν ποῦ ἐλάβετε νὰ βαστάετε τὸν σταυρὸν καὶ νὰ ἀκολουθεῖτε τὸν Χριστόν, ἀποῦ ἐρρίψατε τὸν σταυρὸν, ὅπως καὶ οἱ παλῆκοι στρατῶται τὴν ἀσπίδα, κάθασθε θηρία εἰς τὴν ρόκαν καὶ τὸν καλοθήσκον, ἀνοίξαντες θύραν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν κατ' ἄλλον αἰσχυρότερον τρόπον. Διὰ δὲν εἶναι τόσοι αἰσχυροὶ νὰ πράττουν ταῦτα οἱ ἔργατοι, ὅσον αἰεὶ ποῦ προσποιεῖσθε ὅτι ἔχετε ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὰ παρόντα καὶ ἀναλαβάνετε πάλιν αὐτὰ μὲ ἄλλο πρόσκαιρον. Γ' Ἐνεκα τούτων φημιθήμεθα πανταχοῦ ὡς λαίμαργοι, παρῶπα, κολακες, γυναικιδόυλοι, ὅσοι ἀποῦ ἐρρίψαμεν κάμιν κάθε εὐγένειαν, ποῦ μᾶς ἐδόθη ἀπὸ τὸν σὺρανόν, συμπροσέζομεθα μὲ τὴν γῆνιν δουλοπρέπειαν καὶ εὐτέλειαν. Κάποτε οἱ σεβαστοὶ ἐκείνοι ἄνδρες³ δὲν ἰβέλησαν νὰ διανέμουν χρήματα εἰς τὰς χήρας καὶ μάλιστα ἐνῷ εἶχεν ἐνεσθῇ τόσοι γογγυσμοὶ λόγῳ τοῦ ὅτι κανεὶς δὲν εἶχεν ἀναλάβει, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἐνόμισαν ὅτι τὸ πρῶτον ἦτο κατώτερον τοῦ ὀξυμότητος των, τὸ ἀνέβησαν εἰς ἄλλους. Ἡμεῖς ὅμως δὲν ἐντρέπόμεθα νὰ αὐξάνωμεν ἔξωθεν πλοῦτον ἐπὶ ζημίᾳ τῶν κατεχομένων. Δ καὶ εὐρισκόμεθα εἰς κερυότεραν θέσιν ἀπὸ ἐκείνην τῶν εὐνοέων, ποῦ ἀσכולοῦνται μὲ τὰ ζητήματα αὐτά, ἐνῷ διατασσόμεθα νὰ φέρωμεν καθημερινῶς εἰς τὰς χεῖρας μας ὄντι μεγάλων δούλων τὴν ζωὴν καὶ τὰς ψυχὰς. Τί πρέπει λοιπὸν νὰ γίνῃ;

Πρέπει νὰ ἀσχοφούμεναι βλέποντες τὰ πράγματα τῆς

3. Ἐκτινίσταται τὸ γινώσκον ἀπαιδεῖον ἀπὸ τὴν ζωὴν τῆς πρώτης βασιλείας, κατὰ τὸ ὅσον οἱ μαθηταὶ ἀπαιτοῦσαν τὰ ἔργα τῆς διακονίας τῶν χερῶν ἀνατίκτοντες τοῦτο εἰς τοὺς ἑσπὸς ἀπαιδεῖας (Πράξ. 6, 1-6).

παρθένου νὰ ἀσπάζονται καὶ νὰ διασκορπίζονται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀπὸ συγγενεῖς, ὑπερέτας, ἑόνους ἢ καὶ ἰδικούς; Ὅμοιον λαὸν ἀνταρθεῖον θὰ παρῶκαμεν εἰς τὴν παρθένον, ἐπειδὴ οὐτε ἐνυμνεῖσθαι, οὔτε ἡγέσασθαι τὸν κόσμον αὐτόν, ἀλλ' ἐπαρτήμην ἐξ ὅλων τὸν Χριστόν, ἀσφίνοντες αὐτὴν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν ποῦ θέλουν νὰ τῆς στερεώσουν τὴν περισουσίαν. Πόσον καλύτερα ἐν ταύτῃ περιπτώσει ἦτο νὰ συνάγῃ γάμον καὶ νὰ ἐρρίψῃ εἰς τὸν σκύλον τῆς τὴν διακονίαν των πραγμάτων αὐτῶν παρὰ Ε' νὰ μένῃ μὲν ἄγαμος ἀλλὰ νὰ καταπαύσῃ τὰς συμφωνίας πρὸς τὸν Θεόν, νὰ βεβῇ περριπνέουσαν εἰς θεομὴν τόσοι σεβαστοὶ καὶ φοικτόν, νὰ παρῶσθῃ δὲ καὶ ἄλλους εἰς τὸ ναυάριον τῶν κακῶν τῆς. Πῶς λέγεισθε ὅτι αὐτὴ ἐξ ὅλων ἐπαρτήσασθαι τὸν Χριστόν, κατ' ἦν συγγιν ὁ Χριστὸς ἐπιστάσει καὶ λέγει «Οὐ δύνασθε θεῷ δουλεῦσαι καὶ μαρτυροῦν» (Ματθ. 6, 24). Καὶ πῶς λέγεισθε νὰ μυστήσων τὸν κόσμον καὶ τὰ παρόντα, ἀφοῦ μᾶς πείθετε νὰ ὑπολογίζωμεν τὰς ἐπιθυμίας τοῦ κόσμου; Καὶ πάλιν ἀπὸ τὰς ἐγγήρους θὰ ἤμπορέσῃ νὰ συμβουλεύσῃ ποτὲ νὰ περριπνέσῃ τὰ χρήματα, ἀφοῦ δοθεῖς τὴν παρθένον νὰ δημιουργήσῃ τὸν πλοῦτον τῆς; ²³⁷ Α' Ἀλλὰ καὶ τὴν ἰδίαν ποτὲ θὰ τὴν ἀφίσης νὰ παρακλήσῃ ἀπερίστατος πλοῦτος τοῦ Κυρίου, ἀφοῦ δαπανῇς ὅλον τὸν θίον καὶ τὴν σπουδὴν σου εἰς τὰς ἐπιθυμίας τῆς; Καὶ ποτὲ θὰ ἤμπορέσῃ ἡ παρθένος νὰ φιλοσοφῇ, ὅταν ἀλέγῃ σὲ τὸν ἄνδρα νὰ θεωρῇς σοφειάν τὴν διαρπαγὴν τῶν πραγμάτων τῆς; Καὶ πῶς θὰ ὑπομείνῃ τὴν ζημίαν, ὅταν βλέπῃ ὅτι σὺ κέρνεις τὸ πᾶν διὰ νὰ αὐξήσῃς τὸν πλοῦτον ποῦ διαθείς; Δὲν ἐπαθμεῖ ὁ Θεὸς τοιοῦτον εἶδος ὑπαλλογῆς μας ἀπὸ τὰ πράγματα ἀλλὰ διὰ τῆς περριπνέσεως τῆς περισουσίας μας ἀπαιτῇ νὰ ἀρνηθῶμεν ὅλα τὰ βιωτικά. Δὲν ἐντρέπετε αἰεὶ καὶ δὲν ἀρῆγετε νὰ ἰσχύσῃ ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἂν ἐσθὶ ἀνάγκην ἐρεπῆ, τῆς προστάσεως τῶν ἄλλων καὶ ὑπαμένη πολλὰ ἀνάξια; Β' Αὐτὰ δηλαδὴ τὰ τυρινὰ δὲν εἶναι ἀνάξια τῆς παρθένου; Τίποτε δὲν εἶναι τόσοι ἀνάξιοι διὰ τὴν παρθένον ὅσον τὸ νὰ πλοῦσῃ καὶ νὰ ἐσθὶ κατὰ μέτρον εἰς πλῆθος πραγμάτων. Τί λοιπὸν καὶ ἂν θέλῃ νὰ ἐπιβάλῃ καὶ ἄλλα ἐκτὸς τούτων, ὅπως λόγου χάριν νὰ δανεῖν χρήματα καὶ ἔπατα ἀφοῦ μᾶς καλέσῃ εἰς τὰς συναλλαγὰς τῆς δὲν μᾶς πείθῃ, καὶ ἂν, ἀφοῦ δὲν μᾶς πείθῃ, μᾶς ἀντακατήσῃ μὲ ἄλλους, θὰ εἴμεθα αἱρεῖς ἡμεῖς; Καὶ ἂν δημιουργήσῃ καὶ μερικὰς ἄλλας ἀνελευθέρους καὶ ἀναιρεῖς ἐπικαταθήσεις καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐπειδὴ ἡμεῖς δὲν θέλωμεν νὰ συνεργασθῶμεν, κραυγάζῃ ἄλλους, θὰ εἴμεθα ἡμεῖς ἄξιοι νὰ καταγορηθῶμεν. Καθόλου, ἀλλὰ ἀντιθέτως ἄξιοι νὰ ἐπαινεθῶμεν. Διὰ τὸ ἀντιθετον εἶναι ἄξιον ὀνόου καὶ κατηγορίας, τὸ νὰ συμβάλλῃς

εἰς ταυτὰ ἔργα καὶ νὰ συνεργάζονται μετ' αὐτῶν. Ὁ Ἐπιθυμῶν νὰ μὴ διασκορπίζονται τὰ χρήματά της, Συμβούλευσέ την νὰ κατορθώσῃ ἐκεῖ ὅπου, μῆτε ἄνθρωποι θὰ χρειασθῇ πρὸς φυλάξιν των καὶ οὕτω μένουν ὡσαυτὶν διὰ παντός. Ἐάν πάλιν ἐπιθυμῇ νὰ ἔχη χρήματα, διατί παίζει ἐν οὐ ποικίλοις; Διότι τὸ νὰ ὁσκαλίζται μετ' ποικίλων πράξεων, ἐνῷ εἶναι παρθένος, εἶναι τὸ ἴδιον μετ' τὸ νὰ παίζει παιγνίδι, ποὺ περιλείπει ἕκαστον ἄλλὰ θάνατον. Ὅταν διηλαθῇ, μολοντοὶ κατέστησε τὸν ἑαυτὸν τῆς ὑπεύθυνον διὰ τέτοιου εἴδους ἀγυμνασίου, πρῶτη ὅλα τὰ ἀντίθετα πρὸς τὴν ὑπόσχεσιν αὐτῇ, εἶναι μεγαλυτέρα ἢ παινὴ καὶ βορυτέρα ἢ τιμωρία. Δὲν ἤκουσας ποῖον νόμον ἔθεσεν ὁ Παῦλος ἢ μᾶλλον ὁ Χριστὸς ὁμιλῶν διὰ τοῦ στόματος ἐκείνου, ὅτι εἶναι διάφορος ἡ γυνὴ ἀπὸ τὴν παρθένον. Ἰδὲ καὶ ὅτι: «Ἡ ἀγορὴ μερμηγὲ τὸ τοῦ Κυρίου. ἵνα ἡ ἀγία καὶ σωστὴ καὶ πνεύματι». Ἀ' Κορ. 7 34). Σίς ὁμῶς δὲν ἐπατρέπετε μετ' τὸ νὰ ὑπακούετε εἰς ὅλας τὰς ἐπιθυμίας των ὑποθυμότερον ἀπὸ ὅτι ἀργυρώνηται ἀνδράποδα. Ναί, λέγει. Καὶ ἂν παλαίῃ πρὸς τὴν ἑσκατὴν ἐνδεῖαν, Διὰ μὲν τῆς εὐπορίας καλῶς ἐλέχθησαν ταῦτα ἀπὸ σοῦ Ποῖον ὁμῶς ἐνέληται συναντῆ τὸ νὰ θέλῃς νὰ ἀνταρῶσθαι ἐκείνας, ποὺ ἐπρίσκονται ἐν μέσῳ πτωχείας καὶ ἐγκαταλείψαντες πολλὰς, εἶθε νὰ μὴ τὰς ἐλπιόσασθε καὶ νὰ μὴ τὰς ἐρῶσθε εἰς τὰ θάρσθρα τῆς ἀπειθείας καὶ τοῦτο θὰ ἦτο ἄρεστόν. Διότι δὲν πρῶτης αὐτὰ ὑπακούων εἰς ἐκείνον, ποὺ διέταξε νὰ προστατεύωμεν τοὺς πένυχτας, ἔχεις ἀπεύρους ἀδελφοὺς. Ἐκεῖ νὰ παρουσιάσῃς τὴν καλὴν αὐτὴν ἐργασίαν ὅπου δὲν παραμονεύει τίποτε ἀπὸ ὅσα ἠμποροῦν νὰ ἀποθελίσουν. Ἐνῷ ἐδῶ ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι χειρότερα ἀπὸ κάθε σκληρότητα καὶ ἀπανθρωπιά. Ποῖα ὑφέλεια προκύπτει, ὅταν διατρέψῃς τὸ σωμα ἄλλα καταβυθίζῃς τὴν ψυχὴν. Ὅταν προσφέρῃς ἐνδυμα, καθιστῶς ὁμῶς τὴν ὑποληψίαν των αἰσχροτέρων ἀπὸ τὴν γυναικότητα, Ὅταν ἀποδῇς χρήματα εἰς τὸ σωματικόν, διαφθείρεις ὁμῶς ὅλα τὰ πνευματικά, Ὅταν τῆς προσφέρῃς ἄνεσιν διὰ τὸ ἐπίγειον, τὴν ἀποκλείεις ὁμῶς ἀπὸ πᾶν οὐρανόν, Ἀλλὰ καὶ τί εἶδους ἐλεημοσύνη εἶναι αὕτη ὅταν περιφρονῇται ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ, Ὅταν ἀκούονται καταιγίδαι καὶ ἐντροπὴ καὶ αἰσχύναι καὶ ὕβρεις. ²³⁵ Α καὶ διὰ τὴν ἰδίαν ποὺ δέχεται τὴν ἐλεημοσύνην καὶ διὰ πολλοὺς ἄλλους, ποὺ ἐξ αἰτίας τῆς ἀκαταστάσεως, Δὲν προέρχονται αὐτὰ ἀπὸ ἑλεος ἀλλὰ ἀπὸ ψυχρὴν ἀπάνθρωπον καὶ σκληρὴν. Ἄν αὐτὰ προήρχοντο ἀπὸ ἑλεος καὶ φιλανθρωπίας, ἔπρεπε νὰ ἐπιδεικνύοντο πρὸς τοὺς ἄνθρωπος.

7 Ἀλλ' αἱ γυναῖκες, λέγει, ἔχουν ἀνάγκην περισσοτέρως προστασίας, ἐνῷ οἱ ἄνδρες ἔχουν ὡς φύσιν πολλὰ ὁ-

πλα Ὑπάρχουν βεβαίως καὶ μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν πολλοὶ ποὺ εἶναι ασθενέστεροι ἀπὸ γυναῖκας, καὶ διὰ παρατεταμένον γήρας καὶ διὰ κόποιον ὀδοναμίαν καὶ διὰ ἀναπηρίαν τοῦ σώματος καὶ διὰ βαρεῖας νόσους, καὶ δι' ἄλλας παρῳαίας αἰτίας. Ἐπειδὴ ὁμῶς ἐνδιαφέρεσθε ἐξακριβῶς διὰ τὸ γένος τῶν γυναικῶν ὡς ασθενέστερον ποὺ εἶναι, Ἐ καὶ εἰσθε πρὸς ἐκείνας ἐξακριβῶς ἐλεήμονες καὶ συμπαιδεῖς, μῆτε εἴω δὲν θὰ μὴς λείπουν οἱ αἰτίαι αὐταί, ἀλλὰ θὰ οὖς παρουσιάζωμεν σπέρμεις αἱ ὁποῖαι καὶ ἀπὸ κάθε κατηγορίας εἶναι ἀπληραγμέναι καὶ περισσότερον μισθὸν θὰ οὖς ἐξασφαλίσουν. Ὑπάρχουν γυναῖκες, ἄλλαι παρέλκονται ἀπὸ τὸ γήρας, ἄλλαι μετ' ἡλικιωμένης χεῖρας, ἄλλαι μετ' ἀκαταστρεμμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἄλλαι μετ' πολλὰ καὶ διάφορα πάθη καὶ μετ' ἐκαστότερον ἀπὸ αὐτὰ ποὺ εἶναι ἡ πένια. Διότι καὶ ἡ πένια καὶ τὰ ὅτι δὲν ἔχουν τίποτε ἐντελῶς, προκαλεῖ εἰς αὐτὰς τὰ σωματικὰ νοσήματα. Καὶ ἡ ἴδία πάλιν πένια ἐξ αἰτίας αὐτῶν ἀποβαίνει θαυυτέρα καὶ περισσότερον ἀνθρώπου. Νὰ ἐξέλθῃς εἰς τὴν κενήν των ταῦτων καὶ αὐτὰς νὰ συγκεντρώσῃς. Ὁ καὶ δὲν χρειάζεται μῆτε κἄν νὰ καταβῇς διὰ τὴν συγκέντρωσίν των. Ἐτοι πρόκειρον εἶναι τοῦτο δι' ὅλους ὅσοι θέλουν νὰ ἀπολαύσων τὴν χεῖρα. Ἄν ἔχῃς χρήματα δοκίμησέ τα δι' αὐτὰς. Ἄν εἶσαι ριμυαλός, νὰ προσφέρῃς δῶν τὴν σωτηρικὴν ἐργασίαν σου. Πολλὰ πράγματα θὰ συναντήσῃς καὶ δῶν, τὰ ὁποῖα καὶ σωματικὴν δύναμιν χρειάζονται καὶ δοκίμην χρημάτων καὶ τρέξιμον πολὺ. Ἐργὸν μέγα εἶναι νὰ προσμηθεύσῃς εἰς αὐτὰς οὐκίσματα, νὰ ἐτοιμάσῃς δι' αὐτὰς φάρμακα, νὰ ἀγοράσῃς δι' αὐτὰς κλίνην καὶ ἐνδυματα, τροφὰς καὶ καταλήλους καὶ νὰ φροντίσῃς δι' ὅλα τὰ ἄλλα, ἡμέρη καὶ ἑσπέρα νὰ εἶναι ὅσοι ὑπαφύρουν ἀπὸ αὐτὰ. Τώρα ὁμῶς ἡ πόλις μας ἔχει γεμίσει ἀπὸ αὐτὰς καὶ θὰ εὖρης καλὸς καὶ δυο καλὸς δῶν. Αὐταὶ ἔχουν ἀνάγκην προστασίας, αὐταὶ εἶναι ἔρημοι, αὐταὶ κοιτῶνται κόμην. Καὶ αὕτη εἶναι ἐλεημοσύνη, αὕτη εἶναι φιλανθρωπία, τοῦτο ἀποβαίνει εἰς δόξαν Θεοῦ καὶ οἰκοδομῇ τὴν ἀφάλειαν δοῦν παρακολουθεῖν, δοῦν πόσκουν καὶ δοῦν τὴν προστασίαν. Διὸ δικαιοτέρα θὰ ἦτο ἡ βοήθεια πρὸς τὰς ἀσθενέστερας παρὰ τὰς ἀσθενέστερας, πρὸς τὰς ἡλικιωμένους παρὰ τὰς νεώτερας, πρὸς ὅσας δὲν διαβέβαιον μῆτε τὴν ἀναγκασιότατον τροφὴν παρὰ πρὸς ἐκείνας ποὺ ἔχουν δοῦν τὰς χρειάζεσθαι, πρὸς ὅσας οἱ πολλοὶ σκαίνονται παρὰ πρὸς τὰς ἀγαπῶντας ὑπο πολλῶν πρὸς ἐκείνας ποὺ ἠμποροῦν καὶ τὴν προκαλεῖσθαι ἐντροπὴν νὰ ὑποκαθάρουν καὶ ἔπαινον νὰ προκαλέσων παρὰ πρὸς ἐκείνας ποὺ ἐμποδοποιοῦν μετ' τὴν ἐντροπὴν. Ἐ Ἀπόδειξε λοιπὸν διὰ πρῶτης ταῦτα διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ φρόντιζε δι' αὐτὰς. Ἄν ὁμῶς αὐτὰς δὲν ἐπιθυμῇς μῆτε εἰς τὸν ὁ-

πνόν σου ὡς ἀντιπρόσωπος, τριγυρίζεις δὲ ἀναζητῶν κρυφίως νέας καὶ ἐνῷ εἰς τὸ ἀνελεγχθῆσαν αὐτὸ κινήσιον κινεῖσαι ἀπὸ μίαν αἰτίαν ἀπαρόδοστον, προβαλλέας ἄλλην ποῦ νομίζεις ὅτι εἶναι εὐπρόσωπος, τὴν αἰτίαν τῆς προστασίας, ἀκόμη καὶ ἂν παραπλάνησας τοὺς ἀνθρώπους, δὲν θὰ ἐξαπατήσῃς ὅμως τὸ ἀθέαστον δικαστήριον προβάλλων ἄλλην αἰτίαν, ἐνῷ δι' ἄλλην ἐνεργεῖς. Διατείνεσθε ὅτι διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ πρὸς ταῦτα πάντα, ἐνῷ πράττετε ἔργα τῶν ἐκέρων τοῦ Θεοῦ. Τὸ νὰ συκοφαντῆται εἶναι ἴδιον πῶν ἐκέρων τοῦ Θεοῦ. ²³ Ἀ. Ἐγὼ ὅμως κάμνω καὶ ἄλλην ὑποκάρησι. Ἄς δεσφοῦμεν ὅτι ἀληθεύει οὐκ οὐδὲν λέγει ταῦτα, καὶ ὅτι εἶναι καθαρὸς ἀπὸ κάθε ἐπιθυμίας καὶ ὅτι δὲν ἀναλαμβάνει τὴν προστασίαν αὐτὴν διὰ κανένα ἄλλον λόγον παρὰ μόνον ἀπὸ εὐλόδειαν. Καὶ ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ὅμως αὐτὴν δὲν θὰ τὴν εὕρωμεν ἀσυλλαβήτων ἀπὸ τιμωρίαν. Ἐάν δὲν εἶκεν ἄλλας εὐσεβείας, εἰς τὰς ὁποίας καὶ τὴν εὐλόδειαν ἔπρεπε νὰ παρουσιάσῃ καὶ νὰ τὴν πρὸξῃ χωρὶς ἀνάμειξιν σκανδαλισκομένων ψυχῶν, κατ' ἀκρίθειαν καὶ ἔτσι δὲν ἔπρεπε νὰ τὴν ἐπιχειρήσῃ αὐτὴ, ὅπου ἡ ζημία ἦτο μεγαλύτερα τοῦ κέρδους. Διότι θεοδίας ποῦ εὐρίσκεται ἡ λύσις, εἰπέ μου, νὰ προστατεύσῃς μίαν ἢ δύο παρθέτους καὶ ὡς αὐτοὺς ἀπομαρτυροῦν καὶ νὰ σκανδαλίσῃς πνικαῖς δις πρὸς πλῆθος. ²⁴ Ἐν τούτοις δὲν εἶναι ἡ κατηγορία πόσον θάραξ. Ὅταν ὅμως συναντήσῃς ἀμεταμέτρητους ὁδοὺς καὶ ἀπὸ κατηγορίαν ἀπεπληρωμένης καὶ ἀπὸ σκάνδαλον ἐλευθέρως καὶ ποῦ εἶναι περισσώτερον εὐδοκίαν, διὰ πῶλον λόγον δημιουργεῖς ζητήματα διὰ τὸν ἑαυτὸν σου ὀδίκως καὶ ματαίως, ὑπονομεύεις τὸ κέρδος καὶ κτίζεις ἐπισημόνους καὶ ἀσφαλῶς ἐνῷ ἡμπορεῖς νὰ τὸ κάμῃς με ἀσφάλειαν καὶ λαμπρότητα πολλήν, δὲν γνωρίζεις, ὅτι ὁ θεὸς τοῦ κρισιανοῦ πρέπει νὰ λήρῃ πανταχοῦ καὶ δεῖ, ὅταν ἀπαυρώσῃ κάποιον τὴν ἀτομίαν του αἰνῶν. θὰ εἶναι εἰς τὸ ἔξῃς ἀσφαλῶς εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις καὶ δὲν θὰ ἡμπορέσῃ νὰ ἀποκομίσῃ μέγα κέρδος, ἀκόμη καὶ ἂν εἶναι μεγάλα τὰ κατορθώματά του. Διότι λέγει: « Ἄν τὸ εἶδος μωρονόμῃ ἐν τῇ ἀλυσθίᾳ τοῦ λαοῦ » (Ματθ. 5, 13). ²⁵ Ἐὰν δὲν δελεῖς ὁ θεὸς νὰ εἰμεθα ὅλας καὶ φῶς καὶ ζῶμε, ὥστε νὰ ἡμποροῦν νὰ μετέκουν καὶ ἄλλαι εἰς τὴν ἀφέλειαν, ποῦ προκαλοῦμεν διὰ τὸν ἄνθρωπον μὲ ἀνεπληρωτὴν ζωὴν μόνον εἶναι εἰς θέαν νὰ προκαλοῦσιν τὴν ἐπιστροφὴν ἐκείνων καὶ παρεξέλιπον, ἂν ἡμεῖς τοὺς δώσωμεν καὶ κάποιαν ἀσφαλίαν, πῶς δὲν θὰ γίνωμεν καθολικῶς ὑπεβήναι τῆς καταστροφῆς ἐκείνων; Διότι ὅπως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ σωθῇ ποτὲ κανεὶς, ὅταν ἔχη ζωὴν ἀνθρώπου, ὅπως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διαφύγῃ τὴν τιμωρίαν, ὅταν περιβάλλῃ

τὸν ἑαυτὸν τοῦ μὲ κακὴν φήμην. Ἄλλ' ἂν πρόκειται νὰ προσθέσω καὶ κάτι τοῖς ἡμῶν, ὁποῖα καὶ ἂν διαφύγῃ κανεὶς μεγάλα ἀμαρτήματα, πρὸξῃ ὅμως αὐτὰ χωρὶς νὰ γίνῃ γνωστὸν καὶ δὲν σκανδαλίσῃ κανένα, θὰ λάβῃ μωρονόμῃ τὴν τιμωρίαν ἀπὸ ἐκείνων, ποῦ ἔπραξε κατώτερα ἀμαρτήματα, τὰ ἔπραξεν ὅπως ἐνῷ πνόν καὶ ἐσκανδάλισε πολλοὺς.

²⁶ ²⁷ Καὶ διὰ τὸ μὴ θαυμάσῃς δι' αὐτὸ ποῦ εἶπα καὶ διὰ τὸ μὴ καταλογίσῃς εἰς τὸν λόγον μου ὑπερβολήν, θὰ σοῦ φέρωμεν τὴν ἀπόφασιν ἀπὸ τῶν οὐρανῶν καὶ θὰ ἀναγνώσκωμεν νόμον, ποῦ ἦλθεν ἀπὸ ἐκεῖ. Ἀνομέρῃ τὸν μακάριον Μωϋσῆ, ἀνώτερον εἰς τὴν προσηλία ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐπὶ γῆς ἀνθρώπους, τὸν ἀγαπητὸν τοῦ Θεοῦ καὶ μεγαλύτερον ἀπὸ τοὺς προφήτας. διότι εἰς μὲν τοὺς ἄλλους ἀμείψωμεν μὲ αἰνέματα, ἐνῷ εἰς αὐτὸν ὡς φίλος πρὸς φίλον. Αὐτὸν λαοῦν τὸν ἐκλεκτὸν ἀνθρώπων, ποῦ ἐπαυματοῦν ἐπὶ τόσῳ εἶπ' εἰς τὴν ἔρημον, ποῦ διέπραξε σικινὰ τοὺς μεγίστους κινδύνους καὶ πληροῖν τὸν Αἰγύπτῳ πρὸς χάριν τῶν Ἰουδαίων καὶ μετὰ τὸν Ἰουδαίων χάριν τῶν ἰσθμῶν πάλιν τῶν ἀκαρίστων ἐκείνων, Ἐ τίνετι ἄλλο δὲν τὸν ἡμιόδοις ἔπειτα ἀπὸ τῆς πολυλίας ἐκείνης τοῦ λαοῦ καὶ τὰ τόσα κατορθώματα νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ὑπόσχεσιν παρὰ μόνον τὸ ὅτι ἐσκανδάλισε πῶς συντρόφους τοῦ εἰς τὴν περιπέτειαν τοῦ νεροῦ. ²⁸ Καὶ τοῦτο ὑπομνηστικὸς ὁ θεὸς ἔλεγεν: « Ὅτι οὐκ ἐπιστεύσατέ μοι ἀπὸ τοῦ ἐναντίον τῶν ἰσθμῶν Ἰσραὴλ, διὰ τοῦτο οὐκ εἰσέχετε τὴν συναγωγὴν ταύτην εἰς τὴν γῆν, ἣν ὤμοσα αὐτοῖς » (Ἀριθ. 20, 12). Ἐνῷ καὶ πρὸ τοῦ περιστατικοῦ τοῦτο εἶπε παρακούσει εἰς περὶ ἄλλας περιπτώσεις, διότι ἔφερον ἀντίρρουν εἰς τὸν Θεόν καὶ μίαν καὶ δύο ἀφῆς, διὰν ἐπιτέλλετο λ' εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ διὰν ὀδοποιήσῃ εἰς τὴν ἔρημον λέγον: « Ἐξακόσιοι χίλιοι εἰσι πεζῶν καὶ οὐ εἶπας 240 Ἀ. Κρέα δώσω οὐτοῖς καὶ φάγονται μέλι ἡμερῶν. Μὴ πρόβατα καὶ θῆες σφαγίσονται, ἢ πᾶν τὸ ὄφιν τῆς θαλάσσης συναχθήσεται καὶ ἀφάεσθ' αὐτοῖς » (Ἀριθ. 11, 21, 22). Καὶ ἔπειτα πάλιν ἀπηγόρευσε καὶ παρέθηκε τὴν προστασίαν τοῦ λαοῦ. Τίνετι ὅμως ἀπὸ αὐτῶν δὲν ἴσχυε νὰ τὸν ἀποστρέψῃ ἀπὸ τὸ ἐπιθεῖν ποῦ τὸν ἐπαρήμεναι παρὰ μόνον τὸ περιστάτικόν μὲ τὸ δῶμα. Τοῦτο καθ' ἑαυτὸ ἦτο καταστροφὴν τῶν ἁλλων. Ἐπειδὴ ὅμως

4. Εἰς τὴν ἔρημον εἰναι οἱ Ἰουδαῖοι ἀπελθόντες ἀπὸ οὐρανῶν καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ ἔθνη τὴν ἐσθλότητα κατὰ τὸν Μωϋσῆν, ὁ ὅστις ὡς μὲ τὸν λαὸν ἐξήγαγε τὴν ἐρημίαν τοῦ Θεοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ ἄπο ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀπελθόντες ἀνθρώποι εἰς τὴν ἐρημίαν, τὸ θεὸς νὰ κινήσῃ ὁ Μωϋσῆς διὰ τὴν, πλῆθος τοῦ λαοῦ ὅπως θὰ ἐπαυματοῦν ὅσον, ὁ Μωϋσῆς τὴν ἀποστρέψῃ τῆς χαρμῆς νὰ φθάσῃ οἱ τὴν γῆν τὴν ἀγαθήν. Τὸ θεὸς ἔπειτα ἐπεμύνην ὅσον ὅσον ἐπὶ τὸν λαόν. (Ἀριθ. 11, 12).

συνέβη να προσελθώσι ελθέτωι εις αὐτοὺς, θεωρήσῃ πολλὴ ἐνέργεια. Διότι τὰ πρῶτα συνέβησαν ἐκτετατῶς καὶ κυρίως ἐν τῷ ἀμάρτημα τοῦτο διεπράτθη φανερώς ἐννοῶν ἅλου τοῦ λαοῦ. Ἐν δὲ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς τοῦτο θέλησε νὰ ὑπομείνῃ, ὅταν εἶπεν· «Ὅτι οἱ αἰρετικοὶ με ἐναντίον τῶν ὁσίων Ἰσραὴλ, ἠθέληε νὰ παρουσιάσῃ εἰς αὐτὸν τὴν φύσιν τοῦ ἁμαρτήματος καὶ νὰ ὑποβληθῇ διὰ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ. Ἐάν δὲ τὸ γεγονός τοῦτο ἔκαμε νὰ προσκρούσῃ ἕνας τόσοσ μέγας ἄνθρωπος, πῶς τοῦτο δὲν θὰ καταβυθίσῃ καὶ δὲν θὰ καταστρέψῃ ἡμῶς τοὺς σκευασμοὺς καὶ τοὺς ὑπομνήματα. Πῶς δὲν παραδίδωμι τόσον τὸν Θεόν, ὅσον ὅταν διασκορπισθῇ τὸ ὄνομα τοῦ. Καὶ οὐδέποτε ἔπαυσε νὰ κατηγορῇ τοὺς Ἰουδαίους διὰ τοῦτο πρὸς ἅλους τῶν κατεχθόνων· «Ὅτι τὸ ὄνομα μου διεπράττειται» (Ἰερ. 48, 11). Ἀλλὰ ἔτι φέρει τὸ ὄνομα μου ἐν τοῖς ἔθνεσιν. Ματ. 1, 12. Καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν μου διασκορπιστοὶ ἐν τοῖς ἔθνεσιν. Ἰερ. 52, 5. Ὁ Τόσος καὶ δὲ ἐπρόσθεσεν ὅτι νὰ μὴ σιωπῇ τοῦτο, ὅποτε πολλοὶς νὰ σιωπῇ καὶ ἀνοήτους, διὰ νὰ ἀποπειραθῇ· «Ἐποίησα νὰ λέγῃ, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα μου διεπράττειται. Καὶ «Ὅτι οἱ ἡμέτεροι ἐγὼ ποῦ, αἱ πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ, ἀλλ' ἵνα μὴ τὸ ὄνομα μου διεπράττειται, λέγει (Ἰερ. 50, 9-36, 58). Καὶ ὁ Παῦλος ἐκτίθει νὰ καταστῇ ἐν νόμῳ χάριν τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ καὶ ὁ Θεὸς ὁ Μωυσέως παρεκάλει νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν θύραν χάριν τῆς δόξης τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ. Σίς ὅμως εἶπα μόνον δὲν πρῶτον νὰ ὑποσχεθῇ κατὰ διὰ νὰ ἀναφύγῃ τὴν διασκορπισμὸν αὐτῶν. Ἀλλὰ τὰ πάντα πράττειτε, μὴ τὰ ὅποια τὴν πληθύνετε καὶ τὴν δυναμάνετε καθημερινῶς. Ὁ Πόσος λοιπὸν θὰ εἶπὲ ὁ παλλόμενος τῆς κατηγορίας καὶ θὰ εἶπὲ συγχωρήσῃ. Δὲν ὑπάρκει κανεὶς. Ἀκούον δὲ καὶ ὁ Θεὸς καὶ οἱ ἄγγελοι τόσον μεγάλῃ πρῶτον διὰ νὰ μὴ διασκορπισθῇ τὸ ὄνομα τοῦ, διὰ διὰ ὁ Θεὸς, ὅπως ἀνάστην νὰ δοξάζωσι, ἀπὸ ἡμῶν· δὲν κρείσσεται τίποτε καὶ εἶναι τέλειος — ἀλλὰ διότι προξενεῖται ἀπὸ τὸ πρῶτον τοῦτο μεγάλη εὐχὴ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Διότι ὅταν συκοφαντῇ ἐναντίον τῶν τῶν ὀνομα τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δόξα τοῦ, τίποτε πλέον δὲν τοὺς ἀφελῇ. Καὶ δὲν ὁ Θεὸς συκοφαντούμενος δὲν ἀφελῇ εἰς τίποτε, πολλὴ περισσότερον δὲν ἀφελοῦμεν ἡμῶς, ὅταν συκοφαντηθῶμεν.

8. Ὡς μὲν ἔστιν λοιπὸν τὰ πάντα διὰ νὰ μὴ δοθῇ παρὰ ἀνομιὰ σκευασμῶν. Καὶ ἐν ἀσκήσει μὲς κατηγοροῦν ὁ πόσος, ὅς προσπαθοῦμεν Ἐ νὰ τοὺς περὶ καὶ ὅς διαλύωμεν τὴν κατηγορίαν καὶ ὅς μαχομῶμεν τοὺς ὄντιους, οἱ ὅποιοι τόσον πολὺ ἐφρόντιζον διὰ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ ὥστε δι' αὐτὴν νὰ περαιοῦν αἰσθήσει καὶ τὴν ἰδιότητα τῶν ἁγίων λοιπὸν ἀπορρίπτωμεν τὰ πάντα διὰ μὲς καὶ τὰ περαιοῦν, ὅς μὴ

ναρρίπτωμεν ὅτι εἶναι ἀρετὴν διὰ τὴν ἀπολογία, μὲς δὲν προβάλλωμεν τὴν ἀπολογία, ὅτι ἀπορρίπτωμεν ἐνδομὴ εἰς τὴν πορθέον καὶ ὑποβήματα καὶ ὅτι ἔκαμεν ρυθμίσει καλῶς τὰ πάντα, τὰ σκευασμὰ μὲ τὴν σκευασμὸν δύναμι. Καὶ πόσος, ὁ φανερὸς, θὰ καταπορεύσῃ τὸ σκευασμὸν. Πόσος θὰ ἐπιβλέψῃ τὴν περιουσίαν καὶ πόσος θὰ εἶναι ὑποκαταστήσῃ, ἀφ' ὅπου ἡμῶς ἀποκαταστήσῃ ἔγω καὶ μὲς δὲν ὑπάρκει γυναῖκα, διότι προβάλλουν καὶ καὶ τὰ ὅποια εἶναι ἀντίθετα πρὸς τὰ πρῶτα καὶ ἀσχετῶτερα. Διὰ τίποτε ὅμως ἐκ τούτων δὲν τοὺς μέλει οὔτε ἀντιπρόσθετος. 14. Ἀ λένοντες ὅμως οἱ μεθυόμενοι, ὅτι εἴθι εἰς τὰ κεφάλαια τῶν, διὰ τοῦτο ὅς μὴ κοινοδοῦμεν καὶ ἡμῶς, ἀσκήσει καὶ ἐν εἶναι τὰ λεγόμενα ταῦτα, ὥστε μὴτε ἀποδοῦν ἀπαντήσεως νὰ εἶναι ἄλλα. Ἀς μὴ ἀποδοῦμεν καὶ νὰ ἀποπειραθῶμεν καὶ μὲ πρῶτον νὰ συναρπάσωμεν μὲς τοὺς, ὅπως ἐστὶν τοὺς ἀπαλλοτρίωμεν ἀπὸ τὴν μέθην αὐτῶν, ὅσον ἐξαρτῶνται θεοῦ ἀπὸ ἡμῶς. Διότι ἐγὼ ἐντρέπομαι καὶ κοινοῦνται προσπαθῶν νὰ ἀνατρέψω αὐτὰ, ποὺ ἐκείνοι δὲν κοινοῦνται νὰ ἀντιπροβάλλουν. Πρέπει ὅμως νὰ ὑποφάρμακον τὴν ἐντρέψῃ διὰ τὴν ἀφέλειαν ἐκείνων, ποὺ δὲν ἐντρέπονται. Διότι εἶναι ἀποσπον, ἀφ' ὅπου τοὺς κατηγοροῦμεν διὰ περαιοῦμεν τὴν σκευασμὸν ἀποδοῦν ὁδοῦν οἱ ἴδιοι ἀπὸ ἐντρέψῃ νὰ παραμελοῦμεν τὴν σωτηρίαν τούτων. Πῶς ἀντιλαμβάνοντες τὰ σκευασμὰ εἶπὲ μοι. 15. Ποὺ διὰ τὴν διακρίσιν τῶν εἶναι ἀπορρίπτῃς ἡ προσπαθῶν τῆς πορθέον, «Ἐπεὶ μὲς πολλοὺς ὑπορρίπτῃς διακρίσιν, ποὺ ἔχουν προσηλάς ἀγορεύσῃ καὶ πρῶτος νὰ ἀποδοῦνται διὰ τὴν ἐργασίαν καὶ δι' ἄλλας υπηρεσίας. Μήπως ἔτις θεοπροφῶντας μὲ πολλὰ κρήματα καὶ ἐργασίαν μὲ πολυτελεῖ ἐνδομῶν καὶ πρῶτος νὰ παραμένῃ εἰς τὸ σκευασμὸν διὰ πάντας καὶ οἱ ἀφελῶν τῆς πορθέον νὰ ἀποδοῦν ἡμῶν εἰς τὴν μακροχρόνιον τὴν ὑπορρίπτῃς. «Ἐ μὲς παραδοῦνται συνεχῶς τραπέζῃ καὶ διασκορπιστοὺς καὶ πρέπει νὰ διασκορπισθῇ τὸ σκευασμὸν καὶ οἱ μὲς καὶ οἱ τραπέζῃς ν' ἀποδοῦν τὴν φροντίδα τῆς πορθέον, μὲς γίνονται πολυτελεῖς ἔξοδα καὶ συνεχῶς καὶ πρέπει κάποιος νὰ ἐπισκεψῇ ὁδοῦντας, ὅς ὅποτε νὰ φυλάσσονται καὶ ἐσφοδρῇ μὲ ἀσκήσειαν καὶ νὰ μὴ πλύνονται ἐνδομῶν λόγου ἐκ τῆς αἰτίας. Τίποτε ἀπὸ αὐτῶν λέγει. Ἀπὸ διὰ νὰ φροντίζῃ τὸ κρεῖσσον καὶ τὸ ἐνδομῶν καὶ τὰ λοιπὰ πτωχεύει αὐτῶν, νὰ ἐκτακῇ τὴν τράπεζαν, νὰ σφράγισῃ τὴν εὐχὴν, νὰ ἐκτακῇ τὴν φροντίαν, νὰ πλύνῃ τὰ πόδια, νὰ παρέσῃ δὴν τὴν ἁλὴν ἀνάπαυσιν. Ὡς δὲ τὴν μὲς καὶ γυμνῶν αὐτῶν ἀνάπαυσιν θὰ ἀναδοῦνται τὴν κατηγορίαν καὶ θὰ δεχθῶμεν τόσους ἀνεκδοτοὺς, Πόσος καλύτερα καὶ εὐκαλεῖται θὰ προσφάρῃ τὴν ὑπορρίπτῃς αὐτῶν ὅπως ἀφελῶν. Διότι ἐκ τοῦ

σας ὁ ἄνδρας εἶναι ἰσχυρότερος τῆς γυναίκας, περισσότερο εὐμεταχειρίστος καὶ ὅτι τόσον δοκίμηρός. Ἡ γυναῖκα δηλαδὴ, ἐπειδὴ εἶναι τρυφερώτερα, ἔχει ἀνάγκη καὶ ἀπὸ κλίνην περισσότερο μαλακὴν καὶ ἀπὸ λεπτέτερον, θυμὸν καὶ ὄψος καὶ ἀπὸ κόρην, ποῦ θὰ ἦν ὑπηρετήσῃ ὃ εἰς ἀντάλλαγμα δὲν μὲν προσφέρει τόσον ἐξυπηρέτησιν, ὅσον χρειάζεται αὐτὴ ἀπὸ ἡμῶς. Ὁ δὲ ἀδελφός καὶ ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ἔχει ἀπαλλαγὴ καὶ ἐννέχεται καὶ κατὰ θεὸν χρειάζεται τὰ ἴδια μὲ ἡμῶς. Καὶ δὲν ἐπιτελεῖ τοῦτο μικρὰν εὐκολίαν, νὰ μὴ ἔχουν ἀνάγκη οἱ συνοικοῦντες ἀπὸ διαφορά ἀλλὰ ἀπὸ τὰ ἴδια πράγματα. Τοῦτο δευτέρως δὲν συμβαίνει μετὰ τῶν παρθένων. Πρῶτον μὲν ἂν πρέπει νὰ λουσθῇ ἢ ἂν ἔχη κάποιαν σωματικὴν ἀσθένειαν, οὐτε ὁ ἑαυτοῦ θὰ τὴν ὑπηρετήσῃ εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτάς, ὅσον καὶ ἂν εἶναι ἑταίρος εἰς ἀναγκαρίαιαν, οὐτε ἡ ἰδία θὰ ἠμπορήσῃ ὡς ἀντιπαρῆσθαι εἰς τὴν ἀνάγκη τῆς. Ἄν ἦτο οἱ σύνοικοι εἶναι ἀδελφοί, θὰ ἀντιπαρῶσθαι ὁ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτὴν εἰς τὸν ἄλλον. Ἐ καὶ πάλιν ὅταν πρέπει νὰ κοιμηθῶν καὶ μένη παρθένος εἰς τὸ σκεῦος, καὶ δύο κλίνειν πρέπει νὰ ὑπάρχουν καὶ σκευάσματα καὶ σκεπάσματα διπλῶς ὅκωρη καὶ κατοικία, ἂν εἶναι συνετοί. Ἐνθ' ὅταν εἶναι ἀδελφοί τὰ ἀπαιτούμενα περιορίζονται πάλιν, ἐπειδὴ ὑπάρχει μεγαλύνουσα αἰεσιότης. Μία κατοικίᾳ, ἕνα προσκέφαλον, μία κλίνη, τὰ ἴδια σκεπάσματα θὰ ἐπαρκέσουν καὶ διὰ τοὺς δύο. Καὶ γενικῶς ἂν ἀναφέρῃ κανεὶς ὅλην τὴν ὑπηρεσίαν, ὅσα θὰ συναντήσῃ πολλὴν εὐκολίαν, ἐνθ' ἔχει τὴν δυσκολίαν. 141 Α. Καὶ παραλείπει τὴν ἀκροαμίαν τῆς κατοικίας. Πόσον ἀπρεπὲς εἶναι νὰ ἀνέλθῃ κανεὶς εἰς τὴν ναοῦσαν τοῦ μοναχοῦ καὶ νὰ ἀντικρίσῃ κρεμασμένα γυναικεῖα ὑποδήματα, ἱμάτια, κεφαλοδέσμοις, τοὺς καλοβιστικούς, τὴν ρόκην, τὴν κερκίδα, τὰ ξυμάκτενα, τὸν ἀργαλεῖον, καὶ τὰ ἴλλα, ποῦ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ λείκθουν ὅλα ἕνα πρὸς ἕνα. Ἄν τώρα τὰ ἀπετάξῃ αὐτὸ ἐν σκέσει μὲ εὐπορον παρθένον, τὸ πρόηγμα εἶναι περισσότερο γελοῖον. Πρῶτον μὲσα εἰς κοινὰ τόσα θεραπευμένην μόνος αὐτὸς περιτρέφεται, εἰς τὸ μέσον, θύει, μᾶλλον εἰς τὴν ἀρχαίαν εἰς τὸν κορὸν τῶν γυναικῶν ὁ κορευτὴς ποῦ κρατεῖ τοὺς ρυθμούς. Ὑπάρχει αἰσχυρότερον καὶ ἐξευτελιστικώτερον ἀπὸ τοῦτο. Ἐπειτα ἑστῶς ὅλην τὴν ἡμέραν κατὰ τῶν ὑπηρετῶν, ἀγανακτῶν διὰ ζητήματα, ποῦ ἀρμύζουν εἰς γυναίκας. Β. Διότι ἢ εἶναι ἀνάγκη νὰ σιωπᾷ καὶ παραμελῶν τὰ πάντα νὰ δέχεται τὰς ἐπιπλήξεις τῆς ἢ νὰ θυμίζῃ καὶ νὰ ἐπιπλήττῃ ἀναξιοπρατῶς. Καὶ πρόσθε τί συμβαίνει αὐτός ποῦ διετάχθη ἥτις μὲν νὰ πληρώσῃ τὰ θωιακά, οὐκ ἀπλῶς εἰς θυσίαν ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ πλέον γυναικεῖα ἔργα ἐισπράττει. Διότι καὶ αὐτὴ γυναικεῖα δὲν θὰ ἀπαρῶνται νὰ

παραγγεῖλαιον ἀλλὰ θὰ σταθῶν ἐπάνω ἀπὸ τὸν ὀργισμένον ἱεροκῶντα συνεκὼς ὅτι ἔχει κατασκευασθῇ ὁ καθόριστος τῆς κυρίας, ἂν ἐτελείωσαν τὸν κόπον, ἂν ἔστειλαν τὸ μυροδοκεῖον διότι τὰ πρῶτα ἔχουν φέσει εἰς τοιοῦτον σπέρμα διασφόρος, ὥστε πολλὰ ἀπὸ τὰς παρθένους νὰ χρησιμοποιῶν τὰ σκευὰ οὕτως ὡς τὰ πλέον ἀπαιτήματα εἰς τὴν ζωὴν. Γ. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ πάλιν ἔπρεξεν εἰς τὸν μυροπώλην, διὰ τὴν ἐκμετάλλεσιν καὶ τὰ ὄφρατα τῆς κυρίας. Πολλὰς κόπον μεγαλιότηρας προθυμίας δὲν θὰ παραλείψῃ καὶ νὰ ὑβρίσῃ τὸν πτωχόν. Διότι αἱ νέαι χρησιμοποιῶν καὶ ὄφρατα ποικίλα καὶ πανόκρεβα. Καὶ ἀπὸ τὸν μυροπώλην εἰς ἐκείνον, ποῦ πωλεῖ τὰ σκευὰ καὶ ἀπὸ ἐκείνου πάλιν εἰς τὸν σκηνοποιόν. Διότι δὲν ἐντρέπονται νὰ τοὺς δώδωκεν διαταγὰς δι' αὐτὰ τὰ μικροπράγματα, ἐπειδὴ τοὺς ὀλέθριον ἐξαμαρτὰς προθύμους καὶ ὅτι εὐκαρίστην αὐτὰς ποῦ τοὺς διατάσσουν. Δ. καὶ οὐκ ἐκείνους ποῦ τοὺς ὑπηρετοῦν. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ πάλιν, ὅταν χρειάζῃ νὰ ἐπισκευασθῇ κατὰ τὴν μεταφορεμένην αὐτὴν σκηνὴν, μέχρις ὅρα τὸ ἑσπέρως παρρησιον νηοποιοί, προσληφθέντες εἰς τὰ ἔργαστήρια. Καὶ τοῦτο ἐπὶ πλεονος δὲν εἶναι καὶ τόσο ἀξιοθαύμαστον ἀλλὰ ὅτι γίνονται θαρεῖς ἐναντίον τῶν δυστυχῶν ὑπηρετῶν, ἐκτρέφουσιν ἐναντίον αὐτῶν πολλὰς ὀφείδας ἀγανακτοῦν καὶ κρυμνίζουσιν. Στοιχεῖται τώρα, πόσοι κατηγορεῖται προέρχονται ἀπὸ αὐτὰ. Διότι ἕνας ὑπηρετῆς, ποῦ ἔχει ὕβρισθαι καὶ μάλιστα διὰ ἀσχημονα πράγματα, ἐπειδὴ δὲν ἠμπορεῖ μὲ κανέναν τρόπον νὰ ἀντικρίσῃ τὸν ὕβριστὴν του, τὸ κέρνει μετὰ τὴν γλώσσαν καὶ τὴν κρυφίαν κατηγορίαν. Καὶ δὲν φείδεται τίποτε ἀπὸ ὅσα ἠμποροῦν νὰ κορέσουν τὸν θυμὸν αὐτοῦ, ἀλλὰ τόσον ὑπερβολικὰ χρησιμοποιεῖ τὸ μέσον τοῦτο τῆς ἀγνότητος ὅσον εἶναι φυσικόν, ἀφοῦ εἶναι ὑπηρετῆς καὶ ἔχει τόσον ἐξυβρισθῇ. Ε. καὶ τοῦ μένει αὐτὸς μόνος ὁ τρόπος κατηγορίας διὰ τὰς δυστυχίας τοῦ κατὰ τοῦ ὕβριστοῦ του. Ὅποιος πάλιν συζῇ μὲ πτωχόν δὲν θὰ συνομιλήσῃ δευτέρως μετὰ ἀργυροκόπους — οὐκ, δὲν ἐπιτρέπεται ἢ πενία — οὐτε θὰ καθίσῃ ἐπὶ ὄρος εἰς τοῦ μυροπώλου, θὰ ἐνοχλήσῃ ἑαυτὸς σκεπὰς τοὺς ἐπιδοκίμους, τοὺς ὑφάντας, τοὺς ποικιλίτας, τοὺς θαφείς. Καὶ τί χρειάζεται νὰ ἐκθέσωμεν ὅλην τὴν κατάντησιν τῶν ὅταν λόγου κόπον εἰσέρασαν εἰς τὰς οἰκίας πωλοῦντες νήματα καὶ μετάξια, ἢ ὅταν περιέσπασιν τὴν ἀγορὰν καὶ ἀναζητοῦν τὰ ἴδια πάλιν. Αὐτὰ συμβαίνουν εἰς τὰς οἰκίας. Ἐξ τῆς ἀγορᾶς ὑπομένουν πολλὰ γελοιοδέστερα ἀπὸ αὐτὰ.

10. Τὴν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐντροπὴν οὐτε νὰ τὴν ἀναφέρωμεν δὲν εἶναι δυνατόν. 143 Α. Ὅσον νὰ ἔλπετε δηλαδὴ κανεὶς τύπος νὰ μὴ ἀγνοῇ τὴν ἐξευτελισμὸν τῶν, καὶ τὴν ἐννοεῦσιν αὐτὴν δουλεῖται, ἔτσι καὶ ἐντὸς τοῦ ἁγίου τοῦτου

καὶ κατ' ἐξουσίαν φρικτὸν κύριον ἀνακηρύττουσιν ὅλην τὴν ἀ-
μερίαν των. Τὸ θλιβερότερον εἶναι ὅτι ὑπερηφανεύονται δι'
δοᾶ ἔπαυσε νὰ ἐνιρέπκωνται. Τὰς ὑποδέονται εἰς τὴν ἐξέ-
θυραν ἐνῶ ἐπαυτῶνται ἀπ' ἐξου καὶ ἀναλαβόμενοιτες ἔργον
ἐννοήσαν ὁνομάζον εἰς αὐτὰς ὁδοὺς καὶ ἐπεὶ τὴν προσηγοί-
ται τὸ θεωροῦν ἀποδοῶν, ἐνῶ ὅλοι τοὺς παρακαλοῦσιν.
Καὶ δὲν θέλουν νὰ ἐξαφανισθῶν ἀλλὰ δοκιμάζου ἐπὶ πλεόν
καὶ βαυκαλίσκων. Ἀκόμη καὶ κατὰ τὴν θραν τῆς τελείσεως
τῶν φρικτῶν μυστηρίων προσφέρουν εἰς αὐτὰς πολλὰς ὑπε-
ροσίας, διὰ νὰ γίνων ἀρεστοὶ καὶ διδοῦν ἀφορμὰς εἰς πολ-
λοὺς ἀπὸ δούους παρακαλοῦσιν. Β. Καὶ ἐκεῖναι αἱ δόλαι καὶ
ταλαιπώραι, ἐνῶ πρέπει νὰ τοὺς ἐμποδίσκων ἀπὸ τὴν φιλο-
φρονίαν αὐτῶν, καμαρώνουν καὶ ὁποιοῦν μεγάλην ἰδῶν.
Καὶ ὅμως, πόσες δι αὐτὰς ἡ δι' ἐκείνους, ἂν ἐπρόκειτο νὰ
τοὺς δόσῃ μίαν κατάραν, θὰ εὗρεται χειρότερον ἀπὸ αὐτὴν
νὰ ἔκουν δηλαδὴ ἀπεφύγας μάρτυρας τῆς ἀμαρτίας των καὶ
νὰ ἀσπαρνοῦν ἀπὸ τὴν ἀρετῶν ὅλων. Τὶ κρεῖσσεται νὰ
ἀναφέρω πόσα πράγματα ἀνατρέπονται μέσα εἰς τὴν ἐκκλη-
σίαν δι' αἰτίας τῶν φιλοφρονήσεων αὐτῶν καὶ πόσα παρὰ-
λαύονται καθίστανται πρὸς τὸν Θεόν, διὰ νὰ μὴ ἐξοργισθῶν
αὐτοί. Τὶ λέγου νὰ μὴ ἐξοργισθῶν. Μόνον νὰ παρατηρή-
σων ὅτι ἔγινε σκυθρωπὴ ἡ ὅτι δυσχερεστήτη, παραστῶν τὰ
πάντα νὰ ὑποπείνουν παρὰ νὰ ἀδιαφορήσων δι' ὅτι συνέβη
εἰς αὐτῶν. Ἀλλὰ ὅς πάτε θὰ ἀσπαρνοῦμεν καὶ ἡμεῖς ἐκθέ-
τοντες λεπτομερῶς ὅλα δοᾶ πράττουν. Γ. Δὲν εἶναι τοῦτο
προσηγοίς μας, διότι θὰ εἰκομεν ἀνάγκην πολλῶν καὶ μα-
κρῶν λόγων διὰ νὰ τὰ ἐκθέσωμεν ὅλα. Ἡ μάλλον καὶ ἂν
ἀκόμη ἠθέλωμεν, δὲν θὰ ἦτο θινανὴν νὰ τὰ ἀναφέρωμεν ὅλα
ἀλλὰ ἀπὸ τὰ πολλὰ ὀλίγα μόνον ἂν παρεθέταμεν. θὰ ἐρεθί-
νον διὰ νὰ ἀποτελεσθῇ ἡ ἀπερριπτολογία. Δὲν ἐρεθίσαντες εἰς
αὐτῶν ἀλλὰ καὶ τὰ ὀλίγα αὐτὰ τὰ ἀνεφέρωμεν, ὥστε νὰ κεν-
τρίσωμεν ὀλίγον τοὺς φρονιμοὺς ἀπὸ τοὺς ἀκροατοὺς μας. Τί-
ρα πρέπει νὰ παρακαλέσω καὶ νὰ κετεῖσται Σὺς παρακαλῶ
λοιστὸν καὶ ὅς ἐκλιτάρω καὶ ὁμῶς εἰς τὰ γόνυτά σας κυ-
λίωμαι καὶ ὅς ἀπειθῶν καὶ παρακλήσων πεισθῆτε καὶ ὅς
συνέλθωμεν ἀπὸ αὐτῶν τὴν μέσῃ, ὅς γίνωμεν κύριοι τοῦ
ἐαυτοῦ μας, ὅς κατανοήσωμεν τὴν τιμὴν, Δ. ποὺ μὲς ἔκαμεν
ὁ Θεὸς καὶ ὅς ἀκούωμεν τὴν φωνὴν τοῦ Παύλου. Εἰ μὴ γί-
νεσθε δοῦλοι τῶν ἀνθρώπων. Α'. Κορ. 7. 23. Καὶ ὅς παύ-
σωμεν νὰ γινώμεθα δοῦλοι τῶν γυναικῶν πρὸς κοινὴν κατα-
στροφὴν ὅλων. Ὁ Χριστὸς θέλει νὰ εἰμεθα στρατιῶται γεν-
ναῖοι καὶ ἐθληταί. Δὲν μὲς ἐξέπλινσε μὲ τὰ πνευματικὰ ὅπλα
διὰ τοῦτο, διὰ νὰ ἀνολόθωμεν τὴν φροντίδα νέων γυναικῶν
μὲς πεντάρας διὰ νὰ πρυορῶμεν γύρω ἀπὸ μαλλιά καὶ

ἀργαλειούς καὶ τὰ παρόμοια, διὰ νὰ κολλήμεθα δάδα εἰς γυ-
ναῖκας, ποὺ γνέθουν καὶ ὑφαίνων, διὰ νὰ κερνοῦμεν τὰς ἡ-
μέρας μας ἀποτυπώνοντες εἰς τὴν ψυχὴν μας γυναικεῖους
τρόπους καὶ λόγους. Μὰς ἐξέπλινσε διὰ νὰ κτυποῦμεν τὰς
δοράτους δυνάμεις, ποὺ μὲς ἀντιπράττουνται. Ε. διὰ νὰ πληγί-
νωμεν τὸν στρατηγὸν των διαβολῶν, διὰ νὰ ἀποδοῦκαμεν τὰς
ἀγρίας στρατίας πῶν δαιμόνων, διὰ νὰ κατεδαφίσωμεν τὰ ὁ-
κυρώματα των, διὰ νὰ δώσωμεν καὶ νὰ αἰσχυλίσωμεν τὰς
ἀρχὰς τοῦ κοσμοκράτορος τοῦ αἰῶτος, διὰ νὰ φυγαδεύω-
μεν τὰ πονηρὰ πνεύματα, διὰ νὰ εἰμεθα γεμάτοι φλόγα, διὰ
νὰ εἰμεθα διὰ καθημερινούς θανάτους. Ετοιμα καὶ ἀποφασ-
ισμένοι Δ. αὐτὸ μὲς ἐνέδωσε τὸν θάρακα τῆς ἀκακοσύνης, διὰ
τοῦτο μὲς ἔκαμε μὲ τὴν ζώνην τῆς ἀληθείας, διὰ τοῦτο μὲς
ἐφόρεσε τὴν περικεφαλαίαν τῆς σωτηρίας. 244 Α. διὰ τοῦτο
ἐφόρεσε εἰς τοὺς πόδας μας τὴν ἑτοιμασίαν τοῦ Στραγγελοῦ
τῆς εἰρήνης καὶ ἔβαλεν εἰς τὸ χεῖρ μας τὴν μάκαρον τοῦ
πνεύματος, διὰ τοῦτο ἀπέθεσε φανὴν εἰς τὰς ψυχὰς μας. Εἰ-
πέ μου, δὲν ἀντίκρυζες κόποιον ἀπὸ τοὺς στρατιώτας, ἀφοῦ
ἐφόρεσε τὸ κράνος του, τὰς κνημίδας, τὸν θώρακα, ἀφοῦ ἐ-
πῆρε τὸ ἔλκος, τὸ ὄφρ, τὴν ὁπίσθον, τὰ πόδια, τὰ θέλη, τὴν
φαρέτραν ἐνῶ ἡ σάλπιγξ ἀντιχεῖ ζαυρὰ καὶ καλεῖ τοὺς πό-
τας. Εἰ μὴ οἱ πολέμοι ἐπαύθησαν ὁρμητικοὶ καὶ εἶναι ἑτοι-
μοὶ νὰ ἐκτεμελιώσωμεν τὴν πόλιν ἐκ θάβρων, ἂν ἀντίκρυζες
τὸν στρατιῶτην αὐτὸν νὰ μὴ σπεύδῃ εἰς τὴν γραμμὴν
του, ἀλλὰ νὰ εἰσέρχεται εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ καὶ μὲ ὅλων αὐ-
τῶν τὸν ὁπλοιστὸν νὰ κάθεται δάδα εἰς τὴν γυναῖκα του, ἂν
εἰκοι τὴν ἐξουσίαν, δὲν θὰ τὸν διαπερνοῦσε μὲ τὸ ἔλκος Β.
χωρὶς οὔτε ἓνα λόγον νὰ τοῦ ἀπευθύνῃς. Καὶ ἂν ἐξεκείλι-
σας σὺ ἀπὸ ἀγνὴν ποῖα νομίζεις ὅτι θὰ εἶναι ἡ διάθεσις τοῦ
Θεοῦ ἐναντὶ τῶντων, ποὺ εἶναι πολὺ ἀνώτερον. Τόσον αὐ-
κρότερον καὶ ὑποκρότερον εἶναι αὐτὰ ἀπὸ ἐκεῖνα, ὅσον καὶ ὁ
πύλεμος αὐτὸς εἶναι δορότερος καὶ οἱ ἐκθροὶ ὁρμητικώτεροι
καὶ τὰ ἐπαθλα, διὰ τὰ ὅποια διελέγεται ὁ πόλεμος μεγαλύτε-
ρα καὶ ἔκουν τόσην διαφορὰν μεταξὺ τους, ὅσην ἡ ἀλήθεια
μὲ τὴν σκίαν. Ἀς μὴ ἐκθελώνωμεν λοιπὸν τὴν δυνάμιν μας,
ἀς μὴ περνώπωμεν τὰ νεῦρα μας μὲ τὰς συναναστροφὰς
αὐτὰς, διότι εἰσχωρεῖ εἰς τὰς ψυχὰς μας ἀπὸ τὸ γεγονός αὐτὸ
ἀπαρηράττος καὶ πολλὴ κακία. Γ. Τὶ σημαίνει, ἂν δὲν τὸ
ἀνταλθωμεν καθὺς εἰμεθα μεθυμένοι ἀπὸ τὸ πάθος.
Αὐτὸ ἀκριβὲς εἶναι τὸ χειρότερον ὅλον οὔτε κὲν γινώσκω-
μεν πὺς κύνωμεν τὰ νεῦρα μας καὶ πὺς γινώμεθα μαλακώ-
τεροι καὶ ἀπὸ τὸ κρεῖ. Ὅπως κάποιος, ἀφοῦ σπύλλωθῃ ἓνα
λίοντα ὑπερήφανον, μὲ ὀλέθρα ἀγκυκλόν, τοῦ κουρέρη κα-

πάντην τὴν καίτην, τοῦ ἀποσκόπῃ τοὺς δόντας καὶ τὰ νύκτια, τὸν ἐξουτελλῇ καὶ νελουσιποιῇ καὶ κάμνῃ ἐπικολὸν πατηγὰ τῶν παιδῶν τὸν τραπερὸν καὶ φοδερὸν, ποῦ μὲ τὸν θυρεοθρόν του μόνον κάμνῃ τὰ πάντα νὰ τρέμουν διότι καὶ αὐταί, δοῦς συλλάβουν τοὺς κάμνον εὐκολον λείαν διὰ τὸν διάβολον, πλέον εὐθρασίτους, εὐερεθίστους, ἀνακαίντους, ἀνείτους, ἀδωκρίτους, Ἰ ταπεινοὺς, ποταποὺς, οὐλητοὺς, δουλοπρεπεῖς, ἀνελευθέρους, θρασεῖς, φλυαροὺς, καὶ γενικάς ἄλλας τὰς φαύλας γυναικεῖας συνήθειας τὰς φέρουν καὶ ἀναπαθεῖν εἰς τὰς ψυχὰς τούτων.

11. Εἶναι θεδαῖος ἀνόντων αὐτὸς ποῦ συγκατακεῖ μὲ γυναῖκας μὲ τὸσον πάθος καὶ ποῦ εὐρίσκεται διαρκῶς εἰς τὰς συναναστροφάς των, νὰ μὴ εἶναι ἀπειθεῖν, ἀγοραῖος καὶ κυδαῖος. "Ἄν λέγῃ κάτι, ἀναφέρεται πάντοτε εἰς τοὺς ἀρναλικοὺς καὶ τὰ μαλλιά καὶ θὰ ἔχῃ λάθει τὸ λεξιλόγιόν του τὸ κράμα του ἀπὸ γυναικεῖους λόγους. "Ἄν κάμῃ κάτι, θὰ τὸ ἐκτελέσῃ μὲ πολλὴν δουλοπρέπειαν, ἀπὸ ἐτοιμότητος τὸν ἐαυτὸν πολὺ πέρα ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν, ποῦ ἀρμύζει εἰς τοὺς χριστιανούς, καὶ ἔγινε ἀκατάλληλος διὰ τὰ μεγάλα κτηρόματα. Ἐ Διότι ἂν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι ἀσχετος διὰ τὰ διοικητὰ καὶ πολιτικὰ πράγματα, θὰ εἶναι πολὺ περισσότερον ἀσχετος διὰ τὰ μεγαλεῶν τῶν πνευματικῶν, τὰ ὅποια ἀπαιτοῦν τὸσον γενναῖους ἥνδρας, ὅσοι προκρίναι νὰ ἀφαιρωθῶν εἰς αὐτὰ νὰ μὴ ἡμωροῦν οὔτε νὰ τὰ ἐγγίσουν ἐκτός ἂν ἀπὸ ἀνθρώπου μεταδληθῶν εἰς ἀγγέλους. Καὶ δὲν δέκονται οἱ ἴδιοι μόνον τὴν κακίαν ἀλλὰ γίνονται καὶ δι' ἐκείνας ὑπεβόητοι τῆς διαφθορᾶς τῶν ἡθῶν. "Ὅπως δηλαδὴ αὐτοὶ, ἐπειδὴ ἔχουν σφοδρὰν ἐπιθυμίαν νὰ εἶναι ἀρεστοὶ εἰς αὐτὰς, παρεκκλίνουσιν ἀπὸ τὴν πρόποντα θίον ὁμοίως καὶ ἐκεῖναι παρεκτρέπονται ἀπὸ τὴν ἀρμόζουσαν εἰς αὐτοὺς συμπεριφορὰν καὶ καταστρεπτικὴν αὐτῇ ἀντιπροσφορὰν. 245 Ἀ Διότι θεδαῖος καλλωπίζονται περισσότερον ἐξεζητημένα καὶ φροντίζουσιν πολὺ δι' ἐπιτηδεύματα, ἀμφοῖν καὶ βάδιμα καὶ φλογαῖον ὅλην τὴν ἡμέραν διὰ πράγματα, ποῦ δὲν πρέπει. Ἐπειδὴ τὸς βλέπουν νὰ διασκεδάζουν μὲ τοὺς ἀμαρτωλοὺς αὐτοὺς τρόπους καὶ λόγους, ἐπακροῦν τὰ πάντα μὲ τὰ ὦτα θὰ ἡμπορέσουν νὰ τοὺς κρατοῦν ἀσφαλῶς. Ἀλλὰ ἂν θελήσωμεν νὰ ἀναστήσωμεν ὅλην καὶ νὰ γίνωμεν κύριοι τοῦ ἐαυτοῦ μας καὶ ἐκεῖναι θὰ κεράσωμεν καὶ τοὺς ἐαυτοὺς μας καὶ ἄλλους τοὺς ἄλλους. Καὶ ὅπως τώρα ἐννομεν ὑπεβόηται διὰ τὴν καταστροφὴν τῶν πολλῶν ἔσται τότε θὰ λάβωμεν ὁμοίαν διὰ τὴν σωτηρίαν ὅλων καὶ τὴν ἀπάλανσιν ποῦ δοκ-

μάρζωμεν τώρα μὲ τὴν αἰσχύνην, θὰ δοκιμάσωμεν τότε μὲ πολλὴν τμήν. Ἐ Εἰπέ μου διατί θέλεις νὰ ἀπολαμδάνῃς τὰς ἐκ μέρους γυναικῶν. Εἶναι τὰ μέγιστα ὀνόξιον διὰ πνευματικὸν θυρὸν νὰ ἐπιθυμῇ τέτοιαν τμήν. Ἐν τούτοις καὶ τοῦτο θὰ ἐπακολουθήσῃ τότε, ὅποτε δὲν θὰ τὸ ἐπιδιώσκωμεν. Ἐν φάσεως ὁ ἄνθρωπος περπατοῦν, δοῦς τὸν ὑπηρετοῦν, θαυμάζω δὲ δοῦς δὲν τὸν καλοκεῖται. Τὸ πάθος τοῦτο ἐκδηλώνεται συνήθως περισσότερον εἰς τὴν φρεσὶν τῆς γυναίκας. Εἶναι ἀνυπόφορος, ὅταν καλοκεῖται, θαυμάζει ὅμως περισσότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς δὲν ἀνέκονται νὰ ὑποκυροῦν καὶ νὰ ὑποκλίνονται εἰς τὰς ἀκαίρους ἐπιθυμίας τῆς. Τὴν μαρτυροῦν αὐτὴν θὰ μοῦ κάμῃ τὴν χάριν νὰ μοῦ τὴν δώσῃς σεῖς. Διότι τώρα δοκ μόνον οἱ ἀπ' ἐξω ἀλλὰ καὶ αἱ ἴδιοι αἱ συνεισάκουσας γελοῦν, μὰς ὡς μέσα των, ἂν δοκ καὶ φανερά, καὶ κοιμώμενον διὰ τὴν δοξάν αὐτῇ δουλείαν. Ἐ Ἐνῷ τότε θὰ θυμώσωμεν ὅλους σας καὶ θὰ ἐκπληγῶν ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν σας. Ἄν δυσπιστήτε εἰς τοὺς λόγους μας, ἐπιστήσατε αὐτὰς τὰς ἰδίας, ποῖους ἐπαινοῦν περισσότερον καὶ ἀναγνωρίζουν, τοὺς τὰς ὑπηρετοῦν ἢ τοὺς τὰς ἐξουσιάζουν. Ἐκεῖνους ποῦ εἶναι ὑποκαίριοι των καὶ κάμνουν καὶ πάσκουν τὰ πάντα διὰ νὰ τὰς εὐχαριστήσουν ἢ ἐκεῖνους ποῦ δὲν ἀνέκονται τίποτε ἀπὸ αὐτὰ καὶ ἐντρέπονται μὲ τὰ πονηρὰ θελήματα των. Ἄν θελήσουν νὰ ὁμολογήσουν τὴν ἀλήθειαν, ἐκεῖνους ἀποσώσῃτε ἀναπαῖς. Ἡ μάλλον δὲν ὑπάρκει ἀνάγκη ἀποκρίσεως, διότι τὰ ἴδια τὰ πράγματα τὰ φωνάζουν. Ἀλλ' ὁ συγκατακτὴν πλεονεκτεῖ ἐξ αἰτίας τῆς ἡβονῆς ἐπεὶ καὶ κοιτᾷ τοὺς ἀφθαλμοὺς του μὲ τὴν θέαν τῶν παρθένων. Ἐ Ἀκριβῶς διὰ τοῦτο — ἂν συνέβαινε ἔτσι — θὰ ἔπρεπε νὰ τὸ ἀπορῶνουν. Τώρα δὲν ἔχει ὑποταχθῇ ἐπαρκῶς, διὰ τὸ εὐχάριστον δὲν εἶναι αὐτοῦ. ὁ δὲν ἀντίθετον, τὸ νὰ μὴ ἀπολαμδάνῃ δηλαδὴ κανεὶς τὴν θέαν αὐτῇ. Σὺ πρόσθετος καὶ τὴν ἱκανοποιῶν, ποῦ προέρχεται ἀπὸ τὴν συνέλθον.

Διότι συνήθως τίποτε δὲν μὲς εὐχαριστεῖ τόσο, ὅσον ἡ καθαρά συνέλθον καὶ αἱ ἀναβαῖ ἐλπίδες. Ἀλλὰ ἐπαίρει τὴν συνεισκήσιν καὶ ἀναπαύσεως, ἔχει ἀποδοτικὴν ὁμοίως καὶ τοῦτο διὰ εἶναι εὐκαλυπτερον, ὅταν συγκατακεῖ ἀδελφός. Διότι τώρα δὲν διαφέρει καθόλου ἀπὸ δούλον καὶ ἐνῷ ἐπιδικάζει τὴν ἀνάστασιν, ἐπὶ τοὺς δουλείαν βαρυνάται. Ἐ Τότε ὅμως θὰ ἔχῃς ἐξέλθει ἀπὸ αὐτῇ τὴν θέαν καὶ θὰ εἶσαι μετὰ ἐκείνων, ποῦ διαπύσονται καὶ ἔξαι ποῦ διαπύσονται. Ἐκεῖ λατὸν ὑπάρχει ἀντὶ εὐχαριστήσεως λύπη, ἀντὶ δόξης ἔντροπός, ἀντὶ ἐλευθερίας δουλεία καὶ πόνος ἀντὶ ἀναπαύσεως. Καὶ κοντὰ εἰς αὐτὰ, προσθένται καὶ ἡ διασφραγίς.

τοῦ θεοῦ, καὶ καταστροφὴ μεγάλη καὶ οὐκ ὀδυνηρά, καὶ τιμωρία παντογενὴ καὶ ἀπώλεια ἀπειρῶν ἀγαθῶν. Ἐνθ' ἐδῶ συναντῶνται ὅλα τὰ ἀντίθετα, δόξα, τιμὴ, εὐχαρίστησις, θάλαρος, σωτηρία ψυχῶν, ἐλευθερία. Διὰ ποῖον λόγον λοιπὸν νὰ μὴ ἀλλοξώμεν τὰ πρῶτα μὲ τὰ δευτέρω, Ἐνθ' ὅθεν γνωρίζω, ἕκτος δὲν ἀπλῶς ἐπέθετο κάποιος νὰ καταστραφῇ. Οὔτε ἀπολογία ὑπάρχει δι' ἡμῶς οὔτε συγγνώμη, ²⁴⁶ Α. Ἄν διαλοῖτο ἔπρεπε, ἀπόμνη καὶ καρὴ νὰ ὑπεράκη ἴσως ἀπὸ αὐτῶ, νὰ ἐπομένωμεν τὰ πάντα κόριν τῆς δόξης τοῦ θεοῦ καὶ ὅταν ἐσωμεν τὴν δυνατότητα καὶ τὰ ἐδῶ ἀγαθὰ νὰ ἀπολαμβάνωμεν καὶ τὰ μελλοντικά νὰ ἐπιτύχωμεν καὶ ὅπως ἡμεῖς, ἕκτος τοῦ ὅτι διασημαίνεται ἡ δόξα τοῦ θεοῦ, ἀδυνατοῦμεν καὶ τὸν ἑαυτὸν μας εἰς τὴν καταστροφὴν, ποῶς θὰ μᾶς ἐξαρῶση καὶ θὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν τιμωρίαν, ποῦ προσδέχεται δι' αὐτῶ, Δὲν ὑπάρχει κανεὶς.

12. Αὐτὸ λοιπὸν ὅλα ἀπὸ σκεπτομένων μόνον μας δι' ἀποδιδόμενον ἔσται καὶ ὄργη τὴν σκεπτικὴν τῶν ψυχῶν μας. Ἐάν δὲ νομίσωμεν ὅτι ὑπάρχει κάποια δυσκολία νὰ ἀποδοθῇ συνήθεια μακρὰ ὡς ἀνασθεῖται τὸ πῦρ εἰς τὴν δύναμιν τοῦ λογισμοῦ, μαζὶ καὶ εἰς τὴν κόραν τοῦ θεοῦ Β. Ἄς παύσωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας καὶ εἰς τοῦτο, ὅτι δὲν κόμαμεν ὀρχήν εἰς τὴν προσπάθειάν μας, δὲν θὰ τὴν ἀντιπρόσωπον πῶς ἂν ὡς δυσχερῆ, Ἔτσι δὲ ταλμάρωμεν νὰ κτηνησώμεν τὴν συνήθειαν. Ἄν συγκρατήσῃς ἐπὶ δέκα ἡμέρας τὸν ἑαυτὸν σου εἰς ἀνύπνοον, θὰ ὑπομείνης εὐκολότερον τὰς εἰκοσι καὶ ἑνὸς τὰς διπλοῦς, Ἐπειὰ προσδευτικῶς μῆτε καὶν θὰ αἰσθανθῇς τὴν ἀρχικὴν δυσκολίαν, ἀλλὰ θὰ ἴδῃς νὰ γίνεται εὐκολώτερον τὸ υπερβολικὸν ἀκαταμάχητον, θὰ ἐξοικειώσῃς τὸν ἑαυτὸν σου μὲ ἄλλην συνήθειαν καὶ θὰ εὖρος ὅτι εἶναι εὐκολὸς ἡ μεταβολὴ αὐτῆς, ὅτι μόνον ἐξ αἰτίας τῆς συνήθειας, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς ἀγαθὰς ἐλπίδας, Ἔτσι καὶ εἶναι θὰ σὲ θὰ μίσουν περισσότερο καὶ πρὸ αὐτῶν θὰ σὲ ὑποδέσθῃ ὁ θεός, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι θὰ σὲ στεφανώσουν καὶ θὰ ἰσχύς μίαν ζωὴν γεράτην ἀπὸ πολλῶν ἐλευθερίαν ἀλλὰ καὶ εὐχαρίστησαν πολλήν. Γ. Διότι π' περισσότερο εὐχάριστον θὰ ὑπάρχειν ἀπὸ τοῦ ὧ ἀπαλλαγῇ κάποιος ἀπὸ πονηρὰν συνείδησιν νὰ σταματήσῃ τὸν διερεθὴ πόλεμον τῆς ἐπιθυμίας, νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὸ πλέξινον τοῦ ὁραίου στεφάνου τῆς σωφροσύνης καὶ στρέψιν πρὸς τὸν οὐρανὸν. Εἰς ἄλλους ὀφθαλμοὺς νὰ καλῇ μὲ καθαρὴν φωνὴν καὶ καρδίαν τὴν δεσποτὴν τῶν ὁλῶν. Κανεὶς δεσποτῆς, ποῦ ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὴν ἀλυσίδα, τὸ σκότος, τὴν ἀλλαν ταλαιπωρίαν τῆς φιλοκακίᾳς, ἢ μᾶλλον κανεὶς μὲ ὀφθαλμοὺς καταστραφένους ποῦ ἐπανεύρασκε τὴν ὄρασιν καὶ ἄν-

τιμῶν τὸ γλυκὺ πῦρ φῶς δὲν ἀγαλλιά καὶ δὲν ἐφραίνετο καὶ δὲν κορεῖται ὡσόν, ὅσον ἐκείνος ποῦ ἡμῶρεσε νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν δουλείαν αὐτῆν. Διότι εἶναι γλυκυτέρα ἀπὸ τὸ φῶς ἡ ἀπαλλαγὴ Δ. ἀπὸ τὴν τυραννίαν αὐτῆν καὶ ἀπὸ ὅλων τὸ σκότος βαρυτέρα ἢ ταλαιπωρία τῆς δουλείας ἐκείνης καὶ τῶν δεσφῶν. Αὐτὸ δὲ κρείζεται νὰ ἐκπρένῃ εἰς τὰς ἐξόμους τοῦ ἐνός καὶ τοῦ ἄλλου θίου, Ὅταν ὁ εἰς παρουσάζῃ τὴν ἀνελευθερίαν, τὴν λύπην, τὴν ζημίαν καὶ τὴν πολλὴν διαφθοράν, ἐνθ' ὁ ἄλλος τὴν ἐλευθερίαν τὴν εὐχαρίστητον, τὴν ὠφέλειαν καὶ τὴν πολλὴν σωφροσύνην, Κανεὶς λόγος δὲν ἡμῶρεῖ νὰ τὴν παραστήσῃ παρὰ μόνον νὰ τὴν διαπιστώσῃ κανεὶς διὰ τῆς πέρας. Τότε μόνον θὰ μῶρετε καλῶς ἀπὸ πᾶσα θεινὴ ἀπαιτῶν καὶ ποῖαν ζωὴν ἔχετε ἐπ' αὐτῆς, ὅταν θελήσετε νὰ πεισθῆτε εἰς ἡμῶς, ἀκούοντες τὴν φωνὴν τῶν πραγμάτων. Θὰ πεισθῆτε λοιπὸν, ὅταν ἐξακριβώσετε τοὺς λόγους μου μὲ τὰ πρόγματα. Εἴαν ὅμως δυσυνασχετήτε ἀκόμη καὶ δυσπιστήτε εἰς τοὺς λόγους μας, Ἐδραστήσατε περικοὺς, ποῦ εἶσαν κάποτε ὑποστῇ τὴν δουλείαν αὐτῆν καὶ ἀσυνιδίως ἀπαλλάγησαν καὶ ἔσπευσαν πρὸς τὴν τιμὴν ἐλευθερίαν καὶ τότε θὰ κατανοήσετε τὸ κέρδος ἐκ τῆς συμβουλῆς μου αὐτῆς. Διότι καὶ ὁ Σολομὼν, ὅταν κατεῖκετο ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν βιοτικῶν πραγμάτων, ἐνέμειν ὅτι ἦσαν ἀξέλογα καὶ θαυμάσια καὶ παρουσίαζε μεγάλῃν δραστηριότητα οὐκ ἐκτικῶς, κτίζων λαμπρὰς οἰκοδομὰς, οὐρανοῦσαν ἀνεύρον κρυφὸν καὶ συνάβροζον ἀπὸ παιντοῦ ὅλα τὰ γένη τῶν μουσικῶν χορῶν καὶ τῶν τραπολοποιῶν καὶ τῶν μαγείρων. Προσέθερεν εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας του τὴν εὐκαρίστησαν τῶν ἀνθρώπων κήπων, ²⁴⁷ Α. τὴν ἡδονὴν τῶν ἀγαθῶν σαρμάτων καὶ κάθε δρόμον ὡς ποῦμε, φαυλοποιῶς καὶ τέρας καὶ ἦνοιγεν εἰς τὴν ἐπιθυμίαν. Ὅταν ὅμως πρὸς στιγμὴν συνήλθεν ἀπὸ τὴν κατὰστασιν αὐτῆν καὶ εὖρε τὴν δύναμιν καθὼς ἀπὸ σκοτεινῶν ἄνυσαν νὰ στρέψῃ τὸ βλέμμα πρὸς τὸ φῶς τῆς φιλοσοφίας τότε ἤφικε τὴν ὑψηλὴν ἐκείνην φωνὴν καὶ ἡ ἦσαν τῶν οὐρανῶν. Ἀματότης ματαιότητων εἶπε, τὰ πάντα ματαιότης!

13. Αὐτὴν καὶ σεις καὶ ἀνιστεραν ἀπὸ αὐτῆς, ἂν θελήσετε, ἀπόφασιν θὰ λάβετε διὰ τὴν ὁκαιρον αὐτῆν ἡδονὴν. Ἐάν ἐπ' ὀλίγον συγκρατήσετε τὴν ἑαυτὸν σας ἀπὸ τὴν πομπρὰν συνήθειαν Β. Ὁ Σολομὼν ἔδρασε εἰς προγενεστέρους χρόνους καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶκεν ἀνάγκην ἀπὸ παλὴν ἀντοπρότητα φιλοσοφίας δὲν τὸν ἡμῶρεδεν ὁ παλαιὸς νόμος νὰ ζῇ τρυφήλῳ οὔτε ὥρῃεν ὅτι εἶναι περιττὸν ἢ μᾶλλον νὰ ἀπολαμβάνῃ τῆς ἄλλας ἀπολαύσεως. Ἐν τούτοις

καὶ μολοντί ἡ κατάστασις ἦτο αὐτή, ἦλθεν εἰς θεὸν νὰ συνειδητοποιήσῃ πόσον ἐνυπνέῃ ἦσαν αὐτὰ καὶ νὰ καταλογίσῃ εἰς αὐτὰ πολλὰν ματαιότητα. Ἦμεῖς καλούμεθα εἰς ἀνωτέραν ζωὴν ἀνοβαίνουμεν εἰς ὑψηλότεραν κορυφὴν καὶ ἐπεδύθημεν εἰς σημαντικότερους ἀγῶνας. Δοῦμι ποῖαν ἑλπίαν ἐντολὴν ἔκομεν λόδει παρὰ νὰ ρυθμίζωμεν τὴν ζωὴν μας συμπέφυκε πρὸς ἐκεῖνος τὸς νοερός καὶ ἀσωμάτους δυνάμεις τοῦ οὐρανοῦ. Πῶς λοιπὸν δὲν εἶναι ἐντροπὴ καὶ δὲν ἄξιζει πολλὴν τιμωρίαν νὰ ἀποδεχθῶμε πολλὴ κατώτεροι C ἀπὸ ἐκείνων καὶ νὰ μὴ δεξιωμεν ἀνωτερότητα δοκίμων εἰς τὰ ἐπιχειρούμενα, ὅπως ἐκεῖνος, ἀλλὰ νὰ ἐπιχειρούμεν καὶ νὰ ἀπαιτοῦμενα, ποὺ συνεπάργονται τιμωρίαν ἀνυπόφορον. Αὐτὰ εἶναι τὸ νὰ τρέφῃς εἰς τὴν ψυχὴν σου πονηρὸν ἔργον, νὰ παρατηρῇς τὴν γυναικα μὲ σκοπὸν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ μελετᾷ τὴν ἑξέτην ἀραιότητα, καὶ νὰ κατασχύῃς τὸν ἑαυτὸν σου, νὰ βλάπτῃς δὲ τοὺς πλὸν ἀδυνάτους, καὶ νὰ παρέχῃς πολλὰς ἀφορμὰς εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ἐξίσου καὶ εἰς τοὺς Ἰουδαίους, νὰ ὑποσκελίζῃς τοὺς αἰ κεῖνους καὶ τοὺς ἔξωτους, καὶ νὰ προκαλῇς πολλὴν βλασφημίαν τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, νὰ ἀναλαμβάνῃς δουλοπρεπεῖς ὑπηρεσίας καὶ νὰ εὐτίμῃς τὸν ἑαυτὸν σου εἰς τὴν τέρψιν τῶν βλαστῶν πραγμάτων, νὰ κόμην τὴν δωρεάν τῆς ἐλευθερίας D πρόσσον εἰς τὸν διόβολον καὶ νὰ ἀπολαμβάνῃς ἀντὶ αὐτῆς θαυμάσιον τυραννίδα, νὰ γίνῃσαι καταγέλαστος πρὸς τοὺς φίλους καὶ ἐπικριτὰς εἰς τοὺς ἐκθροὺς νὰ προκαλῇς κατὰ ψυχὴν φθῆνιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὅλην καὶ νὰ ἐντροπιάζῃς τὸ σεβαστὸν ἔθνος τῆς παρθενίας, νὰ παρασφύρῃς ἀφορμὰς εἰς ὅσους ἐπιθυμοῦν νὰ ἀσελγοῦν καὶ νὰ δημιουργήσῃς ὅλα περισσώτερα ἀπὸ αὐτὰ δεινὰ, (διότι οὔτε νὰ συλλάβῃς οὔτε νὰ ἐκφράσῃς μὲ τὸν λόγον εἶναι δυνατόν δοῦναι ὑποφέρουν ἐξ αἰτίας τῶν πραγμάτων αὐτῶν) καὶ τὰ ὅποια ἀνήκουν εἰς ὅσα εἶναι αὐστηρῶς ἀπαιτοῦμενα καὶ διὰ τὰ ὅποια ἡ τιμωρία εἶναι ἀνυπόφορος. Ὡστε καὶ ἂν ὑπάρκῃ κάποια μικρὰ ἡδονὴ δὲν ἀντιπαρεθέσωμεν ὅλα αὐτὰ πρὸς ἐκείνην, δηλαδὴ τὸν γέλωτα, τὴν ἐντροπὴν E τὴν ὑπόψιν τῶν πολλῶν, τὰς κατηγορίας, τὰ ἀσώματα, τοὺς κλεισμούς, τὸν ἀκατάπαυστον ἀσκήκη τῆς τύψεως, τὸ σκότος τὸ ἔξωτον, τὸ ὁσθητὸν πᾶρ τὴν ἑλπίαν τὴν στενωκαρίαν, τὸν θορυγὸν τῶν δόκτων, τὰ δεσμὰ τὰ ἄλλα καὶ ἀποῦ, ὡς εἰς πλάσιν, τὰ τυποθετούμεν καὶ ἀντιπαρῶμεν, ὡς ἀπομακρυνθῶμεν εἰς αὐτὰ ἀργὰ ἀπὸ τὴν θαυμάσιον καὶ ὁλεθρίαν νόσον διὰ νὰ κατευθυνθῶμεν πρὸς τὸ ἐκεῖ μὲ λαμπροὺς στεφάνους καὶ νὰ ἡμπαρούμεν μὲ

παρηγορίαν νὰ εἴπωμεν εἰς τὸν Χριστὸν ὅτι πρὸς κόριν σου καὶ κόριν τῆς δόξης σου καὶ τὴν κακὴν συνήθειαν παρεφρονήσωμεν καὶ τὴν ἡδονὴν 24^α A ἐνυπνέσωμεν καὶ ἐστενωκαρήσωμεν τὴν ψυχὴν μας καὶ παραπερίζοντες κάθε φιλίαν καὶ κάθε πρόληψιν ἐπιοτηρήσωμεν ἀπὸ ὅλα τὰ πράγματα Σὲ καὶ τὸν ἱερόν σου πόθον. Ἐπὶ θὰ κεράσῃμεν τὸν ἑαυτὸν μας, θὰ κεράσῃμεν τὰς δυστυχεῖς ἐκεῖνος, θὰ κεράσῃμεν τοὺς σκανδαλιζομένους, θὰ σταθῇμε πλησίον τῶν μαρτύρων καὶ θὰ λάβωμεν τὴν πρωτὴν θέσιν διότι ἀπὸ αὐτοῦ ποὺ ἠγωνίσθησαν τὸν ὑπερίτιον ἐκείνων ἀγῶνα καὶ ὑπέφερον καρτερικὰς τὰς δόνας δὲν θεωρῶ κατώτερον τὸν ἐνθρονον, ὁ ὁποῖος, ἐνὶ κατεῖκετο ἀπὸ παλαιῶν συνήθειων ἔπειτα ἀπὸ φρόνον Θεοῦ διακρίπται τὰ δεσμὰ καὶ ἐπινέρεται, ταχέως εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ B Διότι ἀσφαλὲς εἶναι ἀπὸ τὰ δυσκολώτατα νὰ ἀποβάλλῃς τὴν παλαιὰν συμπεριφοράν καὶ ἀγάπην, νὰ κόψῃς τόσους πολυπλοκοὺς δεσμούς καὶ ἀποῦ ἀποκρίσῃς περὶ νὰ ἀνατρέξῃς εἰς τοὺς θάλους τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὅπως εἰς ἐκεῖνους ἦτο ὁ πόνος ὅπως ἔτσι καὶ εἰς αὐτοὺς ἡ δόξα εἶναι διαρκεστέρα. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ στέφανοι εἶναι ἱσοὶ ἀποῦ καὶ τὰ ἀγωνίσματα εἶναι παράλληλα διότι, ἐν ἐκεῖνος ποὺ ἀναδεκνέται ἀπὸ τὸν ἀνάξιον τιμὸν θὰ γίνῃ ὡς στίγμα τοῦ Θεοῦ (1ερ 15, 19), στοκάσων πόσον μισθὸν θὰ λάβῃ ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος καὶ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἡλεωθήκε καὶ μυρίου ἄλλους ἀμύλλαζεν ἀπὸ τὴν κατηγορίαν. Καὶ ἐνισχυόμενος ἀπὸ τὴν ἐλπίδα τῶν ἐπὶ ὅλων περιφρόνησας τὴν κακὴν συνήθειαν, ὥστε συμπῆναι πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀποῦ διέβης τὸν παρὸντα κόσμον νὰ τὴν ἀντιπρόσῃς ἐκεῖ μὲ καθαρὴν συνείδησιν καὶ ἀπολαύσῃς τὴν ἀγκυράν συναναστροφῆς τῆς C Διὰ δὲν παύσων τὰ σωματικὰ πάθη καὶ σθηρῇ ἡ τυραννικὴ ἐπιθυμία, δὲν θὰ ὑπάρκῃ ἐμπόδιον νὰ εὐρίσκωνται ἐκεῖ μαζὶ θῆρες καὶ γυναικες. Δὲν θὰ ὑπάρκῃ καμία κακὴ ὑπόψιν καὶ θὰ ἡμποροῦν νὰ ζοῦν τὴν ζωὴν τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν νοερῶν δυνάμεων ὅλοι δοκίμοι εἰσέρχονται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλοανθρώπων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον μαζὶ μὲ τὸν Πατέρα καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὡνύκει ἡ δόξα, ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΑΣ ΚΑΝΟΝΙΚΑΣ
ΜΗ ΣΥΝΟΙΚΕΙΝ ΑΝΔΡΑΣΙΝ

D Περὶ τοῦ ὅτι δὲν πρέπει νὰ συνακοῦν μὲ
ἄνδρας αἱ ἀφαιρημέναι παρθένοι¹

1. Ἀλλοίμονον ψυχὴ! Εἶναι ἐπικαὶρον δ' ἐμὲ νὰ ἀνα-
φανῇσαι ἔτσι καὶ μὲ τὸν προφήτην καὶ μὴν φορὰν καὶ δύο
καὶ πολλὰς. Ἀλλοίμονον ψυχὴ! Πόσον μέγα πρᾶγμα καὶ
πόσον γεμῆτον ἀπὸ φιλοσοφίαν! Ἐκεῖ ἐξετελεισθὶ ἡ παρ-
παρθενία ἔχει ἀφαιρεθῇ τὸ παρπαύσιμα, ποὺ τὴν ἐκάρειεν
ἀπὸ τῶν γάμων, ἀπὸ κατεσχίσθη ἀπὸ καίρας ἀναισθητόντες.
Ἐκὼν παρθεὶ τὰ ἄρκα τῶν ἀγίων, δ, α ἦτο σεβαστὸν καὶ
νερῶν ἀπὸ φρίκην κατήντησε θέσθην καὶ προστὸν εἰς
δλους καὶ ἡ παρθενία ἡ σεμνότερα ἀπὸ τῶν γάμων, Ε ἴσον
πολὺ ἐσθρῆ καὶ κατεσχίσθη χαμηλά, ὥστε νὰ καλοπαι-
ζονται περισσότερον αἱ ἐγγαμοὶ. Πάντοτε ἡ παρθενία ἐν
συγκρίσει μὲ τὸν γάμον εἶχε τὰ κρατεῖα καὶ τὸ ἀπόλυτον
προβάδισμα. 249 Α ἴσως ὅμως δὲν ἡμάρτεσε νὰ κρατήσῃ
οὔτε τὴν δευτέραν θέσιν ἀλλὰ εἶχε ἐξουσιᾶ καὶ πολλὸ
πὸ πέρα, εἰς τὴν τελευταίαν τάξιν. Τὸ θλιβερότερον εἶναι
ὅτι δὲν τὴν ἔφεραν εἰς τὴν καύσιον αὐτὴν ἐκθροὶ καὶ
ἀντίπαλοι ἀλλὰ αὐτὰ ποὺ καὶ ἔξοκον ἐφαίνοντο ὅτι τὴν
ὕμνητοῦσαν καὶ ποὺ μᾶς ἐδίδον τὸ δικαίωμα περισσότερον
ἀπὸ ἄλλους νὰ ἀμύλων μεθ' ἑαυτοὺς πρὸς τοὺς ἀπίστους αὐ-
ταὶ περισσότερον ἀπὸ ἄλλους ἔφρασαν τὰ στόματά μας καὶ
ἐκαύοντο πολλὴν ἐντροπήν

Εἶχον καὶ αἱ Ἑλληνες νὰ ἐπιδεῖξουν μεταξὺ τῶν, ἂν
ὄχι πολλούς, πάντως μερικοὺς, ποὺ ἐφιλοσόφουν σχετικῶς
μὲ τὰ κρήματα καὶ μερικοὺς πάλιν ἀνόμιεσά των ποὺ ἐνι-
κησαν καὶ τὴν ὀργὴν. Πουθενὰ ὅμως μεταξὺ αὐτῶν δὲν θὰ

1. «Κανονικὸ» κατὰ τοῦ ἐρισμένου τῶν Ζαννὰ καὶ βαλομένης εἶναι
πὲ ἄρκα μληρικῆ, μοναχί, μοναχί καὶ αἱ παρθενίαι ἐπαγγελλέ-
μεται νύμφη.

εὐφρῆς τὸ ὄνθος τῆς παρθενίας ἀλλὰ εἰς τὸ σημείον αὐτὸ B
παρεκκλίνουν πάντοτε τὰ πρᾶγμα εἰς ἡμᾶς καὶ ἀμολογοῦσαν
ὅτι τὸ κατόρθωμα ἦτο ἀνώτερον ἀπὸ τῶν φύσιν καὶ ὄχι ἀν-
θρώπινον. Διὰ τοῦτο ἐθαύμαζον ὑπερβολικὰ τὸ γένος τῶν
Χριστιανῶν. "Ὅχι ὅμως καὶ ἴσως πλέον, ἀλλὰ μᾶς περ-
γελοῦν καὶ μᾶς θεωροῦν. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ διάθεσις ἀργί-
σθαι τόσον πολὺ ἐναντίον αὐτῆς τῆς ἐγέλης, ἐπειδὴ ἔβλε-
πεν ἀπὸ αὐτὴν κυρίως τὴν φάλαγγα νὰ λαμπρύνεται τὸ
στρατόπεδον τοῦ Χριστοῦ καὶ προσεπάθειε τόσον νὰ τὴν
ἐξετελειῇ, ὥστε νὰ εἶναι καλύτερον νὰ μὴ εἶναι μᾶτε παρ-
θενία ὅσα καὶ αὐτὸν τὸν τρόπον ἐπροσπαθοῦσαν νὰ ἀσκή-
σουν τὸν θεσμόν. Τὸ αἶμα ὅλων τῶν καπῶν ἦτο εἰς τὸ πρᾶ-
γμα στοματῇ εἰς τὸ ὄνομα μόνον καὶ περιορίζεται εἰς τὸ
στόμα καὶ αὐτὸ ὅμως εἶναι τὸ ἐλάχιστον μέρος τῆς παρθε-
νίας. C Ἐνὶ τὰ σημαντικώτερα, ποὺ τὴν ἀναδεικνύουν εἰ-
κοὺν παρεμεινῇ δὲν δίδουν σημάδιαν οὔτε εἰς τὴν κο-
σμίαν στολήν οὔτε εἰς τὴν ἡουσίαν ποὺ ἀρροῖται εἰς παρθε-
νους οὔτε εἰς τὴν κατάνυξιν οὔτε εἰς τὴν ἴσην ἄλλο ἀπὸ τὸ
ὅμοιον. Ἀλλὰ λέγουσι εὐκόλως τὰ πάντα καὶ γελοῦν ἀκαίως
καὶ διακόντοι καὶ ἀραῖζονται κριτότερον ἀπὸ τὰς ἐγκατε-
στημένους εἰς σέβους ἀκαλοσίας, ἀπὸ παντοῦ ἐμβόλλουσαι
ἀκρόφους εἰς αὐτοὺς ποὺ τὰς δάλλου καὶ σπρώχνουν τοὺς
ἐκαυτοὺς των εἰς τὴν ἀσκησιν τῶν πορνευομένων γυ-
ναικῶν, ὥσπερ νὰ ἀμυλῶνται πρὸς ἐντάς καὶ ἐγυνάζονται.
καὶ παρθεῖναι εἰς τὴν δόξαν τῆς ἐντροπίας. Εἰπέ-
μου λοιπὸν, πῶς θὰ ἡμπορέαμεν νὰ ἐξαφαιρέαμεν τὴν παρ-
θενίαν αὐτὴν ἀπὸ τὴν τάξιν καὶ τὴν συνναστροφὴν τῶν
γυναικῶν ἐκείνων, ὅταν καὶ αὐτὴ καμνὴν τὸ ἴσον μὲ αὐτάς.
D καὶ ἐξαπατᾷ τὰς καρδίας τῶν νέων, ὅταν εἶναι φρενο-
παρμένη καὶ ἀκατῆ, ὅταν παρασκευάζῃ τὸ ἴδιον φάρμακον
καὶ ἐναμεινῇ τὰ ἴδια ποτήρια καὶ κατασκευάζει τὸ αὐτὸ
δηλητήριον. Ἀλλὰ δὲν λέγει «δεῖτε καὶ ἐγκυλισθῶμεν
ἐρωτῇ» οὔτε «ἐραγατῇ τὴν κοίτην μου κρῖμα καὶ τὴν κλί-
νην μου κιννομήματα» (Παροιμ. 7, 17-8). Μοκάρι νὰ ἐρρόν-
τιζε τὴν κοίτην καὶ τὴν κλίνην καὶ εἰς τὰ ἐνδόματα καὶ τὸ
σῶμα. Ἐκείναι κατακρύπτουν τὸ δόγμα εἰς τὸ σπῆν, ἐνῶ
οὐ παρεμύρεται τὴν πονηρὰ παντοῦ καὶ μὲ ἀνομιμένα τὰ πτε-
ρὰ τῆς ἡδονῆς περιφέρουσι εἰς τὴν ὀργάν. Δὲν συνωμι-
λῶσαι ὅμως καὶ δὲν ἐπαράγουσι τοὺς παρνεκοὺς ἀκαίους
λόγους «δεῖτε καὶ ἐγκυλισθῶμεν ἐρωτῇ» Δὲν ἐπαράγουσι
μὲ τὴν γλώσσιν, ἀμύλων ὅμως μὲ τὴν ἐνθυμίαν δὲν ὡ-
μιλῶσαι μὲ τὸ στόμα, ἀμύλων ὅμως μὲ τὸ δόγμα. Δὲν
ἐκάλεισαι μὲ τὴν φωνήν, ἐκάλεισαι ὅμως ἐγγλωττώτερα μὲ

τοὺς ὀφθαλμούς. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἐκάλεσε, δὲν ἐδόθη. Οὐτε ἔτσι εἶσαι ἀπὸ ἀλλοτριωμένη ἀπὸ τὴν ἀμαρτίαν. ²³⁰ Α Διότι καὶ τοῦτο εἶναι ἓνα ἄλλο εἶδος πορνείας. Ἐρεῖνες καθαρά ἀπὸ τὸν ἐξουτελισμὸν, ἀλλὰ τὸν σαρκιστὴν μόνον, δὲ τὸν ψυχικόν. Ἐκεῖ ὁλοκληρωθῇ ἡ ἀμαρτία σου ἂν δα. μὲ τὴν ἐπαφὴν, πάντως μὲ τὴν δράσιν.

Εἰπὲ μοι, διὰ ποῖον λόγον προκαλεῖς τοὺς περὶ σπαιτικούς. Διατὶ ἀνόπτεας τὴν φωτιά. Πῶς νομίζεις ὅτι εἶσαι καθαρά ἀπὸ ἀμαρτίαν ἐνὶ τὴν ἔχεις ὁλοκληρώσει. Διότι πράγματι ἔχεις κάμει τέλειον μοικὸν αὐτὸν ποὺ ἔχει αἰχμαλωτισθῇ ἀπὸ τὴν ἐπαφὴν σου. Πῶς λοιπὸν ἡμπορεῖ νὰ μὴ εἶσαι μοικαλῆς, ὅταν οἱ πρόξεις σου συνιστοῦν τὴν μοικεῖαν. Διότι ἡ μονία ἐκείνου εἶναι ἰδικὸν σου ἔργον. Ὅτι ἐκεῖνη, ποὺ δημιουργεῖ τοὺς μοικούς εἶναι, ἀδύνατον νὰ διαφύγῃ τὴν τιμωρίαν τῆς δικαιοσύνης εἶναι εἰς ὅλους φανερόν. Β Σὺ ἔχεις ἀκατήρησι τὸ ἔκρος, οὐ ἀπλῶς τὸ κέρι, οὐ ἀπλῶς τὸ ἀπλῶς κέρι κατὰ τῆς ὁδοῦς ψυχῆς. Πῶς λοιπὸν εἶναι δυνατόν νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν τιμωρίαν διὰ τὸν φόνον αὐτῶν. Διότι εἰπὲ μοι ποῖους μισοῦμεν καὶ ἀποστρεφόμεθα. Ποῖους τιμωροῦν οἱ νομοῦται καὶ οἱ δικασταί. Ἐκεῖνους ποὺ πίνουν τὰ δηλητήρια ἢ ἐκεῖνους, ποὺ τὰ ἐτοιμάζουν εἰς τὸ ποτήρι καὶ προκαλοῦν τὸν θάνατον μὲ τὴν τέκνην των, δὲν ἀποθανόμεθα εὐσεβήσαντες διὰ ὅσους τὰ πίνουν, ἐπειδὴ ἔχουν ὁδοκαθίῃ καὶ δὲν καταδικάζομεν ἁμαρτωίους τοὺς ἄλλους, δὲν εἶναι ἀρκετὸν πρὸς ἀπολογίαν των νὰ λέγουν ὅτι ἐδὲν ἔδωκα τὸν ἑαυτὸν μου ἀλλὰ κατέστρεψα ἄλλον. Γ Ἀκριβὲς διὰ τοῦτο τιμωροῦνται περισσώτερον. Καὶ σὺ, ἀθλία καὶ δυστυχῆς, ποὺ ἠτοίμασες τοῦτο τὸ ποτήρι τοῦ ἀλέθρου καὶ προσέφερες τὸ δηλητήριον, ἀφοῦ ἐκείνος τὸ ἔπιε καὶ ἀπαλόσθη, νομίζεις ὅτι ἔχει μείνει. διὰ οὗ ἡ ἀπολογία, ὅτι δὲν ἔπρεε ἢ ἴδω τὸ δηλητήριον ἀλλὰ τὸ προσέφερες εἰς ἄλλον. Καὶ ὅμως ἐοικὸς θὰ ὑποστήτε τὸσον βαρυτέραν τιμωρίαν ἀπὸ ὅσον οἱ φαρμακοποῦται ἐκεῖνοι, ὅσον βαρυτέρος εἶναι ὁ θάνατος, ποὺ προκαλεῖται. Διότι δὲν φονεύετε μόνον τὸ σῶμα ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν. Καὶ ἐκεῖνοι ἐνεργοῦν ἔτσι οὐκ ἐπὶ εἴτε ἀπὸ μίσους εἴτε ἀπὸ θρασυῖον ψυχῆς εἴτε ἀπὸ ἀνάγκην χρημάτων. Σὰς ὁμῶς δὲν ἡμπορεῖτε νὰ ἐπικαλεσθῆτε οὔτε αὐτὴν τὴν δικαιολογίαν δὲν ἐνεργεῖτε ἔτσι ἐπειδὴ εἶναι ἐκέρχαι σὰς οὔτε ἐπειδὴ σὰς ἔχουν ἀδικήσει οὔτε ἐπειδὴ ἔχετε ἀνάγκην ἀπὸ χρήματα. Δ Ἀλλὰ ἀπὸ καθαρὸν κενοδοξίαν παῖξετε μὲ τὴν ἑξῆς ψυχῆς καὶ κἀμινετε εὐκαρίστητά σας τὸν ἄλλον τὸν θάνατον.

2. Δὲν γνωρίζω πῶς ἐφθασα νὰ ὁμιλήσω εἰς αὐτὰ, μοι-

νότι ἐξεδίγηται ἀπὸ ἄλλου. Πρέπει νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς παρεκδόσεως. Ἰκοὶν νὰ μὴ ἐφθάνουν αὐτὰ διὰ νὰ κατασκοπεύουν ὅλον τὸ φύλον των, ἐκέρχθησαν καὶ ἐπὶ ἀκόμη. Ἀλλὰ δε μὴ νομίζῃ κανεὶς ὅτι αὐτὰ ἔχουν λεκθῇ δι' ἄλλος. Δὲν εἶναι τόσοι παλαίμαχοι, ὥστε νὰ τὰ συμφορὰ καὶ νὰ τὰ συγκέω ὅλα μαζί. Διότι καὶ τὰ προηγουμένα ἔχουν λεκθῇ διὰ τὰς ἐπευθύνους καθὼς ἐπὶ τῆς καὶ ὅσα θὰ λεκθῇ ἐν συνεχείᾳ. Ε Ἰκοὶν νὰ μὴ ἀποτελοῦσαν αὐτὰ ἀρετὴν ἡμῶν, λαμβάνουν καὶ κλεῖσιν μαζί των μερικὸς ἀνδρας ἐντελῶς δοκίμους μὲ αὐτοὺς καὶ τοὺς κρατοῦν εἰς τὸ σπῆν ὅλον τὸν χρόνον, ὥστε νὰ θέλουν νὰ ἀποδείξουν καὶ μὲ αὐτὰ καὶ μὲ τὰ λεγόμενά των, ὅτι χωρίς νὰ θέλουν εἰλικύθησαν εἰς τὴν παρθενοῖα καὶ ἔπειτα ἀπὸ ὑπεριότιν ὅταν. Καὶ μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν παρηγοροῦνται διὰ τὴν θίαν καὶ τὸν ἐξαναστασὸν. Τί λοιπὸν, δὲν λέγονται ἀπὸ ὅλους — καὶ συγγενεῖς καὶ φίλους — καὶ χειρότερα ἀπὸ αὐτὰ ὅταν συμβαίνουν, τέτοια πράγματα. Καὶ ἔπρεπε αὐτοὶ νὰ ζοῦν ἢ καὶ νὰ ἀναπνεύουν ἀκόμη καὶ ὅσα νὰ σκεπθῶν εἰς ὅσο καὶ νὰ ταυροῦν ζωντανὰ μαζί μὲ ἐκεῖνους, διότι καὶ αὐτὰ καὶ πολὺ περισσώτερα ἀπὸ αὐτὰ λέγουν ὅλοι. ²³¹ Α Καὶ πρὸς κοινὸν εἶσι καθημερινῶς οἱ παῖσι εἰς τὰ σπιτία των παρθενοῖα, ὥστε εἰς ὅσους ἔχουν καταληφθῇ ἀπὸ ὁδοῦς δοὶ διὰ νὰ παραστοῦν εἰς τὸν τοκετὸν — γίνε καὶ τοῦτο εἰς μερικὰς περιπτώσεις — ἀλλὰ διὰ νὰ κάμουν διάγνωση, ὥστε μεταξὺ ὑπερτιν πρὸς ἄποσιν, ποῖα ἔχει διακορεθῇ καὶ ποῖα παραμένει παρθένα. Καὶ ἄλλη μὲν βέβαια προθύμως τὴν δοκαμίαν, ἄλλη ὁμῶς ἀρνεῖται καὶ ἄλλη δοκιμάζουσα ἐντροπὴν διὰ τὸ πρῶτον ἀπέρχεται ἂν καὶ δὲν ἐξῆ διαφθορῇ. Καὶ ἄλλη μὲν συλλογιζόμενα ἄλλη ὁμῶς ἔχει ἄλλα καὶ αὐτὴ πάλιν δὲν ἐντρέπεται ἀληγώτερον ἀπὸ ἐκείνην, ἐπειδὴ δὲν ἐπέτυχε νὰ φανῇ ὁξυκαρπὸς ἀπὸ τὴν συμπεριφορὰν τῆς, ἀλλ' ἐκρεῖσθη καὶ τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἐξετάσεως. Διὰ τὴν δοκίμω δὲν εἶναι ὅσια αὐτὰ, διὰ πόσους θανάτους. Ποῖος ὁμῶς εἶναι τὸσον λήθης καὶ τὸσον ἀσυνέτητος, ὥστε νὰ μὴ ἀνέσῃ μὲ τὴν ὁργὴν τοῦ Φινεῶς. Β Ἐκεῖνος ἂν ἔβλεπε κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκεῖνην νὰ διαπρόττειται ἡ ἀσχεροσύνη αὐτῆς, δὲν θὰ ἠρώδετο λύπην δι' αὐτὰς, ἀλλὰ θὰ ἔκρινε τὸ ἴδιον ποὺ ἔκαμε τότε καὶ εἰς τὴν Μοδαίναν. ⁴ Ἡμεῖς δὲν

8. Ὁ Φινεῖς, ἐγχεὼς τοῦ Ἀαρὸν ἐπιμάρτης παρεκδοτικῆς καὶ ἐπαρτήσεως καὶ τὴν Μοδαίναν, ποὺ ἠρώδετο εἰς καρτοῦς ἀσχεροσύνης νὰ ἀμαρτήσουν ἐντοπὸν τοῦ Μωσέως καὶ ὅσοι τοῦ αὐτοῦ εἰς τὴν περιεχὴν Σαταίν. Διὰ τὸν ἱερὸν αὐτὸν ἔχον ἔχον ἢ γενὰ τοῦ Ἀαρὸν οἱ πάντες ἐπὶ τὴν ἐκδοτικὴν ἐκδοτικὴν. (Ἀριθμοί, κεφ. 25)

ἔχομεν δικαίωμα νὰ δοῦμεν μάκαρην οὐτε νὰ τρυφήσωμεν μετὰ τὴν λόγικην ὅσας κόπων καὶ παρὰ νόμον ἀπὸ τοῦτο δοκιμάζομεν τὰ ἴδια συκοφαντήματα μετὰ τὸν ἄγον ἐκείνον δὲν πρότιμον ἦμας τὰ ἴδια, ἀλλὰ ἐκδηλώνομεν καὶ ἄλλον τρόπον τὴν δόνησιν μας, μετὰ δούριους καὶ θράνους. Ἐλάτε λοιπὸν συμπερισθῆτε τὸν πόνον καὶ τοὺς στεναγμούς μου δοῦν εἰσθε δοκεῖται πρὸς τὴν ἐντροπὴν αὐτὴν. Δόξα αἱ φυσιολογίαι ἐκείναι καὶ ταλοῦμαι ἰσχυρὰ πρὸς αὐτοὺς καὶ ἀπὸ ἀναστροφῆς ἐκτός ἀπὸ τὰ ἄλλα θειὰ C. Σὺς ὅμως ποῦ ἔχετε ἀποσθῆθαι τὴν ζωὴν αὐτὴ καὶ εἰσθε ἄβυσσος καὶ τοῦ νομοῦ θαλάσσιος καὶ τοῦ νομοῦ καὶ αἱ λαμπρότερες αἰετοὶ φαῖροι καὶ οὐκ ἀλλοῦται ὁ ἐγγὺς σέφανος τῆς παρθενίας καλύτερα ἀπὸ κάθε βασιλεὺς στήμα, κλαύσατε καὶ μετὰ καὶ θρηνησατέ περὶ. Δὲν εἶναι ἀνίσχυρον τοῦτο τὸ φάρμακον πρὸς διόρθωσιν τῶν ἀθεραπεύτων ἀσθενῶν καὶ πρὸς παρηγορίαν ἐκείνων ποὺ θρηνοῦν δι' αὐτάς. Τοῦτο ἔκαμε πάντοτε καὶ ὁ νομικός σας. Ὅταν εἶδε τὴν Ἰερουσαλὴμ νὰ ἔκη περιπέσει εἰς τὸν θύβον τῆς καταστροφῆς καὶ νὰ μὴ ἡμπορῇ πλέον νὰ ἀναλάβῃ ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν ἐκλυσεν, Λουκ. 19, 41) Εἰς τὴν Βηθσαῖδα δὲν ἀπεβύθη συμβουλὰς D οὐτε ἐδειξε σημεῖα, ἀλλὰ ἐξέφρασε ταλαιπωρίας μόνον, ἀπευθύνων συνεχῶς πρὸς τὴν πόλιν ὡς καταλειψά, τὸ «Οὐαὶ ὅπως κέμοντες ἡμεῖς εἰς τοὺς πελοποννησιαίους». Ἀλλὰ καὶ ὁ μακάριος Παῦλος κατὰ μέτρον τοῦ διδασκάλου του, ὅσους ἔπεισαν καὶ θρηνῶν εἰς τὸ πέσιον τοὺς χωρὶς νὰ θέλουν νὰ σηκωθοῦν δὲν ἔπαισαν εἰς ὅλον τὸν θῖον του νὰ τοὺς θρηνῇ τὸσον παρὰ ὥστε καὶ μετὰ ἐντονωτέραν ἔφρασαν αὐτὸ ἀκριβῶς νὰ γράφῃ εἰς τὴν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Ρωμαίους: «Ὀλίγη μοι ἐστὶ μεγάλη καὶ διδασκαλίας δόνησις τῇ καρδίᾳ μου, ἡ χάρις καὶ ἡ ἐλπίς ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν E. μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα, οἵτινες εἰσιν Ἰουδαῖοι» (Ρωμ. 9, 2-4). Βλέπετε πόσον δύναμιν ἔχουν οἱ λόγοι πόσον πόνον καρδίας ἐκφράζουσιν. Καὶ ὅσους ἀπὸ τοὺς πιστοὺς κυλαιοὶ καὶ κλυδωνίζονται πόσον πολλὴ τῶς πενθεῖ, ὡς νὰ εὐρίσκειται ὁ ἴδιος εἰς τὰ θειὰ αὐτῶν. «Τίς γάρ, λέγει, φοβέται καὶ οὐκ ἀσθενῶ, τίς σκανδαλίζεται καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι;» (Β Κορ. 11, 29) Δὲν εἶτε «λυοῦμαι» ἀλλὰ «πυροῦμαι», ἐπεὶ δὲ θέλει νὰ παραστήσῃ μετὰ τὴν πάρασιν τὸ ἀνυπόφορον καὶ ἀθεράπευτον τῆς δόνης 232 A. Ἀς μιμηθῶμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς τὸν ἴδιον μας ἀσπίτην καὶ ὁμόδουλόν διότι δὲν θὰ εἶναι μικρὸς ὁ μισθός μας διὰ τοὺς δούριους αὐτοὺς καὶ τοὺς θράνους, ὅπως δὲν εἶναι τυχοῦ-

σα ἢ κατηγορία τοῦ θεοῦ δι' ἐκείνους, ποὺ προσπερνοῦν ἀσπιδόγνητες τὰ θειὰ τῶν ἱσίων των. Ἀπὸ αὐτὰ τὸ ἓνα εἶναι δυνατόν νὰ τὸ διασπάσωμεν ἀπὸ τὸν κορυφαῖον τῶν Ἰουδαίων, τὸ ἄλλο ἀπὸ τὸν μακάριον Μιχαῖον. Ὁ πρῶτος λέγει, ἐπειδὴ οἱ Ἰουδαῖοι εἶχαν προκαλεσθῇ εἰς τὴν ἐσχάτην κακίαν καὶ εἶχαν αὐτοκαλῆσαι πρὸς τὴν εἰδυλαστροφίαν, διέταξεν ὁ θεὸς νὰ δοθῇ σημεῖον ἐπάνω ἀπὸ τοὺς ἐστένοζον καὶ ἦσαν καπνίζοντες διὰ τὰ συμβαίνοντα. Διότι δὲν πρέπει ἀπλῶς νὰ στενάζομεν ἀλλὰ νὰ ἐμμεθα καπνίζοντες. Μολονότα αὐτοὶ δὲν ἔπραζαν τίποτε διὰ τὴν ἐπανόρθωσιν δούν εἶχαν σκεπτεῖ, ἐπειδὴ μόνον κάποιαν συμμετοχὴν ἔδειξαν. B. ἐμμήσαν παρὰ τοῦ φιλονεικίου τοῦ μετὰ τὸσον τμήν, ὥστε νὰ ἀμυνθῶν πολλὰς ἀσφαλείας καὶ ὁδούς. Ὁ δὲ Μιχαῖος ἐκτός τῶν ἄλλων ἐναλγήμενος, ἐννοῶ τὴν γαστριμαργίαν καὶ τὴν μέθην καὶ τὴν ἀλοκίαν μετὰ πόρα, προσέθεσε καὶ αὐτὴν τὴν κατηγορίαν τῆς ἀουμαθίας, λέγων ἔτσι: «Οὐκ ἔπασπον οὐδὲν ἐπὶ τῇ συντροφίᾳ τοῦ Ἰωσήφ» (Ἀμὶκ. 6, 6). Καὶ τοὺς κατοικοὺς τῆς πόλεως Αἰνὰν διὰ τὸν ἴδιον λόγον ἐκατηγόρησε πάλιν «Οὐκ ἐξῆλθον κἀμοῦσθα οἷον ἐκάρμενον οὐδὲν» (Μικ. 1, 11). Ἐάν δὲ, οἱ οὗτοι ὁ θεὸς ὀργίζεται, κατηγορεῖται ὅποιος δὲν συμμάσσει μετὰ μετὰ τοὺς τιμαρουμενούς, ποίας συγγνώμης θὰ θεωρηθῇ ἔτι; ὅποιος δὲν σπονδαί τοὺς περιπίπτοντας εἰς τὴν ἁμαρτίαν. C. Μὴ ἀπορήσῃς διὰ τὸ δεινὸν, ὅταν ὁ θεὸς τιμωρῇ, ἡμεῖς νὰ συμμάσσωμεν μετὰ τοὺς τιμαρουμενούς, διότι καὶ ὁ ἴδιος ὁ θεός, ὅταν τιμωρῇ, δὲν τὸ θέλει. «Οὐδὲ γὰρ θέλῃσι θέλει τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ» (Ἰακ. 1, 23) λέγει. Ἐάν λοιπὸν αὐτοὶ ποὺ τιμωρεῖται δὲν θέλει νὰ τιμωρῇται πολὺ περισσότερο πρέπει ἡμεῖς νὰ συννοήσωμεν μετὰ τοὺς τιμαρουμενούς. Ἰσως τοὺς σέσωκεν μετὰ τὸν τρόπον αὐτὸν καὶ τοὺς κερδίσωμεν ἐκ νόου διότι μολονότα ἔχουν κατὰ, ἡμεῖς ὅμως διὰ τοὺς παρὰ καμὴν τὴν θεραπείαν ποὺ ἀπομένει, διὰ κλαύσωμεν καὶ διὰ θρηνησωμεν, χωρὶς νὰ δώσωμεν γύρω κοροὺς γυναῖκων. Ἀλλ' ὁ καθὲς ἰδιαίτερος μόνος του, χωρὶς τὴν παρουσίαν ἐκείνων D. Ἄν θέλετε, ἐγὼ θὰ κἀγω τὴν ἀρχὴν εἰς τὸ γοερόν αὐτὸ μαρολόγι. Δὲν ἐντρέπομαι νὰ κἀγω τὸ ἴδιον μετὰ τὸν Ἱερεμίαν, τὸν Ἡσαΐαν, τὸν Παῦλον καὶ πρὸ πάντων μετὰ τὸν Κύριον. Ἀς ἀρχίσωμεν λοιπὸν πρῶτα, ὅπως ἤρκειεν ὁ Χριστὸς, Ἀλλοιμονὸν σοὺ ἡμεῖς! Διὰ ποῖαν τιμὴν ἐκλήθης ἀπὸ τὴν φιλονεικίαν τοῦ θεοῦ καὶ ποῖαν θέ-

7. Ἐννοῶ τὸν θρῆνον (μαρολόγι) ποὺ ἐγίνετο εἰς τοὺς νεκροὺς διὰ θρησκευτικὰς γυναικας, καὶ ὁποῖαι ἦσαν κατ' ἀνάγκην τὸ ἔργον τοῦτο (μαρολογίστριας).

αν θα λάβης εξ αίας της ἀσκαρίας σου! Ἀλλοῦρον σου Διότι Ἐκείνος σὲ ἐκάλεισε ἐν τοῖς πνευματικοῖς νυμφικοῖς θαλάμοις σὺ ὅμως ἀπεπάρθης ἀπὸ τὴν λαμπρότητα αὐτὴν καὶ ἔπρεσε εἰς τὸ πῦρ τοῦ διαβόλου, εἰς τὸ ἀνέκκλητα βασανιστήριον, οὗτος ὁ θρήνος καὶ ὁ τραγὸς τῶν δόλων. Ἐκεῖ οὗτος δὲν θὰ ὑπάρξῃ ὁ παρηγορητὴς οὐτε αὐτὸς πού θὰ σοῦ ἀπλώσῃ χερὶ βοήθειας, ἀλλὰ τὰ πάντα εἶναι σκότος, στήριος, θυροῦς, δεινὰ κυρτὰ παρηγορίαν, κυρτὰ τέλος. Εἰ Ὅλα αὐτὰ σοῦ τὰ ἐπικαλέσεν ἡ φιλία τοῦ κόσμου καὶ ἡ προτίμησις τῆς γῆς ἀντὶ τοῦ οὐρανοῦ, ἡ ἀνῆλθες νὰ ἀκούσῃς τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου, πού συνεχῶς προτρέπει νὰ μὴ ἔλθῃς καμμίαν σκέπην μὲ νὰ παρόντα πράγματα. Ποῖος λοιπὸν, δυστυχεμένη καὶ ταλαίπωρε, θὰ ἡμπορέσῃ νὰ σὲ λυτῇ; Ἀκόμη καὶ τὸν Ἰσὺν τὸν Νῶε νὰ συναντήσῃς, πού εἰς τὸν κυδοιανὸν κατακλυσιῶν τῆς σκευυμένης ²³ Αὐτὸς ὡς ἐκάλεισε τὸ σπυρίον τοῦ καὶ πού ἐθέσασε τὸν ἄγγελο ἢ τὸν Ἰωὴ ἢ τὸν Δανιὴλ καὶ μαζί με αὐτοὺς τὸν Μωϋσῆ, τὸν Σαμουὴλ ἢ τὸν πατριάρχην Ἀβραάμ, κανεὶς δὲν θὰ σοῦ ἀπλώσῃ χερὶ βοήθειας, εἴτε εἶσαι συγγένιστος εἴτε κόρη εἴτε ἀδελφή. Καὶ εἴτε παρακαλέσῃς, ὅπως ἐκεῖνος ὁ πλοῦσιος, ὅλα θὰ τὰ πράξεις ὁδῶς καὶ μεταίως. Πῶς ἐξέπρεσε ἀπὸ τὸν οὐρανόν, εὐφρὺν δὲν εἶσαι Ἐσκαρὸς, οὐτε ἀνατέλλεις τὸ πρῶτ⁸ ἀλλὰ ἡμπορεῖς νὰ λόμῃς περισσότερο ἀπὸ αὐτὸς τὰς ἡλικίας ἀπαιτίας, Πῶς κἀκεῖνος μόνῃ καὶ ἔρπας, τοὺς περισσοτέρους ἀπὸ τοὺς θρήνους, πού ἐλέγχθησαν διὰ τὴν πόλιν ἐκείνην, δὲν θὰ κάμῃ σφάλμα κανεὶς νὰ τοὺς μεταφέρῃ εἰς τὴν αἰσχυρὰν αὐτὴν ψυχὴν, πού εἶναι Εἰ περισσότερο αἰσχυρὰς ἀπὸ ὅσων ἐκείνη

8. Φθόνουν ὅμως ἰσως οἱ θρήνοι, φθόνουν διὰ νὰ ἀποδοθεῖν μὲ λέξεις γραμμένους εἰς τοὺς θάλαμους. Χωρὶς αὐτοὺς δὲν θὰ ἦτο ἄρκετος ὁ χρόνος ὥστε νὰ θρηνησώμεν, ὅπως ἀείζει, τὴν ψυχὴν πού ἔπρεσε εἰς αὐτὰ τὰ πόθη Διότι τὴ νὰ πρωτοκλόμῃ κανεὶς, διὰ τὸ ὅτι ἐλασσημένη ἐξ αἰτίας σου μετὰ τῶν ἑθνῶν τὸ τιμὸν καὶ ἄγνον καὶ μέγα ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ θεοποιεῖται ἡ δόξα του, ἢ διὰ τὸ ὅτι ἔχει κατηγορηθῆναι πρῶτον τὸν μέγα καὶ τὸν σκαρὸν. Διὰ τὸ ὅτι πολλοὶ ψυχαὶ καταστρέφονται ἐξ αἰτίας, τοῦτοι πῶν σκανδαλῶν, ἢ διὰ τὸ ὅτι καὶ τὸ ὄντως τιμὴ τῆς κορείας σου ἔχει σπαιθῇ ἀπὸ τὴν κηλίδά τῆς φθῆμης σου, ἢ, τέλος, διὰ τὸ

8. Γνωρίζεται τὴν στίχον τοῦ διαβόλου (Ἐσκαρὸς) ἀλλὰ καὶ τὸ ἔσκαρον, πού γινώσκῃς ὅς ἀθῆτον (Ἐσκαρὸς)

ὅτι ἀνάπτει τὸ διαβόλου πῦρ καὶ διὰ τὸν βαυτὸν σου καὶ δι' ἐκείνου, πού συγκατακαὶν μαζί σου, C Καὶ πῶς εἶναι τοῦτο ἀναπόφευκτον νὰ συμῶ, ἐπειδὴ, ὅταν ἡμποροῦμεν νὰ παρουσιάσωμεν τὸ σῶμα μας ἄθικτον καὶ καθαρὸν, Καὶ μάλιστα ἡ παρουσία σου αὐτὴ δὲν θὰ γίνῃ φανερά τώρα, ἀλλὰ τότε, κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην Διότι ἡ τέχνη τῆς μάας καὶ ἡ σοφία τὸσον μόνον ἔχει, τὴν δύναμιν νὰ διαπισπῶσῃ, ὅν δὲν συνειρέθῃ ἡ γυνὴ μὲ ἄνδρα Ἄν ὅμως ἀπέφυγε καὶ τὴν ἀνελεπτότερον ὥφην καὶ τὴν μοικίαν τῶν φιλημάτων καὶ τῶν ἐναγκαλισμῶν, θὰ τὸ φανερώσῃ τότε ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ὅταν ὁ ζωντανὸς λόγος τοῦ Θεοῦ, πού φανερώσει τὰ κρυπτά τῶν ἀνθρώπων καὶ κατευρίσκει εἰς ὅσα διαπράττονται μυστικά, θὰ τὰ φέρῃ ὅλα γινὰ καὶ ἀνοικτὰ ἐμπρός εἰς τοὺς ἀρετὰς μούς ὅλων D Τότε θὰ πληροφορηθῶμεν ὅν τὸ σῶμα σου εἶναι, καθαρὸν ἀπὸ αὐτὰ καὶ ἄθικτον καθ' ὅλοκληρίαν Πλὴν ὅμως δὲν θέλομεν κοθλοῦ νὰ λεπτολογώμεν δι' αὐτὰ οὐτε νὰ φιλονικώμεν, ἀλλὰ ὅς γινῇ δεκτὸν ὅτι τὸ σῶμα ἔχει διαφύγει ὅλα αὐτὰ τὰ δίκτυα καὶ ἔχει διαφυλασθῇ ἀπὸ κάθε ῥάβδου καὶ ἡ παρθένος ὅς μένη παρθένος. Τί σκέπῃ ἔχει τοῦτο πρὸς ὅσα ἐλέγχθησαν ἀπὸ ἡμῶς, Διότι τοῦτο εἶναι τὸ φεβερνιστὸν καὶ πολυδάκρυτον, ὅτι ὑπέφερε τὸσον κόπον πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις διαπρῶσας ἔθικτον τὸ σῶμα καὶ ἐπῆγε καμένος ὁ κόπος καὶ ἐσκαρῶσε τὸν μόχθον μὲ τὴν ἐλασσημένην κατὰ τοῦ Χριστοῦ E Εσκαρῶσθῃ τὴν σάρκα σου, ὅμως καὶ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ Ἐκαμὲ τὸ πᾶν, διὰ νὰ μείνῃ τὸ σῶμα τῆς ἀνέπαφον, δὲν ἐφρόντισεν ὅμως καθόλου νὰ μὴ περιφρονῇται ἐκεῖνος καὶ ἐξετελέχεται μετὰ τῶν πολλῶν Μακάρι νὰ μὴ ἐπράττει καὶ νὰ μὴ ἐπυκαρῶσθῃ ὅλα ἐκεῖνα, μὲ τὸ ὅτι αὐτὰ κατηγορεῖται ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ Καὶ πῶς, λέγει, τὸ κάμει τοῦτο Μὲ πὸ νὰ κλειγῇ μαζί σου ἄνδρας εἰς τὸ σπῆν καὶ νὰ τοὺς κρατῇ πλησῶν σου ²⁴ Α Ἄν ἐπὶ τῆς νῆς ἔχῃς ὡς συγκατακτοῦς ἄνδρας, δὲν ἔπρεπε νὰ ἐκλέγῃς τὴν παρθενίαν ἀλλὰ νὰ συνώμῃς γάμον Εἶναι πολλὴ καλύτερος ὁ γάμος τοῦ εἵδους ἐκείνου παρὰ ἡ παρθενία αὐτὴ

Διότι τὸν γάμον τοῦ εἵδους αὐτοῦ οὐτε ὁ Θεὸς καταδικάζει οὐτε οἱ ἀνθρώποι κατηγοροῦν Εἶναι πεθοσῆς, κανένα δὲν ἀδικεῖ οὐτε προσβάλλει Ἡ παρθενία ὅμως αὕτη, ἡ συνδεμένη μὲ ἄνδρα ἔχει ἀπὸ ὅλους κατηγορηθῆναι ἐφῆμερον ἀπὸ ὅσων ἡ πορνεία καὶ ὁ φόβος ἔχασε τὴν ταχὺν τῆς, ἐκνέλιση κάποι κατὰ καλίστα κοντὰ εἰς τὸ ἴδιον τὸ βάραθρον τῆς πορνείας Διότι αὐτὴ μαζί με τὰς παρθένας θὰ ἡμπούσε νὰ υπολογίσῃ κανεὶς ἐκείνην πού δὲν φροντίζει διὰ τὸν καμῶν ἀλλὰ δημιουργεῖ ἐμπερήτους μοικοὺς οὐτε μαζί με τὰς

ἐγγάμους. Β. Διότι αὐτὴ φροντίζει νὰ εἶναι ἀρεστὴ εἰς ἕνα ἄνδρα, ἐνῷ σὺ εἰς ἀνευρέτους καὶ μάλιστα ἔτι γνωστούς σου. Ἐκ τοῦ θεσμοῦ τοῦ γάμου ἀλλὰ κατὰ κάποιον ἄλλον τρόπον, τοῦ ἔχει διαβληθῆ καὶ καταδικασθῆ ἀπὸ ὅλους. Διὰ τοῦτο προ-
 βούμαι μὴπως, ἀπὸ ἐκδικητικῆς καὶ ἀπὸ τῆς δύο αὐτῶν περισ-
 τῆς, παρουσιασθῆς νὰ κατατάσσουαι εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀσε-
 βῶν γυναικῶν. Διότι ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν προσωνυμίαν αὐτῆς, ἂν ἤθελε κανεὶς νὰ τὴν θέσῃ εἰς κρίσιν καὶ εἰς τὸ ζήτημα αὐτὸ
 δὲν θὰ ἤμπορούσαμεν νὰ φέρομεν ἐντήρησιν. Διότι ἦσαν ἐμ-
 φανισθεῖν εἰς τὴν ἀγορὰν ἢ γίνῃ κάποιος λόγος δι' αὐτὴς εἰς
 τὸ σπῆν, ἐκεῖνα ποὺ ἀμυλοῦν διὰ τὴν ἔαυτον αὐτὴν συζυ-
 γίαν. ὅταν θέλουν νὰ ἀναφερθοῦν εἰς αὐτὴν, τὴν ἀναφέρου-
 ντες τοῦ τόδε, ὅτι καὶ μητέρα, διότι δὲν ἐγέννησεν αὐτὴν, αὐτὴ
 τὴν ἀδελφὴν, διότι δὲν ἐζήλησεν ἀπὸ τὴν αὐτὴν κοιλίαν αὐ-
 τῆς τὴν σύζυγον, διότι ἡ συνουσία δὲν ἔγινε μὲ νόμιμον
 γάμον. C. ὅτε τὴν μνημονεύουν μὲ κάποιο ἄλλο ὄνομα ἀπὸ
 τῆς ἐπισημῆς καὶ νόμιμης. Ἀλλὰ μὲ τὸ πικρὸν καὶ καταγέλα-
 στὸν. Ὅτε καὶ ἐγὼ δὲν θὰ ἐδεκόμεν νὰ τὸ προσφέρω τόσο
 πολὺ ἀποκρίνομαι καὶ ἀποκρίνομαι τὴν ὀνομασίαν αὐτῆς
 καὶ ἐπὶ πλεον μὲ ἐνοχλεῖ καὶ ἡ ὀνομασία τῆς συνοικίσεως.
 Θὰ εἴπῃς ὅτι δὲν ἐγέννησεν οὐτε ἐδοκίμασεν ἀδύνατος. Ὑπάρ-
 χει ὑπολογία ἀσχετοτέρα ἀπὸ αὐτὴν. Τί εἶναι θλιβερότερον
 ὅταν ἡ παρθένος θέλει νὰ φανῇ παρθένος ἀπὸ αὐτῆς, εἰς
 τὰ ὅσα ἡμποροῦν νὰ καταφύγουν καὶ πολλαὶ γυναῖκες ποῦ
 πορνεύονται. ΑΛΛ' ἐκεῖνα, λέγουσιν, ἀποδεικνύονται ὅτι ἀ-
 σολογῶν ἀπὸ ἄλλα σημεῖα. Ἀπὸ ποῦ. ἄλλα σημεῖα, Εἰπέ
 μου. Ἀπὸ τὴν ἐνδυράσιον, ἀπὸ τὸ ἔλκεμα, ἀπὸ τὸ θάβισμα,
 D. ἀπὸ τοῦ ἐραστοῦ ποὺ αὐτὴν συλλαμβάνουν. Ὡραία ἐκτα-
 γράφεις τὴν χαρακτῆρα τῆς πόρνῃς. Πρόσεξε μόνον μὴ
 συλλάβῃς ἐντὶ ἐκείνης τὸν ἐαυτὸν σου μὲ τὰ σημεῖα καὶ τὰ
 τεκμήρια αὐτά. Διότι καὶ σὺ βεβαίως προμηθεύεις εἰς τὸν
 ἑαυτὸν σου πολλοὺς ἐραστοὺς καὶ μὲ τὸ ἴδιον δέκναι.
 "Αν δὲν σπᾶσται εἰς τὴν θύραν τοῦ οἴκηματος καλοῦσαι τοὺς
 περαστικούς, τοὺς ἔχει ὅμως ἀποκλεισμένους μέσα εἰς τὸ
 σπῆν σου διὰ παντός μὲ ἀποκλεισμένον βαρύτερον. Καὶ τοῦτο
 δὲν τὸ κάμνεις διὰ κανένα ἄλλον λόγον, παρὰ μόνον διὰ νὰ
 ἱκανοποιῇς ὅτιμον ἡδονήν, τὴν ἰδικήν σου καὶ τὴν ἰδικὴν
 σου — δὲν ἐννοῶ αὐτὴν, ποὺ ἀπακτῆται μὲ τὴν σαρκικὴν
 ἐπαφὴν. Ε. Ποῖον ὅμως τὸ ὄφελος, ὅταν καὶ ἡ συνουσία διὰ

Β. "Ὅταν ἡμποροῦν νὰ ἀμυλοῦναι δι' αὐτὴν μέθοδον διαφθορᾶς καὶ ἠθικοπονητικῆς, τὴν μέθοδον τῆς ἐπισημῆς εἰς τὸ ἄμφω-
 τῆς καὶ ἄλλου.

τῶν ὀφθαλμῶν κάμνει τὰ ἴδιον ἀκριβῶς, Διότι ἂν οὐτε τοῦτο
 δὲν συμβαίνει καὶ δὲν πραγματοποιεῖται οὐτε αὐτὴν τὴν πα-
 ρειάν, διὰ πῶσον λόγον τὸν ἔχεις εἰς τὸ σπῆν σου, Ποῖον
 αἴτιον δικαιολογημένην καὶ εὐλογον θὰ προβάλλῃς εἰς ἡμᾶς
 "Ἡ μὲν ἐννομία θὰ προβάλλῃ τὸν γάμον, ἡ πορνευομένη τὴν
 ἀκολασίαν, ἀλλὰ σὺ, ἡ παρθένος, ποῖαν δικαιολογίαν θὰ προ-
 βάλλῃς κοῦρῶν καὶ ὀρθῶν.

4. Π. ἀσκαλεῖσαι μὲ αὐτὸ, λέγει, ὅταν δὲν κοιμῶνται
 οὐτε συνουρίσκονται μὲ ἡμᾶς οἱ συναποκοῦντες, ὅπως
 πράττουσιν ἐκεῖνα μὲ ἐκεῖνα. Καὶ τοῦτο βεβαίως τὸ λέγουσιν
 πολλοί. Καὶ εἰ μὲ τοῦτο, λέγει, κακὸν τῆς κεφαλῆς των.
 255 Α. Ἐὰν εἶναι μόνον κακὸν τῆς κεφαλῆς των, θὰ τὸ ἐξε-
 τάσωμεν ἀργότερον. Ἐπεὶ ὅμως τάχα ἀποδείξεθι σαφῶς, διὰ
 ἀμολούσαμεν περὶ τῶν ἀνδρῶν, ὅτι καὶ μόνον οἱ κακολογού-
 ντες ἀλλὰ καὶ ὅσοι παρέχουν ἀπερισκέπτως αὐτὸς δι' αὐτὸ
 εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὴν τιμίαν, ποὺ ὠρίσθη διὰ τὴν κακο-
 λογίαν. Ἐν τοῖς τοῖς θὰ δώσωμεν διὰ τοῦτο καὶ δευτέραν ἀπό-
 ἀξιν. Ἐὰν σὺ ἐρωτήσω λατὸν τάχα διὰ τὴν αἰτίαν τῆς συγ-
 κοινητικῆς αὐτῆς, ποῖαν ἡμᾶς νὰ μοῖ ἀναφέρῃς, Εἰμαι
 ἀδύνατος, λέγει, καὶ γυναῖκα καὶ δὲν εἶμαι ἱκανὴ νὰ ἐπιπα-
 ρέσω μόνη μου εἰς τὰς ἀνάγκας μου. Ἀλλ' ὅταν κατηγοροῦ-
 σαι τοὺς συνοικούντας μὲ σὺς τοὺς ἡκούμεν νὰ προ-
 βάλλουν τὰ ἐντίθετα ὅτι οὐκ ἐκστῶν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν
 των. Β. Πῶς λοιπὸν σὺς ποὺ εἴσθε εἰς θέσιν νὰ δώσετε ἀνά-
 παυσιν εἰς τοὺς ἄνδρας ἀπὸ περισσεύων δυνάμεων, δὲν θὰ
 ἡμπορέσετε νὰ βοηθηθῇτε αἱ ἴδιαι, ἂν καὶ εἴσθε γυναῖκες
 ἀλλὰ θὰ χρειασθῇτε ἄλλους. Διότι ὅπως ἔνας ἄνθρωπος θὰ συ-
 νοικῇ εὐκαλύτερον μὲ ἄνδρα, ὁμοῦ καὶ μία γυναῖκα μὲ
 ἄλλαν. Ὅταν δὲ εἴσθε καταπληθύνονται νὰ προσφέρετε ὑπερ-
 ρεσίαν καὶ εἰς ἄνδρας, θὰ εἴσθε πολὺ περισσότερον διὰ σὺς
 τὰς ἰδίας. Εἰς πῶσον σημείον εἴπέ μοι, θὰ εἶναι χρήσιμος καὶ
 ἀπορρίπτως ἡ συνεργασία τοῦ ἀνδρός, Ποῖαν ὑπηρεσίαν θὰ
 σὺς προσφέρῃ αὐτός τὴν ὁπῶν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τὴν
 προσφέρῃ γυναῖκα, Θὰ ἡμπορέσῃ καλύτερον ἀπὸ γυναῖκα
 νὰ εἴσθῃ εἰς τὸν ἀργαλεὺν μοῖ σου καὶ νὰ γνῶσθι τὸ ὄφελος
 καὶ τὸ σημεῖον. Εἰθὶς ἀκριβῶς συμβαίνει τὸ ἐντίθετον. Διότι
 αὐτὸς ἀκόμη καὶ ἂν θέλῃ οὐτε κἄν θὰ πόσῃ νὰ μεταχειρισθῇ
 καὶ ἀπὸ αὐτῆς, C. ἐκτός ἂν καὶ τοῦτο τοὺς τὸ ἐκδόξασε ποὺ
 εἶναι ἀποκλειστικῶς γυναικῶν ἔργον. Μήπως θὰ πυνθῇ τὰ
 ἐνδύματα, θὰ ἀνάψῃ φωτῶν καὶ θὰ ὀρώσῃ νερὸν εἰς τὴν κύ-
 προν, Αὐτὰ ἔτι βεβαίως χειρότερα, ἀλλὰ πολὺ καλύτερα ἀπὸ

10. Ἀναφέρεται εἰς τὴν προηγούμενην ὀρίλιν.

τὸν ἄνδρα ἡμπορεῖ νὰ τὸ ἐκτελέσῃ ἡ γυναῖκα. Ποῦ λοιπὸν θὰ σοὶ εἶναι χρήσιμος ὁ ἄνδρας; εἰπέ μου. Ἀσφαλὲς ὅταν χρειασθῇ νὰ πωλήσῃς ἢ νὰ ἀγοράσῃς κάτι. Ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰ δὲν ὑστερεῖ ἡ γυναῖκα ὥσταναι τοῦ ἄνδρος. Θὰ τὸ παρατηρήσῃ ἡ ἀγορὰ καὶ εἶαι σοὶ θέλουσι νὰ προμηθεύσῃσι ὑφάρματα, ποῦ τὸ ἀγοράζουσι συνηθέστερα ἀπὸ γυναῖκες. Καὶ ἔστιν εἶναι ἐντιμωτέρα, ὅπως καὶ εἶναι, νὰ πῶκεται ἡ παρθένος εἰς τὴν ἀγορὰν διὰ τέτοιου εἴδους συναλλαγῆς, πᾶσαν πολὺ αἰσχυρότερον εἶναι τὸ νὰ συγκρατοῖται μὲ ἄνδρας. Ὁ Ἐν τοῖς καὶ τὸ μικρότερον τοῦτο εἶναι δυνατόν νὰ τὸ ἀποφυγῇ. Θὰ ἀναβῇς ὅσον τὸ ἔργον ἢ εἰς τὴν κόρην, ποῦ τὴν ὑπηρετεῖ, ἢ εἰς γραβία καταλληλότερα δι' αὐτὰ. Εἶναι λοιπὸν φανερόν δι' αὐτὰ ὥσταναι προσφορὰς καὶ δικαιολογίας καὶ προσκείμενα ἀδυναμίας, Πίστις, ὁδυνάμεις, προσκείμενα λέγει. Ἐὖν ἐπιθυμοῦσα ἄνδρα καὶ γάμον καὶ τέτοιον τρόπον ζωῆς ποῦς με ἡμπορεῖ. Δὲν εἶπον δικαίωμα νὰ πράξῃς τοιοῦτο ἐλευθερὰ καὶ οὕτω εἰς τὸν Θεὸν νὰ προσκρούσῃς ὅτε ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου νὰ κατηγοροῦμαι καὶ νὰ διαβάλλωμαι, Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ τὸ ἴδιον λέγει καὶ οἱ λόγοι οὗτοι δὲν εἶναι ἰδιόμοι σου περισσότερο ἀπὸ ὅσον εἶναι ἰδιόμοι μου. Ἡ πρόβη νὰ διεξιῇς εἰς ποίαν περιπέτειον σοὶ εἶναι ἀπαραίτητη ἡ παρουσία τοῦ ἀνδρός. Ἡ, ἔστιν δὲν ἡμπορεῖ, νὰ ἐκδιώξῃς κακῶς τὴν συνοικίαν σου. Ἀλλος πρόπος διὰ νὰ ἀπαλλάγῃς ἀπὸ τὴν κατηγορίαν αὐτὴν δὲν ὑπάρχει. Διότι αὐτὰ ποῦ εἶπες δὲν εἶναι περισσότερο ἰδικά σου ἀπὸ ὅσον εἶναι ἐκείνων, τοῦ ὑποφέρουσιν ἀπὸ τὴν ἐξουσιολογίαν σου. Ἀκαθάρτη καὶ ἄν εἰς μὲν πρὸς περιπτώσεις ἢ τοῦ χρήματος ἢ τῆς τιμῆς τοῦ ἄνδρος, δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ τὴν δεχθῇς, ἀφοῦ ἀκολουθεῖται ἀπὸ τόσον κατηγορίας. Ὅταν ἡρῶνται ἡ δοξαὶ καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ δικαιολογίας ὅς μὴ εἶναι τῶσαν ἀνομιαν, ὥστε νὰ μὴ πέσῃ νὰ παραβλέψωμεν τῶσαν μεγάλαν κακίαν, διότι, πράγματι καὶ ἂν ἐπρόκειτο νὰ ἀποθάνωμεν ἀπεύρους πρὸς τὴν ἡμέραν. 25^α Ἀ δὲ νὰ μὴ γίνῃ τοῦτο. ἔπρεπε μὲ πολλὰν εὐχαριστήριον νὰ τὸ δεχθῶμεν καὶ νὰ μὴ παραβλέψωμεν ἕνα τῶσαν μεγάλον κακόν καὶ ἀναπαύσεως καὶ κοσμητικῆς ἀνάγκης. Ἀκούσε λοιπὸν πᾶς ὁ Παῦλος φοβεῖται καὶ τρέμει δι' αὐτὰ καὶ δάλλια εἰς τῶσαν μεγάλον θαμβὸν ἔκπληξιν γάρ μοι, λέγει ἀποθαυάζειν ἡ τὸ καύχημά μου ἵνα τις κενώσῃ. Α' Κορ. 9, 15. Ἐκεῖνος διὰ νὰ μὴ γίνῃ κενὸν τὸ καύχημά του, ἐπρόσμενε τὸν θάνατον, ἐνῶ ἡμεῖς διὰ νὰ ἀποσοφίσωμεν τὸ αὐτάνδελον ὅτε τὴν μικρὴν ὕπαιφον μὴ θυσιάζωμεν καὶ πως θὰ ἡμπορέσωμεν νὰ σωθῶμεν ποτέ. Μολοντοὶ δὲν εἶναι ὡς ἱκανοὶ οὐτε ἔχει τὴν παραμικρὴν ἀμνησίαν, τὸ νὰ κάμῃ ἀκαθάρτην

ἀκαθάρτη καὶ νὰ ἐπιπλάσῃ εἰς κατηγορίαν. Ἐκεῖνος, καὶ ἔστιν συνέβαινεν αὐτὸ δὲν θὰ προσέφερον εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, διότι ὁ ἴδιος ἐπέδωκεν εἰς τὸν αὐτὸν τοῦ νὰ ζῇ ἀπὸ τὸ ἔδαφος γάμον. Ἐν τούτοις ἐπρωτησάμεν νὰ ἀποθάνῃ παρὰ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ δόγμα τοῦ Ἐνῶ ἡμεῖς μολοντοὶ συγχαίμεν εἰς κόβη περιστάσιν τὰ ἐκτελεσθέντα εἰς ἡμᾶς καὶ μολοντοὶ γνωρίζομεν ὅτι θὰ ὑποσώμεν δι' αὐτὰ μεγάλαν τιμωρίαν, δὲν δεχόμεθα νὰ παραμελήσωμεν μίαν συνθήκην ἀκαθάρτη καὶ ἀκαθάρτη, Ποῖον σιγνῶμεν νὰ περιμένωμεν, ἔπρεπε λοιπὸν, ὅπως εἶπον πρὸς δάχτυ, καὶ δι' ἀκαθάρτη πολλοὶ ἀνθρώποι ἐπληροῦσαν ἀκαθάρτη ἀνδρά, ἐπρωσε καὶ ὅπως ἀπὸ τὸ πρῶτον τὴν περιφρόνησιν, ἔπρεπε νὰ προτιμῇ ὁ θάνατος μᾶλλον, παρὰ νὰ μὴ ληροῖ ὑπ' ὅσον τὸ γεγονός τοῦτο. Ὅταν ὅμως ἐπὶ πλέον μὲ τὴν βοήθειαν γυναικὸς γίνεταί ὁλοκαύστηρον καὶ εὐκολότερον νὰ καταθέσῃς τὰ πάντα, ποῦς συγγνώμης θὰ πῶκετε, διὰν ἐπιδεχόμεθα τὴν τρυφήν καὶ συμπεριχρῆσθε περιφρονητικῶς ὥσταναι τῆς σωτηρίας σου. Γ' Εἰπέ μου λοιπὸν διὰν ἐκεῖνος σοὶ προσέφῃ ὅλα αὐτὰ δὲν θὰ τοῦ προσέφῃς καὶ οὐ κάποιαν ὑπηρεσίαν, εἶναι, φανερόν εἰς ὅλους. Πᾶσαν ὑπερλήπιον θὰ ἦτο μῆτε τέτοιον πρῶτον νὰ ἀνταποδίδῃς μῆτε νὰ ἀντιδέσῃς ἀλλὰ τὰς ἴσας τῶν κόπων, ποῦ ἐξοδεύεις εἰς τὴν ἀνάγκην ἐκείνου, νὰ τὸς ἐξοδεύῃς εἰς τὴν ἰδίαν σου καὶ νὰ μὴ ταλαιπωρῇσαι ἀκόμη περισσότερο ὅτε νὰ σπυλῇς τὴν ὑπόληψιν σου, Ἀλλὰ δεχομαι ὅτι δὲν τοῦ προσέφῃς καμμίαν ὑπηρεσίαν. εἶναι ἀνάγκη λοιπὸν ὁ ἴδιος νὰ ὑπηρετῇ εἰς ὅλα τὸν αὐτὸν τοῦ καὶ νὰ σπυλῇ καὶ νὰ μαγεύῃ καὶ νὰ ἀνῆλθῃ τὴν φωνὴν καὶ νὰ κάμῃ ὅλα τὰ ἄλλα. Ὁ Αὐτὸς ὅμως μῆτε ὁ ὑπηρετῇ δὲν θὰ ἐδέσκητο νὰ ἐκτελέσῃ, ἔστιν δὲν ἔχει κάποιον κέρδος ἀπὸ τὸν κύριον τοῦ Νοῦ, ἀλλ' αὐτὸς τὸ δέκεται λέγει, ἀπὸ φόβου Θεοῦ καὶ ἀπὸ προσδοκίαν τῆς ἀμοιβῆς ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην αὐτὴν καὶ θὰ χρειαστῇ καὶ εὐνομησώμενη διὰ τὸς δικαιοσύνης, ποῦ τοῦ δίδοντα, μολοντοὶ δὲν καρδίζει ἥτοι ἀπὸ ἡμᾶς. Πᾶς λοιπὸν θὰ ἀλείψωμεν τὰ στήματα τῶν ἀνακαίνων; Ἐὖν τοῦ ἀναγνωρίζῃ τὴν μεγάλην εὐλόγησιν καὶ τῶσαν πολλὴν τρέμει καὶ φοβεῖται τὰς ἐπιβολὰς τοῦ Θεοῦ, ὥστε νὰ εὐλογῇ τὸν αὐτὸν τοῦ μακαριώτερον ἀπὸ κόβη δούλων, καὶ νὰ ὑπομένῃ τὰ πάντα, χωρίς νὰ ἀφελῇται τίποτε ἀπὸ αὐτῶν ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ἔπρεπε νὰ φρονεῖν διὰ τὴν δόξαν καὶ τὸν ἐπαινον τοῦ Θεοῦ. Ἐ Πᾶς ὅμως δὲν εἶναι δυνατόν ἢ αὐτὴ τυχὴ ἐκ παραλλήλου καὶ κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον νὰ ἐκτελεσθῇ τῶσαν ὑπαικοῦν ἀλλὰ καὶ τῶσαν ἀδιαφορίαν ὅσον

ἄφορῶ τὰ προστάγματα τοῦ Θεοῦ καὶ ἄλλοτε μὲν νὰ κρήνη ἐξ αἰτίας των ἄλλοτε δὲ νὰ μὴ ὑπολογίζῃ καθόλου ὅτι ἔσται ὁ ἴδιος ἐκεῖνος, ποῦ ἔθεσε τοὺς νόμους αἰνός. Καθότι ἀπὸ ἡδονῆς καὶ ἀμέλειας εἰς τὰ πάθη τῶν ἀνθρώπων νὰ ὑποβάλλεται κανεὶς εἰς κόπους καὶ ταλαιπωρίας καὶ ταπεινώσεις καὶ μὲ τοὺς ἰδικούς του μέθους νὰ προετοιμάζῃ τὴν ἀνάστασιν των ἄλλων εἶναι ἴδιον ψυχῆς ἐξαιρετικῆς φιλοσόφου καὶ περαιοῦς. Νὰ μὴ ὑβρίξῃ ὅμως κανεὶς τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ μήτε νὰ πρῶται αὐτά, 25⁷ Α' τὸ ὅτι αὐτὰ θὰ μετακινήσῃν ὑπὸ τῶν πολλῶν εἰς θαλασσημίας ἐναντίον σου, τὸ ἐπ' αὐτοῖς πολλοὶ καὶ ἀπὸ τοὺς μὴ ἐξαιρετικούς. Πῶς λοιπὸν θὰ σὲ πιστεύομεν ὅτι διὰ τὴν Θεὸν καὶ χάριν τῆς ἐντάσεως τῆς ἀσκήσεώς σου πρῶταίς ἔνα πρῶγμα, τὸ ὅποσον ἑαυτεὶ μεγάλῃ καὶ γενναίᾳ ψυχῇ, ὅταν δὲν ἡμιπαρῆς νὰ ὑπερνωκίῃς ἐκεῖνα, ποῦ ἀπαιτεῖ ψυχὴν μικρὴν καὶ συνήθη. Οὐτε θέλεις νὰ ἀπόσχῃς ἀπὸ πράξεως, ἐξ αἰτίας τῶν ἀπολύτων παραφρονήσεων ὁ Θεὸς καὶ προσβίβας καὶ τὸ σῶμα καὶ τὰ πάντα διὰ τὰ πράγματα, ποῦ δὲν ἀρέσκουν εἰς αὐτόν. Ποῖός θὰ ἐδέκετο νὰ πεισθῇ εἰς αὐτά, Δὲν γνωρίζω ὅμως πῶς ἀπὸ τὰς παρθένας παρεξέδωκεν εἰς τοὺς συγκατακοινοῦντας μὲ αὐτάς. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐπανεέλθῃς εἰς αὐτάς.

5. Μὲ πόλους λόγους θὰ ἡμπορούμεν ἡμεῖς νὰ πείσωμεν ὅσους διατυπώνουν τὰς κατηγορίας καὶ τὰς ἀσέβεις αὐτὰς. ■ Ἄς μὴ πεισθῶν λέγει. Εἶναι ὅμως αὐτός λογὸς ψυχῆς εὐσεβοῦς. Τότε μόνον πρέπει νὰ ἀδιαφοροῦμεν δι' ὅσους κατηγοροῦν ὅταν εἰς αὐτοὺς δὲν παρέκωμεν ἡμεῖς ὁ φορηδὴ διὰ κατηγορίαν. Ἡ μέλλων οὕτε τότε, διὸν ἡλιαθὴ ἡμποροῦμεν νὰ κλείσωμεν τὰ στοματὰ των. Ὅταν ὅμως ἔλα προέκυαντες ἀπὸ ἡμεῶν, ἔλα ἡ φωνὴ στρέφεται κατὰ τῆς ἰδικῆς μας καρδιᾶς. «Ὅσον γὰρ ἀμαρτάνοντες, λέγει εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ τυπότες αὐτῶν, τὴν συνείδησιν ὁσθενούσας, εἰς Χριστὸν ἀμαρτανόμετες» (Α' Κορ. 8, 12) Διότι ἐγγιζόντες, ἐγγιζομεν σαρῶς ὅτι δὲν ἀρκεῖ πρὸς ἀπολογίαν μας ἡ ἀδυναμία ὅσον προσβάλλονται ἀλλ' αὐτὸ ἀκριβὲς εἶναι ποῦ κυρίως μὲς καταδικάζει. Διότι ὅσον καθωρότεροι εἴμεθα ἀπὸ τὴν αἴσαν ποῦ προκαλεῖ, ὅσον περισσότερον θὰ κοινωνομεν δίκαιον νὰ σκεδόμεθα τὴν ὁσθενείαν των. Καὶ δὲν λέγεις ἀκόμη ὅτι ἔκουν δίκαιον νὰ περὶζόνται ὅς δεκτοῦμεν ὅτι πάσκουν τούτοις ἕνεκ λόγου. Ὅποτε ἔτσι ὅμως δὲν πρέπει νὰ τοὺς περιφρονήσωμεν. Ὁ Παῦλος διὸν ἔγραψε τὴν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Ρωμαίους, μὲς τὸ ἐδίδαξεν αὐτά, λέγων τὰ ἑξῆς: «Μὴ ἕνεκεν βράβειος κατέλας τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ» (Ρωμ. 14, 20) Ἦτο βεβαίως ὁ πειρασμός ἕνεκ λόγου ἀλλ'

ὅμως δὲν ἐπισημὴ τὸν πειροζόμενον, ἀλλὰ ἐκείνον ποῦ προκαλεῖ τὸν πειρασμόν. Αὐτὸ τὸ ὅτι οὖν ἔκιν ἦδη εἶπει, τοῦτο καὶ θὰ ἐπαναλάβῃ. Ὅταν ἡλιαθὴ προκαλεῖται ἕνα μεγάλο σέβας, μεγαλύτερον ἀπὸ τὸ πρῶτον, τότε πρέπει νὰ ἀδιαφοροῦμεν διὰ τοὺς σκεπτικιστομένους. Ὅταν ὅμως δὲν προκαλεῖται κανὲν κέρδος, παρὰ μόνον καταπονοῦνται οἱ ὁσθενεῖς καὶ διὸν ἀμείρους φάρδις. Ὁ πάσκων ἐκεῖνος τοῦτο ἀπὸ ἑλλειπὴν λογικῆς τότε πρέπει νὰ τοὺς λυσιπείσῃ. Αὐτοῦ καὶ ὁ Θεός, ἐκείνους, ποῦ τοὺς φέδον καὶ τοὺς καταβάλλουσιν τοὺς συμπεριλαμβάνας εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς τιμωρίας. Διότι τὸ νὰ κυπλῆς κάποιον κυρίως νὰ κερδίζῃς τίποτε, ἀποδεκνόμενος ἐσώστην κακίαν. Καὶ ἡμεῖς, ἐξ ἄλλου, διὸν παρηγορούμεν κάποιον νὰ γίνεταί δικαίος, ἐξ αἰτίας μικρῆς ὁσθενείας, ἀπομαρτυροῦμεν ἡμέτους ἀπὸ τὸ σῶμα ὅσους τὸν ἐρεθίζουν καὶ δὲν λυσιπείσονται ὅτι ἐκεῖνοι πρῶτον δικαίως ἢ ἀδίκως, ἀλλὰ τοὺς ἀποκλείομεν τὸ δικαίωμα κάθε ἀπολογίας καὶ δικαιολογηθῆναι αὐτὸν ἀπολύτως, τοῦ κόμηνεν χάριν ἀκόμη καὶ ἂν δὲν ἔχῃ δίκαιον νὰ ἐρεθίζεταί. Ε' Ἐὰν τώρα ἡμεῖς λαμβάνωμεν τὸσον μεγάλην φροντίδα διὰ τοὺς ὑπερέτας καὶ τὰ ταῦτα καὶ συνὰ μαστιγώνωμεν τὸν υἱόν, ποῦ περιπύττει εἰς νέττισα πλημμελήματα, πολὺ περισσότερον θὰ τὸ κῆρυ τοῦτο ὁ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος καὶ ἐπιεικὴς Θεός. Λέγεις ὅτι εἶναι ὁσθενὴς αὐτός ποῦ περρίζεται, Εἶναι ἄξιος σοδομοῦ λοιπὸν ὅτι κτυπήματος. Ἐκεῖ πληγός, Ἄς μὴ τὰς ἀναξέσταμεν, ἀλλ' ὅς τὰς θεραπεύσωμεν. Ἐκεῖ ὑποφίας κακῆς καὶ ἀδικαιολογήτους. Ἄς τοῦ ἀραιώσωμεν λοιπὸν τὴν ὑποφίαν, ὅς μὴν ἐνοστασωμεν αὐτῇ. Ὅταν φέρῃς τὰς ἀνταρτήσεις αὐτῶς ἀμαρτανίας εἰς τὸν ἱσὸν τὸν Χριστόν. 21⁸ Α' Ἡ δὲν ἀποσῆς εἰς μὴν τὴν Παλαιὰν Διαθήκην νὰ λέγῃ συνεχῶς ὁ Μωϋσῆς ὅτι ἐθεός ἐστι (ἡλιαθῆς) (Ἐξοδ. 20, 5) καὶ ὁ ἴδιος ὁ Θεός «Ἐξήλκα τὴν Ἱερουσαλήμ» (Ζακ. 1, 14, εἰς δὲ τὴν Καινὴν νὰ κραυγάζῃ ὁ Παῦλος «Ζηλώ γὰρ ἡμεῖς Θεοῦ ζήλω», (Β' Κορ. 11, 2) Τοῦτο, καὶ ὅτι δὲν ἐπὶ ἴσῃς τίποτε ἄλλο, ἦτο ἀρετὴν νὰ φέρῃ εἰς ἐπιστροφὴν τὴν ψυχὴν, ποῦ δὲν εἶναι ἐντελὲς ἀρετὴ καὶ ἐρεθιστὸν ἀπὸ τοὺς πότους. Ἄν καὶ εἶναι τὸ πρῶτον τὸσον φοβερόν, καταντὶ νὰ εἶναι ἀντὶ φοβεροῦ εὐχάριστον, μᾶλλον ἀπὸ τὸν δημιουργεῖται ζηλοτυπία, ὅτι δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν θέσιν τῆς θερμῆς καὶ φλογερῆς ἀγάπης. Πότε τοῦτο ἀποτελεῖ ἀποδείξιν σφοδρῆς καὶ φλογερῆς ἀγάπης καὶ φιλίας τοῦ Θεοῦ. Διότι βεβαίως ἐστὶ τοῦ Θεοῦ ἡ ζηλοτυπία δὲν εἶναι πάθος, ■ ἀλλ' ἐπειδὴ θέλει νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀνέκφραστον φιλοστοργίαν του, χρησιμοποιοῖ σκενὰ

τὸ ὄνομα τοῦτο ἄλλ' ἡμεῖς, ποὺ εἰμεθα ἐντελὲς ἀσυνκίνητος, κατερχόμεθα εἰς ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας καὶ ταπεινώμεν ἐκεῖνον ποὺ τόσον ὀφειδὴ μὲς ἀγαπᾷ, περιποιημέθα ὅμως μὲ κάθε τρόπον ἐκείνους ποὺ ἀδυνατοῦν νὰ μὲς ὑπελθούσιν. Εἰς τί, δυστυχισμένη, θὰ ἡμιπορέσῃ νὰ σὲ ὑπελθῇ ἡ ψυχρὰ αὐτὴ συνείδησις τόσον πολλή, ἀπὸ δούλου θησαυροῦς σὲ ἀπομακρύνει. Πρόσεξε. Σὲ καταβιβάζει ἀπὸ τὸν οὐρανόν, σὲ ἀπομακρύνει ἀπὸ τὸν πνευματικὸν νυμφώνα, σὲ κερτίζει ἀπὸ τὸν οὐράνιον νυμφόν, σοὺ προκαλεῖ τὴν ὁ θάνατον κόλασιν, τὰ βασανιστήρια ποὺ δὲν ἔχουν τέλος. Εἰς ἀντάλλαγμα τοῦτων, ἂν ὁ σὺναισθός σου παρεῖχε ἀμέτρητα μεταλλεῖα χρυσοῦ, C ἂν ἦτο ὑποκαθίστῃ σου περισσότερον ἀπὸ δούλους ποὺ ἡγόρασες, ἂν σοὺ προσέφερε τιμὴν καὶ ἀνάπαυσιν περισσότερον ἀπὸ ὅσον εἰς βασίλισσαν δὲν ἔπρεπε τάχα ὡς καταστραφὴ καὶ ἐκθρόν καὶ ὡς κάποιον ποὺ σοὺ ἀκαρεῖ περισσότερον ἀπὸ ὅσα σοὺ προσφέρει, νὰ τὴν μωρὴ καὶ νὰ τὸν ἀποστρέφου. Γίνεται εἰς σὲ λόγος διὰ τὰ ἀγαθὰ τοῦ οὐρανοῦ, διὰ τὴν ἐκεῖ βασιλείαν, διὰ τὴν ἀθάνατον ζωὴν, διὰ τὴν ἀνεύθυντον δόξαν. Σὺ ὅμως ἔχεις εἰς τὸν νοῦν σου τὰ γήρινα πράγματα καὶ περιποιηθεὶς ὡς κούραν σου αὐτὸν ποὺ νομίζεις ὅτι θὰ σοὺ φανῇ χρήσιμος εἰς αὐτὰ καὶ δὲν ἐξαρκεῖσαι, δὲν εὐχέσαι νὰ ἀνοῖξῃ ἡ γῆ καὶ νὰ σὲ κοσμήσῃ καὶ ἔτσι νὰ καθῇς ὡς ἐδῶ, ἄλλὰ μοὺ προβάλλεις τὴν ἀδυναμίαν τῆς γυναικείας φύσεως, τὴν ρόθμωσιν τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν καὶ τὴν ἀνέκτιστον εἰς τὸ σπῆτι καὶ δημιουργεῖς πλυστὴς καὶ ἀνυπόκριτους ἐπισφαλμούς. D Ἄλλὰ καὶ ἔτσι δὲν θὰ παραπλανήσῃς δούλους ἔχον νοῦν. Δὲν εἶναι θεθαύως δὲν εἶναι ἀνάγκαις αὐτὴ ποὺ ἀναγκάζει νὰ διακρίπωνται τέτοιοι εἶδους ἀσχημίας. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἡ γυναῖκα ἂν θελήσῃ θὰ ἐπιτρέψῃ νὰ ἐξ-πρετίσῃ πολλοὺς ἄλλους, διότι ἀνέκαθεν, ἐνὶ εἰς τὸν ἄνδρα ἔλασεν ἡ φροντὴς τῶν πολυμελῶν πραγμάτων, εἰς τὴν γυναῖκα ἔπεσεν ὁ κλῆρος νὰ μένῃ εἰς τὸ σπῆτι καὶ νὰ φροντίζῃ δι' ἄλλαν τὴν δικαιοσύνην του. Δὲν σφραττὶ λοιπὸν τοὺς ἄνδρας μέσα, ἐπειδὴ οὐς κρεατίζεται ἀνάπαυσιν. Ἄλλὰ διατῇ, λέγει. Καρὶν πορνείας καὶ ἀσελγείας, Ἐνὶ θεθαύως δὲν θὰ ἐξέφραξα τέτοιαν σκέψιν (μὴ γένοιτο! Εἰς πλῆθος δὲν παύει νὰ ἐπιμύσῃ καὶ δούλους τὴν ἐκφράζουσαν. Μακάρος νὰ ἦτο δυνατόν νὰ τοὺς πείσει. Ποῖα εἶναι λοιπὸν ἡ δικαιοδογία, ποὺ κάμνει τὸ πρῶτον τόσον ἐπαθυμνόν, λέγει E Ὁ ἔρωις τῆς κενοδοξίας. Καὶ ὅπως τοὺς ἄνδρας ἡδονὴ ψυχρὰ καὶ κακὴ τοὺς παρωανεί, ἔτσι καὶ δι' αὐτοὺς τὴν συγκροτή-μεταν τὴν προκαλεῖ ἡ ἐπιθυμία τῆς φιλοτιμίας

Καὶ εἶλον θεθαύως τὸ ἀνθρώπινον νέφος κατακαυόμενον ἀπὸ κενοδοξίαν, κατ' ἐξοχὴν δὲ τὸ νυναικεῖον φύλον. Διότι ὅταν δὲν ἔχουν ἀνάγκην οὔτε ἀπὸ ἀνάγκαις, ὅπως ἔχει ἀποδειχθῇ, οὔτε οὐγκαιστροφένται μὲ ἐκείνους, εἶναι ὁλοφάνερον ὅτι αὐτὴ ἡ ὑποψία ἀπομένει μόνον.

6. Ἀφοῦ λοιπὸν εὐρέκαμεν αὐτὴν ὡς ρίζαν τοῦ κακοῦ δι' ἀφύσιν τὰς κατηγορίας καὶ ὡς τὰς συμπληρούμεν 239 A προσπαθοῦντες νὰ τὰς περὶ τὸν ὅτι συμβαίνει μὲ αὐτὰς διὰ καὶ μὲ τοὺς ἄνδρας ποὺ συγκροτοῦν μὲ παρθε-νοὺς νομίζουσιν ὅτι ἀπολαμβάνουσι ἡδονὴν ἐνὶ ἐπιμέλειαν εἰς μεγαλύτερα θέασινα. Διότι, θεθαύως, ἡ μόνη καθαρὰ καὶ παραπάνωτος ἡδονὴ θὰ ἡμιπορέσῃ νὰ φανῇ ἐκείνῃ ποὺ προσέρεται ἀπὸ τὸν κεραιμνόν. Καὶ φαίνεται ὅτι γεννᾶται ἀπὸ τὴν καὶ σπασίαν αὐτὴν, ὅπως αὐτὰ νομίζουσιν κάποιον δόξαν καὶ λαμπρότης. Ἐνὶ ὅμως προσέξει κάποιος διεκδικῶν, συναντᾷ ἀφροσύνην καὶ ἀντροπικὴν καὶ κατηγορίαν καὶ ἐκείνη ἀνυποληψίας. Ἐλέχθησαν δι' αὐτὸ ἀπὸ ἡμῶν ὀλίγα εἰς τὴν ἄκρην, θὰ λέξουσιν καὶ πᾶρα. Ἀεὶ ὑποθέτου-μεν ἂν θέλῃς, ὅτι ὁ σὺναισθός σου δὲν εἶναι κάποιος ἀπὸ τοὺς ἀσχημνούς καὶ τοὺς περιφρονητέους ἀλλὰ ἀπὸ ἐκεῖ-νους ποὺ ἔχουν μεγάλην δύναμιν μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἀκόρη ὅτι θαυμάζεται διὰ τὴν ἐπίσημον καταγωγὴν, τὴν δύναμιν τοῦ λόγου καὶ τὴν εὐλόγησιν του ἀπὸ ἄλλους καὶ ὅτι εἶναι εἰς ὅλα ἐξαιρετός. B Καὶ κατ' αὐτὸν ἀκόρη τὸν τρόπον δὲν θὰ ἡμιπορέσῃ νὰ τῆς παρόσχη τὴν ἀναγκασίαν καὶ τὴν τιμὴν. Ἐκεῖνος ποὺ πρόκειται νὰ κερδίῃ ὑπὸ τὴν ἀπὸ τὴν φιλίαν πρὸς κάποιον, πρέπει νὰ προσπαθῇ νὰ διαφυλάτῃ κατὰ πρῶτον τὴν ὑπόληψιν ἐκείνου, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δοξάζεται. Διότι, ἂν θεθαύως ἡλόρη ἐκείνην, θὰ κατα-στρέψῃ πολλὴν περισσότερον τὴν ἰδίαν του. Ὅπως διηλοθῇ ὅταν μολυνθῇ μία παγγῆ, ἡ μόλυνσις μεταδίδεται καὶ εἰς τὰ νερά, ποὺ κύνονται ἀπὸ αὐτὴν καὶ ὅταν σκεπῇ ἡ ὄψις, πολλὴν περισσότερον θὰ πῶθῃ τὸ ἕλκος ὁ καρπός, ἔτσι καὶ πᾶρα. Ὅταν αὐτός ποὺ πρόκειται νὰ ἀναδεῖξῃ τὴν παρθε-νον, καταστῇ καταγέλαστος μὲ τὴν συνείδησιν αὐτὴν, ἡ ἰδία πρὶν ὅπῃ ἐκείνην καὶ μαζί μὲ ἐκείνην θὰ συμπερισθῇ τὸν ἡμιπαγνόν C Καὶ ἂν κατὰ τὴν ἡ γυναῖκα ἐκτὸς ἡδῇ κά-ποιαν ἀγαθὴν φήμην καὶ αὐτὴν ἐκεῖνος θὰ φρονιδοῦσῃ, μόλις εἰσέλθῃ εἰς τὸ σπῆτι τόσον πολλὴ ὀπίσκει ἀπὸ τὸ νὰ τῆς προσθέσῃ ἄλλαν. Ἄν πάλιν ἔχει ἐκεῖνος κάποιαν ὑπό-ληψιν, θὰ πῶθῃ καὶ αὐτὸς τὸ ἕλκος. Δὲν προσθέτει λοιπὸν εἰς οὐς ἀγαθὴν ὑπόληψιν ἡ συγκροτήσις αὐτὴ ἀλλὰ ἀφα-ρεῖ καὶ ἐκείνην ποὺ ὑπάρχει καὶ προσάγει τὴν κακὴν φη-

μην, ποῦ δὲν ὑπάρχειν ἕως τότε. Εἶναι ἐπίκαιρον νὰ ἀναγερ-
 ρωμεν αὐτὸ ποῦ εἶπεν ὁ προφήτης διὰ τοῦς Ἰουδαίους· Εἰ
 ἀλλάξεαι Αἰθίωμ τὸ δέγμα αὐτοῦ καὶ πόδας αὐτοῦ τὰ ποικί-
 λματα αὐτοῦ (Ἰερ. 13, 23), τότε μόνον καὶ οἱ συνακοῦντες
 μὲ αὐτὰς θὰ ἀποβάλλουν τὸ σῆγμα τοῦτο. D "Ἐστὶ κάποια
 καυστήριον ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῆς ὑπαλῆξεως τῶν, ὅπως ὁ
 καυστήριος ἐπὶ τῆς ἐπὶ τῆς πύρινον σφραγίδος του,
 καὶ αὐτὸν εἶναι καλὸν ἔκον. "Ἰσως ἄρα θεωροῦν δόξαν
 τὸ ὅτι κυριαρχοῦν ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ὁ
 μεγάλως περιγέλυτος καὶ μὲ τοῦτο ὑπερηφανεύονται μόνον
 ὅσοι ζοῦν ἐν τῇ ἐταίρει. Ἡ καύσις διὰ τὰ δίκτυα αὐτὰ
 δὲν συνιστᾷ ἐλευθέρως καὶ φρονήτως γυναῖκας. Καὶ τοῦτο
 πάλιν εἶναι ἄλλη ἀσχημὴ ἀπειρία καὶ ὅσον κυριαρχοῦν ἐπὶ
 τῶν ἀνδρῶν καὶ τοὺς ἐπιβάλλουν χειρότερα πράγματα, τό-
 σον περισσότερο ἐξευτελίζουν τὸν ἐαυτὸν των καὶ μὲ ἐ-
 κείνους. Ἀξιοπρεπὴς καὶ ἐπιφανὴς δὲν εἶναι ἡ γυναῖκα,
 ποῦ ὑποδουλῶναι τοὺς ἀνδρας ἀλλὰ ἐκείνη, ποῦ τοὺς σέ-
 θεται. Ἄν ὑποπρεπὴς μὲ τοὺς ἰδικούς μας λόγους, B ἡμ-
 πορεῖ νὰ τὴν ὑποστούσῃ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ μὲ τὰ δέξῃ
 εἰς τὸν ἀνδρὸς σου ἡ ἀποστολή σου καὶ αὐτὰς σου κυ-
 ριεύσῃ κεφαλὴ γὰρ γυναῖκα ὁ ἀνὴρ (Γεν. 3, 18· Α' Κορ.
 11, 3). Καὶ ἀπὸ πολλὰ ἄλλα σημεῖα ἡμπορεῖ νὰ τὸ εἶδῃ
 κανεὶς θεοπιστευόμενον τοῦτο καὶ ἡ τῆς αὐτῆς προέρεται ἀπὸ
 αὐτοῦ. "Ὅστε εἶναι μεγάλη ἐντροπή εἶναι τὸ ἀνὰ γίνου καὶ
 ἡ κεφαλὴ καὶ καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ. Καὶ ἐάν τοῦτο εἶναι αἰσχρὸν
 ἐπὶ τὸν γάμον, εἶναι περισσότερο αἰσχρὸν διὰ τὴν συνοήθησιν
 αὐτῆν ὅπου δὲν εἶναι τοῦτο μόνον τὸ φοβερόν, ὅτι ἀποτε-
 λεῖ παράβασιν τοῦ θείου νόμου τὸ συμβαίνειν ἀλλὰ ὅτι προ-
 σάπτει καὶ εἰς τὸν ἐαυτὸν του καὶ εἰς τὴν γυναῖκα χειρο-
 τέραν φήμην. ²⁶⁹ A Διότι ἐν εἶναι αἰσχρὸν ἡ συνοήθησις,
 εἶναι χειρότερον νὰ σὲ ὑποδουλήνῃ ἡ σύνοικός σου. Ἡ κυ-
 ριαρχία δὲν προξενεῖ ἔπαινον εἰς ἅλας τὰς περιπτώσεις, εἴ-
 ναι δυνατόν νὰ σὲ ὑπολήπτωνται καὶ χωρὶς νὰ κυριαρχῇ
 καὶ πάλιν νὰ κυριαρχῇ, καὶ νὰ ἀποτελῇ τοῦτο ἀσχημὴν.
 "Ὅστε, ἂν θέλῃς νὰ σὲ θαυμάζουν οἱ ἄνδρες, μὴ ἔχῃς καμ-
 μίαν σχέσιν μὲ αὐτοὺς. Μακρὸν ἀπὸ κάθε συναναστροφῆς
 μὲ αὐτοὺς, ἀπὸ κάθε κατήχησιν καὶ κάθε συνοήθησιν. Τότε
 καὶ αἱ γυναῖκες θὰ ἐκθαλασσῶν ἀπὸ τὴν διαγωγὴν σου καὶ
 οἱ ἄνδρες ὅλοι θὰ σὲ θαυμάσουν, ἐπειδὴ εἶσαι παρθένος καὶ
 μένεις ἀπερισταύτως εἰς τοὺς πόδας τοῦ κυρίου. Τότε ὅχι
 μόνον οἱ ἰδικοί μας ἀλλὰ καὶ οἱ εἰδωλολάτραι καὶ οἱ Ἰου-
 δαῖοι θὰ σὲ παραθεσῶν καὶ ἴδον τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων.
 "Ὅστε, ἂν ἐπιδαίμῃς τὴν δόξαν, B ἀδίδεξ αὐτὴν τὴν δόξαν,

ὅτι τὴν ἀντίθετον. Τότε δὲν θὰ εἰπῶν ὅτι ἀνέχεις εἰς αὐ-
 τὸν ἢ εἰς ἐκεῖνον, ἀλλὰ εἰς τὸν Χριστόν. "Ἄλλον ἔπαινον
 ἔσται μὲ αὐτὸν δὲν θὰ ἀκούσῃς ποτὲ ἀπὸ κανόνος. Ἡ θεω-
 ρεῖς, εἰπέ μου, πρὸς αὐτὸ νὰ λέγεται καὶ νὰ διαβέ-
 θυνται καθημερινῶς εἰς τὴν ὁγοράν, εἰς τὴν αἰκίαν, ἀσχημὴ
 καὶ εἰς ἄλλας πόλεις, ἄδου καὶ τὴν ἰδίαν εἶναι κόρη
 καὶ πολλὰ νέα καὶ πολλὰ ὠραία καὶ θὰ ἡμπορούσιν, ἐάν ἴθε-
 λε, νὰ προσελκύῃ πολλοὺς προστάτας, δὲν ἠθέλησεν ἀλλὰ
 ἐπρότιμῃ νὰ ὑπομείνῃ καὶ νὰ πάθῃ ὅσαδήποτε παρὰ νὰ
 προδύσῃ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ καταστρέψῃ τὸ
 ἄθος τῆς σωφροσύνης. Εἶναι μακαρία καὶ δύο καὶ τρεῖς
 φορές, C Ποῦ ἀγαθὰ θὰ ἀπολαύσῃ, ὅποιον στέφανον
 θὰ δεχθῇ, πόσον μισθὸν θὰ κερδίσῃ συνανοηζομένη
 πρὸς αὐτὰς τὰς ἀσχημίας δυνάμεις. Αὐτὰ καὶ τὰ παρό-
 μοια θὰ εἰπῶν ὅλοι δι' αὐτὴν καὶ θὰ τὰ προσβάλουν ὡς
 παραδείγματα εἰς τὰς θυγατέρας τῶν καὶ ἂν θελήσῃ κά-
 ποὺς νὰ συμβουλευσῇ μὲν, ποῦ (ἢ σερνῶς ἢ) νὰ συνείσῃ
 μίαν δούλην, ὅλοι πάλιν θὰ προσβάλουν τοὺς ἰδικούς της
 ἐπαινοὺς. Καὶ ἐκείνους εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς ἀλλὰ
 καὶ εἰς τὴν ἀπὸ τῆς γένεσιν λόγος περὶ παρθένας καὶ τότε θὰ
 τὴν ἐπαινεῖσιν ὅσοι, καὶ μόνον ὅσοι ζοῦν μὲ σεμνότητα
 ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι ποῦ ἐπιδουλοῦνται καὶ ἐκείνους τὸ
 πᾶν, ὥστε νὰ τὴν κερμαίσουν ὑποτακτικῶν των, συνήθησαν ὅμως
 ἐκ μέρους της περὶ τὴν καὶ ἀσχημίας καὶ ἀσχημίας. D Καὶ αὐτὴ
 θὰ ἀπολαύσῃ πόσον μεγάλην καὶ ἀκόμη μεγαλύτεραν ὑπό-
 ληψιν ἀπὸ ὅσῃν ἐξέθετο. Εἰς ἐκεῖνην ὅμως ποῦ ἐκεῖ τοὺς
 συγκατοικοῦντας καὶ τῆς θὰ συμβαίνειν τὰ ὅλα ἀντίθετα.
 Καὶ πρῶτον, εἰς τὴν παρθένα κατηγορεῖται ἀπὸ μακαρίων
 μαρτύρων, θὰ ἐνθυμῶν καὶ τὰς δύο εἰς τὰς συναναστρο-
 φὰς αὐτὰς ἀλλὰ ἡ μία ἀπὸ αὐτὰς θὰ ἀνοίξῃ τὸ στόμα τῶν
 ὑπερασπιστῶν, ἡ δὲ ἄλλη τῶν κατηγορῶν. "Ἐπειτα, εἰς
 κρείσσεται νὰ σωφρονισθῇ κάποια καὶ νὰ διορθωθῇ, ἡ μία
 κατηγορεῖται ὡς φάρμακον στυγνόν, ποῦ ἀναστρέφει
 τὴν σῆψιν καὶ στολίζει τὸ στόμα τοῦ συμβουλευόντος, ἐνῶ
 ἡ ἄλλη μαλονότα ἀποῖνα ἐκεῖ θέσιν ὅπλα εἰς τὴν ἐξουτε-
 λισθεῖσιν καὶ ὁμωρεῖται καὶ ἐξευτελίζεται. Κατ' ἀνάγκην
 δέ, ἐπειδὴ καθημερινῶς ἀμαρτάνει, E καθημερινῶς καὶ θὰ
 κατηγορεῖται καὶ θὰ ἐξευτελίζεται. Καὶ ὅπου γίνεται λόγος
 δι' αὐτὸ τὸ πρῶτον, ὅπως ἐκεῖνη θὰ ἀκούεται ὡς μακαρία
 εἶσι καὶ ἐκεῖνη ὡς ὅλοι καὶ δυστυχὴς καὶ ὅλοι τὰ ἀσχημίας.
 Καὶ ὅπως ἐκεῖνη ὅχι μόνον ὅσοι τὴν γνωρίζουν ἀλλὰ καὶ
 ὅσοι δὲν τὴν γνωρίζουν καὶ δὲν ἔχουν καθόλου ἐνερgetη-

θην "Αν τώρα εκείνας που δεν υπέλεσαν ἐπαυμάθησαν πόσον πολύ τὴν στήναι μάλιστα που ἦτο ἡ παρθενία των θεός, ἐκεῖνα ποὺ ἔα μόνον δὲν υπέλεσαν εἰς τίποτε ἀλλὰ καὶ ἐπροκάλεσαν μενίστην ὁλόθην εἰς τὸν αὐτὸν των καὶ εἰς τοὺς συνοκοῦντας καὶ εἰς ὅσους ἐπισυνδολίσθησαν καὶ πρὸ πάντων ἐξηκολύσαν τὸ ὄνομα τοῦ Νυμφίου. Ὁ ποῖον ταμωρίαν θὰ υποστοῦν. Ἐννοῶτε ὁράγε μὲ ποῖον πράγμα ἀποκατεῖσθε. Εἰς ποῖον ὄνομα ἐπεσε ἀποδοθὲ ποῖος πολέμου; τοιούτῳ ὡς ἔλασε, διὰ ποῖαν στρατηγικὴν μονάδα ἔχετε πληρωθῆ κοινὰ εἰς τὸν ἴδιον τὸν στρατηγὸν ἢ μὲλλον κοντὰ εἰς τὸν βασιλέα ἐστήσασε τὴν σκηνὴν σας καὶ ἐκατατεθετε. "Ὅπως λοιπὸν εἰς τοὺς πολέμους ἀποκλήρον τὸ στρατοπέδον δὲν συγκεντρύνεται εἰς ἓνα τόπον, ἀλλὰ μερικὰ γῆματα κατέχουν τὰ ἄκρα τῆς παρατάξεως, ἀλλὰ τὸ κέντρον, ἀλλὰ τὸ ἐπίσθεον καὶ ἀλλὰ στολίζουν τὴν πρῶτην γραμμήν, ἀλλὰ πάλιν φαίνονται παντοῦ, ὅπου διακρίνεται ὁ βασιλεὺς καὶ παρακολουθοῦν τὸς κινήσεις του, ὅπου διακρίβως καὶ εἰς τὸν κορὸν των παρθένων. Ὁ εἶναι εἶναι ἀληθινὰ παρθεναὶς κορὰς δὲν τοῦ ἔλασεν ἄλλη τάξις παρὰ μόνον ἢ τὰς αὐτῆς. Δὲν εἶναι ἕτοι, "Ὅσοι φοροῦν τὰ χρυσὰ ἐνδύματα καὶ καθολικεύουν τοὺς χρυσοσταλκίους ἵππους καὶ κροποῦν ἀσπίδας χρυσῆς καὶ λαθροκλήτους, ὀφείλουν νὰ δηλώνουν τὴν παρουσίαν τοῦ βασιλέως, ὅπως ἡ παρθένος τὴν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἐκείνους τοὺς βλέπομεν πλησίον τοῦ ἰδίου βασιλικοῦ ὀχηματος, ἐνῶ αὐτῇ γίνεται θεῖον βασιλικόν, ὅπως τὰ Χερουβὶμ, εἰς θέλη, καὶ παρὶσταται εἰς αὐτὸν ὅπως τὰ Σεραφεῖμ.

7 Πρέπει λοιπὸν εἶναι αὐτῇ ἐμφανίζεται εἰς τὴν ἀγορὴν νὰ παρουσιάζεται ὡς ἀγκαλλιέμενη τῆς ἐκκλησίας τοῦ κόσμου καὶ νὰ καταπύσῃ ὅλους, ὡς νὰ ἐκατέβη ποτα ἀγέλας ἐξ οὐρανοῦ. Ἐ καὶ ὡς νὰ ἔρῃ ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ Χερουβὶμ καὶ ἔκρινεν ὅλους τοὺς ἄνθρωπους νὰ στραφῶν πρὸς αὐτό. Ὁμοίως καὶ ἡ παρθένος πρέπει νὰ ρίψῃ εἰς κοιλίαν θουραμοῦ καὶ ἐκπύξῃ μετὰ τὴν ἀγιότητα τῆς ὁλοῦς ὅσους τὴν βλέπουν. "Ὅταν βαδίζει, νὰ βαδίζῃ ὡς νὰ εἶναι γύρω τῆς ἐρημίας, εἰς κάθετα, εἰς τὴν ἐκκλησίαν νὰ κάθεται μετὰ ταῦτα τῆς αἰγῆς καὶ τὸ βλέμμα τῆς νὰ μὴ βλέπῃ κανένα ἀπὸ τοὺς παρόντας οὔτε γυναῖκα οὔτε ἄνδρα, παρὰ μόνον τὸν Νυμφίον, ὡς νὰ εἶναι παρὸν καὶ ὁρατός. "Αν ἐπετα ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ σπίτι, ἀφοῦ συναμίλῃ μετὰ τῆς προσκυτικῆς μετὰ αὐτὸν καὶ ἤκουσε τὴν φωνὴν μόνον ἐκεῖνοι κατὰ τὴν ἀνάγκαν των Γραμμῶν καὶ ὅταν φθάσῃ εἰς τὸ σπίτι, ἂν ἀναλογίζεται τὸν ποθῆντὸν τῆς μόνον

καὶ ἂν εἶναι ἔξω καὶ πόρκοις ²⁶² Α καὶ παρεπόμενος καὶ ἀποκαλῆται ἡ ἔξω μετὰ ὅλα τὰ ὅσα πρόγματα καὶ δὲν ἀποφύγῃ τὰς ἀμείβας τῶν ἀνδρῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν συναρπαστὴν τῶν κοσμητικῶν γυναικῶν καὶ ἂν ἱκανοποιῇ τὸ σῶμα τῆς πόσος μόνον, ὅσον εἶναι ἀπαράτητον, ἀπερῶναι δὲ τὰ πάντα εἰς τὴν φροντίδα τῆς ψυχῆς, ἂν πράξῃ ὅλα αὐτὰ, ποῖος δὲν θὰ τὴν θαυμάσῃ. Ποῖος δὲν θὰ ἐπὶ αὐτῇ παρακολουθῶν ἐγγελασὶν ζωὴν εἰς γυναῖκα φόνον. Ποῖος θὰ ταλμῇ νὰ τὴν πληρώσῃ. Καὶ ποῖος θὰ ἤθελεν ἐνὶ εἶναι ἄνθρωπος, νὰ ἐγγίσῃ ψυχὴν πυρακτωμένην. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ὅλοι θὰ σταθῶν εἰς ἀποστάσιν θέλοντες μὴ θέλοντες, ὅλοι θὰ ἐκπύξουν βλέποντες χρυσὸν πυρακτωμένον νὰ ἀσπράττῃ. Β "Ἐκεῖ θεοὶς ὁ χρυσὸς ἐκ φύσεως πολλὴν λάμπει, εἰς ὅμας προλάβῃ καὶ ἄλλην μετὰ τὴν θερμότητα, τότε τὸ πράγμα γίνεται πρὸ θαυμασίου καὶ ἐκπληκτικόν. "Αν τώρα τοῦτο συμβαίνει εἰς ἄνθρωπον, εἰς γυναῖκα ἔρως, γίνεται θεῖον ἐπιθυμητὸν διὰ μόνον δι' ἄνθρωπον. Ἀλλὰ καὶ δι' ὀγγέλους. Διὰ τοῦτο λοιπὸν στολίζεσθαι μετὰ ἐνδύματα, ἐνῶ διαβέτεται τὸν φλογωδὴ αὐτὸν στολισμὸν, διὰ τοῦτο ἀσφαλῶς τὰ ἐνδύματα δὲν μὲς ἐξέθενται, δὲ νὰ καλλωπίζεσθαι ἀλλὰ διὰ νὰ κρυπταίνων τὴν ἐντροπὴν τῆς γυναικὸς ὅτι νὰ ἐνδύμεθα τέτοιαι ἐνδύματα, ποὺ θὰ μὲς ἐξευτελίσουν περισσότερο ἀπὸ ὅσον ἡ γυνίκα. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς ἐνέεισε τὴν Ἄδὰμ καὶ τὴν γυναῖκα του μετὰ δερμάτινα ἐνδύματα, ὅ ἐνῶ ἦτο δυνατόν, εἰς ἤθελε, νὰ τοὺς ἐνέει μετὰ φεῖαν στολὴν. Ἀλλὰ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ μετὰ ταῦτα θεῖον ἐκείνους μὲς δεικνύει ὅτι δὲν διεκτάμεθα περίδοον τρυφῆς ἀλλὰ στενημῶν καὶ κομῶν. Ἐάν δὲ ἡ ἴδια ἀνάγκη τῆς περιβολῆς εἶναι ἐντροπὴ καὶ κοροδοκία καὶ προσφύδεν ἀπὸ τὴν ἀμαρτίαν, διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τὴν κατηγορίαν, δὲν εἶναι ἄριστον διὰ νὰ δείξῃ τὴν κατὰ τὴν ἴδιαν ἡ ἀνάγκη νὰ σκεπασθῇ, διὰ τὴν καμίνεις μεγαλυτέραν τὴν ἀμαρτίαν, διὰ τὴν αὐτὴν τὴν κατηγορίαν πληθύνουσα τὴν ἀνάγκην. Ἐνθὶ πρέπει νὰ ὀδυρμεθα καὶ νὰ θρηνησῶμεν καὶ νὰ ἀποσπασθῶμεν καὶ τὸ ἴδιον μετὰ τὸ σῶμα, κατὰ τὸν Παῦλον, ἡμεῖς καθήμεθα καὶ φιλολογούμεν διὰ τὰ σκεπαστά του, ὅ ὅπως ἐκεῖνος ποὺ ἔδει πλυνὰ, εἰς τὸ πρόσωπον καὶ ὅταν εὐρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ τὰς καλύψῃ, κατὰ τὴν μετὰ τὸν καλλωπισμὸν τῶν καλυμμάτων. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἅγιος καὶ ὁ Ἰωάννης εἶδον ἀπὸ τῆς φωνῆς καὶ ἐγενέοντο καπνοὶς δερματίνους καὶ τρίπανα ἱμάτια, διότι ἐβλάζοντο καὶ ἐπαυμοῦσαν νὰ φορέσων τὸ ἐνδύμα τῆς ἀσφαλείας. Σὺ ὅμας ὑπερβάλλεις καὶ τὰς γυναῖκας τοῦ θεάτρου εἰς τὴν ἡπι-

δενουν τῆς ἐνδομοσίας καὶ μὲ αὐτὴν στήνεις παγίδας εἰς τοὺς εὐαφροσύνατους νέους. Δὲν θέλει ὁ Νυμφίος νὰ στολί-
 ζοιαι καὶ νὰ καλλωπίζοιαι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὅλλὰ
 ἔρωσε νὰ εὐρίσκειται ὅλη ἡ δόξα τοῦ εἰς τὴν ψυχὴν σου. Σὺ
 ὁμοῦ πορομελεῖς τὴν ψυχὴν Ε καὶ στολίζεις ποικιλοτρόπως
 τὸν πηλὸν καὶ τὴν τέφραν καὶ σὺρεῖς κοντὰ σου ἀκολά-
 στους ἐραστὰς καὶ μεταβάλλεις εἰς μοικρούς, ὁ λόγος τὸ λέ-
 γει, ἰδού σου οὗτοι οὗτοι δὲ λήπουσι. Ὅτι ἀπὸ αὐτὴν τὴν συμπε-
 ριφορὰν μαζεύεις πολὺ πῦρ, νομίζεις ὅτι καὶ σὺ ἡ δόξα δὲν
 θὰ φέρῃς ἀντίρρησην ὅτι θὰ ἐπακολουθήσῃ ἀνυποληψία καὶ
 ἐντροπή θὰ προσπαθῇσαι νὰ καταστήσῃς φανερόν καὶ τοῦτο
 ἀπὸ τοὺς ἰδίους τοῦ ἐραστοῦ. Ὅταν ἐκείνη ποὺ καλλωπί-
 ζει τὴν ψυχὴν τῆς ἐκτὸς τὸν θεὸν ἐραστὴν τῆς ἐμορφῆς τῆς
 καὶ σὺ ἀνθρώπους ἢ μᾶλλον οὕτε ἀνθρώπους ὅλλὰ κοίρους
 καὶ ἀκούλους καὶ κῆπυ χειρότερον ἀπὸ αὐτά, ποῖος εἶναι ὁ-
 σον ἀνθρώπος, ὥστε νὰ παραδεχθῇ ὅτι σὺ εἶσαι περισσότερο
 ἀπὸ ἐκείνην στολισμένην μὲ τὴν ἐσωτερικὴν ὁμορφίαν, ποὺ
 προκαλεῖ τὴν ἐπαθυμίαν τοῦ Θεοῦ, ὥστε ὅσον περιαισά-
 ρον ἐπιτηδεύοιαι, ὅσον περισσότερο σκαμνὰ γίνεσαι καὶ
 τὸν μὲν Θεὸν ἀπομακρύνεις, 244 Ἀ ἐνθ' οὐρεῖς κοντὰ σου
 τοῦτους καὶ ἔτσι φαίνεσαι ἄκοιμη χειρότερα καὶ πῶς δόμοιο-
 ρος Πῶς δὲν εἶσαι δυσμορφος, ἀφοῦ δὲν ἡμπορεῖς νὰ συ-
 ρῇς κοντὰ σου τὸν θεόν, Καὶ ἂν ἐκείνη, ποὺ καλλωπίζεται
 καὶ εἶναι ὅσον δυσάρεστος, σκέψου πῶσον ἐπατελεῖ τὸ μὲ-
 ρος τοῦ ἐκείνης ποὺ ἔχει καὶ σύννομον.

8. Ἄν ὁμοῦ νομίζετε, ὅς μὴ ἀναφέρωμεν ἀπλῶς τὴν
 συνοήμιαν ὅλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀνοσιγνήτων συγκρόνησιν, ὥστε
 νὰ φανῇ περισσότερο ἀπικαρία. Ἐπειδὴ δὲν φοβόμηναι τὸν
 ἀκοήμιτον δαδάλμῳ ὅλλὰ πηλὴν φρόδου δι' αὐτάς εἶναι αἱ
 ἀφθαλμοὶ τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τὰς ἀποκατεργασμένας καὶ το κα-
 ταργίαν τούτου, ἀφοῦ φέρωμεν εἰς ὃ πόσον ὅσα κρυπτοῖν
 καὶ συσπάζουν αἱ τοῖς καὶ ἀφοῦ ἀνοίξωμεν 8 τὰς θύρας
 διάπλαται εἰς ἐκείνους ποὺ θέλουσι νὰ βλέπουν. Ἀφοῦ τοὺς
 σηκώσωμεν πρῶτον ἀπὸ τὴν κλητὴν Ἡ καλύτερα ἂν νο-
 μίζετε— διὰ ἐξεύρωμεν πρῶτα τὴν οἰκίαν καὶ διὰ δεκθώμεν
 ὅτι κοιμῶνται εἰς διάφορα ἰσχυρά χωρῶν ἐνθ' οὐρεῖς
 Διότι δὲν νομίζω ὅτι κάποιος καὶ ἂν ἀκόμη ἤθελε νὰ διαπρά-
 ξῃ μενίσσας ἀκακίαν, θὰ ἤθελε νὰ ἐκθέσῃ ὅσον πολὺ τὸν
 εἰσπῶν τοι, ὥστε νὰ κοιμῶται εἰς τὸ αὐτὸ δωμάτιον. Ἀς εἶναι
 λοιπὸν χωρῶν ἐνθ' οὐρεῖς ἀπὸ τὸ κρυπ. Τὶ σημασίαν ἔχει αὐτὸ Δὲν

11 Ὑπερβολὴ ποὺ μετράζεται ἄλλοις, διὰ τὴν μὲν ἐφορίαν ὅλλὰ καὶ συσπῶν

ἡμπορεῖ νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν ὑποψίαν. Μόνον ποὺ δὲν
 πρόκειται τῶρα καθόλου περὶ ὑποψίας ἀκόμη καὶ ἂν συγκα-
 τοκοῦν μὲ αὐτὸν ἀμέτρητοι ὑπηρέτριοι διὰ ἐξετάζωμεν τῶρα
 τὴν ἄλλην ἀσκησίαν. Σαμψώνει δηλαδὴ νὰ σηκώσονται συγ-
 κρότως, διὰ πᾶν ἀλυσσῶν - τίποτε εὐλαδὲς δὲν ἡμπο-
 ροῦν νὰ προσφέρουν αἱ τοιοῦτου εἶδους ψυχαί — C καὶ νὰ
 διασκελλίζωσι, καθὼς κοιμῶνται, ὁ ἕνας τὸν ἄλλον καὶ νὰ
 τοὺς ἀπευθύνουν τὸν λόγον ἐν καιρῷ νυκτός. Τὶ αἰσχροτέρον
 ἀπὸ τοῦτο εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ, Ἄν μάλιστα συμβῇ νὰ ἀρ-
 ρωσάσῃ ἡ συγκράτησις, οὔτε αἱ τοῖς ἀφελῶν εἰς τὴν περὶ-
 πτωσιν αὐτῶν ὅλλὰ ἀφοῦ σηκωθῇ πρὸ τῶν ἄλλων εἰσέρχεται
 εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς παρθένου, προβάλλων ὡς διακαλοῦνται
 τὴν ἀσθενεῖαν καὶ ἐπειδὴ παλλὰς φορὰς αἱ ὑπηρέτριοι κατέ-
 κονται ἀπὸ ἀσθενείας, κάθεται ὁμοῦ τῆς καὶ φροντίζει δι' ὅλα,
 ὅσα μόνον αἱ γυναῖκες ἐπιτρέπεται νὰ προσφέρουν. Καὶ θε-
 βόως οὔτε ἐκείνη ἐντρέπεται ὅλλὰ ἐπὶ πλὴν καὶ κοιμῶν-
 ναι, οὔτε αὐτὸς κακινίζει ὅλλὰ καὶ διακρίνει μεγαλυτέραν
 καρὰν, ὅσον χειρότερα παρουσιάζει τὴν ὑποδουλοσιν τοῦ
 D Καὶ ὁ ἀποστολικὸς λόγος Ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσάνῃ αὐτῶν
 (Φίλιπ. 3, 19), ἀποδεικνύεται τότε ἐμπράκτως. Ὅταν σηκω-
 θῶν καὶ αἱ ὑπηρέτριοι, ἡ ἐντροπή εἶναι μεγαλυτέρα, διότι μὲ
 ἀκάλυπτον καρὰν, μὲ ἕνα μόνον κτῶνα καὶ μὲ χείρας γυ-
 μνάς, ἐπειδὴ ἔχουν βορυθῆ καὶ σηκῶνται ἐν ἄρῃ νυκτός,
 τρέχουν δι' ὅλα καὶ δι' ἐκεῖ, ἐνθ' ἐκείνος εἶναι παρὼν ἡ
 μᾶλλον ἀναγκάζονται νὰ φέρουν εἰς πέρας τὰ πάντα, ἐνθ'
 ἐκείνος γυρίζει ἀνάμεσά των καὶ τρέχει μαζὶ μὲ αὐτάς. Δὲν
 ὑπόκειται μεγαλυτέρα ἐντροπή. Ἄν τότε δὲ νὰ ἐλθῇ καὶ
 μαζὶ, οὔτε τότε δὲν ἐντρέπεται, ὅλλὰ καὶ ὅταν εἰσέρχονται
 εἰς τὸ σπῆτα νέαι διασκαίει ἐκείνος κοιμῶνται. Διότι εἰς ἕνα
 μόνον ἀσθενεῖαι, πῶς νὰ ἐπαθεῖν εἰς τὴν ἀσθενίᾳ τὰς ὑπαρ-
 ρούσας τοι καὶ δὲν λαμβάνει δι' ὅλην ὅτι ὅσον περισσότερο
 τὰς ἐπιδεικνύει, ὅσον περισσότερο ἐξευτελίζει καὶ τὸν εἰσ-
 τόν τοι καὶ ἐκείνην 8 Καὶ τὶ τὸ περίεργον εἶναι νὰ μὴ κοκ-
 κινῶν, ὅταν ἔρκεται ἡ μαζὶ, Ἀφοῦ αἱ καὶ δὲν διατέλουν
 ἀκόμη καὶ κατὰ τὰ μεσάνυχτα, ἐκτελειῶντες ἔργον κατωτέρων
 ὑπηρετριῶν, νὰ τρέχουν ἐκείνη δι' αὐτὴν. Καὶ ὅταν φθάσῃ,
 τῶρα μὲν τὸν ἀσπλῶν ἐξῆς παρὰ τὴν θέλησιν τοι, ἀκόμη
 καὶ ἂν εἶναι πολὺ ἀνακρίας πῶς δὲ τοῦ ἐπατρίστου νὰ εἰσέλ-
 θῃ καὶ νὰ καθίσῃ πλῆστον. Καὶ θεσπῶν καὶ ὅν ἀκόμη ἀσπῶν
 τοὺς τοὺς μετὰχειρισθῇ κάποιος, διὰ τὴν τὸν ἐξευτελισμῶν,

12 Θυμὸς εἰρωνία, σεραμὸς, πόθος. Αἱ τρυφεραὶ ἀμυλῶναι εἰ
 μὲν πρὸς τὰς δὲ, διὰ τὴν συνθέσιν τὴν ἀσθενεῖαν αὐτῶν περιττῶν

τί παράνομον θά ἤμπορευσε νά τοῦ κόμη, μέ ἐκεῖνο, ποῦ ὁ ἴδιος ἠμποροῦναι διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Ὅταν πάλιν ἐπιμερόση καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ σκευάζοι καὶ οἱ δύο ἀπὸ τὴν κλίτην, ἀραίζουν ἀμέσως αἱ προφυλάξεις καὶ ἡ εὐετασία τοῦ κόρου. ²⁴⁶ Α Δὲν ἠμπορεῖ αὐτὴ νὰ ἐξέρχεται ἀσώτως εἰς τὸ ἐξωτερικὸν διατίπον πολλὰς φορὰς δὲ διὰν ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ διατίπον της, εἶναι δυνατὸν νὰ πάσῃ ἐπάνω εἰς τὸ γυναικὸν σῶμα τοῦ ἀνδρός. Τὸ ἴδιον φοβούμενος καὶ αὐτὸς ἄλλοτε προειδοποιεῖ διὰ νὰ ἐισέλθῃ, ἄλλοτε εἰσέρχεται κυρίως προφύλαξιν καὶ γίνεται πολὺ τελαῖος. Δὲν θέλει νὰ ἀναφέρῃ τίποτε ἄλλο. Αὐτὰ μολοντά εἶναι μικρά, συνήθως ἀνάπτυκται μεγάλων φλόγων ἀσελγείας. Καὶ αὐτὰ μένει εἰς τὸ σπῖτα καὶ περισσεύει ἀπὸ αὐτὰ. Ὅταν δὲ πεσοῖν εἰς τὴν ἀγορὴν καὶ πρόκειται νὰ ἐπιστρέψῃ, ἡ ἀσχημία εἶναι πάλιν μεγαλύτερη. Ἐπειδὴ εἰσέρχεται εἰς τὸ σπῖτα του καὶ δὲν εἶναι ὑποκρεαμένον νὰ ἀναγγεῖλῃ τὴν εἰσοδὸν του, διὰν εἴρῃ γυναῖκα νὰ τὴν συντροφεύουν, προσβάλλει τὴν σύνταξιν. Τὸ ἴδιον πάθημα συμβαίνει καὶ εἰς ἐκείνην συχνά. Β Καὶ θαυρεῖ ἐκείνη μὲν ὅτι εἶναι ἐντροπὴ γυναῖκα νὰ δέχεται γυναῖκα, ἐκείνος δὲ ὅτι εἶναι ἐντροπὴ ὁ ἀνδρὶς νὰ δέχεται ἀνδρὰς. Δὲν ἀρκεοῦνται ὅμως ὁ εἰς τὸν ἄλλον ἐνφ' παρατεῖται ὁ καθείς ἀπὸ τὴν φιλοφρονίαν τῶν ἀποφύλων του. Ὑπάρχει μεγαλύτερη ἐντροπὴ ἀπὸ αὐτὴν. Κάποτε δὲ τὸν εὐρίσκουν νὰ κάθεται δίπλα εἰς γυναῖκα, ποῦ κοινοῦται νῆμα ἢ ποῦ κλέβει. Τί ὡφελεῖ νὰ ἀναφέρῃ κανεὶς τὰς βίβρας καὶ τὰ καθημερινὰ μαλάγματα, διὰ καὶ ἂν ὑπάρκῃ μεταξὺ τῶν πολλῶν φύλα, εἶναι φυσικὸν νὰ συμβαῖναι αὐτὰ. Ἡκούσα ἐγὼ ἀπὸ περικουρεῖ δι' ὑπνέμενον καὶ ἡλιοπαύσιον καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνεσθαι καὶ τοῦτο, ὅπου ἡ ἀγάπη δὲν εἶναι πνευματικὴ. Ἀπὸ αὐτὰ προέρχονται αἱ συνεχεῖς πτώσεις, ἀπὸ αὐτὰ αἱ διαφθοραί, ἀπὸ αὐτὰ καταντῶν αἱ παρθένας δουλοπρεπεῖς C καὶ ἀναίσκυνται καὶ ἂν δὲν διαφθαίῃ τὸ σῶμα των, διαφθείρεται ὁ χαρακτήρ. Ὅταν δηλαδὴ συντήσῃ νὰ ὁμιλῇ μὲ θάρρος πρὸς τὸν ἀνδρὰ, νὰ κάθεται δίπλα του νὰ τὸν βλέπῃ κατὰ κράτος καὶ νὰ νελῇ ἐμπρὸς του, νὰ κόμῃ πολλὰς ἄλλας ἀσχημίας καὶ νὰ πῇ τὰς θεωρεῖ ὡς κακόν, πέπειται τὸ παραλήπτωμα τῆς παρθένης καὶ καταπονεῖται τὸ ὄνομα. Ἐξ αὐτίας τούτων δὲν διακρίνουν οὔτε παραπονεῖται ἄλλα γίνονται πράγματα πρὸς γάμου καὶ προγεννητικὰ καὶ πραγματεύονται ὑποθέσεις ἀσέτους καὶ ἐμποδίζονται πολλὰς ποῦ θέλουν νὰ μείνουν χήραι, ἀπειδὴ νομίζουσιν ὅτι αὐτὰ θὰ ἀποτελέσῃ ἐλαφρυντικὸν τῆς ἰδίας των ἀμαρτίας. Ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἐνεργείας γίνονται εὐκαταφρόνηται ἀπὸ ἄλλους καὶ δι' αὐτὰ ἀπόρησι καὶ αἱ ἐγγαμίαι δὲν αἰσθάνον

ται ἐνεργεῖν ἐνάντιον των. D διὰ τὴν ἡ συμπεριφορὰ των εἶναι καλυτέρα εἰς ἄλλας τὰς περιπτώσεις. Εἶναι πράγματα πολὺ καλύτερα νὰ συνάτῃς πρῶτον καὶ δεύτερον γάμον, παρὰ νὰ διαπράττῃς τὰς ἀσχημίας αὐτὰς καὶ νὰ ἐπιστρέψῃς τὰς ὑποφύλας ἄλλων ὡς προσηγνὸς καὶ μακαριὸς ἐπειδὴ ἐπιστρέψῃς πᾶν εὐκαταφροῦσαν τοῦ γάμου, ἀλλὰ ὑποβάλλουσι εἰς ἄλλας τὰς ἐνοχλήσεις του. Διὰ τί εἶναι ἐνοχλητικώτερον ἀπὸ τοῦ νὰ ἔχῃ διδρα καὶ νὰ τὸν περιπαύσῃ, Ἀπὸ τὸ θάρρος αὐτὸ οὐ ἀντισταῖεν ὁ Θεὸς Ὁ λόγος ἀπρὸς τὸν ἀνδρὰ σου ἢ ὑποστράφη σου καὶ αὐτὸς σου κυριεύσει» (Γεν. 3, 16, ἡ κεκοιμήθη διὰ τὸ ἐξ αἰτίας τῆς παρθένης, διὰ τὸ πάλιν σῶμας ἐπάνω σου τὴν δουλείαν, Σὲ ἀπελευθέρωσεν ὁ Χριστὸς καὶ οὐ δημιουργεῖς ζητήματα διὰ τὸν ἐαυτὸν σου. Σὲ κατέστησεν ἀμέμικτον καὶ οὐ ἐμμερίσας φροντίδας.

9. Ε Πειδὴ ἀνέφερον τὴν φροντίδα, ἐνφ' ἔλεγον αὐτὰ, ἐκείσθην ἐπικαίρας τὸν ἀποστολικὸν λόγον· ἂν ἡ συνοικτικὴ τῶν γυναικῶν μὲ ἀνδρὰς καὶ τὸν ἀνδρῶν μὲ γυναῖκας περιερίε τὰς φροντίδας, δὲν θὰ ἔλεγον ὁ Παῦλος προτρέπων εἰς τὴν ἐγκράτειαν «θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερικῶνους εἶναι» Α' Κορ. 7. 32), συμβουλεύων ἡμᾶς καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. Τί θέλετε λέγει. Ἀνάπαυσιν καὶ ἐλευθερίαν. Ἀλλὰ δὲν θέλετε ὅτι προκύπτει τὸ ἀντίθετον, δουλεία, μαχὸν, ταλαιπωρία πολλὰ ἀπὸ τὴν συνοικτικὴν μὲ τοὺς ἀνδρὰς. ²⁴⁶ Α Συχνὰ πολλὰ ποῦ ἔκασαν τοὺς ἀνδρὰς των, διὰ τοῦτο δὲν ἐνυμφεύθησαν πάλιν, διὰ νὰ μὴ εὐρεθῶν ἐκ νέου ὑπὸ τὸ ζυγὸν τῆς δουλείας. Γενικῶς δὲ ἂν ἔχῃς σύντροφον τὴν πένιν καὶ ἐπὶ καὶ ἀπὸ κατὰ πλευρὰν ἀπροσάλευτος παρουσίαν τὴν ἀρετὴν τοῦ θίου σου, μὴ δημιουργεῖς καρμὶαν σχέσιν μὲ ἀνδρὰ, ἀλλὰ νὰ συναντιστρέφῃς γυναῖκα ποῦ ἔχῃς σαρνῆς, ἀπὸ τε οὔτε τὸν στήφανά σοι θὰ χάσῃς ἄλλα καὶ πλήρη ἀσφάλειαν θὰ ἀπολόσῃς. Ἐάν ὅμως νομίζῃς ὅτι τοῦτο εἶναι δύσκολον, ἐπιδιώξῃς το μὲ ζῆλον καὶ ἀποκρίνωσε θὰ τὸ ἐπιτύχῃς. Ἡ μάλλον οὕτω κρεῖσσεται νὰ τὸ ἐπιτύχῃς διὰ τὸ ὅπως ἀπεβόσκον ἄλλοι πρὸς τὸ φῶς, ὅσοι ἂν λόγουν αἱ ἀσπίδες τοῦ θίου σου, θὰ τρέχουν διὰ κοντὰ σου, ἐπειδὴ σε ἡγάπησαν μὲ τὴν ἱκανοποίησιν νὰ ἔχῃς κατὰ μία πλησίον σου θέσιν ὑπερέτου. B καὶ θὴ πιστεύῃς ὅτι ἀποβλέπεις ἀσφάλειαν διὰ τὴν αἰκίαν της, κάσμημα τοῦ θίου της, στήφονον ὁδοναπίας κατὰ τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ «Ζητεῖτε γάρ, λέγει, τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν» (Ματθ. 6, 33). Τωρὶ ὅμως ἡμεῖς ἐμεθα αἰτῶν, ποῦ κἀνομεν τὴν ζωὴν αὐτὴν ἐπειδὴ παραμελοῦμεν τὰ σὺρῶντα πράγματα. Καὶ διὰν λέγει ἡμεῖς, δὲν ἐννοῶ τοὺς ἀνδρὰς μόνον ἀλλὰ καὶ οἱ καὶ

μάλιστα σὺς περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄνδρας Ἄφρο καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν διὰ τοῦτο ἡ γυναῖκα ἐδέσθη βαρυτέραν πικρίαν, ἐπειδὴ εἶναι ὑποθινυοὺς καὶ διὰ μεταλλότερον μέρος τῆς ἀπάτης. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἐπιμάρτησεν περισσότερον ἐκείνην, ποὺ ἠπάτησεν ἀπὸ ὅσων ἐκείνων ποὺ ἠπατήθη. Τὸ ἴδιον θὰ ἐπινοηθῇ καὶ πᾶρα, ἂν δὲν βελήσετε νὰ διαρρηθῇτε καὶ νὰ ἐπανέλθετε εἰς τὴν ἰδικὴν σας εὐγένειαν. Διότι καὶ ἡ γυναῖκα, ποὺ τότε καταγγιόρετο διὰ τοῦτο, οἶε ἔδωκεν εἰς τὸν ἄνδρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ὃ δὲν ἐπόλεψε νὰ καταρῶσθαι ὅτι ἐπρεπεῖν ἐκεῖνος, ὅπου ἦτο ἄνδρας, νὰ μὴ πεισθῇ οὔτε νὰ ἀπατηθῇ. Ἀπεισώπησεν θμως τοῦτο, διότι δὲν ἀποτελοῦσε δι' αὐτὴν καμμίαν ἀπολογίαν καὶ ἀκροατοποίησιν ἄλλαν, ἢ ἀποία, ἦτο θεοβίως καὶ αὐτῇ ἀσθενής, ἀλλ' ὅμως δίδωκε εἰς τὴν πρώτην ἦτο περισσότερον λογικὴ ἀπὸ τοῦτο γίνεται φανερόν ὅτι ἔσπου μεγαλύταρον δεικάσμα οἱ ἀπατηθέντες νὰ αἰτιῶνται τοὺς ἀπατεῖναις παρὰ αὐτοὺς ἀπατηθέντας. Ἡ πόρνη καλεῖ ἐκεῖνον, ποὺ ἐξευτελίζει τὸ σῶμά της, καὶ ἄφρο τὸν κατακλίνῃ μαζί της, τὸν ἀφρίζει πάλιν. Σὺ ὅμως ἐκείνοι, ποὺ ἐξευτελίζει καὶ καταστρέφει τὴν ψυχὴν σου, ἄφρο τὸν καλέσῃς, τὸν κλειδάνεις μέσα διὰ παντός. Δὲν τοῦ ἐπιτρέψεις νὰ ἐξέλθῃ ἀλλὰ τοῦ ἐπιβάλλεις δεσμὰ δυσάστακτα. Διὰ τὴν κολακείαν τὴν περιποιῇσιν, τὰς ἄλλας ἐνεργείας καὶ νομίζει ὅτι ἀποκτεῖ τωτὴν ἐνθὺ καταευντελίζουσα. Ἐπειτα, εἰπέ μου, δὲν ἀνταμιβάνουσα πόσον θρασυὲς εἶναι ὁ παρὼν βίος, πόσον ὁμοιάζει μὲ τὰ ὄνειρα καὶ μὲ τὰ ἄνθη, ποὺ μαραινόμεναι καὶ μὲ τὴν οὐρανὸν ποὺ τρέχει διπλά μας, διὰ τὴν θέλεις νὰ ἀπαλαφάνῃς τώρα εἰς τὸ ὄνειρα καὶ νὰ τιμωρῇσαι τότε ἀληθινά. Μολονοὶ τὸ πρᾶγμα δὲν ἀποτελεῖ θεοβίως ἀπάλαυσιν. Ἐὰν πῶς θὰ ἀποτελοῦσε ἐκεῖ, οἱ οὐτοὶ καταδοκῇ, καταγορία, περιγέλου, σκάνδαλα, ἄλλα καὶ ἂν ἀκόμη ἦτο ἀνέλασκα, τί εἶναι, μὰ μικρὰ στανὺν ὕδατος ἐν συγκρίσει πρὸς ἀπέραντον πέλαγος. «Ἄκουσον, θυγατερ, καὶ ἴδε καὶ κλίνον τὸ σῶς σου καὶ ἐπαλάθου τοῦ λαοῦ σου καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου καὶ ἐπιθυμήσεις ὁ βασιλεὺς τοῦ καλλους σου» Ε (Ψαλμ. 44, 12) Ἐγενεν ὁ Δαυὶδ κόπιτε πρὸς τὴν ἀσθενεῖσαν οἰκουμένην. Ἀὐτὸν τὸν λόγον τοῦ προφήτου σοῦ ἀντιθένομεν τώρα καὶ ἡμεῖς μὲ μικρὰν παραλλαγὴν καὶ θὰ σοῦ τὸν ἀπευθύνωμεν μαζί μὲ τὸν προφήτην. «Ἄκουσον θύγατερ, καὶ ἴδε καὶ κλίνον τὸ σῶς σου καὶ ἐπαλάθου τὴν πανήρην συνήθειαν καὶ αὐτοὺς ποὺ συνοικεῖ, μαζί σοι διὰ τὸ κακόν σου καὶ ὁ βασιλεὺς θὰ ποιῇ τὴν καλὴν σου. Τί ἄλλο ὑπάρκει διὰ σὲ ἀνυπερέν τοῦτου. Καὶ τί ἄλλο θὰ ἡμπορούσαμεν νὰ ἀναφέρωμεν ἴσον ὅταν λάβῃς ὡς ἐραστὴν τὴν

κυρίαρχον τῶν οὐρανῶν καὶ τῆς γῆς, τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ἀρχαγγέλων καὶ τῶν δυνάμεων τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπαλλαγῇς 267 Α ἀπὸ τοὺς μηδαμινούς τούτους ἀποδοῦλους σου, ποὺ καταευντελίζουν τὴν εὐγένειάν σου, διὰ τοῦτο λοιπὸν εἶναι καλὸν νὰ τελευτάω ἐδῶ τὸν λόγον μου. Τίποτε ἰσχύον μετὰ τὴν γαμὴν αὐτὴν δὲν ἔχουμεν νὰ ἀναφέρωμεν. Ἄν κάποιος λάβῃ ὡς σὺζυγον τὸν ἐπίγειον βασιλέα, νομίζει ὅτι εἶναι εὐτακτετέρα ἀπὸ ἄλλας. Σὺ δὲν ἔχεις τὸν ἐπίγειον βασιλέα οὔτε τὸν ὁρόδοιλον ἀλλὰ τὸν ζῶντα εἰς τοὺς οὐρανούς, ποὺ εἶναι ἀνότερος ἀπὸ κάθε ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν καὶ δόναμεν καὶ κάθε ὄνομα ποὺ ὀνομάζεται, ποὺ καθέται ἐπάνω ἀπὸ τὰ Χερουβεὶμ, ποὺ στείρει τὴν γῆν καὶ ἔχει ἀπλώσει τὸν οὐρανόν, ποὺ εἶναι φοβερός εἰς τὰ Χερουβεὶμ καὶ ἀνθρώπους, εἰς τὰ Σεραφεὶμ. Αὐτὸν σὺ ἔχεις οἱ σὺζυγον μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐραστὴν καὶ μάλιστα σφοδρότερον ἀπὸ κάθε ἄνθρωπον. Β Πᾶς δὲν θὰ ἀφίσης λοιπὸν ἄλλα τὰ ἐδῶ, ἀκόμη ἂν κρεασθῇ νὰ ἀρνηθῇ καὶ αὐτὴν τὴν φωνὴν σου, εἶναι ἱκανὸς ὁ λόγος οὗτος νὰ ἀνορθώσῃ ἐκείνον, ποὺ εἶναι καὶ ἀπὸ τῶν μάλισθον βαρυτέρως καὶ νὰ τοῦ δώσῃ περὶ ἐπὶ τὴν κατακλίας τοῦ οὐρανοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς τελευτῶμεν ἐδῶ τὸν λόγον μας καὶ σὲ συμβουλίζομεν νὰ ψυχοκρίης ὡς θεοτὴν τὴν ἐπιστὸν αὐτὴν καὶ εἰς τὸ σπῆν καὶ εἰς τὴν ἀγαπὴν καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ κατὰ τὴν νύκτα, εἰς τὸν ὁρόμον καὶ εἰς τὸ δουπάδιόν σου, μὲ τὸν λόγον καὶ τὴν ἀκρίαν καὶ νὰ εἶναι πάντοτε αὐταὶ αἱ τελευταῖες λέξεις σου πρὸς τὴν ψυχὴν σου. Ἄκουσε, ψυχὴ μου καὶ κόταξε καὶ σπῆρε τὸ αἶμά σου καὶ ἀγαπήσῃς τὴν πανήρην συνήθειάν σου καὶ θὰ ἐπιθυμήσῃς ὁ βασιλεὺς τὴν ὁμοιοτάτην σου. Ἄν εἶναι αὐταὶ ὁλοκαύτως αἱ τελευταῖαι λέξεις σου, θὰ καμῇς τὴν ψυχὴν σου καθαριότερον ἀπὸ χρυσόν, διότι αὐταὶ ὁλοκαυτώτερον ἀπὸ τὸ πᾶρ εἰσέρχονται εἰς τοὺς στομασμούς τῆς διανοίας σου καὶ καθαρίζουν κάθε ἀγλῖδα μὲ τὴν δόναμεν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου μας. Εἰς αὐτὸν ἀνέχεαι ἡ εὐχὴ εἰς τοὺς αἰῶνας, τῶν αἰώνων Ἀμήν.

ΕΙΣ ΝΕΩΤΕΡΑΝ ΧΗΡΕΥΣΑΣΑΝ

138 Α Λόγος ἀπευθυνθείς εἰς νεαρὴν χήραν

1. Ὅτι ἐλαθεὶς πάλιν παρὰ καὶ ὅτι εἰς καιρὸν σημεῖον ἐδέχθη τὸ θέλω, ποῦ ἦλθεν εἰς σὲ ἀπὸ τὸν οὐρανόν, διὰ θὰ συμπερινοῖσαν μαζί σου καὶ κανεῖς δὲν θὰ ἔχη ἀντίρρησην, ἀδελφὴ καὶ σοὶ τοῦν μὲ διαφανὴ φρόνησιν. Ἐπειδὴ ὅμως σοὶ δοκοῦνται πάλιν καὶ δὲν πρέπει νὰ ἐξοδεύουν διὰ τὸν χρόνον πᾶν εἰς τὸ πένθος καὶ τὰ δάκρυα ἀλλὰ νὰ φροντίζουν πολλὸ καὶ διὰ τὴν θεραπείαν τῶν τραυμάτων, ὥστε νὰ μὴ παραμεληθῶν καὶ προκαλέσουν μὲ τὰ δάκρυα μεγαλύτεραν πληγὴν καὶ κόμουν πλέον ὀρυκτικὴν τὴν φλόγα τῆς οἰκίας, διὰ τοῦτο εἶναι καλὸν νὰ δεχθῇ καὶ τὴν διὰ λόγων παρηγορίαν καὶ ἰσχύϊ ἐπὶ ἄλλαν συγκρατήσῃ τοὺς κροναὶοὺς τῶν δοκρῶν σου, νὰ ἀφίσης τὸν ἑαυτὸν σου διὰ μικρὸν χρόνον διδάσκειν εἰς ἐκείνους ποῦ θέλουν νὰ σὲ παρηγορήσουν. B Διὰ τοῦτο ἀκριβὲς καὶ ἡμεῖς δὲν σὲ ἠναγκάσαμεν εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς λύπης σου ὅτε μάλιστα καταφέρθη ἐναντίον σου ὁ κροναίος ἀνεμεινόμεν τὸ διδάσκειν τοῦτο, ποῦ ἐμῶς λάβατε καὶ ἀφίσαμεν νὰ κορυφῶσιν ἀπὸ τοὺς θρήνους. Τώρα λοιπὸν ποῦ ἦλθε εἰς θέσιν νὰ ἀπαλῶμεν χάπως διὰ μέσου τῆς ἀμείλιχης ἐκείνης καὶ νὰ ἀναίξῃς τὴν ἀκοήν σου εἰς τοὺς παρηγορητοὺς τώρα καὶ ἡμεῖς ἔπειτα ἀπὸ τοὺς λόγους τῶν ὑπαγετιῶν προσεθέσαμεν καὶ τοὺς ἰδοὺς μας. C Διότι, ὅταν ἀκούῃς ἢ ἀπακομαίῃς ἢτο σφοδρὰ καὶ ἐμπίπτει ὁ ἄνθρωπος τοῦ πένθους, θὰ σοὶ προσκλέβει παροξυσμὸν μεγαλύνειν διὰ κραιναὶς ὅποιος σὲ προσέτρεπε νὰ ἀφίσης τὴν λύπην καὶ ἀφοῦ ἐκέρδιζε τὸ μῖος, ἐκτὸς τοῦ ὅτι θὰ θεωρεῖτο ἐκθρός καὶ ἀνόητος, μὲ τοὺς λόγους τοῦ αὐτοῦς θὰ ἔρριπτε πάλιν εὐλα εἰς τὴν οὐσίαν σου. Ἀφοῦ ὅμως πάρα ἥρως νὰ κοπῇς ὁ πόθος καὶ βιάσασιν ὁ Θεὸς τὰ ἔργα κώματος, εὐκόλως θὰ ἀπαλῶμεν τὰ πᾶν τοῦ λόγου. Εἰς μετρίαν ὑψηλὴ κακοκαίριον θὰ ἡμπαρῶσιν ἰσως ἢ τέκνη νὰ προσφέρῃ τὴν βοήθειάν

της. ὅταν ὅμως ἡ ὀργὴ τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἀκαταμάχητος, ἢ πεῖρα εἰς τίποτε δὲν ὀφείλει. D

Διὰ ἄλλα αὐτά, ἐνθὺ ἐπηρόσαμεν σιγὴν ἄλλον τὸν χρόνον ποῦ ἀπέρασε, τώρα μάλιστα ἐπεκτερόσαμεν νὰ ἀμυλῶμεν, ὅταν ἡκούσαμεν ἀπὸ τὸν Θεόν σου ὅτι τώρα πρέπει νὰ ἀποταλῶμεν τοῦτο. Διότι καὶ αὐτὰ ἀπὸ τὰς θεραπειῶν σου ποῦ τιμῆς τολμῶν τώρα νὰ σοὶ ἀπευθύνουν δι' αὐτὰ μακροὺς λόγους καὶ γυνάμεις θὰ τῆς οἰκίας καὶ αἱ συγκρατεῖς καὶ σοὶ ἔχουν κάποιαν οἰκίαν μαζί σου. Ὅτι δέ, ὅπου θέσασαι τοὺς λόγους ἐκείνων, δὲν θὰ ἀποξιάσῃς νὰ ἀκούῃς τοὺς ἰδοὺς μας ἀλλὰ θὰ ἐπαδείξῃς τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν ἀταρξίαν, ποῦ ἀπαιτοῦν, τὸ ἐλπίσμεν καὶ τὸ πατερόμεν ἀπολύτως. E Καὶ δι' ἄλλους λόγους τὸ γυναικίον φύλον ἔχει κάποιαν κλίση πρὸς τὴν εὐσυναισθησίαν. Ὅταν ὅμως προσεβῇ καὶ ἡ νεότης καὶ ἡ πρόωρος καρδιά καὶ ἡ ἀπειρία τῆς ζωῆς καὶ μέγα πλῆθος φροντίδων καὶ ἡ ἀσάφεια καθ' ὅλην τὴν προηγουμένην ζωὴν μέσα εἰς καλοπέρασιν καὶ καρπὸν καὶ πλοῦτον, τότε τὰ δεινὰ πολλαπλασιάζονται. Καὶ ὅταν ὅπως ἐδέχθη τὸ κτύπημα δὲν λάβῃ βοήθειαν ἀπὸ τὸν οὐρανόν,

139 Α ἡ πρώτη ἀκρίβεια θὰ ἡμπαρῶσιν νὰ τὴν συνείδηση. Τοῦτο ἀκριβὲς νομίζω ὅτι εἶναι ἡ πρώτη καὶ ἡ μείνισις ἀπώδειξας τῆς πολλῆς φροντίδος τοῦ Θεοῦ πρὸς σὲ τὸ νὰ μὴ ἀποτινῇς ἀπὸ τὴν λύπην διέπτα ἀπὸ τόσο κακὰ ποῦ συνδράμουν ἐξαφανιστὰ καὶ νὰ μὴ χάσῃς τὸ λογικὸν σου δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα ἀνθρωπίνης βοηθείας ἀλλὰ ἔργον τῆς παντοδυνάμου καὶ ἐκείνης οὐσίας, ποῦ δὲν ἔχει μέτρον, τῆς φρονήσεως, ποῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐξαινασθῇ τοῦ Πατρὸς τῶν οὐρανῶν καὶ Θεοῦ πάσης παρηγορίας. «Αὐτὸς γὰρ πέμψεν ἡμῶς, ῥῆμα, καὶ ἰδέσθαις ἡμῶς ποσάδε, καὶ μολῶσαι ἡμῶς καὶ ὑγρῶσαι ἡμῶς» (1 Κορ. 6, 3).

Ἐὰν δὲν ἦτο μαζί σοι ὁ μακάριος ἐκείνος ἄνθρωπος, B ἀπελάμβανες τιμῆς καὶ φροντίδος καὶ ἐνδιαφέροντος καὶ διὰ ἄλλο εἶναι φυσικὸν νὰ ἀπολαμβάνωμεν ἀπὸ ἀνθρώπου ἀφ' ὅπου ὅμως ὁ Θεὸς ἐλαθεῖν ἐκείνον κοντὰ του, ἐλαθεῖν ὁ ἴδιος τὴν θέσιν πᾶν. Δὲν εἶναι ἰδιώτης μου ὁ λόγος οὗτος ἀλλὰ τοῦ μακαρίου Δαυὶδ διότι λέγει: «ἄφρονον καὶ χήραν ἀναλήψαι» (Ψαλμ. 45, 9). Καὶ εἰς ἄλλο σημεῖον ἀποκαλεῖ αὐτὸν πατέρα τῶν ὁρφανῶν καὶ κριτὴν τῶν χηρῶν (Ψαλμ. 67, 6) καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα σημεῖα θὰ τὸν εὕρῃς νὰ ἐπιδεικνύῃ διὰ τὴν τῶν αὐτῶν ποῦ ἐνδιαφέρων

13. Φείνεται βεὶ ὅτι ἔχει κάποια οὐλονογενετικὴ σχέση μὲ τὸν Ἰωάννην καὶ σὲ καὶ ὁ πόσον ἀνέως τόνος.

2. Καὶ διὰ τὸ μὴ παύσασθαι τὴν ψυχὴν σου καὶ σκοπεῖν τὸν λογιζόμενόν σου μετὰ τὴν συνεχῆ ἐπαυμένην τὸ ὄνομα αἰνέσαν, ποῦ σοὶ ἦλθε εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἡλικίας, διὰ τοῦτο ἐπιθυμῶ νὰ ἀμείψω κατὰ πρόπτον καὶ νὰ δεῖξω ὅτι δὲν εἶναι ὄνομα συμφορᾶς C τὸ ὄνομα τῆς χηρείας ἀλλὰ ὄνομα τιμῆς καὶ μάλιστα τῆς τιμῆς τῆς μεγίστης. Μὴ ποῦ φέροις ὡς ἀπόδειξιν τὴν πεπληνημένην γνώμην τῶν πολλῶν ἀλλὰ τοῦ μακαρίου Παύλου ἢ μάλιστὰ τὴν νομοθεσίαν τοῦ Χριστοῦ. Διότι ἔτι λέγειν ἐκεῖνος τὸ ἔλεγεν ὁ Χριστὸς δι' αὐτοῦ, ὅπως καὶ ὁ ἱδιὸς ὁ Παῦλος ἔλεγεν· «Εἰ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἡμῶν λαλοῦντος Χριστοῦ,» (B' Κορ. 13, 9). Τί λέγει λοιπὸν, «Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἐλαττον ἔσθω ἐξήκοντα γεγονυῖσα» (A' Τιμ. 5, 9) καὶ πάλιν «Νεωτέρως δὲ χήρας παραποῦν. Αὐτὰς 3, 11) Καὶ μετὰ τὰς δύο ἡλικίας ἤθελε νὰ παρουσιάσῃ τὸ μέγεθος τῆς χηρείας. D Καὶ ὅταν μὲν αἰσθῇ τὰς διατάξεις τοῦ περὶ ἐπισκόπων, πούθεν δὲν θέτει ἀρτὸν ἐπὶ αὐτῶν, ἀλλ' ὅπως ἀμείψῃ μετὰ πολλὴν ἀκριβείαν διὰ ποῖον λόγον, «Ὅχι διότι ἡ χηρεία εἶναι ἀνωτέρα ἀπὸ τὴν ἱερωσύνην, ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ χήραι ἀντιμετωπίζουσι περισσότερα ἀπὸ ἐκείνους δεινὰ, καθὼς τὰς πολιορκεῖν πολλὰ προβλήματα διαρῶσα καὶ ἰδιωτικά. Διὰ τούτων μία ἀπερίσπαστος πόλις εὐρίσκειται εἰς τὸ μέσον εἰς τὴν δόξασιν ὁλοῦν ἐκείνων, ποὺ ἐπιθυμοῦν νὰ τὴν διαρῶσιν, E ἔτσι καὶ ἡ πόλις ποὺ κηρύττει ἔχει πολλοὺς ἀλόγους ἐκείνους ποὺ τὴν ἐπιθυμῶσιν, καὶ ἐκείνους ποὺ ἐπιθυμῶσιν τὸ κτήρησθαι τῆς πόλεως, ἀλλὰ καὶ ἐκείνους ποὺ ἐπιθυμῶσιν νὰ παραβῶσιν τὴν σωφροσύνην τῆς. Καὶ θὰ εὐρασκῇ νὰ τῆς δημοικιοῦνται καὶ ἄλλοι ἀγαθοὶ διὰ τὴν πίστην, ὅσοι μόνον αἱ ἀντιμέτωποι. Ὑπερέτει ποῦ τὰς περιφρονοῦν πράγματα τοῦ παραμελοῦνται, τὸ ὅτι δὲν τὰς προσὲν ὅπως προσγυμνῶνται, ἡ εὐτυχία τῶν συναρτημένων τῶν, σικνὰ ὅπως καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ἀπολοῦσθαι τὰς καταπεθεῖσθαι νὰ προσέλθουν εἰς δεύτερον γάμον, 340 A

Ὑπάρχουν δὲ μερικαὶ αἱ ὁποῖαι δὲν θέλουσι νὰ συζητήσουν μετὰ ἄνθρωπον νομιμικὰ διὰ γάμον ἀλλὰ κρυφικὰ. Τὸ κήνουν τοῦτο διὰ νὰ ἀπολαύσων τὰ ἐγκλήματα τῆς χηρείας τόσοι καὶ ἐπινοεῖσθαι ἀλλὰ ὅσον θαυμασμοῦ καὶ τιμῆς θεωρεῖται τὸ πρᾶγμα μετὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ οὐ μόνον μετὰ τῶν ἡμῶν τῶν πιστῶν ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἀπίστων. Ἐγὼ, ὅταν ἤμην νέος, ἠξέοντο ὅτι ὁ διδάσκαλός μου — καὶ ἦτο ἀπὸ ὅλους ἐκείνους φανατικώτερος ἐκδηλοῦντο — ἐξέφραζεν ἐνῶπιον πολλῶν τὸν θαυμασμόν του, διὰ τὴν χηρέα μου. Ἐρωτῶν κατὰ τὴν συνήθειάν του ὅσους ἐκάθηντο πληροὶν του τίνας τέκνον ἤμην ἐγώ, ὅταν κάποιος τοῦ εἶπεν ὅτι ἦμην τέκνον κάποιας χή-

ρας, εἴχεται νὰ μάθῃ ἀπὸ ἐμὲ τὴν ἡλικίαν τῆς μητρὸς μου καὶ τὸν χρόνον τῆς χηρείας. Καὶ ὅταν τοῦ εἶπον ὅτι εἶναι τεσσαράκοντα ἔτην καὶ ἔτσι εἰκόσιν ἐπὶ B ὅς ἔστιν ἔχασε τὸν πότερά μου ἐξελπίσθαι καὶ ἐφάνηκε δυνατόν καὶ ῥίψας ἐλπίμα εἰς τοὺς παρόντας «Πῶ, πῶ εἶπε, ποῖαι γυναῖκες ὑπάρχουσιν μετὰ τῶν Χριστιανῶν» C Τόσον πολλὰ τὰ πράγματα οὐ μόνον μετὰ τῶν ἡμῶν ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν ἐκδηλοῦνται θαυμάζεται καὶ ἐπαινέται.

Αὐτὰ ὅλα ἔχουσιν ὑπ' ὄψιν ὁ μακάριος Παῦλος ἔλεγε· «Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἐλαττον ἔσθω ἐξήκοντα γεγονυῖσα» (A' Τιμ. 5, 9). Ἀλλὰ καὶ ἔπειτα ἀπὸ τὴν μαρτυρίαν τούτων ἔπυν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ καταταγῇ εἰς τὸν ὄμιλον αὐτὸν καρὸν ἀλλὰ προσθέτει καὶ ἄλλος προειπωθεὶς ὁρᾶν «Εν ἔργοις ἀγαθοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, C εἰ ἐξουδοκόησεν, εἰ ἁγίαν πόδας ἐνέμειν εἰ θλιβομένης ἐπήκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπακολούθησεν» (A' Τιμ. 5, 10). Ἀλλοίμονον! Πόσῃν δοκιμασίᾳ καὶ πόσῃν ταλαιπωρίᾳ, πόσον αὐστηρῶς καθαραιμένην ἀρετὴν ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὴν χήραν! Δὲν θὰ ἔπρεπε τοῦτο, ἂν δὲν ἐπρόκειτο νὰ τῆς ἐπιστενῇ πρᾶγμα πολέμιον καὶ σεβαστόν. Λέγει ἡμεῖς «Νεωτέρως χήρας παραποῦν» A' Τιμ. 5, 11) Ἐν συνεχείᾳ προσθέτει καὶ τὴν αἰτίαν «Ὅταν γὰρ καταστρηγνίσκῃς τοῦ Χριστοῦ, γαρὲν θέλουσι. Μὲ τὸν λόγον τοῦτον μετὰ ὑποκρίσεως, ὅτι ὅσοι ἔχουσιν τοὺς συζόγους τῶν λαμβάνουσιν ὡς σύζυγον τὸν Χριστὸν D θέλουσι ἔπειτα νὰ δεῖξῃ ὅτι ἡ συζυγία οὕτῃ εἶναι ἡσυχία καὶ ἀπαλὴ πρόσδεξις πᾶς τὸ ἐκφράζει. Ὅταν γὰρ καταστρηγνίσκῃς τοῦ Χριστοῦ, γαρὲν θέλουσι, ὥσπερ νὰ ἔχουσιν σύζυγον μαλακόν, ποῦ δὲν τὰς μετακρίνεται μετὰ αὐστηρότητα ἀλλὰ τὰς ἀσφίγει νὰ ζοῦν ἐλευθέρως. Ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν σιωπᾷ ὅπως εἶπα εἰς ἄλλο μέρος λαμβάνει δι' αὐτὴν πολλὴν φροντίδα λέγων· «Ἡ δὲ σκεπαιώσα ζῶσα τέθνηκεν. E ἡ δὲ θνήσκουσα καὶ μεμονωμένη ἤλπισεν ἐπὶ τὸν Θεόν, καὶ προσμένει ταῖς δεξίαις καὶ ταῖς προσευχαῖς ἡμέρας καὶ νυκτὸς» (A' Τιμ. 5, 8). Καὶ πρὸς τοὺς Κορινθίους γράφον ἐπιστολὴν λέγει· «Μακαριώτερος δ' ἐστὶν εὐάν οὕτως μένει» A' Κορ. 7, 40).

Εἶδες πόσα εἶναι τὰ ἐγκαίμα τῆς χηρείας καὶ μάλιστα εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην, ὅσον ἤσπραψε πέρα ὡς πέρα ἡ ὑπερῶς τῆς παρθενίας. Ἀλλ' ὅμως καὶ τότε ἀκόμη ἡ λέξις τῆς παρθενίας δὲν ἴσχυσε νὰ ἀποκρῇ τὴν ἀκτινοβολίαν τῆς

14. Ὁ διδάσκαλος τοῦ Π. Χρυσ., τοῦ ἀναφέρεται ὅτι ἐκμετῶν τὴν θαυμαστὴν ἀσφύνησιν τοῦ καμένου εἶναι ἴσως ὁ διδάσκαλος. Ὁ θαυμασμός τοῦ διδασκῆτος ἀναγκαστὴν τὸν θαυμασμένον καὶ τὴν ἐκπαιδεύσαν τὸν μαθητὴν οὕτως τὴν δὲ τὴν μητέρα.

χρησίας αλλά αινάζει και έτσι έδωκε την ιδιανή της άρεταν
"Όταν διαμέριζαν λοιπόν μεταξύ μας την κηρείαν, μη τα-
πεινώθης, μήτε να θεωρήσης τὸ πρῶτον κατηγορίαν" 341 Α
ὅπου ὅν τοῦτο εἶναι κατηγορία ἢ πορθεῖν θά εἶναι πολὺ πε-
ρισσότερον. Καὶ θεοῦ δὲν εἶναι, δὲν εἶναι" εἴ γένοιτο. Τὴν
στιγμὴν ποὺ θαυμάζουμεν εἶσαι καὶ παραθεσόμεθα τὰς γυναι-
κας ποὺ ὑποῦν ἐγκράτειαν, ἐνθ' εἶναι ἁπλῆ ἐν τῇ ζωῇ αἱ
οὐκ' ὤκνησεν τῶν, πῶς δὲν πρέπει νὰ δοκιμάζουμεν ἐκπλήξιν καὶ
νὰ ἐπαινοῦμεν ἐκεῖνας, καὶ ἐνθ' αὐτοὶ ἔχουν ἀποθάνει, τὸς
φουν δι' αὐτοὺς τὴν ἰδίαν ἀγάπην, "Ὡς δ' οὖν λοιπὸν, ὅπως
εἶπον, συνέλθῃς μετὰ τὸν μακάριον Θεόστον ἀπελόμενος καὶ
τιμῆς καὶ ἐνδιαφέροντος, ὅπως ἦτο φυσικὸν νὰ ἀπολασθῇ-
ναι ἀπὸ ἐνάρτεον ἀνθρώπου. Τώρα, εἰς τὴν θέσιν ἐκεῖνου.
ἔχεις τὸν Κύριον τῶν ὅλων Θεόν, ὁ ὅποιος καὶ εἰς τὸ παρῶ-
ν οὐδ' ἐπιστάμενος καὶ θά συνεχίσῃ πολὺ περισσότερον
πάντα Β καὶ μετὰ προθυμίαν μεγαλυνέται. Καὶ ὅπως εἶπον πρὸ
ἀλλήλων πῶς ἐφάνεσκον ἤδη οἱ μακρὰν ἀπόδειξιν τῆς μεγά-
λης τοῦ προνοίας ἀφοῦ οὐδ' ἐρύλασεν θυμὸν καὶ οὐκ ἔμελλε
εἰς τὴν κόμην τῶν φροντιστῶν καὶ πάσης λύτης καὶ δὲν
οὐδ' ἄρτιος νὰ πῶθης τίποτε ἀπὸ τὰ ἀπευκτατά. Αὐτὸς λοιπὸν
ποὺ δὲν ἐπέτρεψε νὰ νίνης νεωλύσιον εἰς τὸσπιν τοκυμὴν
πολὺ περισσότερον ἐν καιρῷ γαλιθήνης θά διαφυλάξῃ τὴν ψυ-
χὴν σου καὶ θά κόμῃ ἐλαφρὰν τὴν κηρείαν σου καὶ τὰ δευτῆ,
ποὺ φαίνονται ὅτι προσέρχονται ἀπὸ αὐτῆς.

3. Ἐάν ὅμως δὲ οὐδ' ἀνημπού τὸ ὄνομα τῆς κηρείας ἀλ-
λὰ ἡ ὑπάκουσι τέτοιου συζύγου, ὁμιλοῦν καὶ ἐγὼ μαζί σου
ὅτι εἰς ὁλόκληρον τὴν γῆν μεταξύ τῶν ἀνδρῶν τῶν γυναικῶν
ὀλίγοι παρόμοιοι ἔχουν φανῇ, φιλόστοργοι C ἦτοι. ταπεινοί,
ἀνυπόκριτοι, αὐνοί, εὐλαβεῖς. Ἀλλὰ ἔπρεπε νὰ ταράξωσαι
καὶ νὰ πονῇς, ἀν' ἐξησανέτο ἐντελὲς καὶ κατέληγεν εἰς τὸ
μηδέν. "Ἀν ὅμως κατέπλευσεν εἰς τὸν γαλιθινὸν λαμῆνα καὶ
ἀπεδημιῶν εἰς τὸν πραγματικὸν βασιλεῖα του, δὲν πρέπει νὰ
πενθῇς δι' αὐτὸ ἀλλὰ νὰ χαίρης. Διότι ὁ θάνατος αὐτὸς δὲν
εἶναι θάνατος ἀλλὰ ἀποδημία καὶ μετακίνησις ἀπὸ τὰ χειρό-
τερα εἰς τὰ καλύτερα. ἀπὸ τὴν γῆν εἰς τὸν οὐρανόν, ἀπὸ τοῦς
ἀνθρώπους πρὸς τοὺς ἀγγέλους καὶ τοὺς ἀρχαγγέλους καὶ τῶν
ἀγγέλων καὶ τῶν ἀρχαγγέλων τὸν Κύριον. Διότι ἐδῶ μὲν εἰς
τὴν γῆν, ὅταν ἐξεστράτευε, πρὸς χάριν τοῦ βασιλεῦς. D ἔπρε-
πε νὰ περιμένῃ καὶ κινδύνους καὶ πολλὰς ἐπιβουλὰς ἐκ μέ-
ρους τῶν φθονερῶν. Διότι ὅσον πύξανετο ἡ εὐδοκίμησις τοῦ
τόσον ἐπερίσσευσαν καὶ αἱ ἐνέργειαι τῶν ἐσθρῶν του. "Ἀφοῦ
ὅμως ἐφυγεν ἐκεῖ, τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἤμπορεῖ νὰ ὑποπτεῖσθαι
κανεῖς. "Ὅστε ὅσον ἐκρήθεις λυσιτελεῖς, διότι τὸν ἐπῆρεν ὁ Θεός.

ἐνθ' ἦτο τόσο καλὸς καὶ τόσο ἐνάρτεος, ἄλλο τόσο πρέπει
νὰ χαίρης, διότι ἐταξέθυσεν μετὰ πολλὰν ἀσφάλειαν καὶ ὁδὸν
καὶ ἀφοῦ ἀπηλλάγη ἀπὸ τὴν παρακλὴν τῆς παρούσης κινδυνό-
δους ζωῆς, ὅτι τώρα εἰς κατέστησιν εἰρήνης καὶ ἡσυχίας παλ-
λῆς. Πῶς θαυμάς δὲν εἶναι ἀνταρτυαὶν νὰ ὁμολογῶμεν ὅτι
ὁ οὐρανὸς εἶναι πολὺ καλύτερος ἀπὸ τὴν γῆν, νὰ πενθοῦμεν
ὅπως ἐκεῖνους ποὺ μετακινούνται ἀπὸ αὐτὴν πρὸς τὰ ἑαῖ, E
Ἐάν ὁ μακάριος ἐκεῖνος συγκρατεῖται μετὰ τοῦ ἐκεῖνου ποὺ
ἔχουν ζῆσει ἀσφαρίως καὶ ἀνασθῆναι πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ,
τότε ἔπρεπε νὰ ἐκπαύσῃ καὶ νὰ τὸν θρηνηῖς, ὅτι νεκρὸν
μόνον ἀλλὰ καὶ ζωντανόν. Ἐπειδὴ ὅμως ἦτο οὕτως εἰς ἐκ
τῶν φίλων Ἐκεῖνου, πρέπει νὰ σημειωθῇσθαι τὴν χαρὴν
τοῦ ὅτι μόνον ὅσον ἔζη ἀλλὰ καὶ τώρα ποὺ ἐκοιμήθη. "Ἦκου-
σες πένθος τὸν μακάριον Παῦλον νὰ λέγῃ "Τὸ ἐναλῆσαι καὶ
σὺν Χριστῷ εἶναι, πολλὰ μὲλλον κρείσσον" (Φιλιπ. I, 23).

"Ἀλλὰ πῶς νὰ ἀκούσῃς τὴν ὁμιλίαν του, καὶ νὰ ἀπο-
λαύσῃς τὴν ἀγάπην τοῦ πρὸς αὐτὸν 342 Α καὶ ἀποζητεῖς τὴν
συναναστροφὴν τοῦ, τὴν ὑπέληπνιν ποὺ εἶχες ἐξ αἰτίας τοῦ,
τὴν λαμπρότητα, τὴν τιμὴν, τὴν δοξάλειαν καὶ ὅλα αὐτὰ ποὺ
ἐξηφανίσθησαν σὲ ταράζουν καὶ οὐδ' ἀκούουν. Τὴν ἀγάπην
σου πρὸς ἐκεῖνον ποὺ εἶναι δυνατόν νὰ τὴν φυλάξῃς τώρα
ἐξ Ἰσοῦ ὅπως καὶ προηγουμένως. Διότι τότε εἶναι ἡ δύνα-
μις τῆς ἀγάπης ὅτι μόνον ὅσους εἶναι παρόντες καὶ παύσαντες
μας ἀλλὰ καὶ ὅσους ἀπουσιάζουν μακρὰν τοὺς ἀγκαλιάζει
τοὺς συνενενοῖ, τοὺς συνδέει. Καὶ μήτε τὸ πλῆθος τῶν χρό-
νων, μήτε ἡ ἀπόστασις τῶν δρόμων, οὔτε τίποτε ἄλλο παρό-
μοιον δὲν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ θραύσῃ καὶ νὰ διακόψῃ τὸν
φυσικὸν σὺνδεσμον.

"Ἀν ὅμως ἐπιθυμῇς νὰ τὸν ἀπερῶσης πρόσωπον πρὸς
πρόσωπον. Διότι νυνεὶς ὅτι αὐτὸ εἶναι ἡ θεοτότης ἐπι-
θυμία σου. — B διαφυλάξῃς τὴν κλίην σου ἀνέταφον ἀπὸ ὅλ-
λων ἀνδρῶν καὶ προσημοποιήσας νὰ παρουσιάσῃς ζωὴν ἀντα-
τίαν ἐκεῖνου καὶ ἀποδομήσας θά ἀποδομήσῃς εἰς τὸν ἴσον μετ'
ἐκεῖνον τόσον. Διὰ τὰ νὰ συνωστῇς μαζί του ὅπως ἐδῶ ἐπὶ
λέντες καὶ εἴκοσιν καὶ ἑκατὸν καὶ χίλια καὶ δύο χιλιάδας καὶ
ἑκατὰ χιλιάδας καὶ πολλὰς φορές τόσο ἔζη ἀλλὰ εἰς τοὺς ἀπε-
ράντους καὶ ἀτελευτήτους αἰῶνας. Διότι τοὺς πάντας ἐκεῖ-
νους τῆς ἀναστάσεως ἔχει θεασασθῇ νὰ κληρονομοῦν ὅτι αἱ
σωματικαὶ συγγένειαι ἀλλὰ ἡ ὁμοιότης τῶν θύων. Ἐάν ὁμοιω-
θῇ ὁ Θεὸς ἀδίκησεν τὸν Λάζαρον," ποὺ ἦτο ἀγνωστὸς εἰς τὸν
Αβραάμ, εἰς τὸν Ἰσὶν τόπον ποὺ ἦτο καὶ ἐκεῖνος. C ἡ ἀμοιό-

15. "Ὁ πτωχὸς Λάζαρος ἦτο πολὺ ἀναγκαῖος εἰς τὸν αὐτοπλά. Τοῦ
ἔχει ἀπειρέσι, ἐπεὶ ὁμιλῶς.

της τοῦ Ἰβου συνελθεῖ ὥστε νὰ παρακαθίσουν μὲ αὐτὸν πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῆς καὶ δυσμῆς θὰ δεσθῇ καὶ οὐ μὴν τὸν καλὸν Θηράσιον ὁ τόπος τῆς ἀναπαύσεως, ἐν θελήσει νὰ παρουσιάσῃς τὸν αὐτὸν μὲ ἐκείνον θίον. Τότε θὰ τὸν ἀποκτήσῃς πάλιν, ὅτι μὲ τὸ συμπατικὸν κῶλον ποῦ εἶχε, διὰν ἐφυγεν ὡλὸν μὲ μίαν ἄλλην ἀκτινοβολίαν καὶ λάμπην, ποῦ θὰ λάμπῃ περισσότερο ἀπὸ τὰς ἄλλας ἀκτῖνας. Τοῦτο τὸ αἶμα καὶ ἐν ἀνέλθῃ εἰς μέγα ὕψος, εἶναι ἐν τούτοις φθαρτὸν. Ὡς τὰ σώματα ὅμως ἐκείνων, ποῦ ἔχουν εὐαρεστηθεὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, θὰ ἐνδυσθῶν τὴν δόξαν, δοξῇ καὶ νὰ ἀντακρύσκηται ἀκόμη μὲ τοὺς ἀφθαλμοὺς αὐτοῦς εἶναι ὁδοναπὸν. Καὶ μερικὰ σημεῖα ἀμυδρὰ καὶ ἱκνῇ δὲ αὐτὰ ὁκονήθησεν ὁ Θεός, ὥστε νὰ μὴς δοθοῦν καὶ εἰς τὴν Παλαιάν καὶ εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην. Ἐκεῖ μὲ τὴν αὐτὴν κατεφωτίζετο τὸ πρόσωπον τοῦ Μωϋσέως τότε, ὥστε νὰ εἶναι ὁδοναπὸν εἰς τοὺς Ἰσραηλῆτας νὰ τὸ ἀντακρύσκηται εἰς τὴν Καινὴν, πολὺ περισσότερο ἀπὸ αὐτὸ ἤστροσε τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ.

Ἐπὶ μοι, ἂν σοὺ ὑπέσκητο κάποιος ὅτι θὰ τὸν καμῇ βασιλέα διὰ τῆς γῆς καὶ ἔπειτα σοὺ εἴπῃ νὰ χωρισθῇ ἀπὸ αὐτὸν πρὸς κόριν του. Ἐὰν δὲ διδάσκηται εὐκαὶν ἔστιν καὶ σοὺ ὑπέσκητο ὅτι ἔπειτα θὰ σοὺ τὸν ἀπαύδῃ μὲ βασιλικὴν στέμνα καὶ πορφύραν καὶ ἀκόμη ὅτι θὰ τὰν καὶ οὐ εἰς τὴν αὐτὴν τιμητικὴν θέσιν δὲν θὰ ὑπέσκηται ὡς τὸν χωριστὸν μὲ τὴν πρέπουσαν πραότητα καὶ σιμφορῶν, δὲν θὰ ἐκαίρῃς ἄραγε διὰ τὸ δοῦν καὶ δὲν θὰ ἐνάμεις ὅτι εἶναι πρῶτον ποῦ ἀξίζει νὰ τὸ εὐχαρίστῃς καὶ αὐτὸν λαοὺν νὰ ὑπομείνῃς καὶ πόρῃ, ὅτι διὰ τὴν βασιλείαν τῆς γῆς ἀλλὰ τῶν οὐρανῶν. ὅτι διὰ νὰ τὸν ἀποκτήσῃς ἐκ νέου, ἐνθὺ θὰ φορῇ τὸ χρυσοῦς φαντον ἐνδυμα ἀλλὰ ἐνθὺ θὰ ἔκῃ ἐνδυθῇ ὁθνασίαν καὶ δόξαν, δοξῇ εἶναι εὐλογον νὰ φοροῦν δοῦν ζῶν εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Ἐὰν ὅμως σοὺ φαίνεται ἀνυπόφορον τὸ μήκος τοῦ χρόνου.

4. Ἐπειδὴ ὅμως θρηγνεί καὶ διὰ τὴν ἀσφάλειαν, ποῦ εἴχεας ἀποκτήσῃς χάρις εἰς αὐτὸν ἵσως δὲ καὶ διδοὶ ἐπαρουσιάζειν ἐλπίδας μεγαλυτέρως εὐδοκίμους διότι ἔκουν ὅτι θὰ

δρῶναι. Ἐπειδὴ εἰς τὸ ὄψημα τοῦ ὑπάρχον καὶ τοῦτο περισσότερο ἀπὸ ὅλα νομίζω, σοὺ προκαλεῖ τὸν σπαραγμὸν καὶ τὴν ζάλην τῆς ψυχῆς. Διὰ τοῦτον φέρε εἰς τὸν νοῦν σου ἐκείνους ποῦ ἔλαβον ὄψημα μεγαλύτερον ἀπὸ τὸ ἴδιόν σου καὶ κατέσχεσαν τὴν ζωὴν τὴν κατὰ τὸν τρόπον κυριαρχικῆς ἀξιοσύμμετον. Ὁ δὲ κάποιος νὰ ἐνθυμηθῇς. Ἐκεῖς ὁμοίως ἴσως διὰ τὸν Θεόδοτον ἀπὸ τὴν Σκελίαν ἦτο κάποιος ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἐπαφανεῖς. Αὐτὸς ἐνθὺ ἐνέκα τοῦς πάντας εἰς τὴν ὁρατότητα, εἰς τὸ μέγεθος τοῦ σωματός καὶ εἰς τὴν ἐλευθερίαν ἐμπροσθεν τοῦ βασιλέως καὶ ἐνθὺ εἶχε μεγαλυτέραν δύναμιν ἀπὸ ὅλους τοὺς αὐλοῦς, δὲν ἐδέχθη μετριοπαθεῖς τὴν εὐτυχίαν τοῦ αὐτοῦ. Ἐκαίμην συναρπάσαν ἐναντίον τοῦ βασιλέως καὶ συλλήφθεις, Ὁ δὲ ἴσως ἀπεκαρτολόγη οἰκτρούτατα, ἡ δὲ συζυγία του, ποῦ καὶ εἰς τὴν ἀνατροφὴν καὶ εἰς τὴν κατὰ γῆν καὶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα δὲν ὑπελεπίετο εἰς τίποτε τῆς εὐγενείας σου ἀφροῦ ἐγυμνάσθαι ἀφροῦ ἀπὸ ὅλα τὸ ὑπάρχοντά της καὶ ἐξέπασσε τῆς ἐλευθερίας της, συγκατελέχθη μετὰ τὸν βοσθὸν τῆς οἰκονομίας καὶ ἐνέθη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ζῇσιν ζωὴν κεραιώσαν ἀπὸ ὑπηρετίας τοῦτο μόνον εἶχε περισσότερο ἀπὸ τὰς ἄλλας, ὅτι προσέκαλε μὲ τὴν ὑπερβολικὴν συμφορὰν τῆς τῆς δόκρου δύναν δοῦν τὴν ἐλλείπον. Ἀναφέρεται ἐπίσης καὶ ἡ Ἀρτεμισία ἡ ὁποία ἐπὶ τῇ οὐχίως πολλὸ ἐπαφανεῖς συζύγου καὶ ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖνος ἐπεθύμασε τὸ βασιλικὸν ὄψημα, Ὁ περιέπεσεν εἰς τὴν πένιν καὶ τὴν δυστυχίαν αὐτῇ. Διὰ τὴν ἀπέραντος λύπη τῆς, τὰ ἄφθονα δόκματά της ἐσθίραν τὸ φῶς τῶν ἀφθαλμῶν της τὴν ἔκκε ἀνάγκην ἀπὸ ἐκείνους ποῦ θὰ τῆς κρατῶσιν τὴν κεφαλή καὶ τὴν ὀδηγήσων εἰς τὰς θύρας τῶν ὀλλων διὰ νὰ ἐξουκονομήσῃ καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον τὴν ἀπαραίτητον προφάν. Καὶ παλλὰς ἄλλας οἰκονομίας θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἀναφέρῃ, αἱ ὁποῖαι κατεκρημνίσθησαν ἐπὶ. ἔστιν δὲν ἐγυμνάσων καλῶς τὴν ἐυλάβειαν καὶ τὴν φρόνησιν σοὶ δοῦν δὲν ἐπιθυμῇ νὰ εὐρὴς παρηγορίαν εἰς τὴν συμφορὰν σου ἀπὸ τὴν ἐξῆν δυστυχίαν. Καὶ αὐτὰ ποῦ ὀνέμερα τώρα, δὲν τὰ ἀνέμερα διὰ τὴν ποτε ἄλλο, ποῦ διὰ νὰ ὀνέμερῃς διὰ τὸ ἀνθρώπινα πράγμα δὲν εἶναι. Ἐποῦ ἄλλα ἀλλοθῶν ὅπως τὰ παρουσιάζει ὁ σφοδρῆς «Πᾶσα φύσις ἀνθρώπου ἔχει ὀνέμει κόρτου» (Πο 40, 6). Ὅσον καὶ ὅν κρηθῇ καὶ ἀκτινοβολήσῃ, τὸσον μεγα-

16 Διὰ τὸ ἀναφερόμενα ἐπὶ πράγματα δὲν ἔχουν πληροφορίας ἐπὶ αὐτοῖς.

17 Προσέτις ἐνθὺ τὸς πᾶσιν καὶ ἀσφάλειαν νὰ συγκρίνουν τὸ πᾶν μὲ τὸν πρὸς τὸ πᾶν καὶ ἄλλοις. Ἄλλοι δὲ ἀσφάλειαν ἀνταρκατικῆς εἶναι καὶ τοὺς πρὸς ἄλλους. Ὁ δὲ ὀνέμερῃς.

λιγέρον παύσιν προξενεί, ἔτι μόνον εἰς τοὺς ἀπλοῦς πολί-
τας ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἰδίους τοὺς βασιλεῖς. Διότι ἔν ἡμῶ-
ραι νῦν εὐρη κλισίος οἰκὸν ἰδιώτου γεμῶτην ἀπὸ πόσεως συμ-
φορᾶς ἀπὸ οὗ δεινὰ εἶναι γεμῶτη τὰ ἀνάκτορα. Πρώτως ὁρ-
φάνει 344 Α καὶ κηρείαι καὶ θάνατοι θά.οι, πολὺ περισσύτε-
ρον δόμοι καὶ σκῆλροι ἀπὸ 8, π.ε.κ. τὰς τραγωδίας ἐπιπλάτουν
κυρίως ἐναντίον τῆς βασιλείας.

Καὶ δὴ νῦν ἀρῆσθαι τὰ παιδιὰ, ἀπὸ οὓων ἐδιδάσκουσιν
ἐπὶ τῆς ἰδικῆς μας γενεᾶς καὶ πᾶσι δόλοι ὑπὲρξαν ἐν νῦν. 345
μόνον ἐτελεύτησαν τὴν ζωὴν των με φυσικὸν θάνατον. Ἀπὸ
τοὺς ἄλλους ὁ εἰς ἐπορευθῆν ἀπὸ βασιλέα, ὁ ἄλλος εἰς τὸν
πόλεμον, ὁ τρίτος ἔπεισε θύμα συνωμοσίας τῶν φρουρῶν του,
ὁ τέταρτος ἀπὸ τῶν ἰσίων ἐκείνων πᾶσι τὰ ἐξέλεξε καὶ τοῦ
ἐφόρεσε τὴν πορφύραν. Αἱ δὲ γυναῖκες πᾶσι ἔχουσιν μαζί με
αὐτοὺς, ἄλλαι, θυμὸς λέγουσι, ἀπέθανον δηλητηριασθεῖσαι, ἄλ-
λαι δὲ ἀπὸ τῆς λύτης των. Αὐτοὺς ἔπιζον ἀκόμη, ἡ μία
πᾶσι ἔκει παιδία Β ὁρμάνον τρέμει καὶ φοβεῖται, μήπως κά-
ποιος ἀπὸ τοὺς κρατούντας τὸν φονεὺν φοβούμενος, ἐκ τὸ
μέλλον. Ἡ ἄλλη, ἀφροὺ παρεκάλεσαν πολλοὶ, μετὰ θύας ἐπιαν-
ήλθεν ἀπὸ τῆς ἐξορίας, εἰς τὴν οἰκίαν τὴν εἶκεν ἐξαιονέ-
σει ὁ ἐπακράτης. Ἀπὸ τῆς γυναῖκος τῶν σημερινῶν βασι-
λέων, ἡ μία ἀφροὺ ἀνέστην ἀπὸ τὰς προηγουμένας συμφο-
ρὰς ἀνομιαντες εἰς τὴν καρὰν τῆς πολλῶν πόνον, ἐπειδὴ εἴ-
ναι ἀκόμη πολλὸν νέος ὁ κυδερνῶν σύζυγος τῆς καὶ πολλοὶ ἀπὸ
παντὸς συνωμοτοῦν ἐναντίον του. Ἡ ἄλλη εἶναι ὡς νεκρὰ ἀπὸ
τῶν φόβων τῆς καὶ 346 ἄλλωτερον ἀπὸ καταδίκης, ἐπειδὴ ὁ
σύζυγός της, ἀφ' οὗ τῆς ἀφόρεσε τὸ στέμνα, μέχρι σήμερον,
εἶναι ἀποκαταλμένος με πολέμους καὶ μάχας. C περισσότε-
ρον ἀπὸ οὗ αἱ συμφορὰς τὴν καταπράτουν ἢ ἐντροπὴ καὶ αἱ
ὀνειδιδοὶ ὄλων. Αὐτὴ, πᾶσι συντόν, 8, π.ε.κ. δὲν ἔκει γίνεαι ποτὶ.
Ἀφροὺ ἔφρασαν αἱ θεοφθορα τὴν ἰδικὴν των κίβαν, εἰς χιλιά-
δας καὶ πολλὰς φορὰς τόσῳ σιῶν τῆς ἰδικῆς μας γῆς ἀπέ-
δραμον καὶ ἀφροὺ κατέκαυσαν τὴν ὑπαίθριον καὶ ἐκυρίευσαν
τὰς πόλεις ἀνούνηται νῦν ἐπαπείρουν εἰς τὰς πατρίδας των
καὶ περιπατοῦν τοὺς ἰδίους μας δόμους, ἀφροὺ νῦν κατεῖσαν

34. Οἱ ἐνὶ τῇ βασιλείᾳ, πᾶσι ἀναφέρει ὁ ἴω. Κρυπτοτομὸς ἐν 345
ἀναφέρει ἐπὶ τῇ ἐποχῇ του εἶναι, πᾶσι εἰς 346 1) Ἰωνάτας (ἐξαιονέ-
ται 300), 2) Γάιος (ἐξαιονέται 354 κατὰ διακρίτην τοῦ Ἰωνάτατος),
3) Κωνσταντῖος (ἀπέθανε τὸ 361 φυσικὸν θάνατον), 4) Ἰουλιανὸς (ἀπο-
λαύσθη 363 ἐκτρεφέντος ἀπὸ τῶν Περσῶν), 5) Ἰουλιανὸς (ἀπέθανεν
ἀπὸ σιῶντος ἐν Γαλιατῇ τὸ 364), 6) Οὐλεντινιανὸς I (ἀπέθανε τὸ 378
φυσικὸν θάνατον), 7) Οὐλεντινὸς (ἐκείν τὸ 378 ἐν τῇ ἐκτῇ ἐν Ἀδριανουπόλει
πολεμῶν κατὰ τὴν Ἰνδοίαν) 8) αἱ καὶ, 8) ὁ θεοφθορὸς καὶ 9) ὁ Γρηγορίου.
B. Grillet εἰς ἀπομνημονεύματι, No 126, 135, b. Paris 1908].

καὶ οὕτως νῦν διεξάγουσιν πόλεμον. Καὶ μάλιστα λέγουσι ἐν κά-
ποιος ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς των εἶπεν ἐπὶ ἔδωκεν ἐκπλήξην
διὰ τὴν ἀναίδειαν τῶν στρατιωτῶν μας, αἱ ἀπᾶσι μολονῶσι
κατασφάζονται χειρότερον ἀπὸ πρόβατα, ὁ περιμένουν ἀκό-
μη 8, π.ε.κ. νικητοὺν καὶ δὲν ἐννοῦν νῦν ἐνκαταλείβουν τὴν
πατρίδα των. Ὁ ἴδιος ἐλεγε ἐπὶ βασιλεῖς πλέον νῦν φονεὺν
αὐτοὺς. Τὶ φυσικὴν διάθεσιν νομίζεις 8, π.ε.κ. καὶ ὁ βασι-
λεὺς καὶ ὁ σύζυγός του, πᾶσι ἀκούει τοὺς λόγους τούτους.

5. Ἐπειδὴ δὲ ἀνέφερα τὸν πόλεμον αὐτὸν, πᾶσι τοὺς πο-
λὺ ἀπὸ κήρας με περιεκύκλωσαν πᾶσι εἰς τὸ παρελθὸν ἀπὸ
στρατιῶν ἀπὸ τὴν ὑπάληπτον τοῦ ἀνδρός των καὶ πᾶσι πᾶσι
μας, ἀφροὺ ἐφόρεσαν πένθος καὶ πᾶσι ἐνδυμασίαν, θρη-
νοὺν ἐδιδόκουν. Διότι εἰς αὐτὰς δὲν ἀνδρὸς των καὶ πᾶσι
νεκρὸν σου. Ε 347 ὁ ἄλλω θυμὸς σου, καὶ κατέκαυσαν ἐπᾶν
εἰς τὴν κλίνην εἶδες τὸν καλὸν σου σύζυγον καὶ ἤκουσες τοὺς
τελευταίους λόγους του καὶ ἀντελήφθης ἀπὸ τῶν παραγγελ-
ῶν του τι πρέπει νῦν πράξει διὰ νῦν ἐξασφαλίσῃς τὰ συμμέρον-
τά σου καὶ πᾶσι με τῶν διαθήκων του ἀπέκλειε τὰς ἐπιθέσεις
τῶν πλεονεκτητῶν καὶ οὐκαρηντῶν. Δὲν εἶναι τοῦτο μόνον
πολλὰς φορὰς ἐπέτινες ἐπᾶν εἰς τὸν νεκρὸν του. κατεφ-
λησες τοὺς δολοφονίας του, πᾶσι ἐνηγκαλισθῇς, πᾶσι ἐθρήνη-
σαι, πᾶσι εἶδες νῦν κρύβεται με πολλὴν τριμῇ, ἐξαιονέ-
σεις τὰς ἀπαιτήσεις τῆς καρδίας σου. 348 Α ἔρκεσαι
τάχος σὺν εἰς τὸν τόφρον του καὶ ἀντὶ τῆς ἰαννῆς παρηγο-
ρίαν εἰς τὴν θλίπν σου. Αὐτὴ θύμας ὅλα αὐτὰ τὰ ἔχουν στε-
ρηθῇ ἔσαν προτέμνει δὲν τοὺς ἰδίους των εἰς τὸν πόλε-
μον με τὴν ἐλπίδα νῦν τοὺς δεχθῶν πᾶσι καὶ ἀντὶ αὐτῶν
ἐπιστρέφουν, ἀφροὺ ἐδέχθησαν τὴν μικρὸν ἀγγελίαν τοῦ θά-
νατου των. Δὲν ἤλθε πᾶσι ἀκούσας καίτοις νῦν τοὺς φόβους
τοῦ σῶμα των ἀλλὰ λόγους μόνον με τῆς διήγησαν πᾶσι
τῆς θανάτου των. Εἶναι καὶ πᾶσι πᾶσι τὴν διήγησαν πᾶσι
τῆς θανάτου των. Δὲν ἤλθε πᾶσι ἀκούσας, αὐτὴ κατέστη δυνατὸν νῦν
μέθουν πᾶσι ἔπεισαν, διότι κατεκάσθησαν μέσα εἰς τὸ μέγα
κλῆρος τῶν συγκρατηθέντων. Β Καὶ διότι νῦν θαυμάζωμεν ἂν
πολλοὶ ἀπὸ τοὺς στρατιώτας ἐπορευθῶσιν ἔπειτα, ἀφροὺ καὶ ὁ
ἴδιος ὁ βασιλεὺς, ἀφροὺ ἀπέμειναν εἰς μικρὸν καιρὸν με ὁλί-
γους στρατιώτας, δὲν ἐτόλμας νῦν ἐξέλθῃ καὶ νῦν ἀποσπᾶ
εἰς τοὺς ἐξορμήσαντας ἐκδροὺς ἀλλὰ παραμένουν μέσα εἰς
ἀσπίδα σπῆτι, ἀφροὺ ἦσαν αἱ ἐκδροὶ σπῆτιν κατεκῆν με 8
σοὺς εὐρίσκοντο μέσα, τοὺς ἐνδρα, τοὺς ἴππους, τοὺς τῶ-
λους, τοὺς δοκούς, ὅλα μετεβλήθησαν εἰς τὴν ἰδίαν κόνιν. Καὶ
ἀντὶ νῦν φέρουν τὸν βασιλέα δοσι εἶκον φύγει πᾶσι τοὺς εἰς τὸν

πόλεμον, επιστρέφοντες ἔφεραν τὴν εἰδὴν αὐτὴν εἰς τὴν σύζυγόν του.

Εἰς τίποτε, εἰς τίποτε δὲν διαφέρουν ὅσα λαμβάνουν εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ θεατρικῶν παιγνίων ἢ ἀπὸ τῆν ἀκτὴν τῶν ἀναιμάρτων λουλουδίων. **Γ** Κατὰ πρῶτον πετοῦν, προτοῦ ἀφανισθῶν· ἔπειτα καὶ ἂν ἀκτὴν ἐστραπῇ νὰ ἀναμείνουν ἐπὶ ὀλίγον ἡμέρας καπιστρέφονται. Ποῶν πράγμα εἶναι μῆδυνώτερον ἀπὸ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δόξαν ποὺ προσέρχεται ἀπὸ τοὺς πολλούς, **Τ** καὶ τὴν δίδει καὶ ποῶν ἀφέλειαν προκαλεῖ. Εἰς ποῶν σκοπὸν χρησιμεύον ἀνταποκρίνεται, καὶ μακάρι νὰ ᾔτω τὸ δεινὸν τοῦτο μόνον. Ἀλλ' ὅμως ἕκτος τοῦ διδὲν ἔχομεν νὰ κερδίσωμεν ἀπὸ αὐτοῦ καλὸν καλόν, ἀναγκάζεται νὰ ὑπομένῃ συνεχῶς πολλὰ δυσάρεστα καὶ βλαβερὰ, ὅπως ἔχει αὐτὴν τὴν ἐπαχθεομένην κυρίαν. Διὰ τὴν δόξαν εἶναι κυρία αὐτῶν ποὺ τὴν ἔχουν. **Δ** καὶ ὅσον περισσότερον τὴν κολλασκόμεναι αἱ δοῦλοι τῆς πόσιν περισσότερον ἐξευτελεῖται ἐναντίον των καὶ τοὺς βασανίζει μὲ σκληρότεραις διαταγαῖς. Ἐν τῇ αὐτῇ ποὺ τὴν περιφρονοῦν καὶ τὴν ἐξουτελοῦν οὕτε ἡ ἴδια δὲν ἡμιπαρεῖ τελειῶς νὰ τοὺς ὑποτάξῃ — εἶται εἶναι χειρότερα καὶ ἀπὸ τυραννὸν καὶ ἀπὸ κάθε θηρίου. Διὰ τὸ τυραννὸς καὶ τὸ θηρίον πᾶσαι εὐνοῦνται μετὰ τὴν ἐγγύτητα, ἐκείνη ὅμως ἐξαγριύνεται, ὅταν ὑποκοῦται ἐκ αὐτῆς καὶ ἂν εὖρη ἐκείνου ποὺ θὰ ὑπτακούσῃ καὶ θὰ ὑποταχθῇ εἰς ὅλα τίποτε δὲν ὀφείλει ποὺ νὰ μὴν τοῦ τοῦ ἐπιβάλλῃ. Ἐκεῖ καὶ μάστιγας ἄλλων σὺμμετακτοῦν, ποὺ δὲν θὰ κάμωμεν λάθε ἂν τὴν ἐνομούμεν θυγατέρα τῆς. **Ε** Ὅταν δηλαδὴ ἡ τιμὴ, ἀφοῦ καὶ λυγρηθῇ καὶ μεγαλῶσθαι εἰς ἱκανὸν βαθμὸν, κἀμὴ οὐκ ἔτι μέσας τότε γεννᾷ τὴν ἀνοησίαν, ἢ ποῖα ἐξ ἰσοῦ μὲ αὐτὴν ἡμιπαρεῖ νὰ κρημνίσῃ τὴν ψυχὴν ἐκείνου ποὺ τὴν ἔχουν.

8 Εἰπέ μοι λοιπὸν δι' αὐτὴν θρησκείαν. Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς σὲ ἀπέλλοιξε ἀπὸ τῶν πόσιν θερεῖν αὐτὴν δουλείαν καὶ ἐρεσθὲ ἀπειμάκρυνεν ἀπὸ τῶν τειχῶν τῆς ψυχῆς σοι κάθε ἐρῶσαν τῶν λαμπρῶν αὐτῶν ἀσθενειῶν. **944** **Α** Ὅταν εἴσας τὸν σύζυγόν σου ζωντανὸν ποτε δὲν ἐπαύσας νὰ ἐπιτίθενται ἀδίακόπως ἐναντίον τῆς ψυχῆς σου. Πῶς ὅμως ποὺ ἀπέθανε δὲν ἔχουν ἀπὸ ποῶν σημείων νὰ προσβάλλουν τὴν νοῦν σου. Αὐτὸ λοιπὸν πρέπει νὰ ἐπιταχθῇ νὰ μὴ θρηνηθῇ τὴν ὑποκαταστάσιν των καὶ νὰ μὴ ἀπαρηγγεῖ τὴν σκληρὰν κυριαρχίαν των. Διὸς ὅπου ἐπιτεθοῦν αὐτὰ, ὡς θύελλαι, ἀνατρέπουν τὰ πάντα ἐκ θεμελίων καὶ τὰ σιντρίβια. Καὶ ὅπως πολλοὶ ἀπὸ τῶν πᾶντων ἐν τῇ ἐκείνῃ ἐκρυβέντες δυσμορφοὶ καὶ ἀπαίσιαι, μὲ τὰ ψευδέα καὶ ὁ βλαβερὸς διεγχεύουν τὰς ψυχὰς τῶν νέων, ποὺ εἶναι ἀκόμῃ ἀναλαβὰ καὶ εἶναι τοὺς φέρουν πρὸς τὴν ἐξουσίαν

των, τοὺς μετατρέφοντες ἐφευτελιστικώτερον ἀπὸ κάθε δοῦλον, ἔτσι καὶ αὐτὸ τὰ πάθη ἢ κενόδοξα καὶ ἡ ἀνοησία, **Β** πολλόνους τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων περισσότερον ἀπὸ κάθε νόλυσμα.

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ πλοῦτος θεωρεῖται ἀγαθὸν ἀπὸ τοὺς πολλούς· εἶναι τοῦ ἀφαιρούμεν τὴν κενόδοξον, καὶ ὁ ἴδιος πλέον δὲν εἶναι ἐπαθυμῆς. Ὅσοι λαοὶν ἡδυνήθησαν μὲ τὴν πέναν των νὰ ἐπαύσασιν τὴν δόξαν ἐκ μέρους των πολλῶν δὲν ἔβελαν πλέον νὰ πλουτίσων ἀλλὰ περιεφρόνησαν τὸν προσφερόμενον εἰς αὐτοὺς πολλὴν κρυφόν. Δὲν θὰ κρεασθῇ νὰ μάθῃς τοὺς ἀπὸ ἐμὲ. σὺ γνωρίζεις ἀκριβέστερον ἀπὸ ἡμᾶς τὸν Ἐπομενῶνδαν, τὸν Σικράτην, τὸν Ἀριστείδην, τὸν Διονέην, τὸν Κράτιστον, ποὺ ἀφῆκε τοὺς ἀγρούς του νὰ γίνωνται βοσκότοποι. Οἱ πρότεροι ἀπὸ αὐτοὺς μὴ ἔχοντες δυνατότητας νὰ πλουτίσων, εἶδον νὰ ἔρχεται εἰς αὐτοὺς ἡ δόξα διὰ τῆς πτωχείας καὶ κατέφυγον ἄμελλας εἰς αὐτὴν. **Γ** ὁ τελευταῖος ἀπέφυγε καὶ ἐκεῖνα ποὺ εἶχεν ἀπὸ τῶσιν μονίαν κατέλειπε διὰ νὰ ἀπεκτελέσων τὸ ἄγρον τοῦτο θηρίον, τὴν δόξαν. **9** Ἄς μὴ κολάσωμεν λαοὶν, διότι ὁ Θεὸς μᾶς ἀπέλλοιξε ἀπὸ αὐτῆς τὴν ἀσυχρίαν καὶ γελοῦσαν δουλείαν, ποὺ εἶναι φορτωμένη ἀπὸ κατηγορίας πολλὰς. Διὸς τὸ ὄνομά της εἶναι μόνον λαμπρὸν εἰς τὴν πρῶτην ἡμέραν φέρει τοὺς φιλοδόξους εἰς θέσιν ἀντίθετον πρὸς τὸ ὄνομα καὶ δὲν ὑπόκειται κανείς ποὺ νὰ μὴ γελᾷ με ἐκείνου ποὺ ἐπιβάλλει τὴν δόξαν. Ἐυφρονὴς καὶ ἐνδοξὸς θὰ ἡμιπαρεῖ νὰ γίνῃ μόνον, ὅπως δὲν ἀποδέχεται εἰς τοῦτο. **Δ** Ἐκεῖνος ὅμως ποὺ θεωρεῖ σημαντικὴν τὴν ἐκ μέρους των πολλῶν δόξαν καὶ διὰ τὴν ἐπιτάχῃ ὑπομένει καὶ πράττει τὰ πάντα αὐτὸς θὰ σημειώσῃ τὴν μεγαλύντην ἀποτυχίαν καὶ πᾶσιν εἰς τὴν προσπάθειάν του καὶ θὰ ἀπολαύσῃ ὅλα τὰ ἀντίθετα, τὸν νῆλυστον, τὴν κατηγορίαν τὰ σκαμνία, τὴν ἀντιπάθειαν καὶ τὸ μῖσος.

Καὶ δὲν εἶναι τοῦτο σινηθὸν ἐκ τῶν ἀνθρώπων μόνον ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς τὰς γυναῖκας καὶ μάλιστα περισσότερον. Οἱ αὖτε θαυμάζουν τὴν ἀνεπιτήδευσιν εἰς τὴν ἐκράνισιν τοῦ θαλάσμου, τὴν ἐνδυμασίαν. **Ε** καὶ δὲν ἐπαίτῃ τὸν ἑαυτοῦ κανόνος καὶ δοκιμαζομένην ἐισαγγεῖν καὶ τὴν μακαρίζουν καὶ εἰς εὐχόμεναι καὶ ὅλα τὰ καλὰ ἀποστρέφοντα ὅμως καὶ ἀντιπαθεῖν τὴν κενόδοξον καὶ τὴν ἀποφρευομένην ὡς νὰ ᾔτω ἂν

19 Οἱ ἀναφερόμενοι ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον ὡς ὁμοιογενεῖς ὑποδείγματα ἐκείνου εἶναι, διὰ τὴν ἐκότην καὶ τὴν κοινωνίαν εἰς τὴν ὅπου αὐτοὶ εἰσὶν. Ἀλλὰ μὲ τὰ κριτήρια τῶν ἐλαττωδῶν ἢ ἀρετῶν των ὑποδείκνυται, εἰς ταῖς μέσας διὰ τὴν ἀσέκνητον εὐχὴν.

γριον θηρίον και ἀποκτείνουσιν ἐναντίον τῆς ἀπειρώους κατάρως και ὕδρας. Καὶ δὲν ἀποκτείνουσιν αὐτὰ τὰ κακὰ μόνον ἀπὸ τὴν περιφρόνησιν τῆς δόξης τῶν πολλῶν ἀλλὰ ἐκ τῶν φινιτέρων θὰ ἀποκτείνουσιν τὰ μέγιστα κέρδη, γυμναζόμενοι νὰ ἀνερπώμεθα ὀλίγον και ὀλίγον και νὰ ὑπενώμεθα πρὸς τὸν οὐρανὸν ¹⁴⁷ Α καὶ νὰ καταφρονούμεν ὅλα τὰ γήινα. Δεδοὶ ἐκεῖνος ποὺ δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ τὴν γῆν τῶν ἀνθρώπων, δώσει καλὰ πρότερον, θὰ τὰ πρὸξ ὅλα μὲ ἀσφάλειαν και δὲν θὰ κινδυνεύσῃ νὰ πάθῃ κατὰ κακὸν οὔτε εἰς τὰς λυπηρὰς οὔτε εἰς τὰς εὐκαρτίους περιστάσεις τῆς ζωῆς οὔτε δηλαδὴ αἱ πρόνοιαι θὰ τὸν καταπονήσουν ἢ θὰ τὸν κρημνίσουν οὔτε αἱ δευτεραί ἡμιποροῦν νὰ τὸν κάμουν ὑπερήφανον και φουσκωμένον ἀλλὰ μέσα εἰς πράγματα εὐμετέθλητα και τεταραγμένα ὁ ἴδιος παραμένει ἔξω ἀπὸ κάθε μετώπιασιν. Τὸ ἴδιον ἐλάττω δὲν θὰ συμβῇ τοσάυτως και εἰς σέ και ἀπὸ ἀποσποσθῆς ἐκ τοῦ κόσμου ὅλα τὰ θεσπαστὰ θὰ μὲς παρουσιάσῃς οὐράνιον θῶν και τὴν δόξαν τοῦ κυρίου θρηνηῖς, θὰ τὴν περιφρονήσῃς μετ' ὀλίγον Β και θὰ ἀντιληφθῇς τὸ κενὸν και μέγατον προσωπείον τῆς

Ἐάν πάλιν παθεῖς τὴν ἀσφάλειαν τοῦ ἐκεῖνος σοὺ εἶδος προσφέρει και τὴν φύλαξιν τῶν ὑπαρκόντων σου και τὴν ἀποιργίην τῆς ἐπιθυμίας, ὅταν ρήπονται εἰς τὰς συμφορὰς τῶν ἄλλων ἐπιπορῶν ἐπὶ κυρίου τὴν μέριμνάν σου και αὐτὸς σε διατρέψῃς (Ψαλμ. 54, 23) Ἐβλέποντες νόον, λέγουσιν εἰς ἀρκείας γενεὰς και ἴδετε τίς ἤλπισεν ἐπὶ κύριον και κατασχέσθαι, ἢ τίς ἐπεκατέστω αὐτὸν και ὑπερείδεν αὐτόν ἢ τίς ἐνέμενε τοῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ και ἐγκατέλειπεν αὐτόν; (Σαμ. Σαμ. 2, 10) Διότι ἐκεῖνος ποὺ σοὺ ἐπροξέντος τὴν τόσον ἀνυπόφορον συμφορὰν C καὶ σὲ ἐπανάφερε πῶρα εἰς τὴν νολήν, αὐτὸς θὰ σὲ περιστρέψῃ και ἀπὸ τοῦ προέκειτο ἀκόμῃ νὰ σοὺ συμβοῦν διότι θὰ συμφωνήσῃς μετ' ἐμοὶ και ἡ ἰδία σὺ θαρρότερον ἀπὸ τὸ πλῆγμα τοῦτο δὲν θὰ λάθῃς ἀλλὰ εἰς τὸ ἔξῃς. Σὺ λοιπὸν ποὺ ὑπέφερες μὲ τέσσην γενναίότητα τὴν παρὴν συμφορὰν και μάλιστα ἐνθ' ἡσθ ἀπειρος, μὲ πολὺ μεγαλότερον εὐκολίαν θὰ ὑπομείνῃς τὰ μελλοντικά, ἐάν κάποτε —πράγμα τοῦ εὐχόμεναι νὰ μὴ γίνῃ ποτὲ— συμβῇ²⁰ κατὰ ἀπὸ τοῦ ἀπεσπάρθῃς. Νὰ ἐπιδικῇς λοιπὸν τὸν οὐρανὸν και ὅλα τοῦ ὀδεγούσιν εἰς τὴν ἐκεῖ ζωὴν και τίποτε ἀπὸ τὰ ἐδοῶ B δὲν θὰ ἡμιπορῇς νὰ σὲ ἀλλάγῃ, ἀκόμῃ και ὁ ἴδιος ὁ κυρία-

²⁰ Δὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ παθεῖς εἰς κάποτον, ποὺ διατρέχει διὰ τῶν πᾶσιν νὰ τὸν εὖρῃ και ἀλλὰ συμφορὰ. Διὰ τοῦτο δὲ συμφορὰς χρησιμποιεῖ ὑποθετικῶς, ἀδύνατον χρονικῶς και ἰσχυρὰν περὶ τοῦ ἐντέθλου εὐχῆς.

κος τοῦ σκότους, ἀσκεῖ νὰ μὴ βλάψωμεν οἱ ἴδιοι τὸν αὐτὸν μας Διότι και ἂν ἀφαιρήσῃ κάποιος τὴν παρουσίαν μας και διαμελισθὲν τὸ σῶμα μας, δὲν ἀποτελεῖ τοῦτο τίποτε δι' ἡμᾶς, ὅταν μένῃ ἀνεπιτρεπτός ἡ ψυχὴ μας.

7 Ἄν ὅπως θέλῃς ἀποσπάρῃς και ἀσφαλῇ νὰ εἶναι τὰ χρήματά σου ἀλλὰ και νὰ πληθύνωνται ἐγὼ θὰ σοὺ ὑποδείξω και τὸν τρόπον και τὸν τόπον. ὅταν δὲν ἔχεις τὸ δικαίωμα νὰ εἰσελθῇ κανεὶς ἀπὸ τοῦς τὰ ἀπορροαμάτων. Ποῖος εἶναι ὁ τόπος, Ὁ οὐρανὸς Ἀποστείλε τα πρὸς τὸν καλὸν ἐκεῖνον σύζυγον και δὲν θὰ ἡμιπορῇς οὔτε κλέπτῃς οὔτε ἀπατεῖν οὔτε τίποτε ἀπὸ τοῦ δὲν τὰ καταστρέφει νὰ τὰ προσβάλλῃ. Εἰ Ἄν κατωκάσῃς, ἐκεῖ τὰ χρήματα αὐτὰ, θὰ ἐξασφαλίσῃς ἀπὸ αὐτὰ πολὺ κέρδος. Διότι ὅλα δὲν φυτεύομεν εἰς τὸν οὐρανὸν διδοῦν και περισσοτέραν και καλύτεραν ἐσοδείαν ὅπως ἀσπιδὸς πρέπει, ἀπὸ τοῦ ἔσθιν καίμεν, ρύας εἰς τὸν οὐρανὸν Ἄν πράξῃς τοῦτο, πρόσδεξαι πῶρα πλεονεκτήματα θὰ ἀποκομίσῃς πρῶτον τὴν αἰώνιον ζωὴν και τὰ ὑπεροκλήματα εἰς τοῦς ἀναποῦν τὸν Θεόν. Ἄ οὔτε ἀσφαλῶς εἶδεν, οὔτε οὐς ἤκουσεν οὔτε ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἀνέδωκε, ὅσατα τὴν παντοτεινὴν ἐκ ντροπῆς τοῦ καλοῦ συζύγου σου ἀλλὰ και εἰς τὴν ζωὴν αὐτῇ θὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὰς φοροντίας. ³⁴⁸ Α τοὺς φόβους, τοὺς κινδύνους, τὰς ἐπιθυμίας, τὴν ἐκθρόν, τὸ μένος Ἐὰς ἔσαι σὲ περιβάλλουσι αὐτὰ, ὅπως θὰ ὑπάρξουν μερικοὶ ποὺ θὰ σοὺ ἐπατεθῶν ἂν ὅπως τὰ μεταθέσῃς εἰς τὸν οὐρανὸν, θὰ ζῇς ἀκίνδυνον και ἀσφαλῇ ζωὴν, γεμίστην ἀπὸ πολλῶν ἡσυχίας και θὰ ἀπαλάσῃς αὐτάρκειαν μετ' εὐσεβείας.

Εἶναι δηλαδὴ μέγας παραλογισμός, ὅταν μὲν θέλῃ κανεὶς νὰ ἀγοράσῃ ἄνθρωπον νὰ ἐπαχθῇ εὐφορον γῆν, ὅταν ὅμως ἔχει ἑμπρὸς τοῦ τὸν οὐρανὸν ἀντὶ τῆς γῆς, ἐνθ' ἡμιπορῇ νὰ ἀποκτήσῃ ἐκεῖ ἄγρὸν νὰ μένῃ ἐπάνω εἰς τὴν γῆν και νὰ ὑπομείνῃ τὴν ταλαιπωρίαν και τοῦ προκαλεῖ ἡ γῆ και αἱ ἁμαρτίαι τοῦ αὐτοῦ μᾶς κάμνει αἰκνὰ νὰ ἀποτοκμαζοῦν εἰς τὴν ἐλπίδα μας. Β Ἐπειδὴ ὅμως σοὺ προκαλεῖ μενᾶλιν λύπην και ταραχὴν ἡ προσδοκία τοῦ ἔδοκ μωσος σικνὰ ὅτι θὰ ἀνῆρχετο αὐτὸ τὸ ὄφελος τοῦ ὑπάρχει, ἀλλὰ προσσηγησάτω προτοῦ ἀναλίσθῃ ἡ ψυχὴν λάθῃ πρῶτον, ἡ δὲν τὸ ἔξῃς δι' ἡμᾶς νὰ ἡ ἐλπίς αὐτῇ ἦτο προφανεσιότης ἦτο ὅπως ἐλπίς ἀνθρώπων, ἡ ὅποια πολλὰς ἀσποκεῖ. Ποῖα παρομοία δὲν βλέπομεν νὰ γίνωνται εἰς τὴν ζωὴν μένουσιν ἀπαρασπαστάτα ἐκείνα ποὺ μὲ θαρμὴν ἐπιδροσάμεθα και πρὺγματοποιούνται σικνὰ ἐκείνα ποὺ οὔτε κἂν ἐσκαφθῇμεν εἰς τὰς ἀρκάς, εἰς τὰς βασιλείας, εἰς τὰς κληρονομίας εἰς τοὺς γάμους βλέπομεν νὰ συμβαῖν τοῦτα παντοῦ και πάντως. C Ὅποτε δὲ

καὶ ἦτο πολὺ πλησίον ὁ καιρὸς ἀλλὰ κατὰ τὴν παρουσίαν³¹ «Πολλὰ μετατὸν κύλλικος καὶ κείλευς ἄκρου πέλει» Καὶ ἡ Γραφή ἐπέσης λέγει «Ἀπὸ πρωΐθεν ἕως ἡμέρας μεταβάλλει καιροὺς» (Σοφ. Σειρ. 18, 25) "Ἔτσι καὶ ὁ βασιλεὺς που σήμερις ζῇ σβρίων πεθαίνει» Καὶ πάλιν θέλων νὰ μὴ παρουσιάσῃ ὁ ἴδιος σοφὸς ὅτι τὰ πράγματα συμβαίνουν παρὰ προσδοκίαν, λέγει «Πολλοὶ τύραννοι ἐκάθισαν ἐπὶ δόδου, ὁ δὲ ἀνυπολόγητος ἐφόρει ἐπὶ δόδου» (Λυτὸς 11, 5).

Καὶ δὲν ἦτο ἀπόλυτος θέβαιον ὅτι ἂν ἔζη θὰ εἶσε λάθει τὸ δίκαιον ἐκείνῳ τὴν ἀθετησότητα τοῦ μέλλοντος μὴ δίδων τὸ δίκαιον D καὶ ἄλλα νὰ τὴν ὑποπτευόμεθα. Ἀπὸ τοῦ ἦτο θέβαιον ὅτι ἂν ἔζη θὰ ἐλάμβανε τὸ δίκαιον ἐκείνο, "Ὅτι δὲν θὰ ἀπραγματοποιούνητο τὰ ἀντίθετα, δὲν θὰ ἔκανε τὴν τμην προσβληθεὶς ἀπὸ κάποιον νόσον, ἢ τραυματισμένος ἀπὸ τὸν φόβον καὶ τὴν βασανίαν ἀνθρώπων ποὺ πῦξοντο νὰ κακοτυπήσῃ ἢ ἀπὸ κάποιον ἄλλο φοβερόν πάθημα. Ἀς δευτέρωμεν ὅμως, ἂν θέλῃς, ὅτι εἶναι φανερόν, φανερώτατον ὅτι ἀπωσθήσεται ἂν ἔζη ἐπὶ κακοῦ νὰ ἐπιτύχῃ τὸ κορυφαῖον αὐτοῦ δίκαιον ὅσον ἀντικεινὸν τὸ δίκαιον, πόσον μεγαλύτερους κινδύνους καὶ φροντίδας καὶ ἐπιβολὰς θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ ἀντιμετωπίζῃ. Ἀς τὰ διαγράφωμεν ὅμως καὶ αὐτὰ καὶ ἔς τὸν ἀρτίον μιν νὰ διαπλέξῃ κατὰ κίνδυνον καὶ μὲ πολλὴν γαλήνην τὸ πέλαγος ἐκείνο E Ποῖον θὰ ἦτο, εἰπέ μου, τὸ τέλος, "Ὅτι αὐτὸ ποὺ εἶναι καὶ τώρα, Πάθαναιον βεῖ αὐτὸ ἄλλα κάποιο ἄλλο ἴδιον καὶ ἀπεικασίαν. Κατὰ πρῶτον θὰ ἐβόλετο θραδύτερον τὸν οὐρανὸν καὶ ὅσα ὑπάρκουν ἐκεῖ πράγματι δὲν εἶναι μικρὰ ζητήσῃ δι' ὅσους ἐπίστευσαν χάριν τῶν μελλοντικῶν ἀγαθῶν Δευτέρον δέ, καὶ ἂν ὁκώμῃ ἔζη μὲ ἀπόλυτον καθαρότητα, ὅμως τὸ μήκος τῆς ζωῆς καὶ αἱ ἀνάγκαι τοῦ ἁγιάματος δὲν θὰ ἐπέτρεπον νὰ ἀπώλῃ ὅσον τώρα καθαρὸς 149 Α Εἶναι δὲ καὶ ἀγνωστον ἂν δὲν θὰ ἄφηνε τὴν τελευταίαν του πνοήν. ἀφοῦ παρουσίαζε πολλὰς μεταβολὰς καὶ ἀπεκλινετὶ εἰς τὴν ἀδιαφορίαν. Τώρα ὅμως ἐλπίζομεν ὅτι μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἔχει ἐλθεῖ εἰς τὴν κόπιν τῆς ἀναπαύσεως, ἐπειδὴ εἴποτε δὲν ἔσπε, ἕως τώρα ὅποτελαίμην ἀπὸ ὅσα ἀποκλείουν ἀπὸ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν Ἐνῷ τότε ἐπειδὴ θὰ εἶκεν ἀποκληθῇ ἐπὶ πολλὸν χρόνον μὲ τὸ δημόσια πρᾶγμα, θὰ εἶκεν ἰαίε μάζεσαι καὶ πολλὴν διατίεσθαι Εἶναι

31. Ἡ ἔκφρασις αὐτῆς παρουσιάζει ἐκπεφωμένη συνθήκη ἔστι ἐπιβολὴ μὲ κατὰ γὰ μόνον καὶ καὶ καὶ, θέλει νὰ υποδείξῃ ὅτι κατὰ τὴν τελευτήν αὐτοῦ εἶναι ἀντικεινὸν νὰ συμβῇ πολλὰ καὶ ἀπεφωτισμένη, ὅτι μάλιστα γαλήνη.

ἐπιφανέστατον πρᾶγμα νὰ μείνῃ κανεὶς ἀνεκπρόσωπος ἀναστροφόμενος μὲ τόσο κακὰ, ἐνῷ εἶναι ἀπὸ τὰ φυσικὰ καὶ οὐκ ἐκ συμβαίνοντα νὰ ἀμαρτήσῃ κανεὶς ἐκὼν δικαίον. Ἀπὸ τὸν φόβον αὐτὸν ἔκομεν ἀκαλλήστῃ πόρᾳ B καὶ εἰμεθα θεοδιδάσκται ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην θὰ προσέλθῃ μὲ πολλὴν χαρὰν, ἀπιστοφάτων πλησίον τοῦ βασιλέως, προετοιμαζέμεν μαζί μὲ τοὺς ἀγγέλους τὸν δρόμον τοῦ Χριστοῦ. Θὰ περιβάλλεται ἀπὸ τὴν ἀφρογὸν δόξαν, θὰ στέκεται πλησίον τοῦ βασιλέως ποὺ θὰ κάμνῃ τὴν κρίσιν καὶ θὰ προσφέρει εἰς αὐτὸν τὴν νηπι-κατόπιν δικαιοσύνην.

Διὰ τοῦτο ἄφησε τοὺς θρήνους καὶ τὰς κραυγὰς καὶ ἔζη κολούθησε τὴν ἰδίαν μὲ ἐκείνον ζήτην ἢ πολλὸν ἀπόρη παρασώτερον προσεκτικῇ. Καὶ ἀφοῦ φθάσῃ εἰς τὸν μὲ ἐκείνον βαθμὸν ἀρετῆς, νὰ ἡμπορέσῃ νὰ καταστήσῃ εἰς τὴν ἰδίαν μὲ ἐκείνον σκηνὴν καὶ νὰ ἐνωθῇ πάλιν μαζί του εἰς τοὺς ἀπελευθέρους ἐκείνους αἰῶνας. Νὰ ἐνωθῇ δὲ μὲ τὸν δεσπότην τοῦ γάμου, ἀλλὰ μὲ δεσπότην διάφορον, πολὺ καλύτερον Ἐδὼ ὑπάρχει μόνον οὐδέποτε αὐτῶν ἐνῷ τότε θὰ πραγματοποιηθῇ ἔντασις C ψυχῆς μὲ ψυχὴν τελειωτέραν πολὺ γλυκύτερα καὶ ἀντικεινὰ.

ΠΕΡΙ ΜΟΝΑΧΩΡΙΑΣ

C Τοῦ ἰδίου ὁμιλία ἀπευθυνθεῖσα πρὸς τὴν ἰδίαν περὶ μοναχῶριας

I. Τὸ νὰ ἐπιζητοῦν συζύγους δοῖται εἶναι ἁπείρως ἀπὸ συ-
ζυγικῆς σχέσεως καὶ πᾶν-οὗς τοκετοῦ καὶ ἅλα τὰ ἄλλα, ποῦ
σφραί μὲν τοῦ ὁ γάμος, ὅταν ἐπιτρέπεται εἰς τὰ σπῆναι πᾶν ἀν-
θρώπων, δὲν εἶναι καθόλου παράδοξον διότι ἡ παρομοία λέ-
γει ὅτι καὶ ὁ πόλεμος, πρᾶγμα τόσον βαρὺ, εἶναι εὐκαρίστον
εἰς ὅσους δὲν τὸν ἔχουν δοκιμάσει. ²¹ Ἐκτείναν δὲ πρὸς ὑπερ-
περαν ἀμέτρητα δεινὰ καὶ ποῦ ἐπισέθενται πολλὰς ἀπὸ τὴν
πίσιν πᾶν πραγμάτων νὰ μακαρίζουν ἐκεῖνας, **D** ποῦ ἔχουν
ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου καὶ νὰ καταρτάνται
κυλιᾶσθε φορὰς τοῖς ἀσπασί- των καὶ τὰς προξενηρίας καὶ
τὴν ἡμέραν ποὶ ἐσταλίσθη ὁ νυμφικὸς ὁδός, αὐταὶ ἐπεὶ
ἀπὸ τῶν ἀπόγνωσιν νὰ ἐπιθυμοῦν τὰ ἴδια πράγματα πάλιν
τοῦτο εἶναι ποῦ μὲ κάμναι νὰ δοκιμάζω μενίστην ἐκτελεῖται
καὶ ἀπορίαν καὶ νὰ ἀνοχῇ τὴν αἰτίαν ποῦ κάμνει, ὥστε μίαν
κατάστασιν ποῦ ἔθεωρον προηγουμένως, ὅταν ἔχουν εἰς αὐ-
τήν, ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀποφύγουν, αὐτὴν τώρα, ὅταν ἔχουν ἁ-
πλῶς ἀπὸ αὐτὴν νὰ τὴν ἐπιδικῶν ὡς ἐπιθυμητήν. Καὶ
ἀποῦ ἔκαμε μυστικὴ συλλογισμοὺς πρὸς ἑλπίας τὰς κατευθύν-
σεις **E** μὲ δυσκολίαν κάποτε εὐρίσκει, ὅπως μέλλει νὰ ποιεῖ-
ται, τὴν αἰτίαν τῆς ἀντιπαύσεως αὐτῆς· ἢ ἄλλον δὲν εἶναι
μία αἰτία ὅτε δυο μόναι ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὅσοι περικοπόμεναι. Με-
ρικαὶ ἐπειδὴ ἐξ αἰτίας τοῦ πολλοῦ καιροῦ ἀληθομνήσων τὰ
προηγούμενα καὶ ἐνθυμοῦνται τὰ παρόντα μένον, προσέ-
κονται εἰς τὸν γάμον, ζητοῦσαι ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὰ δεινὰ τῆς
χρησίας. Πράγματι ὅμως εὐρίσκουν ἄλλα πολὺ χειρότερα εἰς
αὐτὸν, ὥστε νὰ ἐκβάλλουν τὰς ἰδίας ὡς καὶ προηγουμένως
φρονέας. ²² **A** Ἄλλα πάλιν ἐκθαμβοὶ ἔμπροσ εἰς τὸ πράγμα-
τα τοῦ κόσμου, ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν δόξαν τοῦ παρόντος κό-
σμου καὶ νομίζουσα, ὅτι ἡ χρεῖα εἶναι ἀντροπὴ προτιμοῦν

²² Ἡ ἀρχαία παροιμία παραδίδεται μὲ τὴν ἐξῆς μορφήν· γλῶσσος
ἀνέστη πόλεμος.

τὰς ταλαιπωρίας τοῦ γάμου κόριν κενῆς δόξης καὶ ματαίας
ὑπερηφανείας. Μερικαὶ ὅμως δὲν κατεβιβάζονται ὅτε ἀπὸ
τὴν μίαν ὅτε ἀπὸ τὴν ἄλλαν αἰτίαν παρὰ μόνον ἀπὸ ἁρπύ-
ρειαν καὶ διὰ τοῦτο ἐκπνέονται εἰς τὰ προηγούμενα καὶ
προσπαθοῦν νὰ ἀπομνησθῶν τὴν πραγματικὴν αἰτίαν μὲ τὰς
προφάσεις αὐτάς.

Νὰ τὰς κατηγορήσω ὅμως καὶ νὰ τὰς καταδικάσω ὡς
πρὸς τὸν γάμον τοῦτον ὅτε ὁ ἴδιος τοῦ αὐτοῦ ὅτε ἄλλον προ-
τίμω. **B** Μήτε ὁ μακάριος Παῦλος δὲν θεωρεῖ τοῦτο καλὸν
ἢ μᾶλλον μήτε τὸ ἔργον Πνεύματος. Ἐκεῖνος εἶπεν· «Ἡ ἐν-
δοξα νόμος ἐστὶν ὅσον χρόνον (ἢ ὁ ἄνθρωπος αὐτῆς) ἔστιν δὲ κοινή
ὁ ἄνθρωπος αὐτῆς, ἐλευθέρως ὅτι ὡς θέλει γαμήσθῃ, μόνον ἐν
Κυρίῳ» (Α' Κορ. 7, 39). Καὶ ἐπέτρεψεν εἰς τὴν χάριν ἂν
θέλῃ νὰ νυμφευθῇ ἐκ νέου. Προσέθεσεν ὅμως· «ἐνδοξαμὴς
δὲ ἔστιν, ἐάν οὕτως μένη». Διὰ νὰ μὴ νομίσῃ λοιπὸν και-
νὰς ὅτι ἡ ἐντολὴ εἶναι ἀνθρώπινη συνειδήσεως· «ἀλλὰ δὲ
κατὰ Πνεῦμα Θεοῦ ἔκειν» (Αὐτόν, στίχ. 40)· ἔκαμε φανε-
ρὸν ὅτι ὅτι ἔπρεπε αὐτὰ μὲ τὴν δόξαν τοῦ Πνεύματος.

Ἄς μὴ νομίσῃ λοιπὸν κανεὶς ὅτι λέγει ὅσα θὰ λεχθῶν
αὐτοῖς, ἐπειδὴ ἔχει τὴν πρόθεσιν νὰ κατηγορήσῃ καὶ νὰ πείσῃ
ὅσας νυμφεύονται. **C** Αὐτὴν θεοῦς θὰ ἴπῃ ὁσέτι ἀνοήσια
καὶ μανία, αὐτὰς ποῦ δὲν ἐπιμαρτυροῦν ἐκεῖνος ἀλλὰ τὰς ἐλυ-
πῆθη, αὐτὰς ἀπενοντίας νὰ τὰς καταδικάζωμεν ἡμεῖς ἀνη-
λεῖς, τὴν στιγμὴν μάλιστα ποῦ εἴμεθα γεμάτοι ἀπὸ ἀμετρή-
τους ἁμαρτίας. Ἐάν ἔκαμεν ἐντολὴν νὰ μὴ κρινώμεν, διὰ νὰ
μὴ κρινώμεν μὲ τὸ ἑῶν μέτρον, ὥστε νὰ γινώμεθα αὐστηροὶ
δικασταὶ τῶν ἁμαρτιῶν τῶν ἄλλων ἀλλὰ συγκωρητικοὶ καὶ
ἡμεροί, ὅταν οὐ καταδικάσῃς κατὰ ποῦ δὲν εἶναι καὶ ἀμφο-
τέρη καὶ κατακρινῃς ἄλλους, στερεῖς τὸν δαίτην σου ἀπὸ
κάθε συγγενικοῦ καὶ μὲ τὴν συμπεριφορὰν σου ἔναι τὸ
πλησίον προσηγορίας τὸν δικαστὴν νὰ γίνῃ ἁμώτερος ὁ
ναντίον σου. **D** Δὲν ὁμιλῶ λοιπὸν τώρα ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ-
του, ἐπειδὴ θέλω νὰ τὰς κατηγορήσω ἢ νὰ τὰς ὀφείω, ὅτι εἶναι
δυνατὸν νὰ γίνῃ ἐν Κυρίῳ· εἶναι ἀπαλλαγμένον ἀπὸ κάθε
κατηγορίας. «Μόνον γὰρ, λέγει, ἐν Κυρίῳ» Ἄλλ' ὅπως ὅταν
ὁμιλοῦμεν ὑπὲρ τῆς παρθενίας, δὲν ἐξυμνοῦμεν ἐκεῖνην, τα-
πεινώνοντες τὸν γάμον, ὁμοίως καὶ ὅταν ὁμιλοῦμεν περὶ χη-
ρείας, δὲν κατατάσσομεν εἰς τὰ ἀπηγορευμένα τὸν δεύτερον
γάμον, ὅτι νὺ προτρέψωμεν νὰ ἀμωσθῇ κανεὶς εἰς τὸν πρῶ-

²³ Εἶναι φανερὴ ἡ μεγάλη ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὴν μοναχικὴν
ζωὴν. Ἄς τὴν ἀναλογίσωμεν ἢ χεῖρα, ὅτε-τε ἀπὸ τὸν πρῶτον γάμον τῆς
ἡλικίας καὶ περισσοτέρην μακαριότητα παρὰ ἐάν νυμφεύθῃ ἐκ νέου.

τον ἄλλα παραδεχόμεθα θεοβολός ἐστι καὶ αὐτὸς ὁ δευτέρος εἶναι συμφωνῶν πρὸς τὸν νόμον, μόνον δὲ ὁ πρῶτος εἶναι ἀντίτερος τοῦ δευτέρου. Ἐπεὶ μὴ νομίζῃ λοιπὸν κανεὶς ὅτι ἡ ὑπεροχή, ποῦ προκύπτει κατὰ τὴν σήγησιαν εἶναι μεονέκτημα ἐκεῖνον ποῦ ἀπεδείχθη ὑποβεβότερον. Διότι δὲν κόμνωμεν τὴν σύγκρισιν ἐξισοῦντες τὸ πρῶτον εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν παντηρῶν πιστευόμεν ὅτι ἴσχυει εἰς τὰ νόμιμα καὶ ἐκπεμπόμενα ἄλλα προτιμώμεν καὶ θαυμάζομεν ἐκεῖνον, ποῦ εἶναι πολὺ ἀνώτερον ἀπὸ αὐτοῦ. ³⁵¹ Α Διὰ τὴν ταύτην, διότι δὲν εἶναι τὸ ἴδιον πρῶτον νὰ εἶναι ἡ ἴδια σύζυγος ἐνὸς ἀνδρός καὶ ἐπειτα δευτέρου. Διότι ἡ μία μὲν τὸ νὰ ἀρκεσθῇ εἰς τὸν πρῶτον εἰδείξεν ὅτι οὔτε ποῦτον δὲν θὰ προσέτιμα ἀρκεσθῇ, δὲν εἶπεν καλὴν ἐμπειρίαν τοῦ πράγματος. Ἡ ἄλλη εἰσάγουσα δευτέρον σύζυγον εἰς τὴν κλίνην τοῦ πρώτου μᾶς δίδει μεγάλην ἀποδείξιν τῆς δυνατῆς φύλας τῆς πρὸς τὸν κόσμον καὶ τῆς συμπαιδείας τῆς πρὸς τὰ γήινα πράγματα. Καὶ ἡ μία οὔτε ὅταν ἔξη ὁ σύζυγος εἴπῃ ἐνέκαστρεθῇ διὰ κάποιον ἄλλον ἐνφ' ἡ δευτέρα καὶ ἂν δὲν ἡμάρτησε μὲ ἄλλον, ὅσον ἔξη ὁ σύζυγος τῆς πάντως πολλῶς ἄλλου ἐθαύμασε περισσότερον ἀπὸ αὐτόν Β

2. Καὶ διὰ νὰ μὴ κόμνωμεν σκέψεις ἐπὶ τῆς ζωῆς τοῦ ἐτέρου, ἀς κρινώμεν τὸ πρῶτον καθ' ἑαυτοῦ. Ὅπως ἡ παρθενία εἶναι προτιμότερα τοῦ γάμου, ἔτσι καὶ ὁ πρῶτος γάμος εἶναι καλότερος ἀπὸ τὸν δεύτερον. Ἡ κήρα δηλαδὴ κατὰ τὴν ἀρετήριαν μόνον ἐφάνη ὑποβεβότερα τῆς παρθενίας εἰς τὸ τέλος ὅπως ἐξισώνεται μὲ αὐτὴν καὶ ἐνωρεται παρ' τῆς ἐνφ' ὁ δεύτερος γάμος ὑπολείπεται καὶ ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ σημεῖα τῆς Περὶ τούτων, ἐκεῖνη ποῦ θαυμάζει εὐκόλως τὴν κηρείαν τηρεῖ ἐγκράτειαν καὶ ὅσον ὁ σύζυγός τῆς εἶναι ἐν ζωῇ ἐνφ' ἐκεῖνη ποῦ θεωρεῖ τὸ πρῶτον μὲ ὅσο καὶ τρεῖς C ἄλλα καὶ μὲ πολὺ περισσότερους ἄνδρας καὶ μὲ δυσκόλως ἡσυχάζει, ὅταν ἔλθῃ τὸ γῆρας. Ὅπως λοιπὸν ὁ πρῶτος γάμος εἶναι σημεῖον μεγάλῃς σεμνότητος καὶ σωφροσύνης, ἔτσι καὶ ὁ δεύτερος εἶναι σημεῖον ὅτι θεοβολός ἀσελγείας —μὴ γένετο— ἄλλα γνωστὸν φυσικῆς ἀσθενείας καὶ πολὺ σαρκικῆς καὶ προαισθητικῆς πρὸς τὴν γῆν καὶ ποῦ δὲν ἔκει τὴν δύναμιν νὰ φροντισθῇ ποτὲ κατὰ μέγα καὶ ὑψηλόν.

Καὶ ἐὰν ἀντιελθῇ κάποιος ὅτι τὸ καλὸν εἶναι πάντοτε καλόν, εἴτε γῆνι μίαν φορὴν εἴτε δύο εἴτε πολλὰς. Διότι ἐξ ἴσου καλὸν θὰ εἶναι πάντοτε καὶ ὅσοις χρησιμοποιεῖ αὐτὸ πολλὰς φορές, θὰ ἦτο δικαιον νὰ ἐπαινεῖται περισσότερον. Ἐπομένως ἂν εἶναι καὶ ὁ γάμος καλόν, αὐτὸς ποῦ τὸν χρησι-

μοποιεῖ συνεπὲς εἶναι περισσότερον ἔξως θαυμασμοῦ ἀπὸ αὐτόν ποῦ τὸν χρησιμοποιεῖ σπανίως. D θὰ ἐπαινεῖται ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ σωφροθῇ τοῦτο αἱ ἀρετέστερα, ὅσοις ὅπως θελήσουν νὰ προσέτιμα B ἀνεκαλύψουν ὁμολογίαν τὸν παραλογισμόν. Ὁ γάμος δὲν ἀπεκαλεῖται γάμος ἐξ αἰτίας τῆς σαρκικῆς σχέσεως, διότι τότε θὰ ἦτο γάμος καὶ ἡ πορνεία, ἄλλα διότι ἡ νυμφευμένη ἀναγνωρίζει ἕνα ἄνδρα καὶ κατὰ τοῦτο ἀναφέρει ἀπὸ τὴν πόρνην ἡ ἀλευθέρια καὶ σφύρων γυνή. Ἄν δηλαδὴ περιορίζεται διὰ παντός εἰς ἕνα ἄνδρα, εὐλόγως ἀνομάζεται ὁ θεσμὸς γάμος. Ἄν ὅμως ἀντὶ ἐνὸς εἰσέλθῃ εἰς τὸ σῶμα πολλοὺς νυμφίους, δὲν ταυμάζει νὰ καλεσθῇ τὴν συμπεριφορὰν αὐτὴν πορνείαν, E θὰ ἔλεγον ὅμως ὅτι εἶναι πολὺ κατετέρα ἀπὸ ἐκεῖνην ποῦ δὲν γνωρίζει παρὰ ἕνα μόνον ἄνδρα. Ἐκεῖνη ἔκτισσε τὴν φωνὴν τοῦ κυρίου, ἔλπι τούτοις καταλείπει ὁ ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναίκα αὐτοῦ καὶ ἔσονται αἱ δύο εἰς σάρκα μίαν* (Ματθ. 19, 6). Καὶ ἐκρηκετο ἀπὸ αὐτῶν, αὐτὸν νὰ ἦτο ἀληθινὰ ἰσοκλή τῆς σάρκας καὶ δὲν ἐληγεμένησαν αὐτὸν ποῦ τῆς ἐδόθη μίαν φορὴν³⁵² ὡς κεφαλὴ. Ἐνφ' ἡ ἄλλη οὔτε τὸν πρῶτον οὔτε τὸν δεύτερον ἐθωρήσαν ὡς σάρκα τῆς διότι ὁ πρῶτος ἐξεκατέστη ἀπὸ τὸν δεύτερον καὶ ὁ δεύτερος ἀπὸ τὸν πρῶτον. ³⁵³ Α Δὲν ἐνθυμηται καλῶς τὸν πρῶτον, ἐπειδὴ προσέκει ἐκεῖνον, ποῦ τὸν διεδέχθη, οὔτε αὐτὸν θὰ τὸν ἀνταρτίῃ μετὰ τὴν πρόπουσα ἀγάπην, διότι ἡ σάρκα τῆς μοιράζεται κατελευθενωμένη καὶ εἰς τὸν ἀποθανόντα. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι νὰ ἔξη καὶ ὁ ἕνας καὶ ὁ ἄλλος ἐσποισθῇ ἀπὸ τὴν ταμὴν καὶ ἀγάπην ποῦ δικαιοῦται ὁ ἄνθρωπος ἐκ μέρους τῆς γυναίκας.

Καὶ ποῖαν διάθεσιν νομίζει ὅτι θὰ ἔξη ὁ δεύτερος σύζυγος τῆς θύον ἀνάγεται εἰς τὸν θάλαμον τοῦ πρώτου καὶ ἀνεβαίνει εἰς τὴν κλίνην ἐκεῖνον, καὶ ὅταν δι' αὐτὰ ἀκριβῶς βλέπει τὴν γυναῖκα ἐκεῖνον νὰ γελά καὶ νὰ χαριεντίζεται, B Πολὺ δυσάρεστον. Δὲν θὰ τὴν πλησιάσῃ μὲ πολλὴν ἀγάπην ἀκόμη καὶ ἂν εἶναι ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους σκληρότερος, δὲν θὰ εἶναι τόσο ἄγριος, ὥστε νὰ μὴ εἰσθῇ καὶ ἂν θρασυανὸν συναισθημα ἀκόμη καὶ ἂν καλλωπίζῃ μὲ πᾶσι τοῖς τρόποις ἐκεῖνη καὶ τὸν βαυτὸν τῆς καὶ τὸ σῶμα. Τὸ πένθος ποῦ ἔχει σκορπισθῇ εἰς τὴν οἰκίαν, δὲν ἀφίνει νὰ ἐξέλ-

351. Πάναν ἔντονα εἴδεται ὁ πρὸς θεομὸς τοῦ γάμου, θεομὸς σῶματος καὶ ψυχῆς μέχρις ἀπολύτου ἐνότητος. Ἡ ἐνότης αὐτὴ εἴδεται, καὶ δικαιοσύνη καὶ μετὰ ἑαυτοῦ τοῦ ἐνὸς τοῦ αὐτοῦ.

λαβὴν ἀνοθευτος ἡ καρὰ. Ὁ.π. γίνεται μὲ τοὺς τοίκους, ὅταν ἐν τμήμα των τόκη νὰ ὑποστῇ τὴν φλόγα τῆς πυρκαϊῆς καὶ ἀσπραιοῦν ἐπειτα μὲ προσοσπὴν, δὲν παύη ὅμως τὸ ἐντονον καὶ θαυὸ μαῦρο νὰ καταστρέφῃ τὴν λευκότητα τῆς ἐπιφανείας καὶ εἶναι θέαμα δυσάρεστον, τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ ἐδῶ. C Καὶ ἐν ἀκόμῃ ἐπινοήσῃ πολλὰ φαντακτερά, διὰ μέσου αὐτῶν προβάλλουσιν τὰ δυσάρεστα καὶ γίνεται ἐν ὅσῃ εὐάρεστον μέγαν. Διότι καὶ οἱ ὑπηρετοὶ τοῦ σωματοῦ καὶ οἱ ὑπηρετοὶ καὶ οἱ γειτονεὶς καὶ οἱ συγγενεὶς τοῦ νεκροῦ, γίνονται κατηγορεῖς καὶ στενεύουσιν δι' ἃ ἐκεῖ συμβῇ. Ἀν τόκη νὰ ἐγκαταλειφθῶν καὶ ὁρατὰ τέκνα, ἐν μὲν εἶναι πολὺ μακρὰ εἰς τὴν ἡλικίαν, διενεύουσιν ἐναντίον τῆς μητρὸς των τὸ σπυδρὸν μῖσος ἐκείνων που θεναντιὰ νὰ κατανοήσουν τὰ συμβαίνοντα ἐν δὲ τόκῃ νὰ εἶναι μεγάλα. νοσήθουν περισσοτέρων ἀπὸ ἐν τῷ ὅλῳ. Αὐτὰ ὅλα ἔχοντες ἐπ' ὅσῃ οἱ νοσήθεται καὶ θέλοντες νὰ παρηγορήσουν ὅσους πονοῦν διὰ τὴν κατάσταση αὐτὴν καὶ δικαιολογούμενοι ὅτι δὲν ὤρισαν τοῦτον τὸν γάμον συμφωνίως πρὸς τὴν θέλησίν των D οὐτε ἐξ ἀσκήας ἀλλὰ ἐπειδὴ ἐροδοῦντο μῆρας συμβῇ κάποιον χειρότερον κακόν, παρρημέριαν πῶσαν ἐκδίδουσιν καρτὶς κατὰ τὸν δευτέρου γάμον. Καὶ δὲν φοιδοῦνται τὴν ἐσπέραν ἐκείνην οὐτε αὐλὰς οὐτε κράτος οὐτε νυμφικὰ ἱερὰ οὐτε κοροὶ οὐτε στέφανοι οὐτε καὶ ἄλλοι, παρόντων. Τῇ ἀπενέμυσαν ἀπὸ ὅλα αὐτὰ καὶ ἔτσι ἀσπεράντων ὀδηγοῦν τὸν ἄνδρα πρὸς τὴν κήραν σύζυγον, ὁσὸν νὰ κρηνάβουν ὅτι ὅλα ὅσα πράττουν εἶναι ὅσα συνγνώμη, ὅσα δικαίω καὶ ἐπαινῶν καὶ χειροκροτημάτων καὶ στεφάνων.

E 3. Πῶς λοιπὸν ὁ Παῦλος, ἡμπορεῖ νὰ εἴπῃ κανεὶς ἡμποδισε νὰ μὴν χήραι αἱ νέαι ἀκομή καὶ ἐν θέλουν μὲ τὸ νὰ γράφῃ τὰ ἔξῃς «Νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ» (Α' Τιμοθ. 5, 11). Δὲν ἡμποδισεν ὁ Παῦλος ὅσα ἤθελον νὰ μὴν χήραι ἀλλ' ἐκείναι ἡγάγασαν καὶ τὸν Παῦλον νὰ θέσῃ τὸν κανὼνα τοῦτον, χωρὶς νὰ θέλῃ, Ἀν ἐπιθυμῇς νὰ μὴν τὸ θέλημα τοῦ Παύλου, δικαίως τί λέγει «Θέλω δὲ πάντας ἀνθρώπους εἶναι, ὡς καὶ ἐμαυτὸν» (Α' Κορ. 7, 7) νὰ ἐγκρατευῶνται. Ὅσοι δὲν θὰ ἐγίνετο ὁ μακάριος ἐκεῖνος πολέμιος τοῦ αὐτοῦ του οὐτε θὰ περιέπαυεν εἰς τὸν μεγάλῃν ἀντιστάσιν οὐτε θὰ ἡμποδίζε νὰ μὴν χήραι ὅσα ἤθελον, αὐτοὶ ποὺ ἤθελε νὰ ἐγκρατευῶνται ὅλοι οἱ ἀνθρώποι. 353 Α. Πῶς λοιπὸν λέγει «Νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ», Νὰ μὴς εἴπῃς ὅμως καὶ σύ, διὰ ποῖον σκοπὸν καὶ ποῖον λόγον, Δὲν ἡμίλησεν ἔτσι γενικῶς ἀλλὰ προσέθεσεν καὶ τὴν αἰτίαν. «Ὅταν γὰρ κατασπρηνάσῃ τοῦ Χριστοῦ γαμεῖν ἐξέ-

λουσιν» Βλέπετε ὅτι ἐκεῖνος δὲν ἐμποδίζει ὅσας θέλουν νὰ μὴν χήραι καὶ νὰ καταγαγῶν εἰς τὸν ἄγον ἐκείνον κορόν ἀλλὰ ὅσας μετὰ τὴν χήρειαν των προτιμῶν νὰ νυμφευθῶν. Καὶ ἐνεργεῖ μὲ πολλὰν σίτησιν. Ἐάν πρόκειται, λέγει, νὰ προσέλθῃς εἰς δευτέρου γάμον, νὰ μὴ ὑποκαθῇς χήρειαν Διότι πολὺ χειρότερον ὅπῃ τὸ νὰ μὴ ὑποκαθῇς εἶναι τὸ νὰ ἀναρῇς τὴν ὑπόστασιν σου. B Ὅπως λοιπὸν ἐπέτρεψε τὰς συνεχεῖς συζυγικὰς σχέσεις χωρὶς νὰ τὰς νομοθετῇ, ἀλλὰ κατὰ παρασάφην «Τούτο γὰρ λέγω κατὰ συγγνωμὴν, λέγει, οὐ κατ' ἐπιταγὴν διὰ τὴν ἀκρασίαν ἡμῶν» (Α' Κορ. 7, 6), ἔτσι καὶ ἐδῶ ὤρισε τὸν δευτέρου γάμον πρὸς ἀποφυγὴν ἄλλου μεναιυτέρου κακοῦ, δεκνύων ὅτι καὶ ταῦτα ἦτο μία συγκατάθεσις πρὸς τὴν ἀσθένειαν τῶν πολλῶν. Καὶ σημειώσατε, ἀσθενεῖται καὶ ἰκανότητος ἀλλὰ θελήσεως.

Ὅπως δηλαδὴ ἡ παρθένος, ὅταν διαφθαῖ μετὰ τὴν ὑπόστασιν τῆς παρθένιας τοῖμα ἀμάρτημα μεναιυτέρου ἀπὸ τὴν μακαρίαν, ἔτσι καὶ ἡ χήρα ἀπὸ δόση μία φοράν τὴν ὑπόστασιν τῆς καὶ ἐπειτα παύσει τὰς συμφωνίας πρὸς τὸν Θεόν. C εἰς τὴν αὐτὴν ἀμαρτίαν πίπτει καὶ εἶναι ὑπευθύνος τῆς αὐτῆς τιμωρίας. Ἀν δὲ πρόκειται νὰ διακαυδυνέας καὶ κατὰ τὸν μὴρόν, ἴσως νὰ ἐμωρηθῇ καὶ περισσότερον. Διότι θεομῆς δὲν εἶναι τὸ ἴδιον —ὅπως εἶπα καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν— νὰ περαιοῦν εἰς τοὺς ἰδίους πειρασμούς ἢ ὑπερὸς καὶ ἢ πεπειραμένῃ. Καὶ δὲν προσθέτει ἐδῶ μόνον τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποίαν ἐπιτέμει αὐτὰ ἀλλὰ καὶ ὅταν εἴπῃς εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ ἐπανάλαβεν ἐπειτα τοὺς λόγους «Βούλομαι τὰς νεωτέρας γαμεῖν, εὐνοσιεῖν, οἰκοδομοποιεῖν» (Α' Τιμ. 5, 14) Ποῖα εἶναι αὐτὴ D «Μηδέμιν λέγει, διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ ἀφορμὴν λοιδορίας χάριν» Ἐπειδὴ πολλοὶ ἀπὸ τὰς χήρας εἶναι φυσικὸν νὰ ἐπιθεωροῦνται, τότε εἰς τὴν ζωὴν των μεγαλυτέρων τὴν μὴν καὶ αὐθάδεαν ὁποῦ ἀπαλλοτρίωνται ἀπὸ τὴν ἀναγκασιάζον ὑποταγὴν τοῦ ἐπέβαλλε ἡ συζυγία πρὸς τὸν ἄνδρα —ὥστε ἀκόμη καὶ κακὴν φήμην νὰ ἐπιδόρουν μὲ τὸ θράσος των, τὰς ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν κατασπρηνάσῃ αὐτὴν ἐλευθερίαν καὶ τὰς ἐπαναφέρει εἰς τὸν προηγουμένον ζυγόν. Διότι ἐν πρόκειται, λέγει, ἐνὶ εἶναι κάποια χήρα νὰ ἐκπορευεταὶ κρυφίως καὶ νὰ ἐξαπείλῃται, εἶναι πολὺ καλότερον νὰ νυμφευεταὶ καὶ ἐμωρηθῇ διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ ἀφορμὴν λοιδορίας χάριν» Ὅστε ἐθέσπισε τοῦ γάμου, διὰ νὰ μὴ παρέκῃ ἀφορμὴ κατηγορίας καὶ νὰ ἀποφύγῃ ζωὴν ἐξημελιωμένην καὶ παρηκλήν. E Ὅπως λοιπὸν καὶ τὰς κατηγορίας ποὺ ἀπευθύνει εἰς αὐτὰς Ἐνὶ πρόκειται νὰ εἶναι πάντοτε ἐσπρημέναι εἰς προσευχὰς καὶ ἱκεσίας. Αἱ δὲ φησὶ, καὶ ὁ

γὰρ μινθάνουσι παρεκκλινέοντες τὰς ἀκτίδας· οὐ μόνον δὲ ἄνθρωποι ἀλλὰ καὶ φύλακες καὶ περιεργοὶ λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα» (Αὐτόαυτὸς στίχ. 13)· Αὐτὸς ὁμοῦς δὲν τὸ θέλει πῶτο ἀλλὰ νὰ εἶναι αὐτῇ προσηλωμένη, ὁμοκαίτως εἰς τὸ πνευματικόν· «Ἦ γὰρ σπαιταλῶσα, φησί, ζῶσα τέθνηκεν»· Α' Τιμ. 5, 8).

Διότι καὶ διὰ τὴν παρθένον δὲν θέλει νὰ περιορίσῃ αὐτὴν τὴν παρθένον εἰς τὴν σωματικὴν καθαρότητα³⁵⁴· Α' ἀλλὰ νὰ δαπανῇ ὅλον τὸν χρόνον τῆς εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ³⁵⁵· «Τούτο γὰρ, λέγει, ἡμεῖς, σὺς ἵνα θρόνον ἡμεῖς ἐπιβάλοις ἀλλὰ πρὸς τὸ εὐσεβισμόν καὶ εὐπροσδοκίαν τῷ Κυρίῳ ἀπορισπώσας» (Α' Κορ. 7, 35)· Δὲν θέλει δηλαδὴ νὰ εἶναι μοιρασμένη ἀλλὰ νὰ ἀνήκῃ ὁλοκληρῶς εἰς τὸ πνευματικόν, εἰς τὸ σύ- ρανία καὶ νὰ φρονιζῇ διὰ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου· «Ἔτσι καὶ τὴν κληρὸν τὴν προτρέπει νὰ ζῇ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον· «Ἦ δὲ δυνατὸς κληρὸς καὶ μεμονωμένη ἤλπιον ἐπὶ τὸν Θεόν καὶ προ- μένει ταῖς δεήσεσιν καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας» (Α' Τιμ. 5, 5). «Ὅταν λοιπὸν τὸν χρόνον τοῦ πρέπει νὰ ἐξο- δεύῃ εἰς εὐαγγελικὰς ἀποστολὰς, τὸν δαπανοῦν εἰς πρά- γματα οὐκ μόνον περὶ τὰ καὶ ἀνομιῶν ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ πολλὰ ἀποδοῦναι κατ' ὅλην τὴν ζωὴν τιν, ἢ εἶναι φυσικὸν νὰ τὰς ἀδελφίσῃ εἰς τὸν γάμον· Ὅπως ὁ Θεὸς ἔδωκε τὸ Σάββατον εἰς τοὺς Ἰουδαίους· ὅσα δὲ νὰ ἀργοῦν ἀπλῶς ἀλλὰ διὰ νὰ ἀπέκουν ὡς τὰς κακὰς πράξεις, ὁμοῦς καὶ ἡ κληρὸς καὶ ἡ παρθένα, δὲν ἐκλέγονται τὸν θῖον αὐτὸν ἀπλῶς καὶ μόνον διὰ νὰ μὴ ἐρχοῦνται εἰς ἐγκατῆν μετ' ἄνδρα ἀλλὰ διὰ νὰ φρονι- ζοῦν διὰ τὸν Κύριον, διὰ νὰ ἀρραβωνοῦνται ἐξ ἀποκλήρου εἰς τὴν ὑπερβολὴν τοῦ Θεοῦ.

4. Ναὶ, λέγει, ἀλλὰ θὰ εἶναι ἀνυπόφορον κακόν, ἐνῷ εἶναι γυναῖκα ἄπειρος ἀπὸ ὑποθέσεως, νὰ ἀναγκάζεται νὰ ὑ- πομένῃ πράγματα ποὺ ἀφοροῦν τοὺς ἄνδρας· C· Καὶ ὅπως θὰ διακριτοῦς ἐκεῖνος, δὲν θὰ ἡμωρέσῃ αὐτῇ καὶ ἀπὸ αὐτῆς θὰ κερδίσῃ μόνον θλίψεις καὶ τὴν ἀπόλειαν τὸν πάντων· Ὅλοι ὅρα γὰρ ποῦ δὲν προσήλθον εἰς δεύτερον γάμον ἔκαστος ὅλα τὰ ὑπάρχοντά των καὶ ἐξέπεσαν ἀπὸ ὅλα καὶ δὲν εἶναι δυνα- τὸν νὰ συναντήσῃ γυναῖκα ποὺ νὰ διεκδύῃ τὰς ὑποθέσεις τῆς. Αὐτὰ εἶναι προφάσεις καὶ δικαιολογίαι καὶ προσχήματα τῆς ἀδυναμίας των· Διότι ὑπάρχουν πολλοί, αἱ ὅποιοι κυβερ- νοῦν οὐσίας σταθερώτερον ἀπὸ τοὺς ἄνδρας καὶ παῖδας ἀνέ- θεσαν ὁρμονοῦς, καὶ τὰς περιουσίας ποὺ παρέλαβον ἄλλα, τὰς ἡδέσαν καὶ ἄλλα δὲν τὰς ἡλάττωσαν τυφλάς τιν· Διότι

³⁵⁴ Αὐτὴ εἶναι ἡ ὁρμὴ ἀποκρίσεως, ποὺ ἐκτρέφει τὴν παρθένα τὴν ἀπερίστατον ἐκπύρξιν τοῦ χρόνου εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ.

ὁ Θεὸς, ἀπὸ τὴν ὁρμὴν, δὲν ἀνέθεκε τὰ πάντα εἰς τοὺς ἄν- δρας οὔτε ἄρρεας νὰ ἐξαρτῶνται ὅλα τὰ πράγματα τῆς ζωῆς ἀπὸ αὐτοῦ· D· θὰ ἔτο τότε ἀληθινὰ εὐκαταφρόνητος ἡ γυ- ναῖκα, ἄφου καμμίαν βοηθεῖαν δὲν θὰ παρεῖκεν εἰς ἡμᾶς εἰς τὴν ζωὴν· Τὸ ἐργάζεσθαι αὐτὸ ὁ Θεὸς καὶ τῆς παραβίασεν ὅσα μικρότερον περιθώριον ποῦτο ἐπέστησεν ἢ πολλὰ δὴλασὶς τοῦ· «Ποιήσωμεν αὐτῇ βοηθόν» (Γεν. 2, 18)· Καὶ διὰ νὰ μὴ ἡμπορῇ ὁ ἄνθρωπος νὰ μεγαλοφρονῇ εἰς ὁδὸς τῆς ἐπειδὴ ἀδελ- φουργήσῃ πρῶτος ἢ ἐπειδὴ ἡ γυναῖκα ἐπιτάσσῃ πρὸς κληρὸν του, κατέσπευσε μετ' αὐτὸν αὐτὸν τὴν ὑπερῆρανείαν του ὑποδεικνύοντι ὅτι τὰ πράγματα τοῦ κόσμου ἔχουν ἐξ Ἰσοῦ τὴν ἀνάγκην τοῦ ἄνδρος καὶ τῆς γυναῖκος· E· Ποῖα εἶναι αὐτὰ καὶ εἰς ποῖα αὐτῇ συνεργάζεται μετ' ἡμᾶς εἰς τὴν ἐργασίαν τοῦ θείου· «Ἐπειδὴ τὴν ἐν τῷ θάμ κατώστασεν τὴν συγκροτοῦν τὰ ὁμοῦς πράγματα ἐξ Ἰσοῦ μετ' αὐτὴν ἰσομετρικῶς, ἄφου τὸ διακοῦ- ρισεν παρέδωκεν ὅσα διεξάγονται εἰς τὴν ἀγορὰν εἰς τὰς κεί- ρας τοῦ ἄνδρος καὶ εἰς τὰς γυναῖκας ὅσα ἔχουν ὡς κληρὸν τὴν οὐσίαν³⁵⁶· Ἄν μεταβληθῇ αὐτὴ ἡ τάξις, τὸ πάντα θὰ κατα- τραποῦν καὶ θὰ καθοῦν· Ἔτσι ὁ καθένας εἰς τὴν περιοχὴν του εἶναι πολὺ χρησιμώτερος ἀπὸ τὸν ἄλλον.

Ἄν λοιπὸν τὰ οὐκ ἀπὸ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν γυναῖκα ἐκ- ποστήσῃ καὶ εἰς τὸν κληρὸν αὐτὸν εἶναι πῶτον ἀντιπέρα ἢ γυναῖκα ἀπὸ τὸν ἄνδρα ὅσον αἱ τεχνίται μετ' αὐτῶν³⁵⁷· Α' ἀπὸ τούτων ὁμοῦς, διὰτ' ὁμοῦς κατέχει τὸς πολλοὺς αὐτῶν ὁ φρό- νος· H· δημιουργία ἐσώδης ἐκτὸς τῆς οὐσίας καὶ ἡ συγκέν- τρωσις των εἶναι ἀποκλειστικὸν ἔργον τῶν ἄνδρων· αἱ γυναῖ- κες, δὲν ἐμπρέπεται νὰ ἀρδευοῦντοῦν· H διατήρησις δια- καὶ ἡ φυλάξις των συγκεντρωθέντων εἶναι ἀποκλειστικῶς ἡ δικὴν τῆς ἑργον· Ὅστε μοιλονότι θεωρεῖται σημαντικώτερον πρᾶγμα ἢ ἀποκρίσεως³⁵⁸ τῶν ἀγαθῶν ἀπὸ τὴν φύλαξιν, ἐκεῖνο ὅμως κυρίως αὐτὸ ἀποβαίνει περιττὸν καὶ ἀχρηστον· Συνα δὲ μοιλονότι ὑπῆρχε προσέτι καὶ τὸ δεύτερον, τὸ πρῶτον ὅσα μόνον δὲν ὑπέβλεπον εἰς τίποτε ἀλλὰ συγκροτῶν κατέστρεψε τὰ πάντα· Ἰὰ τὸ ἐξηγήσῃ ἐπειδὴ εἶναι δύσκολον πρᾶγμα νὰ ἀποκρισῇ δικαίᾳ κερδίᾳ κάποιος ποὺ κερδοσκοπεῖ ἐκτὸς τῆς οὐσίας· B· διότι σιγήθῃ αὐτοὶ ἐπικρατοῦνται ἀπὸ τὰς συμ-

³⁵⁶ Καὶ, αἱ ἀρχαῖαι Ἀθηναῖαι ἐκτρέφοντο ὁμοῦς ὅπως κληρο- νομήσῃ ἀπὸ τὸν πατέρα τὸν ἑαυτῶν ὅπως καὶ οἱ ἄνδρες· φησὶν μὴ χεί- ρος γενέσθαι ἢν μεγάλη ἢ ἑλπίς καὶ ἐξ αὐτῶν ἐκτρέφοντο ὁμοῦς αὐτοὶ ἢ ὁμοῦς ἐν τοῖς ἀρχαῖοις καὶ οἱ ἄνδρες (Πλάτων 11 ἀδ).

³⁵⁷ Τὰ τυχερὰν γυναικῶν καὶ τῶν ἀρχαίων ἐκτρέφοντο καὶ κληρονο- μάσῃ· ὁ μέγας ῥήτωρ τῆς Ἀλκίνοῦς ἀρχαίων, ἀρχαίων, τὸ ἀπο- κρίναι καὶ τὴν μορφήν τοῦ μέτ' αὐτῶν ἐκτρέφοντο· B· 1, 1, 26.

φορές τῶν ξένων — μαλονότι ὑπάρχει ἡ τέχνη καὶ ἡ καλὴ διαχείρισις τῆς γυναίκας, πολλάκις βλάπτουν, ὅσοι ὁδίκας καὶ παρὰ νόμους παραβάντων εἰς τὰς χεῖρας τῆς. Ὡστε ἂν καὶ εἴηαι σπουδαϊότερον ἢ ὁδοιπορίας τῶν ἀγαθῶν ἀπὸ τῆν φύλαξιν των, ἀπὸ ἄλλων ὅμως ἀποδεικνύεται κατώτερον, ὅταν δα μόνον εἰς τίποτε δὲν συντελεῖ εἰς τὴν αὔξησιν τῶν ὑπαρκόντων ἀλλὰ καταστρέφει καὶ τὰ ἀποκτηθέντα. Διὰ τὴν λοιπὴν φοβέται ἡ κῆρα μήπως ἐξ αἰτίας τῆς ἀπουσίας τοῦ συζύγου κυβερνήσει χειρότερον τὰ πράγματα τῆς οἰκίας, τῶν ὁποίων εἴτε τὴν φροντίδα καὶ ὅταν ὁμοῦ ἔκείνος ᾔτο ἐν ζωῇ.

Ἀλλὰ θὰ διαχειρισθῇ εὐκολώτερον τὰ πράγματα, λέγει, ἐπειδὴ C ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ συζύγου δὲν ὑπάρχει κανεὶς ποῦ νὰ ἀντιπαραστήσῃ καὶ νὰ παρέχῃ δυσκολίας. Διότι θεοφείας καὶ οἱ ὑπαρτέαι καὶ οἱ διακυριτωταὶ καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι καὶ ἅλοι εἶναι καταφορομένοι, ὑποτάσσονται μὲ μεγάλαν ὑπακοήν καὶ ὁδὸν ἀντιλέγει κανεὶς. Ὅταν ὁμοῦ φάγῃ αὐτοὺς ποῦ προσκόλλει τὸν φόβον, ἐπεμβαίνουσιν ὅλοι εἰς τὰς ἐνεργείας τῆς κῆρας, τὴν ἀδικούν, γίνονται θρασυτάτοι, ἀντιτρέπουν καὶ διαλύουν τὰ πάντα. Καὶ ὅταν τοὺς ἀντιμετωπῇ καὶ αἰσυνθῇ μὲ δασυνιστήρια, μὲ ραστίνας καὶ φυλακὴν, θὰ τὴν καταδικάσουν, θὰ τὴν περιγέλῃσιν, θὰ τὴν κατηγορήσιν οἱ πολλοί. Ἄν ὁμοῦ καταπατήσῃ τὴν συμφάνειαν μὲ τὸν νεκρὸν συζυγόν τῆς καὶ λησμονήσῃ τὴν ἀγάπην τοῦ D καὶ τὴν ἐσπέρην τῆς πρώτης ἐνσέως των, τὰ χειροκροτήματα, τὰ νυμφικὰ ὄψια, τὰς λαμπράς τοῦ γάμου, τὰς πρώτας περικοπὰς, τὰς τραπέζας, τὸ ψαλμὸν ποῦ ἐμυράσθησαν καθ' ἑλπὴν τὴν ζωὴν των καὶ τοὺς λόγους ποῦ εἶναι φυσικὸν νὰ ἀκούῃ ἡ γυναῖκα ἀπὸ τὸν ἄνδρα, ἂν ἅλοι αὐτὰ τὰ ἀπαρτίστη αἰφνιδίας, ὡσὺν νὰ μὴ ἔχον καθ' ἑαυτὴν καὶ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς διὰ τὸ εἶναι εἰς ἄλλον τὰς θόρας τῆς οἰκίας τὸν σὺν τὴν κλίνην ἐκείνου ποῦ τόσα περαιομένα γνωρίζει, ἂν κἀμὴ ἅλ' αὐτὰ ποῖς δὲν θὰ τῆς ἀποδώσῃ μομφὴν καὶ δὲν θὰ τὴν κατηγορήσῃ. Εἰ ποῖς δὲν θὰ ἐκδιδῶσιν μίσος πρὸς αὐτὴν καὶ δὲν θὰ τὴν ἀποκαλέσῃ δακρυγόν, ἔπιστον, ἐπίφορον, καὶ ὅλα νὰ ὅμοιοι.

5. Μὴ νομῆς δηλαδὴ ὅτι ἐπειδὴ ὁ μακάριος Παῦλος ἐπέτρεψε τὸ πρᾶγμα, εἶναι τοῦτο καὶ ὅσιον δι' ἐπαίνους καὶ ἔχει ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὴν κατάκρισιν τῶν πολλῶν. Δὲν κολλάεται θεοφείας ὅτε τηρεῖται, εἶναι ὁδόναν ὅμως καὶ νὰ θεοφῇ ἐπαίνους καὶ ἐγκρίματα. Διότι καὶ τὸ νὰ ρέτῃ κανεὶς πρὸς τὰ κατὰ καὶ πρὸς τὴν λαγνείαν καὶ νὰ μὴ ἀποχωρίζεται ἀπὸ τὴν γυναῖκα ὅτε κατὰ τὴν περιόδον τῆς νηστείας αὐτοὺς εἰς ἄλλην περίστασιν, 356 Α ἐπέκει θεοφείας πολὺ ἀπὸ τὴν τιμω-

ρίαν, ἀλλὰ δὲν εἶναι καὶ πλησίον τῶν ἐπαίνων. Ἀλλὰ καὶ ἡ πόσις πτωχὴ εἰς τὸ καμάρδι, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ σπρεῖον ἀσθενείας καὶ ἀδυναμίας μεγάλης. Ὡστε ἂν φοβῆται μὴ νομοθετῇ θρασεία, ἐπειδὴ ἐπιπλήττει τοὺς ὑπερέτας, πρὸ τοῦτου πρέπει νὰ φοβῆται μήπως ἀποκτήσῃ τόσον κακὴν φήμην λαγνείας καὶ ἀουτίας, χωρὶς αὐτὸ θὰ εἶναι εἰς θέαν ἡ κῆρα νὰ ἀντιμετωπῇ καλότερον τὴν κηρείαν τῆς, ὅτε καὶ τὰ πολλὰ ὑπάρκοντά τῆς νὰ ἐξασφαλίσῃ καὶ ὅσα μόνον νὰ μὴ κατηγορήσῃ ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπαινήσῃ ἀπὸ ὅλους καὶ περισσοτέρον ἀπὸ αὐτὸ νὰ ἐπιτύχῃ τὰς δωρεὰς τοῦ Θεοῦ. Διότι δὲν θελήσῃ νὰ κἀμὴ παρακαταθήκῃ τὰ κρήματα εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἂν τὰ θέσῃ εἰς τὸν ἀπαραβίβαστον ἐκεῖνον τόπον, B ὅτι μόνον δὲν θὰ ὀλιγοστεύουσιν ἀλλὰ θὰ γίνωνται πολὺ περισσοτέρα. Τέτοια εἶναι ἡ σπορὰ αὐτῇ. Ἐὰν ὁμοῦ ἡ κῆρα εἶναι ἀδυνατωτέρα ἀπὸ τὸ νὰ προχωρήσῃ μέρει τοῦ νόμου τοῦτου καὶ δὲν θέλει νὰ μεταθέσῃ τοὺς θησαυροὺς τῆς εἰς σκεφθὴ καλὴν ἐκείνην ὅτι καὶ συζυγὸν ἂν λάβῃ, δὲν θὰ εἶναι ὁπωσδήποτε ἱκανὸς νὰ αὐξήσῃ τὴν περιουσίαν τῆς. Ἀλλὰ καὶ ἱκανὸς ἂν εἶναι, ὅς μὴ σκεφθῇ μόνον τοῦτο, τὴν προσθήκην τῶν κρημάτων ἀλλὰ ὅτι θὰ φθάσῃ εἰς τὸ σημείον νὰ προσκρούσῃ πολὺ καὶ εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ἄν ἀνήκῃ εἰς τὴν τάξιν τῶν δυνατῶν, C ποῦ ἔχουν πολλὴν ἰσχύον, μερικὸς φορὰς θὰ τὴν ἐξαγαγῇ νὰ πρέξῃ καὶ νὰ ὑπομείνῃ πολλὰ παρὰ τὴν ἀντίθετον γνώμην τῆς αὐτὸ ποῦ ἐφοβεῖτο κατὰ τὴν κηρείαν τῆς, θὰ τὸ ὑποστή τῶρα κατὰ τρόπον περισσότερο ὑποκρευτικόν. Καὶ δὲν εἶναι τοῦτο μόνον, ἀλλὰ εἶναι φυσικὸν ὅτι θὰ ἀντιμετωπῇ μετὰ πολλὴν ταχυτάτην. Ὅσον εἶναι κῆρα, ἀκμή καὶ ἂν ἐλαττώσῃ κατὰ τι αὐτὰ, θὰ ἔκῃ τὰ ὑπόλοιπα μὲ πολλὴν ἀσφάλειαν. Ἐνῷ εἶναι συκευκθῇ ἰσχυρόν ἄνδρα, ποῦ ἀσχετὰ τὰ πολιτικὰ ἢ ἀσκολήτῃ μὲ ἄλλαν ἐπακέρησιν, συχνὰ θὰ πᾶσιν μαζευμένα τὰ πάντα. Διότι εἶναι ἀνάγκη τὰς κακοτυχίας τῶν ἀνδρῶν νὰ συμπεριβῇ καὶ αἱ σύννομοι τῶν.

Ἄν ὁμοῦ καὶ τίποτε ἀπ' αὐτὰ δὲν συμβῇ, εἰπέ μου, D ποῖον εἶναι τὸ κέρδος, ὅτε νὰ προμηθῇ τὴν δουλείαν ἀντὶ τῆς ἐλευθερίας; Καὶ ποῖον εἶναι τὸ ὄφελος τῶν πολλῶν χρημάτων, ὅταν δὲν ἡμπορῇ νὰ τὰ χρησιμοποίησιν κατὰ τὴν θέλησιν τῆς; Δὲν εἶναι προτιμότερον νὰ ἔκῃ ὀλίγα ἀλλ' εἰς τὴν ἀπόλυτον διάθεσιν τῆς, παρὰ τὴν αἰκουμένην ἀλόκληρον συγκρότησιν ὅμως καὶ τὴν ὑποταγὴν εἰς ἄλλον; Ἀποσκηπτοὺς φροντίδας τὰς ὕβρεις, τὰ περιγέλασματα, τὰς ζηλοτυπίας, τὰς ἀδικολογήτους ὑπαφίας, τοὺς πόνους τοκετοῦ καὶ ὅλα τὰ

άλλα. Ὁ συναυλῶν μὲ παρθένον εἶναι φυσικὸν διὰ τὴν ἀγάπην καὶ περὶ αὐτὴν, ὅτι ἐπειδὴ αὐτὴ εἶναι ὁσιος καὶ ἀγνοεῖ τὰ πράγματα ἐκεῖνα· τὴν κήραν ὅμως μὲ αὐτὰ ἔμπορεῖ καὶ νὰ τὴν ἐνοχλήσῃ. Αὐτὰ δηλαδὴ ποὺ τὰ ἔμαθε λεπτομερῶς ἀπὸ τὰ πράγματα, εἶναι περὶ τὸν νὰ προσπαθῇς νὰ τῆς ἐξηγήσῃς μὲ τὸν λόγον. Νὰ προσθέσω μόνον τὸ καλὸν τοῦτο διὰ τὴν παρθένον μετὰ τὸν γάμον τῆς, ὅτι ὑποκίθη μεγαλύτεραν παρρησίαν καὶ ἐλευθερίαν ἀπὸ ὅ,τι ἡ κήρα. Διότι αὐτὴν δυνατόν νὰ τὴν ἀνέξεται ὡς γυναῖκα ἄλλ' ὅχι ὅπως ἔστιν ἡτο παρθένος· ὅτι δὲ ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν παρθένον εἶναι σφοδρότερα καὶ ἀρμυρνωτέρα εἶναι εἰς τὸν καθένα φανερόν· εἰς τὴν κήραν, ἐπειδὴ ἔχει γνωρίσει καὶ ἄλλον ἄνδρα, δὲν θὰ δοθῇ καὶ δὲν θὰ τὴν ἀγοστήσῃ μὲ ἄλλαν τὴν ψυχὴν του. 357 Α

Διότι, ὅπως εἶπον ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, εἰσάγετε πλασμένοι εἶτε ἀπὸ ζῆλουσιπῶν, εἶτε ἀπὸ κενοδοξίαν, εἶτε ἀπὸ ποῦ ἄλλου δὲν γνωρίζω, νὰ ἐκτιμῶμεν περὶ αὐτοὺς ἐκεῖνα τὰ πράγματα, ποὺ τὴν κυριότητα καὶ τὴν ἀπόδοσιν των δὲν τὴν ἔχομεν ἀπὸ κοινοῦ μὲ ἄλλους ἄλλὰ ἐγίναμεν κύριοι των ἡμεῖς πρῶτοι καὶ μόνοι. Τοῦτο θὰ τὸ διαπιστώσῃ κανεὶς καὶ εἰς τὰ ἐνδόματα· δὲν εὐχαριστοῦμεθα ἐξ Ἰσοῦ μὲ αὐτὰ ποὺ ἐκρηγνύουσιν ἄλλοι καὶ μὲ τὰ κανονισμῶν. Τὰ ἴσιν συμβαίνει καὶ διὰ τὰς οἰκίας καὶ διὰ τὸ σκεῖν· τὸ σκεῖν δηλαδὴ ποὺ μᾶς παρεχώρησαν ἄλλοι δὲν τὸ ἀγαποῦμεν ἐξ Ἰσοῦ μὲ ἐκεῖνο ποὺ κατασκευάσαμεν ἡμεῖς. Καὶ τὰ σκεῖν ποὺ μᾶς κατασκευάσθησαν ὡς καὶ διὰ πρῶτον φαρὰν ἐκρηγνύουσιν ἀπὸ ἡμῶν τὰ φυλάττομεν μὲ πολλὴν προσοχὴν, ἀπὸ ὅσων ὅσοι ἐδέχθημεν ἀπὸ ἄλλους δὲν μένομεν ἀπολύτως ἐκαστοποιούμενα ἄλλα τὰ ἐντυπωσθέντες ὥστε πολλὰς νὰ τὰ μεταπονηματικώμεν. Ἄν συμπεριφερόμεθα ἔτσι ὡς πρὸς τὰς οἰκίας καὶ τὰ ἐνδοματὰ καὶ τὴν σκεῖν, σκεῖν πόσον ἐντονότερον θὰ ἐκδηλωθῶν τὰ αἰσθήματά μας ἐν σκεῖν μὲ τὴν γυναῖκα, ἀπὸ τὴν ὁπίαν πίστευε δὲν εἶναι πολυμώτερον διὰ τοὺς ἄνδρας. Ὅλα τὰ ἄλλα εἶναι δυνατόν νὰ τὰ παρακαρτήσωμεν εἰς ἄλλους αὐτὴν ὅμως μὲ κανέναν τρόπον· τὴν ἑωὶν μας θὰ κόσασιν πρῶτα παρὰ νὰ πύθωμεν κατὰ τέτοιον. Τὴν παρθένον λαμπρὴν, ὅπως εἶπον, ἐπειδὴ εἶναι ἀνέπαφος καὶ ἔγινεν Ὁ ἰσχυρὸς τοῦ μόνου καὶ κανενὸς ἄλλου, τὴν ἀποδέχεται μὲ ἄλλαν τοῦ τὴν ψυχὴν· ἐκεῖνην ὅμως ποὺ ἐνυμφεύθη προηγουμένως ἄλλον, δὲν θὰ τὴν ἀντικρίσῃ μὲ τὴν ἰδίαν ἀγάπην καὶ σφοδρὴν.

6. Μὴ μοῦ ἀναφέρῃς· ὅσα συμβαίνουν σπανίως καὶ μὴ μόνον φορὰν ἄλλὰ ἐκεῖνα ποὺ ἀποδεικνύονται συνεχῶς ἀπὸ τὰ πράγματα. Δὲν θὰ λάβῃ δι' αὐτὰ μόνον ἐκεῖνη μεγαλυτέ-

ρον παρρησίαν ἄλλα καὶ διὰ πολλὰ ἄλλα. Διότι αὐτὸς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ τὴν κατηγορήσῃ εὐκόλως διὰ τὰς τὸν περιφρονεῖ καὶ ὡς ἀπαθεῖν τῆς ἀδαιοφροσύνης τῆς νὰ φέρῃ τὴν ἀπιστίαν ποὺ ἐδείξεν εἰς τὸν προηγουμένον σύζυγόν της καὶ νὰ τὴν ἀποστομώσῃ καὶ διὰ τὰ πράγματα ποὺ ἔγιναν Ὁ καὶ διὰ τὰ πράγματα ποὺ Ἰσος δὲν θὰ συρδοῦν. Διότι αὐτὸς ποὺ ἀπέθανε καὶ ἐπεριφρονήσῃ θὰ πείσῃ καὶ τὸν ζωντανὸν νὰ κόμῃ τὰς ὑποφύας αὐτὰς διὰ τὸν ἑαυτὸν του καὶ διὰ μὴ πραγματοποιηθῶν. Καὶ δὲν θὰ εἶναι αὐτὸς μόνον φαρτῶς ἐπαναλαμβάνων αὐτὰ συνεχῶς ἄλλα καὶ οἱ ὑπέρβηται καὶ οἱ ὑπερβίαι, ὅν ὅσα μὲ φανερώς, εἰς μυστικὰς πάντας διαμαρτυρίας τῆς ἐκτοξεύουν ἀπεφροσύνης συρκαρτοῦς. Καὶ ἂν συρδοῦν νὰ μένουν καὶ παιδὰ νὰ τοῦ νεκροῦ, πῶς θὰ τὰ ἀναβροῦν καὶ θὰ τὰ προστατεύσῃ; Καὶ ἀπὸ παιδῶν ἄφρονων δὲν θὰ ἴδωσιν αὐτὰ ἄλλωτερον, Ἐ ὅταν ἄλλοις ὅλην τὴν περιουσίαν τοῦ πατέρα των νὰ τὴν ἔχῃ ἄλλος, ὑπερβίαι, σπῆτι, ἀγροῦς καὶ τὸ ἀποδοσιότερον ἀπὸ ὅλα τὴν γυναῖκα του. Ἦως θὰ εἶδον τὴν δόναμιν νὰ τῆς συμπεριφερόμεθα ὅπως εἰς μητέρα; Καὶ πῶς αὐτὴ θὰ συμπεριφερόμῃ εἰς αὐτὰ ὅπως εἰς τέκνα, ποὺ ἀναγκάζεται νὰ ἐντρέπεται καὶ νὰ κοκκινίσῃ ἔμπρὸς των, καὶ ποὺ δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἀντιτάξῃ εἰς αὐτὰ ὅλην τὴν στοργὴν της. Ἰσοῦ ἡ καρδιά της μαρτυρεῖται καὶ εἰς τὰ παιδὰ ἐκεῖνου;

Καλὰ καὶ ἂν εἶναι πολὺ νέα κόρη, ἔμπορεῖ νὰ εὐφρανεῖ καὶ ὀλίγον καιρὸν μόνον ἔχῃς πληρόν τοῦ συζύγου της; Ἀλλὰ πρὸς νέας 358 Α κῶρας ἀπευθύνω τοὺς λόγους μου αὐτοῖς, ὅσα πρὸς γυναῖκας ποὺ ἔχουν γνηρεῖαι. Εἰς αὐτὰς ὅταν φθάσουν εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον ὅτε καὶ νὰ ἡμελῶν. Ἐν ὁ πολὺς χρόνος, ἡ ἡλικία καὶ τὰ ἄλλα ἄλλὰ δὲν τὰς ἐπεισαν νὰ ἀπόσχουν ἀπὸ θεότερον γάμον, πολὺ ὀλιγότερον θὰ τὰ κάμωμεν ἡμεῖς· δὲν θὰ τὰς πείσῃ ὁ ἰδικὸς μου λόγος. Ὁ λαὸς ὅσα λέγου ἀπευθύνονται πρὸς τὰς νέας. Καὶ ἂν εἶναι κόρη, λέγει, ποὺ ἔζησεν ἐν ἔτος μόνον μὲ τὸν προηγουμένον καὶ τώρα πάλιν νυμφεύεται ἄλλον, διὰ ποῖον λόγον νὰ τὴν προσηύχῃς ἀπὸ ἐκεῖνην ποὺ ἐξώδευσεν εἴσοι καὶ τράχυντα ἔτι εἰς τὸν γάμον της; Ὅσα ἔγινε ὁ μακάριος Παῦλος διὰ τὴν ἐκεῖνην λέγει· «Μακαριώτερα δὲ ἔστιν, ἔστιν οὕτως μένη» (Α' Κορ. 7, 40). Ποῖαν σημασίαν ἔχει, ἔστιν ἐκεῖνη ἔζησεν Β ἐπὶ πολὺν μὲν χρόνον, μὲ ἄνδρα, ἄλλὰ μὲ ἕνα καὶ τὸν ἴδιον καὶ μόνον, καὶ μὲ αὐτόν, ὁ ὁποῖος τῆς ἔλαχεν ἐξ ἁρκῆς, ἐνὶ αὐτῇ ἐβεσημέθη μὲ ὅσα καὶ μάλα εἰς σόντομον χρονικὸν διάστημα; Ἀλλὰ δὲν ἤθελε, λέγει. Ἐὰν ἔζη ὁ πρῶτος, δὲν θὰ εἶδε τὴν ἀγάπην της εἰς ἄλλον ἔπειτα ἀπὸ αὐτόν. Ἀφοῦ ὅμως ἐκεῖνος ἀπέθανε πρὸς τῆς ἡμέρας του, εὐρέθη εἰς τὴν ἡ-

νόησιν νὰ νικηθῇ πάλιν ἓνα δεύτερον. Ποῖαν ἀνάγκην; Ἐγὼ βλέπω ἀπὸ αὐτῆν πού ἐννοεῖς ἄλλην μεγαλύτεραν ἀνάγκην ἱκανὴν νὰ τὴν κρατήσῃ πλησίον εἰς τὸν ἀποθνήσκοντα, τὸ δεῖ ἐδρασίωσεν καὶ εἶπε τόσοι πικρὰ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου. Θέλω νὰ εἰπῶ, ὅτι ἡ μία ἐπιβολὴ ἔχρησε πολλὸν χρόνον μεταξὺ τῶν καὶ ἱκανοποιήσῃ πλήρως ἀπὸ αὐτά, C θὰ προσέλθῃ πάλιν εἰς τὰ ὅμοια μετ' ἡν ἰδεῖται ὅτι θὰ ἐπιτάξῃ τὰς αὐτὰς ἀπαλοῦσαι. Ἡ ἄλλη ὅμως ἄφου εἶπε μίαν τόσοι σκληρὸν πείραν ἀπὸ τὸ προσέμεινον ἦδη, μετὰ ποῖαν ἐπιθυμίαν καὶ ποῖαν προσδοκίαν θὰ θελήσῃ νὰ δοκιμάσῃ τὰ δυσάρεστα; Οὐτε ὁ ποῖος θέλει νὰ ἐμπιστευθῇ, ἀν νουαγίσῃ πρὶν λάβῃ τὸ παραμικρὸν κέρδος, εὐθὺς μάλας ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸν λιμένα, θὰ θελήσῃ εἰπετα εὐκόλως ν' ἀσκοληθῇ μετ' ἐμπόσια. Οὔτε ἐκεῖνη πού εἶπε πολλὰς καὶ εὐκαρίστους προσδοκίας, προτοῦ ὅμως τὰς δοκιμάσῃ ἐπιτηρήσῃ ἀπὸ τόσοι κένθος, εἶναι φυσικὸν νὰ ἀγαπήσῃ τὸν κόσμον, ἐκτὸς ἀν εὐχῇ νὰ τῆς εἶναι δδύνατον νὰ συγκαταστή. D Ἀλλὰ καὶ ἀν ἡσώρη ἔχῃ πολλὴν ἰσχυρὴν κλίσην πρὸς αὐτὰ καὶ φλογίζεται ἀπὸ τὸ πάθος, ἡ θαυμάσια ἄρξι εἶναι ἱκανὴ νὰ σβῇσιν ὅλην τὴν ἐπιθυμίαν τῆς. Διότι τότε ἐποδευόμενον μεγαλύτερον ἐπαρρησὶν εἰς τὰς προσπαθείας μας, δὶον ἔκαρμεν ἀπεπισκόν εἰς τὴν ἀρχὴν. Ὅταν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν, ἀπὸ αὐτῆν τὴν ἀρετήσαν, νὰ εἰπῇ κανεῖς, συναντήσωμεν ἀντιρρότητα, ἀποσποχωρῶμεν ὁδούς καὶ σβῇσιν ὁ ἐνδοκασμός μας.²⁸

Ἦστε δοσι ἐκάρυσαν προῦρας αὐταὶ εἶναι φυσικὸν νὰ ἀπόσκουν ἀπὸ δεύτερον γάμον, διὰ νὰ μὴ πάθουν τὰ ἴδια. Διότι ἐκεῖνη πού παρμένει ἐν χηρείᾳ εὐρίσκει τὴν ἀσφάλειάν τῆς καὶ δὲν θὰ ἀντιμετωπίσῃ πάλιν ἓνα παρόμοιον πένθος. E Ὅποια ὅμως κόρη καὶ δεύτερον γάμον κατ' ἀνάγκην θὰ ἀντιμετωπίσῃ καὶ τοῦτο τὸ φοβερὸν. Ἐξ ἄλλου μολοντι ἡ χηρεὶα εἶναι ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, δὲν θὰ λάβουν ὅλοι αἱ χήραι δι' αὐτὸ τὸν ἴδιον μισθὸν ἀλλὰ περισσότερον αὐταὶ καὶ ἐκεῖναι ὀλιγώτερον. Ὅσαι, θέλω νὰ εἰπῶ, δεχθῶν τὸν ζῆγον κατὰ τὴν νεότητά των, θὰ ἀπολαύσων μεγαλύτεραν τιμὴν καὶ μεγαλύτερον δωρεῶν· ἀλλ' ὅτι ὁμοίαν πρὸς αὐτὰς, δοσι τὸν δεχθῶν κατὰ τὰ γηρατειά των. Διὰ τὴν ἀρὰ γε; Ἐπειδὴ αἱ πρῶται διὰ μάλας τόσοι ἐρπιδίαν.²⁹ A ὑπάρχειναι τὰ πέντα ἀπὸ φόβον Θεοῦ, ἐνῷ αἱ ἄλλαι δὲν ὑπάρχειναι τὸν παραμικρὸν ἰδρώτα καὶ κόπον, ὅφου δὲν ὑπῆρχε τίποτε νὰ τὰς

28. Εἶναι καὶ ἡ κρατοῦσα σήμερον γνώμη τῆς ψυχολογίας σχετικῆς πρὸς τὸ διακρίνον.

δυσκολεῖσθι. Καθὼς λοιπὸν ἐκεῖνη πού δίδεται εἰς δεύτερον ἄνδρα εἶναι κατωτέρα ἀπὸ ἐκεῖνην πού ἔλαθεν ἓνα, εἶτα καὶ ἐκεῖνη, πού φυλάσσει τὴν χηρείαν τῆς ἀπὸ τὴν νεότητά τῆς, θὰ ἐμπιστῇ νὰ ὑπερακοντίσῃ μετ' ἐμὴν ἀσφαλίαν αὐτῆν, πού ἔλασε τὸν ἄνδρα τῆς κατὰ τὰ γηρατειά τῆς. Ἀπέκτησαν θεοφίως καὶ αἱ δύο ἀπὸ ἓνα ἄνδρα, ἡ μία ὅμως ἐτρέφε ἔπειτα τὸν δρόμον τῆς ἀγνείας, ἐνῷ ἡ ἄλλη δὲν ὑπέτρεξε αὐτὸν τὸν δρόμον. Μὴ ἀποθλήσῃς λοιπὸν εἰς τὸν κόσμον μόνον ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀρετήν. B Διότι τὰ περισσότερα ἀγαθίσματα μὲς φαίνονται δύσκολα. Ἐπειδὴ συνεκὰς ἀναλογιστέα τὸν μόσθον καὶ τὸν ἰδρώτα πού ἔχουν, ἐνῷ δὲν λαμβάνομεν ὅτι ὅσον καὶ τὸν μισθὸν πού ἔχει ἀρετῇ.

Δὲν πρέπει ὅμως νὰ κἀμνωμεν ἔτσι ἀλλὰ νὰ τὰ συνυπολογίζωμεν ὅλα, μαζὶ μετὰ τοὺς κόπους καὶ τὰς ἀρετὰς καὶ τότε θὰ μὲς φανῶν εὐκόλα, ὅπως ἀκριβῶς καὶ εἶναι. Διότι ὁ πρωτοκλήτης δὲν ἀναλογίζεται μόνον τὰ πράγματα, τὰς πωσεις, τὸν θάνατον ἀλλὰ καὶ τὰ τρώματα καὶ τὰς νίκας καὶ ὅλας τὰς ἄλλας τιμὰς καὶ εἶτα βαδίζει πρὸς τὴν νίσην. Καὶ ὁ γεωργὸς ἔπισχε δὲν ἔχει τὸ βρῆμα μόνον C ἔμπρος εἰς τὰ μάλα του ὅτε τὸν κόπον τοῦ σκαψήματος ἀλλὰ καὶ τὸ ὅλον καὶ τὸ παρῆρτι καὶ εἶτα ἀρχίζει τὸ ἔργον. Ὅμοιος καὶ ἡμεῖς. Ἦς ἐλαφρύνωμεν τὸ βάρος τῆς χηρείας μετὰ καλὰς ἐλπίδας καὶ μάλας ἡμεῖς περισσότερον ἀπὸ δεῖ ἐκεῖναι. Διότι τὴν προσδοκίαν ἐκείνων σκενὰ τὴν σκαρπῶν πολλὰ πράγματα πού δὲν ἐκαρπῶνται ἀπὸ αὐτοὺς ἐνῷ τὰς ἰδικὰς μας ἐλπίδας κανεῖς ἦν ἡμπορεῖ νὰ τὰς διαψεύσῃ, ἀν δὲν θελήσωμεν οἱ ἴδιοι. Ἀς μὴ θελήσωμεν λουῶν. Ἀς σκεφθῶμεν ὅτι ἡ χήρα δὲν ἰσχυρίζεται πολὺ ἀπὸ τὴν παρθένον. Εἰς μερικὰς μάλας περιπτώσεις τὴν ὑπερακοντίζει, ὅπου ἡ παρθένος ἐμπελάεται εἰς τὰ πράγματα τῆς (ῥῆς) D «Π δὲ χήρα, ὅπως λέγει ὁ Παῦλος, μεμνημένη καὶ ἐλπίστουσα ἐπὶ τὸν Θεὸν προσκαρτερῇ ταῖς δεήσιν καὶ ταῖς προσευχαῖς» (Α' Τιμ. 5, 5) καὶ ἀπέρχεται ἀπὸ τὰ βασικά. Ἐπειδὴ ἀναλαβόμεν τὸν ἄγῳνα τοῦτον, διὰ νὰ λάβωμεν τοὺς υπερβόλους πού προσφέρει.

Αὐτὰ δὲν τὸ εἴπαμεν διὰ νὰ σὰς ἀποκαρτεώσωμεν, οὐδέ, ὅπως εἶπα, ἐκάρμεν αὐτὴν τὴν μετρητοὴν, διὰ νὰ καταδικάσωμεν ὅσους δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ παραμείνουν χήραι.³⁰ Σὰς ἡκο-

29. Ἡ ἀναίτητος δεῖ αὐτὸ πού προτείνει ὁ I. συγγρηγῆς εἶναι κατὰ ἐξαιρετικὸν τὸν κόπον καὶ ἐπιβόλην τὴν συναισθητὴν καὶ ἐντελὴς ἀντιστοιχείαν καὶ καλὴς ἐκταχυμένην ἐκπαιδεύσιν, διὰ τοῦτο ἐπιπλήττει καὶ τιμίζει τὴν σφύρη τῆς ἀρετῆς.

τρέπομεν καὶ οὕς συμβουλεύομεν νὰ μὴ προσκολληθῇτε τόσον πολὺ εἰς τὴν γῆν ἀλλὰ ἀφοῦ μίαν φοράν ἀπεπλάγητε ἀπὸ αὐτῆς, νὰ μένετε ἐλεύθεροι, νὰ ἐπαυάζετε τὸν οὐρανὸν καὶ νὰ Ἐ παρουσιάσετε τὴν οὐρανίαν ζωὴν. Συμφεωμέναι μὲ τὸν Χριστὸν νὰ ρυθμίζετε τὴν διαγωγὴν σας, ὅπως θεὸς ἔπρεπε νὰ κάμνουν ἐκεῖνοι, ποὺ ἔχουν ἓνα τέτοιον νυμφῶν. διότι εἰς αὐτὸν ἀρκέζει κάθε δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, μαζὶ μὲ τὸν ἀναγκρὸν Πατέρα καὶ τὸ ζωοποιὸν καὶ ἅγιον αὐτοῦ Πνεῦμα, τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς ὅλους τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.